

APPGM-SDG
MENINGKATKAN KETERANGKUMAN DAN KEMAMPAHAN

PERSATUAN PROMOSI
MATLAMAT PEMBANGUNAN LESTARI
PPM-023-14-07012020

ZON PANTAI TIMUR

KELANTAN | TERENGGANU | PAHANG

**KOMPILASI LAPORAN
PEMETAAN ISU KAWASAN PARLIMEN**

2025

Jilid 2 (Zon Pantai Timur)

Kompilasi Laporan Pemetaan Isu Kawasan Parlimen 2025 (Jilid 2: Zon Pantai Timur)

Disunting Oleh:

Nurul Syaza Mazelan

Afiqah Abdul Malik

Laporan Disediakan Oleh:

Dr Siti Nur Ain Zakinuddin

Siti Noraiysah Rohim

Syza Bazilah Muhamad Ropi

**Kumpulan Rentas Parti Parlimen Berkenaan Matlamat
Pembangunan Mampan (APPGM-SDG)**

Diterbitkan oleh:

Persatuan Promosi Matlamat Pembangunan Lestari

A-1-10, Blok A, 8 Avenue, Jalan Sungai Jernih 8/1 Seksyen 8, 46050 Petaling Jaya,
Selangor.

© Persatuan Promosi Matlamat Pembangunan Lestari, 2025

Hak Cipta Terpelihara.

Tiada mana-mana bahagian daripada penerbitan ini boleh diterbitkan semula, disimpan dalam sistem simpanan, atau dihantar dalam sebarang bentuk atau dengan sebarang cara, sama ada secara elektronik, mekanikal, fotokopi, rakaman atau sebaliknya, tanpa kebenaran terlebih dahulu daripada pihak penerbit.

Pandangan dan pendapat yang diutarakan dalam buku ini adalah milik penulis dan tidak semestinya mencerminkan pandangan penerbit.

ISBN:

Sidang Editorial

Penyunting	Nurul Syaza Mazelan Afiqah Abdul Malik
Penulis	Dr Siti Nur Ain Zakinuddin Siti Noraiysah Rohim Syza Bazilah Muhamad Ropi
Pereka Kulit	Hirzawati Atikah Mohd Tahir
Pereka Letak	Hirzawati Atikah Mohd Tahir

ISI KANDUNGAN

KATA ALUAN

YB DATO' HAJAH SITI ZAILAH MOHD YUSOFF
Ahli Jawatankuasa APPGM-SDG;
Ahli Parlimen Rantau Panjang (P.023)

Bismillahir-Rahmanir-Rahim.

Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh dan salam sejahtera,

Segala puji dan syukur ke hadrat Allah SWT atas limpah kurnia dan izin-Nya yang kesempatan untuk penerbitan Kompilasi Laporan Pemetaan Isu Kawasan Parlimen 2025 bagi Jilid Zon Timur ini direalisasikan. Penerbitan ini melambangkan komitmen berterusan pelbagai pihak dalam memperkukuh agenda pembangunan mampan di Malaysia. Sebagai Ahli Jawatankuasa APPGM-SDG, saya amat menghargai peluang ini untuk menyatakan sokongan terhadap usaha yang memberi ruang kepada suara masyarakat akar umbi dalam perancangan pembangunan negara. Matlamat Pembangunan Mampan (SDG) berfungsi sebagai panduan penting dalam memastikan pembangunan negara bergerak secara terangkum, dengan menitikberatkan pertumbuhan ekonomi dan pembentukan pekerjaan, kesejahteraan sosial, pemeliharaan alam sekitar dan tadbir urus yang baik. Sejak tahun 2019, inisiatif berterusan ini telah membuktikan bahawa penyertaan komuniti dalam mengenal pasti keperluan serta cabaran mereka mampu memperkukuh dasar dan tindakan yang lebih adil serta cekap dan berkesan.

Zon pantai timur memiliki keperibadian tersendiri melalui kepelbagaian bentuk geografi dan sosialnya yang merangkumi kawasan pesisir, luar bandar serta bandar. Setiap kawasan memperlihatkan cabaran yang khusus namun juga berpotensi besar untuk dimajukan. Pendekatan yang merangkum dan bersepadu diperlukan bagi memastikan pembangunan yang dirancang benar-benar membawa manfaat kepada masyarakat setempat dan menyumbang kepada kemajuan negara secara keseluruhan.

Proses pemetaan isu pada tahun 2025 ini mengekalkan pendekatan kajian lapangan melalui sesi libat urus bersama Ahli-ahli parlimen, komuniti dan pemimpin tempatan, agensi dan jabatan kerajaan, pihak swasta dan badan bukan kerajaan (NGO). Laporan yang dihasilkan merupakan suatu usaha yang baik untuk menonjolkan cerita rakyat dan realiti sosial yang dihadapi oleh pelbagai komuniti setempat. Saya yakin laporan ini akan menjadi rujukan yang bermanfaat kepada semua pihak, khususnya pembuat dasar dan agensi pelaksana di semua peringkat pentadbiran, dalam memastikan tiada komuniti yang tercicir. Pencapaian SDG memerlukan iltizam dan tindakan yang berterusan daripada semua pihak untuk menjamin kesejahteraan masyarakat yang berkekalan.

Akhir kata, saya ingin menzahirkan setinggi-tinggi penghargaan kepada Sekretariat APPGM-SDG, Ahli-ahli Parlimen yang terlibat, komuniti akar umbi serta agensi kerajaan persekutuan, negeri serta daerah dan pihak berkuasa tempatan yang telah memberi komitmen dan sokongan padu. Ucapan terima kasih juga ditujukan kepada semua pihak yang terlibat secara langsung mahupun tidak langsung dalam menjayakan penerbitan Kompilasi Laporan Pemetaan Isu Kawasan Parlimen 2025 Zon Pantai Timur ini.

Mudahan usaha yang dirintis ini menjadi asas yang kukuh dalam memperkasa agenda pembangunan mampan di Malaysia, bagi kawasan pantai timur khususnya, dan demi kemajuan mampan masyarakat dan negara secara umumnya. Semoga Allah S.W.T memberkati keyakinan dan landasan kita untuk membangunkan negara Malaysia yang seimbang.

Sekian, terima kasih.

YB Dato' Hajah Siti Zailah Mohd Yusoff

Ahli Jawatankuasa APPGM-SDG

KATA PENGANTAR

JAMES RYAN RAJ

Wakil Sekretariat APPGM-SDG

Kumpulan Rentas Parti Parlimen Malaysia mengenai Matlamat Pembangunan Lestari (APPGM-SDG) aktif sejak 2020 menggerakkan penyetempatan SDG di kawasan-kawasan Parlimen seluruh negara. Berteraskan pemetaan isu, APPGM-SDG melaksanakan perbincangan kumpulan fokus (FGD) bersama kumpulan sasaran tempatan untuk mengenal pasti cabaran setempat dan mencadangkan penyelesaian melalui projek komuniti berasaskan SDG serta intervensi dasar yang bersesuaian. Dari 2020 hingga 2024, APPGM-SDG telah melaksanakan kerja lapangan di 115 kawasan Parlimen. Pada 2025, inisiatif ini diperluas ke 28 kawasan Parlimen baharu, membolehkan pasukan mendalami isu akar umbi dan menetapkan keutamaan tempatan. Lawatan tapak menyediakan gambaran menyeluruh mengenai realiti lapangan dan membantu mengenal pasti penyelesaian yang diperlukan.

Hasil gerak kerja tersebut, sebanyak 28 laporan pemetaan isu disediakan pada tahun 2025 dan dihipunkan dalam jilid "Kompilasi Laporan Pemetaan Isu Kawasan Parlimen". Kompilasi ini disusun mengikut zon/wilayah - Tengah, Utara, Selatan, Pantai Timur, Sabah dan Sarawak seperti diringkaskan dalam Jadual 1. Turut disertakan laporan bergambar yang merekodkan butiran lawatan tapak dan isu yang dikenal pasti. Di samping itu, laporan individu bagi setiap kawasan Parlimen turut disediakan untuk memudahkan rujukan Ahli Parlimen dan pihak berkepentingan..

Jadual 1. Pecahan kawasan Parlimen mengikut jilid

JILID	ZON/WILAYAH	JUMLAH KAWASAN PARLIMEN	PENYELIDIK
Jilid 1	Zon Utara	9	3
Jilid 2	Zon Pantai Timur	4	5
Jilid 3	Zon Tengah	3	4
Jilid 4	Zon Selatan	6	2
Jilid 5	Wilayah Sabah	2	2
Jilid 6	Wilayah Sarawak	2	1
JUMLAH KESELURUHAN		28	

Laporan ini menggunakan pendekatan kualitatif yang menangkap suara akar umbi termasuklah emosi, keperluan dan keutamaan komuniti setempat. Walaupun transkrip penuh FGD belum disertakan, analisis situasi yang dibentangkan sudah memadai untuk menggambarkan realiti kehidupan komuniti di lapangan. Laporan lengkap, termasuk transkrip penuh, akan diterbitkan untuk rujukan Ahli Parlimen terlibat dan boleh diakses oleh orang awam atas permintaan bagi tujuan kajian lanjut.

Laporan-laporan ini akan menjadi asas perbincangan seterusnya di peringkat Parlimen serta bersama agensi dan kementerian berkaitan. Matlamat utama ialah merangka penyelesaian yang lebih komprehensif dan mendorong penambahbaikan dasar yang relevan bagi menangani isu-isu yang dikenal pasti.

PENGHARGAAN

Saya ingin merakamkan penghargaan kepada ahli jawatankuasa APPGM-SDG, Ketua Sekretariat APPGM-SDG, dan pengarah-pengarah APPGM-SDG, semua Ahli Parlimen, agensi kerajaan, terutama pejabat daerah, dan pihak-pihak yang mempermudah dialog serta penyertaan dalam inisiatif APPGM-SDG pada tahun 2025. Ucapan tahniah khas ditujukan kepada Puan Nurul Syaza Mazelan dan Hirzawati Atikah Mohd Tahir selaku penyunting utama siri enam jilid ini atas dedikasi menyunting laporan-laporan yang disediakan oleh pasukan penyelidik APPGM-SDG. Terima kasih juga kepada para penyelidik iaitu Dr. Teo Lee Ken, Nurul Syaza Mazelan, Dr. Wan Suzita Wan Ibrahim, Dr. Siti Nur Ain Zakinuddin, Dr. Thanaraj Murudi, Dr. Eva Kristin Larry Sait, Siti Noraiysah Rohim, Raine Melissa Riman, Nur Syadhira Mohd Razali, Nuha Mysara Mohd Hisam, Lydia Ann Anak Bill, Fatimah Binti Mohd Yasin, Tariq Ziad bin Abdul Razak dan Mc Jeanet Lempisik @ Marx serta pasukan Komunikasi Korporat APPGM-SDG, yang diketuai Zoel Ng, dan khususnya Hirzawati Atikah Mohd Tahir, Kezia Sim Kui Ting dan Arif Azhad Abdul Ghaffar serta Afiqah Abdul Malik dari Pejabat Ketua Sekretariat atas usaha kreatif dalam memastikan penerbitan bahan ini berjaya. Semoga usaha ini terus memperkukuh langkah kita dalam mencapai pembangunan lestari untuk seluruh rakyat Malaysia.

PENGENALAN

DR. SITI NUR AIN ZAKINUDDIN

Ketua Zon Pantai Timur, APPGM-SDG

Pada tahun 2025, APPGM-SDG memperkuat gerak kerja pemetaan SDG dengan pendekatan yang berkesan, inklusif dan seragam merentas lokasi. Penegasan inti pada tahun ini adalah penambahbaikan proses pemetaan isu sebagai asas penyetempatan SDG, di samping penyeragaman kaedah catatan kajian dan pelaporan. Proses pemetaan isu kekal sebagai fasa awal yang kritikal dalam penyetempatan SDG oleh APPGM-SDG. Sebagai permulaan kepada kitaran intervensi, pemetaan perlu berfungsi sebagai penanda aras yang kukuh dengan proses libat urus yang cekap, telus dan inklusif bersama pihak berkepentingan. Justeru, APPGM-SDG memberi tumpuan kepada penglibatan menyeluruh dan mengarusperdanakan pandangan komuniti, agensi dan pemimpin tempatan agar perspektif yang pelbagai diambil kira secara serius. Kajian lapangan laporan pemetaan isu berperanan sebagai wahana utama untuk memaparkan analisis dapatan, keutamaan tindakan serta tahap penglibatan pihak berkepentingan di setiap kawasan dan tahap.

Bagi tahun 2025, APPGM-SDG telah melaksanakan gerak kerja pemetaan isu yang melibatkan 28 kawasan parlimen (Rajah 1) yang merangkumi beberapa kawasan di setiap zon dan wilayah, menjangkau Semenanjung, Sabah dan Sarawak. Di setiap kawasan, kerjasama turut diperkukuh dengan agensi peringkat kerajaan tempatan termasuklah Pejabat Daerah dan Tanah (PDT) serta pihak berkuasa tempatan atau entiti setara yang berperanan sebagai penyelaras lapangan, pemudah cara mobilisasi komuniti dan rujukan data setempat (Jadual 1).

Rajah 1. 28 Kawasan Parlimen bagi Tahun 2025

Semasa di lapangan, pasukan penyelidik mengamalkan langkah etika yang ketat seperti persetujuan rakaman/visual, kerahsiaan. Namun beberapa cabaran mengiringi gerak kerja 2025. Antaranya adalah seperti kesukaran mendapatkan penyertaan seimbang merentas kelompok sasaran; kualiti audio tidak konsisten yang menuntut integrasi analitikal dengan nota lapangan; pertindihan perbualan semasa FGD yang memerlukan penyaringan teliti; serta kekangan logistik seperti jadual, tempat, fasiliti yang mempengaruhi jumlah sesi dan kejutuan bukti. Walaubagaimanapun, cabaran-cabaran ini diimbangi dengan penetapan jadual semula, bantuan penghulu dan pihak pejabat daerah dan tanah untuk mobilisasi, pemetaan pihak berkepentingan yang lebih awal, serta kaedah catatan kajian berganda untuk mengekalkan integriti data.

Daripada segi kandungan, laporan ini dibentuk untuk memudahkan pembaca memahami setiap zon dan wilayah secara bertahap dan semakin mendalam. Bahagian 1 menghuraikan latar kawasan meliputi geografi, topografi, komposisi penduduk, aktiviti ekonomi, dan kaitannya dengan sasaran SDG relevan. Bahagian 2 menerangkan metodologi, langkah etika, kekangan lawatan dan keterbatasan kajian. Bahagian 3 merumuskan isu-isu rentas SDG, berpandukan tema-tema seperti pendidikan, kemahiran, pekerjaan, budaya/warisan, keselamatan jalan, pertanian, pengairan, konflik manusia-haiwan, akses bantuan kebajikan, dan infrastruktur asas. Bahagian 4 pula menghimpunkan gambaran keseluruhan pemetaan mengikut isu utama, penerangan isu, tindakan serta maklum balas daripada agensi-agensi berkaitan. Bahagian 5 menyenaraikan pengenalan awal projek penyelesaian jangka masa pendek sebagai langkah intervensi komuniti yang memberi impak tinggi, segera dan langsung, beserta

cadangan rakan pelaksana dan penjajaran SDG. Dengan susun atur sebegini, laporan pemetaan isu kawasan parlimen 2025 ini berfungsi sebagai dokumen rujukan tindakan bagi peralihan daripada pembawaan suara komuniti akar umbi kepada perancangan pelan tindakan dan seterusnya kepada program pelaksanaan yang realistik dan terukur.

PEMETAAN ISU DI ZON PANTAI TIMUR

Kajian pemetaan isu yang dijalankan di Parlimen Maran, Besut, Kota Bharu, dan Pasir Puteh mendedahkan landskap sosio-ekonomi yang seragam namun berdepan cabaran yang sama. Secara umum, ciri demografi yang paling ketara bagi parlimen Maran, Besut, Pasir Puteh, dan Kota Bharu ialah populasi yang didominasi oleh etnik Melayu dengan peratusan yang sangat tinggi. Selain itu, kawasan-kawasan ini juga mempunyai peratusan Bumiputera yang tinggi dan majoriti penduduk beragama Islam. Keempat-empat Parlimen ini dicirikan oleh ekonomi yang bergantung kepada sektor primer seperti pertanian, perikanan, dan perniagaan mikro. Kawasan ini merangkumi geografi yang pelbagai, daripada pesisir pantai dan dataran rendah sawah padi hingga ke penempatan Orang Asli dan FELDA di pedalaman. Walaupun terdapat pusat bandar kecil seperti Kota Bharu dan Jerneh, kebanyakan penduduk terlibat dalam ekonomi tidak formal yang mudah terkesan dengan perubahan pasaran dan iklim. Isu-isu yang ditemui Adalah saling berkaitan merentasi komuniti, seperti akses terhad kepada kemudahan asas, cabaran ekonomi, dan risiko alam sekitar, yang memerlukan pendekatan penyelesaian yang bersepadu.

Tiga isu utama yang dikenal pasti merentas semua parlimen ini adalah peningkatan kos sara hidup dan input ekonomi, kekurangan peluang pekerjaan serta migrasi belia, dan degradasi alam sekitar termasuk bencana berulang. Peningkatan kos input seperti baja, racun, makanan haiwan, dan barangan asas memberi tekanan kepada petani, penternak, nelayan, dan peniaga kecil. Di Besut dan Pasir Puteh, penternak ikan yang mengusahakan ikan sangkar seperti tilapia dan patin menanggung kos makanan yang tinggi, manakala petani di Kota Bharu berdepan kenaikan harga input pertanian yang mendadak termasuklah harga baja dan racun. Selain itu, kekurangan peluang pekerjaan yang setara dengan kelayakan menyebabkan belia berhijrah ke bandar besar, diperburuk oleh persaingan dengan pekerja asing dan pekerjaan bergaji rendah. Degradasi alam sekitar pula berpunca daripada aktiviti seperti pengorekan pasir, pembalakan, dan pembinaan East Coast Rail Link (ECRL) yang menyebabkan banjir. Hakisan pantai juga menjadi ancaman serius kepada komuniti pesisir Pantai terutamanya nelayan di Besut dan Pasir Puteh.

Penemuan ini adalah penting untuk merangka strategi intervensi yang didasarkan. Isu-isu ini saling berkaitan, membentuk kitaran kerentanan yang kompleks di mana kenaikan kos sara hidup mengikis pendapatan yang terhad. Kekurangan pekerjaan memaksa belia berpindah, menjejaskan pembangunan tempatan. Bencana alam dan degradasi alam sekitar pula mengancam mata pencarian utama seperti pertanian dan perikanan. Oleh itu, penyelesaian jangka pendek dan sederhana harus menumpukan kepada program pemerkasaan ekonomi yang inovatif, latihan kemahiran yang relevan dengan pasaran tempatan, serta pengurusan risiko bencana dan alam sekitar yang lebih berkesan. Kerjasama pelbagai peringkat antara agensi kerajaan, sektor swasta, dan komuniti setempat adalah kunci untuk memastikan intervensi ini bersifat holistik dan dapat membina daya tahan masyarakat Pantai Timur dalam menghadapi cabaran masa depan.

Jadual 1. Senarai 28 Kawasan Parlimen Terlibat dengan Gerak Kerja APPGM-SDG bagi Tahun 2025

BIL.	ZON/ WILAYAH	PARLIMEN	KOD	AHLI PARLIMEN	PARTI	AGENSI-AGENSI BERKAITAN	KETUA PENYELIDIK APPGM-SDG
1	Tengah	Sabak Bernam	P092	YB Tuan Kalam bin Salan	PN-BERSATU	Pejabat Daerah & Tanah (PDT) Sabak Bernam	Nur Syadhira Mohd Razali
2	Tengah	Hulu Selangor	P094	YB Tuan Haji Mohd Hasnizan bin Harun	PN-PAS	PDT Hulu Selangor	Nuha Mysara Mohd Hisam
3	Tengah	Seputeh	P121	YB Puan Teresa Kok Suh Sim	PH-DAP	Dewan Bandaraya Kuala Lumpur (DBKL)	Nurul Syaza Mazelan
4	Utara	Padang Terap	P007	YB Tuan Nurul Amin bin Hamid	PN-PAS	PDT Padang Terap	Nurul Syaza Mazelan
5	Utara	Kuala Kedah	P010	YB Dr. Ahmad Fakhruddin	PN-PAS	PDT Kota Setar	Dr Thanaraj Murudi
6	Utara	Balik Pulau	P053	YB Dato' Muhammad Bakhtiar bin Wan Chik	PH-PKR	PDT Barat Daya	Siti Noraiysah Rohim
7	Utara	Larut	P059	YB Dato' Seri Hamzah bin Zainudin	PN-BERSATU	PDT Selama	Dr Thanaraj Murudi
8	Utara	Kulim-Bandar Baharu	P018	YB Tuan Roslan bin Hashim	PN-BERSATU	PDT Kulim & PDT Bandar Baharu	Dr Thanaraj Murudi
9	Utara	Padang Rengas	P060	YB Kapten Azahari bin Hasan	PN-BERSATU	PDT Kuala Kangsar	Dr Teo Lee Ken
10	Utara	Gopeng	P064	YB Tuan Tan Kar Hing	PH-PKR	PDT Kampar	Lydia Ann Anak Bill

BIL.	ZON/ WILAYAH	PARLIMEN	KOD	AHLI PARLIMEN	PARTI	AGENCI-AGENCI BERKAITAN	KETUA PENYELIDIK APPGM-SDG
11	Utara	Lumut	P073	YB Komander (B) Nordin Bin Ahmad Ismail	PN-BERSATU	PDT Manjung	Dr Thanaraj Murudi
12	Utara	Teluk Intan	P076	YB Tuan Nga Kor Ming	PH-DAP	PDT Hilir Perak	Nurul Syaza Mazelan
13	Selatan	Jempol	P126	Dato' Haji Shamsulhakar Bin Haji Mohd Deli	BN-UMNO	PDT Jempol	Tariq Ziad bin Abdul Razak
14	Selatan	Jasin	P139	YB Tuan Zulkifli bin Ismail	PN-PAS	PDT Jasin	Dr Wan Suzita Wan Ibrahim
15	Selatan	Segamat	P140	YB Tuan Yuneswaran a/l Ramaraj	PH-PKR	PDT Segamat	Dr Wan Suzita Wan Ibrahim
16	Selatan	Sri Gading	P149	YB Tuan Haji Aminolhuda bin Hassan	PH-AMANAHA	PDT Batu Pahat	Dr Teo Lee Ken
17	Selatan	Batu Pahat	P150	YB Tuan Haji Onn bin Abu Bakar	PH-PKR	PDT Batu Pahat	Dr Wan Suzita Wan Ibrahim
18	Selatan	Pulai	P161	YB Tuan Suhaizan bin Kaiat	PH-AMANAHA	Pejabat Daerah Johor Bahru	Siti Noraiysah Rohim
19	Timur	Maran	P086	YB Dato' Sri Dr. Haji Ismail bin Abd. Muttalib	PN-PAS	PDT Maran	Siti Noraiysah Rohim
20	Timur	Kota Bharu	P021	YB Datuk Seri Takiyuddin bin Hassan	PN-PAS	Pejabat Tanah & Jajahan (PTJ) Kota Bharu	Dr Siti Nur Ain Zakinuddin
21	Timur	Pasir Puteh	P028	YB Datuk Dr. Nik Muhammad Zawawi bin Salleh	PN-PAS	PTJ Pasir Puteh	Dr Siti Nur Ain Zakinuddin

BIL.	ZON/ WILAYAH	PARLIMEN	KOD	AHLI PARLIMEN	PARTI	AGENCI-AGENCI BERKAITAN	KETUA PENYELIDIK APPGM-SDG
22	Timur	Besut	P033	YB Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh	PN-PAS	PDT Besut	Siti Noraiysah Rohim
23	Sabah	Tuaran	P170	YB Datuk Seri Panglima Madius bin Tangau	PH-UPKO	Pejabat Daerah Tuaran	Mc Jeanet Lempisik @ Marx
24	Sabah	Putatan	P173	YB Datuk Ir. Shahelmey bin Yahya	BN-UMNO	Pejabat Daerah Putatan	Mc Jeanet Lempisik @ Marx
25	Sabah	Semporna	P189	YB Datuk Seri Panglima Haji Mohd Shafie bin Apdal	WARISAN	Pejabat Daerah Semporna	Puan Fatimah Binti Mohd Yasin
26	Sabah	Labuan	P166	Dato' Indera Dr. Suhaili Abdul Rahman	BEBAS	Perbadanan Labuan (Labuan Corporation)	Puan Fatimah Binti Mohd Yasin
27	Sarawak	Stampin	P196	YB Tuan Chong Chieng Jen	PH-DAP	Majlis Perbandaran Padawan (MPP) & Majlis Perbandaran Kuching Selatan (MBKS)	Raine Melissa Riman
28	Sarawak	Lubok Antu	P203	YB Tuan Roy Angau anak Gingkoi	GPS-PRS	Pejabat Daerah Lubok Antu	Raine Melissa Riman

SEKALUNG PERGHARGAAN

Setinggi-tinggi penghargaan kepada semua pihak yang terlibat dalam penghasilan Kompilasi Laporan Pemetaan Isu Kawasan Parlimen 2025. Terima kasih kepada ketua penyelidik setiap kawasan Parlimen, pasukan penyunting, dan pegawai-pegawai Jabatan Penyelarasan Kawasan Parlimen yang telah bertungkus-lumus memastikan laporan ini terhasil dengan jayanya. Penghargaan khusus juga kepada Ahli-ahli Jawatankuasa APPGM-SDG, Ketua Sekretariat dan, pengarah-pengarah APPGM-SDG, jaringan pakar rujuk, serta semua Ahli Parlimen dan agensi kerajaan yang memberikan kerjasama dan input sepanjang gerak kerja pemetaan isu ini.

Berdasarkan usaha kolektif ini, APPGM-SDG komited untuk meneruskan perjalanan penyetempatan Matlamat Pembangunan Mampan (SDG) dengan langkah strategik. Antara langkah lanjut lanjutan daripada pemetaan isu ini adalah bengkel pembangunan kapasiti bersama agensi kerajaan dan pihak berkepentingan yang diadakan dilaksanakan untuk meningkatkan pengetahuan dan kemahiran terkini berhubung pelaksanaan SDG di peringkat akar umbi. Hasil bengkel ini juga dikongsikan melalui penerbitan buku Bengkel Pembangunan Kapasiti: Merangka Langkah ke Arah Masa Depan Mampan 2025. Selain itu, antara tiga atau empat projek mikro SDG akan dilaksanakan di setiap kawasan Parlimen dengan peruntukan RM120,000, berdasarkan keperluan setempat yang dikenal pasti melalui kajian pemetaan isu.

APPGM-SDG juga akan memperkukuhkan penglibatan dengan kerajaan negeri dan persekutuan untuk merangka dasar dan polisi program yang inklusif melalui pendekatan usahasama pelbagai pihak berkepentingan. Penubuhan Jawatankuasa SDG Intervensi Dasar bersama pejabat-pejabat daerah terpilih akan terus memacu penyelesaian jangka panjang yang memberi impak bertransformasi dan mampan. Kami menyeru kerjasama berterusan dalam memastikan pelaksanaan yang efektif berkesan dan terukur.

Dengan pendekatan yang sistematik dan berasaskan data, laporan ini bukan sahaja sebagai rujukan, tetapi juga panduan praktikal untuk pembangunan komuniti yang mampanterhadapan. Bersama-sama, marilah kita memastikan tiada sesiapa ketinggalan dalam usaha membina masa depan yang lebih inklusif sejahtera, makmur dan lestari mampan untuk semua rakyat Malaysia.

Laporan Pemetaan Isu Parlimen P.021 Kota Bharu

Disediakan oleh:

Dr. Siti Nur Ain Zakinuddin
Syza Bazilah Muhamad Ropi

BAHAGIAN A

LAPORAN LAWATAN PEMETAAN ISU

3 – 12

BAHAGIAN B

1.0	PENGENALAN	16 – 19
1.1	Geografi/Topografi	16
1.2	Komposisi Penduduk	17
1.3	Kegiatan Ekonomi Utama	17
1.4	Hubungan Kerangka Konseptual SDG dan Konteks Tempatan	18
2.0	METODOLOGI PENYELIDIKAN	19 – 22
2.1	Pendekatan Kajian	19
2.2	Langkah Etika Semasa Kajian Lapangan	21
2.3	Kekangan Lawatan Kajian Lapangan	21
2.4	Keterbatasan Kajian	21
3.0	RANGKUMAN ISU RENTAS SDG	23 – 47
4.0	GAMBARAN KESELURUHAN PEMETAAN ISU	48 - 83
4.1	Perincian Hasil Dapatan Isu-isu	48
4.2	Pengutamaan Isu	78
5.0	PENGENALPASTIAN AWAL PROJEK PENYELESAIAN	84 – 85
6.0	RUJUKAN	86

P.021 KOTA BHARU

BAHAGIAN A

Laporan Lawatan Pemetaan Isu
P.021 Kota Bharu

DENGAN SOKONGAN DARIPADA

AHLI PARLIMEN KOTA BHARU, YB DATUK SERI TAKIYUDDIN BIN HASSAN

TEMPAT-TEMPAT YANG TELAH DILAWATI

05 Feb – 07 Feb 2025
(Rabu – Jumaat)

HARI 1

1. FGD 1: Komuniti Ibu Tunggal
2. FGD 2: Komuniti Petani
3. Lawatan Tapak 1: Kawasan Lembah Sireh
4. FGD 3: Komuniti Miskin Bandar
5. Lawatan Tapak 2: Kawasan Setinggan Hotel Ibis

HARI 3

11. FGD 6: Komuniti Peniaga
12. FGD 7: Komuniti Orang Cina
13. FGD 8: Komuniti Orang India

HARI 2

6. FGD 4: Komuniti Belia
7. FGD 5: Komuniti NGO
8. Lawatan Tapak 3: Kawasan Pasar Berek 12
9. Lawatan Tapak 4: Tebing Alor C Tanjung Mas
10. Lawatan Tapak 5: Persatuan Penduduk Mukim Tanjung Mas

PASUKAN PENYELIDIK

**DR. SITI NUR AIN
ZAKINUDDIN**
(Ketua Penyelidik)

**NUR SYADHIRA BINTI
MOHD RAZALI**

SYZA BAZILAH ROPI

**NUR SYAFIQAH CHE
MOHAMAD ZULKIFLI**

ROZLAN B. DAUD

LAWATAN PEMETAAN KAWASAN TELAH DIJALANKAN PADA 05-07 FEB 2025 (RABU – JUMAAT)

23 DISEMBER 2024 - MESYUARAT AWALAN

Mesyuarat Awalan bagi Parlimen Kota Bharu bersama Ahli Parlimen, YB Datuk Seri Takiyuddin Hassan di Pusat Komuniti MySDG Kota Bharu. Sesi ini dihadiri oleh Rahmah Othman (Executive Director), Dr. Siti Nur Ain (Ketua Zon Pantai Timur) dan Siti Noraiysah. Turut hadir YB DUN Bunut Payong dan pegawai-pegawai yang lain. Bagi Parlimen Kota Bharu, YB Datuk Seri Takiyuddin Hassan bersetuju untuk tarikh lawatan tapak adalah pada 18- 20 Januari 2025.

20 JANUARI 2025 - MESYUARAT PEMPROFILAN

Dr. Siti Nur Ain telah mengadakan sesi pemprofilan bagi pemetaan isu Parlimen Kota Bharu bersama En. Suhaimi dan En. Faris, yang mewakili Pegawai Parlimen Kota Bharu. Sesi ini telah mengenal pasti beberapa kumpulan sasaran yang perlu diberi fokus.

Dalam sesi ini, tarikh baru bagi sesi pemetaan isu telah ditetapkan iaitu pada 1-3 Februari atas makluman Ahli Parlimen namun terpaksa ditunda saat akhir ke 5-7 Februari. Sesi ini telah diadakan di Ruang Komuniti MySDG Zon Pantai Timur di Kota Bharu, Kelantan.

23 JANUARI 2025 - MESYUARAT PRALAWATAN

Dr. Siti Nur Ain telah mengadakan sesi pralawatan bertemu En. Wan Mohd Nasir Hj. Wan Omar, Timbalan Ketua Jajahan Pejabat Tanah dan Jajahan Kota Bharu dan En Wan Faiz dari Unit Pembangunan. Agenda perbincangan ialah mengenai pengenalan APPGM-SDG serta aturan tentatif.

Kajian pemetaan isu Parlimen Kota Bharu dijadualkan pada 5 hingga 7 Februari 2025 dan sesi dialog antara agensi akan berlangsung pada 23 Februari 2025.

FGD 1: KOMUNITI IBU TUNGGAL

FGD pertama ini melibatkan golongan ibu tunggal dari Bunut Payong, Kota Bharu. Sesi ini telah dihadiri oleh YB DUN Bunut Payong, En. Shaari, wakil Ahli Parlimen serta 14 orang ibu tunggal. Antara isu yang telah diutarakan adalah: **(1)** kos sara hidup yang semakin meningkat; **(2)** tiada tempat bagi pemasaran produk; **(3)** tiada pendedahan bagi pemasaran secara atas talian; dan **(4)** proses bagi mendapatkan bantuan agak lama.

FGD 2: KOMUNITI PETANI

Sesi FGD telah berlangsung bersama komuniti petani di Bunut Payong, Kota Bharu. Sesi ini telah dihadiri oleh Pegawai Pusat Khidmat Parlimen dan 16 orang petani. Antara isu yang telah diutarakan merangkumi: **(1)** tiada info mengenai bantuan bagi petani; **(2)** gangguan haiwan peliharaan dan haiwan liar merosakkan tanaman seperti lembu dan babi; **(3)** tiada kursus atau bengkel mengenai tanaman; dan **(4)** tidak menerima maklum balas setelah menghantar permohonan bantuan.

LAWATAN TAPAK 1: KAWASAN LEMBAH SIREH

Sesi lawatan tapak telah dijalankan di kawasan lembah sireh untuk melihat sistem saluran perparitan dan air termenung. Hasil lawatan telah mendapati bahawa, tiada saluran perparitan yang tersusun menyebabkan air sisa kumbuhan mengalir dan bertakung di kawasan rendah dan kawasan perumahan. Hal ini menyebabkan bau yang tidak enak dan menjejaskan kebersihan kawasan sekeliling.

FGD 3: KOMUNITI MISKIN BANDAR

Sesi FGD telah berlangsung bersama komuniti penduduk di bawah paras kemiskinan di Kota Bharu. Sesi ini telah dihadiri oleh 12 orang ketua isi rumah. Antara isu yang telah diutarakan adalah: **(1)** kos sara hidup meningkat; **(2)** proses mendapatkan bantuan yang lama, sehingga mengambil masa 10 tahun; **(3)** gangguan anjing liar; **(4)** isu kewarganegaraan; dan **(5)** komuniti tidak mahir untuk membuat permohonan bantuan secara atas talian.

LAWATAN TAPAK 2: KAWASAN SETINGGAN HOTEL IBIS

Sesi lawatan tapak telah berlangsung di kawasan setinggan belakang hotel Ibis. Hasil lawatan mendapati bahawa kawasan yang sangat sempit menjadi satu kesukaran bagi pihak bomba untuk datang apabila berlaku kebakaran. Selain itu, isu air yang tidak mencukupi dan pam air yang kecil bagi menampung kegunaan harian.

FGD 4: KOMUNITI BELIA

FGD 4 telah melibatkan golongan belia di Berek 12, Kota Bharu. Sesi ini telah dihadiri oleh 11 orang belia. Antara isu yang telah diutarakan adalah: **(1)** kos sara hidup yang semakin meningkat; **(2)** gangguan anjing liar; **(3)** tiada kewarganegaraan; dan **(4)** masalah dadah yang semakin meningkat

FGD 5: KOMUNITI NGO

FGD 5 telah melibatkan golongan NGO. FGD ini telah berlangsung di Dewan Purnama, Kota Bharu yang melibatkan NGO. Sesi ini telah dihadiri oleh 16 orang daripada NGO. Antara isu yang telah diutarakan adalah: **(1)** dana yang tidak mencukupi; **(2)** kesukaran dalam membuat sesuatu proses permohonan dari JPS; dan **(3)** kesukaran menjalankan aktiviti kebajikan akibat kerosakan jalan

LAWATAN TAPAK 3: KAWASAN PASAR BEREK 12

Sesi lawatan tapak telah berlangsung di sekitar pasar Berek 12 Kota Bharu. Melihat suasana pasar dan didapati lot jualan banyak yang kosong kerana tiada pewaris selepas kematian peniaga.

LAWATAN TAPAK 4: TEBING ALOR C TANJUNG MAS

Sesi lawatan tapak telah berlangsung di sekitar Tebing Alor C Tanjung Mas. Hasil lawatan mendapati hakisan berlaku setiap tahun apabila musim hujan dan telah menjejaskan keselamatan penduduk.

LAWATAN TAPAK 5: PERSATUAN PENDUDUK MUKIM TANJUNG MAS

Sesi lawatan tapak telah berlangsung di Persatuan Penduduk Mukim Tanjung Mas. Melawat kolam ikan dan tanaman sawi yang dilakukan oleh penduduk tempatan, sebagai salah satu penjanaan persatuan.

FGD 6: KOMUNITI PENIAGA

FGD 6 telah melibatkan golongan peniaga. Sesi ini telah dihadiri oleh En.Nik Hazim Nik Rashid (Setiausaha Dun Kota Lama), En. Aaron (Ahli Pusat Integrasi Antara Kaum) serta 13 orang peniaga. Antara isu yang telah diutarakan adalah: **(1)** isu kecurian kenderaan dan barangan perniagaan di sekitar PPR Kota Bharu; **(2)** tiada maklumat mengenai bantuan perniagaan selain daripada bantuan daripada DUN; **(3)** harga bahan mentah yang semakin meningkat seperti nescafe dan minyak; **(4)** permohonan bantuan secara atas talian menyukarkan peniaga untuk memohon; dan **(5)** jalan rosak akibat aktiviti gali lubang bagi kerja membaiki paip.

FGD 7: KOMUNITI ORANG CINA

FGD 7 telah melibatkan komuniti Cina di sekitar Kota Lama, Kota Bharu. Sesi ini telah dihadiri oleh En. Aaron (Ahli Pusat Integrasi Antara Kaum) serta 15 Orang Cina. Antara isu yang telah diutarakan adalah: **(1)** perayaan yang dijalankan berhampiran stadium menyebabkan aliran trafik ke hospital besar; **(2)** jalan berlubang di kawasan perumahan; **(3)** longkang tersumbat mengakibatkan banjir kilat; dan **(4)** tekanan air (AKSB) yang perlahan dan berkarat.

FGD 8: KOMUNITI ORANG INDIA

FGD 8 telah melibatkan komuniti India di Kota Bharu. Sesi ini telah dihadiri oleh En. Hareetaran, Ahli Majlis MPKB serta 9 orang dari komuniti India. Antara isu yang telah diutarakan adalah: **(1)** peluang pekerjaan terhad terutamanya golongan wanita; **(2)** proses agihan bantuan MITRA yang tidak menyeluruh; **(3)** proses permohonan RIBI yang mempunyai syarat yang semakin ketat; **(4)** kos sara hidup semakin meningkat dengan pendapatan yang kecil; dan **(5)** banjir kilat berlaku akibat tiada penyelenggaraan longkang.

BAHAGIAN B

Laporan Pemetaan Isu
P.021 Kota Bharu

Senarai Jadual

Jadual 1	Keluasan Kawasan Parlimen Kota Bharu mengikut DUN
Jadual 2	Pecahan penduduk mengikut kaum di Parlimen Kota Bharu
Jadual 3	Tentatif Lawatan Tapak
Jadual 4	Rangkuman Isu Rentas SDG
Jadual 5	Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 1
Jadual 6	Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 2
Jadual 7	Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 3
Jadual 8	Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 4
Jadual 9	Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 5
Jadual 10	Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 6
Jadual 11	Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 7
Jadual 12	Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 8
Jadual 13	Ringkasan Isu 1
Jadual 14	Ringkasan Isu 2
Jadual 15	Ringkasan Isu 3
Jadual 16	Pengenalpastian Projek Penyelesaian

Senarai Singkatan

AADK	Agensi Antidadah Kebangsaan
APPGM-SDG	<i>All Party Parliamentary Group Malaysia- Sustainable Development Goals</i>
DOSM	<i>Department of Statistic Malaysia</i>
DUN	Dewan Undangan Negeri
FGD	<i>Focus Group Discussion</i>
IAD	<i>Interagency Dialogue</i>
JKM	Jabatan Kebajikan Masyarakat
JKR	Jabatan Kerja Raya
KADA	Lembaga Kemajuan Pertanian Kemubu
KKM	Kementerian Kesihatan Malaysia
KPDNKK	Kementerian Perdagangan Dalam Negeri, Koperasi Dan Kepenggunaan
LHDN	Lembaga Hasil Dalam Negeri
MITRA	Unit Transformasi Masyarakat India Malaysia
MPKB-BRI	Majlis Perbandaran Kota Bharu-Bandaraya Islam
NGO	<i>Non-Governmental Organisation</i>
OKU	Orang Kurang Upaya
OSCA	<i>One Stop Centre Addiction</i>
PBT	Pihak Berkuasa Tempatan
PPD	Pejabat Pendidikan Daerah
PPR	Projek Perumahan Rakyat
RIBI	Rumah Ibadat Bukan Islam
ROS	<i>Registrar of Society</i>
SDG	<i>Sustainable Development Goals</i>
SPANK	Suruhanjaya Perkhidmatan Air Negeri Kelantan
SSM	Suruhanjaya Syarikat Malaysia
STR	Sumbangan Tunai Rahmah
SUK	Setiausaha Kerajaan

1.0 PENGENALAN

Parlimen Kota Bharu P.021 diterajui oleh YB Datuk Seri Takiyuddin bin Hassan sebagai Ahli Parlimen. YB Datuk Seri Takiyuddin bin Hassan telah memenangi kerusi pilihanraya umum (PRU) ke-15 dengan majoriti 22,613, jumlah undian 41,869. Pertembungan enam penjurur pada PRU 15 itu turut melibatkan Dr Hafidzah daripada Pakatan Harapan (PH), Hj. Rosmadi Ismail daripada Barisan Nasional (BN), Andy Tan @ Awang daripada Parti Rakyat Malaysia (PRM), Prof. Dato Dr Che Musa Che Omar daripada Parti Bumiputera Perkasa Malaysia (PUTRA) dan Izat Bukhary daripada Bebas (PEN).

**YB Datuk Seri Haji
Takiyuddin Hassan**

Parlimen Kota Bharu adalah di bawah pentadbiran Daerah Kota Bharu dan Pihak Berkuasa Tempatan bagi kawasan ini ialah Majlis Perbandaran Kota Bharu Bandar Raya Islam (MPKB-BRI). Terdapat tiga kawasan Dewan Undangan Negeri (DUN), iaitu DUN Tanjung Mas, DUN Kota Lama dan DUN Bunut Payong.

1.1 Geografi/Topografi

Sehingga 2023, keluasan kawasan Parlimen Kota Bharu adalah 39.84 kilometer persegi dengan jumlah penduduk seramai 198,168 orang. Oleh itu, kepadatan penduduknya adalah kira-kira 4,974 orang per satu kilometer persegi¹.

Jadual 1. Keluasan Kawasan Parlimen Kota Bharu mengikut DUN

KOD	BAHAGIAN PILIHAN RAYA	LUAS KAWASAN BAHAGIAN PILIHAN RAYA (KM PERSEGI)
N.08	Tanjong Mas	15
N.09	Kota Lama	5
N.10	Bunut Payong	13
P.021	KOTA BHARU	33

Sumber: Suruhanjaya Pilihan Raya Malaysia. (2018). Laporan Kajian Semula Persempadanan (Jilid 1).

Jadual 1 menunjukkan anggaran keluasan kawasan bahagian-bahagian pilihan mengikut DUN. Bagi DUN Tanjung Mas, keluasan kawasan ialah 15km², DUN Kota Lama, 5 km² dan DUN Bunut Payong dengan keluasan 13km².

¹ My Local Stats Kota Bharu Kelantan 2023

Jumlah keluasan ketiga-tiga DUN ini adalah kira-kira 33 km persegi, yang merupakan sebahagian besar kawasan Parlimen Kota Bharu. Namun, terdapat sedikit perbezaan antara jumlah keluasan DUN dan keluasan keseluruhan parlimen yang dilaporkan oleh sumber rasmi. Ini mungkin disebabkan oleh sempadan yang bertindih atau kaedah pengiraan yang berbeza bagi setiap sumber data.

1.2 Komposisi Penduduk

Kawasan Parlimen Kota Bharu didiami oleh 198,168 penduduk pada tahun 2023. Daripada jumlah ini, 195,579 adalah warganegara dan 2,589 adalah bukan warganegara. Majoriti penduduk di kawasan ini ialah Bumiputera, diikuti oleh kaum Cina, India, dan lain-lain:

Jadual 2. Pecahan penduduk mengikut kaum di Parlimen Kota Bharu

KAUM	JUMLAH PENDUDUK
Bumiputera	191,959
Cina	5,593
India	430
Lain-lain	1,768

Sumber: My Local Stats Kota Bharu Kelantan 2023

Jadual 2 menunjukkan majoriti penduduk di Parlimen Kota Bharu ialah Bumiputera dengan jumlah penduduk 191,959, diikuti kaum Cina 5,593, kaum India 430 dan lain-lain kaum 1,768.

1.3 Kegiatan Ekonomi Utama

Sektor pertanian dan penternakan merupakan nadi ekonomi utama di Kota Bharu. Berdasarkan data terkini dari Jabatan Pertanian Malaysia pada tahun 2023², pengeluaran kelapa mendominasi sektor tanaman industri dengan jumlah pengeluaran tertinggi, iaitu sebanyak 7,704.4 tan metrik yang diusahakan di kawasan seluas 1,879.6 hektar. Selain itu, penduduk tempatan turut mengusahakan pelbagai jenis tanaman kontan seperti jagung manis, kacang tanah, ubi kayu, dan tebu kuning. Keseluruhan pengeluaran daripada tanaman ini mencecah 1,369.9 tan metrik pada tahun yang sama. Dalam segmen tanaman sayuran pula, timun merekodkan pengeluaran tertinggi dengan jumlah 2,451.5 tan metrik, yang dihasilkan dari kawasan penanaman seluas 127.6 hektar. Data ini jelas menunjukkan sumbangan besar sektor pertanian dalam menjana pendapatan dan memastikan keselamatan bekalan makanan di kawasan Kota Bharu.

² Jabatan Pertanian Malaysia. (2023). Laporan Tahunan Pengeluaran Pertanian Daerah Kota Bharu.

Selain itu, sektor perdagangan dan perkhidmatan juga memainkan peranan penting dalam ekonomi Kota Bharu. Sebagai ibu negeri Kelantan, Kota Bharu berfungsi sebagai pusat komersial utama yang menyediakan pelbagai perkhidmatan, dari kedai runcit tradisional hingga pusat beli-belah moden. Aktiviti perniagaan di sini amat rancak, terutamanya di kawasan seperti Pasar Siti Khadijah yang terkenal dengan pelbagai produk tempatan dan makanan tradisional. Selain itu, sektor perkhidmatan seperti kewangan, kesihatan, dan pendidikan turut berkembang pesat untuk memenuhi keperluan penduduk yang semakin bertambah.

Pelancongan adalah satu lagi sektor penting yang menjadi tunjang ekonomi Kota Bharu. Bandar ini kaya dengan tarikan budaya dan sejarah, menjadikannya destinasi popular di kalangan pelancong tempatan dan antarabangsa. Antara tempat menarik yang sering dikunjungi ialah Muzium Negeri Kelantan, Istana Jahar, dan Kampung Kraftangan. Pelancong juga tertarik dengan keunikan warisan Kelantan seperti seni ukiran kayu, batik, dan persembahan wayang kulit. Sektor ini bukan sahaja menjana pendapatan, malah membuka banyak peluang pekerjaan dalam industri perhotelan, pengangkutan, dan makanan.

1.4 Hubungan Kerangka Konseptual SDG dan Konteks Tempatan

Parlimen Kota Bharu adalah sebuah kawasan yang sibuk dan membangun pesat, tetapi masih mengekalkan ciri-ciri tradisional, terutamanya di kawasan luar bandar. Landskapnya rata, dikelilingi oleh sungai dan sawah padi. Ekonomi di sini sangat bergantung pada perdagangan, perkhidmatan, pertanian, dan pelancongan. Di pusat bandar, aktiviti perniagaan sangat aktif, terutama di Pasar Siti Khadijah yang terkenal. Selain itu, sektor perkhidmatan juga berkembang pesat, merangkumi pelbagai bidang seperti perbankan, kesihatan, dan pendidikan, yang menjadi tulang belakang kepada pembangunan bandar. Sementara itu, di kawasan pinggir bandar, sektor pertanian kekal penting. Penduduk tempatan aktif menanam pelbagai tanaman seperti kelapa, sayur-sayuran, dan buah-buahan, yang menyumbang kepada bekalan makanan tempatan dan pendapatan penduduk. Sektor pelancongan pula terus berkembang, didorong oleh kekayaan warisan budaya dan sejarah yang ada di Kota Bharu. Tapak-tapak bersejarah, muzium, dan seni kraf tangan menjadi daya tarikan utama yang menarik ramai pengunjung, sekaligus menyokong industri perhotelan dan pengangkutan di kawasan ini.

Berdasarkan konteks dan latar belakang sosioekonomi Parlimen Kota Bharu, beberapa Matlamat Pembangunan Mampan (SDG) adalah sangat relevan dan penting untuk pembangunan lestari di sini. Matlamat yang pertama ialah **SDG 8: Pekerjaan yang Baik dan Pertumbuhan Ekonomi**. Matlamat ini amat penting kerana ekonomi Kota Bharu bergantung kepada sektor perdagangan, perkhidmatan, pertanian, dan pelancongan.

Untuk memastikan pertumbuhan yang mampan, fokus utama adalah pada **Sasaran 8.3** yang menggalakkan dasar berorientasikan pembangunan. Ini termasuk menyokong aktiviti produktif, keusahawanan, kreativiti, dan inovasi, serta memformalkan dan meningkatkan pertumbuhan perusahaan mikro, kecil dan sederhana (PKS).

Matlamat **SDG 1: Tiada Kemiskinan** juga relevan. Berhubung kait dengan pertumbuhan ekonomi, isu kemiskinan masih wujud, terutamanya di kawasan luar bandar. Oleh itu, **Sasaran 1.2** adalah kritikal, kerana ia bertujuan untuk mengurangkan sekurang-kurangnya separuh kadar kemiskinan mengikut definisi nasional menjelang 2030. Usaha ini perlu disasarkan kepada golongan yang terpinggir dan terdedah kepada kerentanan ekonomi.

Selain itu, **SDG 11: Bandar dan Komuniti Mampan** amat penting untuk menguruskan pembangunan pesat di Kota Bharu. Ia memastikan perumahan yang mencukupi dan perkhidmatan asas tersedia, sambil memelihara warisan budaya yang kaya. **Sasaran 11.1** menekankan keperluan untuk memastikan akses kepada perumahan yang mencukupi, selamat, dan berpatutan, serta perkhidmatan asas. Ini penting untuk memelihara keutuhan sosial dan memastikan komuniti kekal inklusif dan berdaya tahan.

Akhir sekali, **SDG 12: Penggunaan dan Pengeluaran Bertanggungjawab** penting untuk menangani isu alam sekitar seperti pengurusan sisa. Pengurangan sisa, kitar semula, dan penggunaan semula adalah langkah kritikal untuk melindungi persekitaran semula jadi di kawasan ini. Untuk menangani isu alam sekitar ini, **Sasaran 12.5** adalah penting. Ia menyeru untuk mengurangkan penjejakan sisa secara ketara melalui pencegahan, pengurangan, kitar semula, dan penggunaan semula. Langkah-langkah ini penting untuk melindungi ekosistem tempatan dan memastikan kelestarian alam sekitar di Kota Bharu.

2.0 METODOLOGI PENYELIDIKAN

2.1 Pendekatan Kajian

Pengumpulan data untuk lawatan tapak di Parlimen Kota Bharu dilakukan melalui kaedah kajian lapangan dan perbincangan kumpulan fokus. Peringkat awal yang dimulakan dengan pengumpulan data telah dilakukan pada 23 Disember 2024. Puan Nur Rahmah, Dr Siti Nur Ain dan Siti Aiyah, telah mengadakan mesyuarat pembentukan profil Parlimen Kota Bharu bersama YB Datuk Seri Takiyuddin bin Hassan di Pusat Komuniti MYSDG Kota Bharu. Agenda mesyuarat adalah untuk pengenalan APPGM-SDG serta membincangkan draf tentatif lawatan, kumpulan sasaran serta permasalahan yang sedia ada di Parlimen Kota Bharu. Tarikh untuk lawatan tapak Parlimen Kota Bharu semasa perbincangan adalah pada 18-20 Januari 2025, namun ia telah ditunda ke 5 hingga 7 Februari atas kekangan daripada pihak Ahli Parlimen.

Sesi libat urus bersama agensi telah diadakan pada 23 Februari 2025 di Pejabat Tanah dan Jajahan Kota Bharu. Manakala sesi pengutamaan isu bersama Ahli Parlimen telah dilakukan pada 13 Mac 2025.

Teknik yang telah digunakan adalah melalui kaedah perbincangan fokus berkumpulan (FGD) secara bersemuka. Sesi perbincangan ini telah dijalankan oleh lima orang penyelidik APPGM-SDG bersama komuniti semasa lawatan tapak diadakan. Penyelidik terlibat bagi pemetaan isu Parlimen Kota Bharu adalah seperti berikut:

1. Dr Siti Nur Ain	: Ketua Penyelidik
2. Nur Syadhira	: Penyelidik APPGM-SDG
3. Syza Bazilah	: Pegawai Pusat Komuniti MYSDG Pantai Timur
4. Nur Syafiqah	: Penyelaras Tempatan
5. Rozlan Daud	: Penyelaras Tempatan

Terdapat lapan *Focus Group Discussion* (FGD) dan dua lawatan tapak telah dijalankan bersama komuniti tempatan dan NGO selama tiga hari di kawasan lokaliti Parlimen Kota Bharu seperti Jadual 3.

Jadual 3. Tentatif Lawatan Tapak

TARIKH	AKTIVITI
23 Disember 2024, Isnin	Mesyuarat Awalan: Ahli Parlimen Kota Bharu
26 Januari 2025, Ahad	Pra-Lawatan: Pejabat Tanah Dan Jajahan Kota Bahru
05 Februari 2025, Rabu	• Sesi Dialog 1: Komuniti Ibu Tunggal • Sesi Dialog 2: Komuniti Petani • Lawatan Tapak 1: Kampung Kota & Jalan Puteri Saadong (Perparitan Dan Air Termenung) • Sesi Dialog 3: Komuniti Miskin Bandar • Lawatan Tapak 2: Kawasan Setinggan Belakang Ibis
06 Februari 2025, Khamis	• Sesi Dialog 4: Komuniti Belia • Lawatan Tapak 3: Sekitar Pasar Berek 12 • Sesi Dialog 5: NGO • Lawatan Tapak 4: Tebing Sungai Alor C • Lawatan Tapak 5: Ternakan Puyu Persatuan Penduduk Mukim Tanjong Mas
07 Februari 2025, Jumaat	• Sesi Dialog 6: Komuniti Kumpulan Peniaga • Sesi Dialog 7: Komuniti Penduduk Etnik Cina • Sesi Dialog 8: Komuniti Penduduk Etnik India

2.2 Langkah Etika Semasa Kajian Lapangan

Ketua penyelidik mendapatkan persetujuan daripada peserta terlebih dahulu untuk merekodkan suara dan diambil video dan gambar. Sekiranya, peserta FGD tidak bersetuju apa yang dikatakan untuk direkod dan melarang mengambil gambarnya, maka penyelidikan ini tidak boleh mengambil kira perkara tersebut untuk dilaporkan dan dikongsikan di mana-mana platform. Namun begitu, bagi kajian pemetaan isu di Parlimen Kota Bharu, tiada apa-apa halangan daripada pihak peserta.

2.3 Kekangan Lawatan Kajian Lapangan

Kekangan utama adalah berkenaan pengurusan daripada wakil pegawai Ahli Parlimen yang diberi tanggungjawab untuk membantu dalam proses mengumpulkan komuniti, tempat dan sesi FGD. Ini kerana pegawai yang bertanggungjawab telah mengagihkan tugas kepada pegawai baru dalam masa yang singkat. Keadaan ini memberi kesan kepada penundaan sesi lawatan sebanyak dua kali termasuk pembatalan tarikh pada saat akhir, iaitu pada 30 Januari dan ketika tarikh lawatan dijadualkan pada 1 Februari. Ekoran itu juga, sesi lawatan terpaksa ditunda kepada 5 hingga 7 Februari kerana pihak pengurusan tidak dapat membuat persediaan untuk menerima kedatangan kumpulan penyelidik.

Kekangan kedua, adalah dari segi penetapan kumpulan penyelidik. Perubahan tarikh sesi pemetaan yang kerap telah menyebabkan rombakan kumpulan penyelidik perlu dilakukan. Ini juga memberi kesan terhadap urusan sewaan penginapan, kereta, dan penyediaan makanan di tapak kajian.

Kekangan terakhir adalah bilangan peserta untuk beberapa kumpulan sasaran tidak seimbang daripada segi pembahagian mengikut gender. Bagi sesi dialog bersama komuniti miskin tegar, hanya tiga wanita yang aktif menyuarakan isu manakala selebihnya adalah peserta lelaki. Begitu juga peserta belia, iaitu hanya dua wanita terlibat dan selebihnya adalah lelaki.

2.4 Keterbatasan Kajian

Keterbatasan kajian adalah kumpulan sasaran yang ditemui kebanyakannya terdiri daripada peniaga. Justeru, mereka lebih banyak berkongsi isu perniagaan. Sebagai contoh perjumpaan dengan belia dan ibu tunggal, mereka lebih banyak berkongsi tentang perniagaan berbanding fokus permasalahan daripada sudut pandang belia dan ibu tunggal. Kajian juga mempunyai perjumpaan dengan golongan sasaran 'peniaga', justeru, input yang diperolehi kebanyakan tentang perniagaan dan kos perniagaan.

Selain itu, bilangan peserta yang agak kecil bagi sesi dialog komuniti India dan bercampur dengan peserta dari luar Parlimen Kota Bharu turut merupakan batasan kajian ini. Maklumat yang dikongsi bersama pasukan penyelidik, komuniti India di Parlimen Kota Bharu adalah agak kecil, justeru mereka telah memanggil mereka yang di luar kawasan. Ini menyebabkan isu yang dikongsi turut meliputi komuniti India dari Parlimen lain.

Bagi sesi dialog bersama NGO, isu yang ditemui adalah agak terhad. Ini kerana kebanyakan daripada mereka berkongsi tentang pencapaian NGO masing-masing dan menceritakan perkara-perkara positif tentang sambutan penyertaan jika melakukan aktiviti NGO. Penyelidik cuba mendorong NGO untuk menyampaikan permasalahan tetapi kebanyakan daripada mereka hanya mengiyakan antara satu sama lain. Justeru, isu yang perlu diangkat bagi perbincangan dan penyelesaian menjadi terhad..

3.0 RANGKUMAN ISU RENTAS SDG

Jadual 4. Rangkuman Isu Rentas SDG

BIL.	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
1.	Penilaian Kriteria Kelayakan Bantuan Sosial	Tidak mendapat bantuan dengan alasan menetap di kawasan elit, masih muda dan boleh bekerja serta golongan yang menetap di rumah batu walaupun ianya rumah warisan, mempunyai gelang emas, motosikal, kereta atau langganan Astro. Bantuan persekolahan tidak diberikan sekiranya anak kurang daripada tiga orang, manakala bantuan yang disediakan kerajaan melalui JKM kepada anak-anak OKU pula terlalu kecil dan perlu dikaji semula bagi membantu ibu bapa.	Sosial dan Ekonomi	Ibu Tunggal, OKU, Komuniti Cina, Peniaga, Belia, NGO, Petani, Warga Emas, Kumpulan Miskin Bandar, Komuniti India	Dusun Muda, Bunut Payong, Kampung Paya Bembang	SDG 1: Tiada Kemiskinan <i>Sasaran 1.1</i> – Membasmi kemiskinan tegar pada tahun 2030, di mana sara hidup seharian adalah kurang dari \$1.25 (anggaran RM5.50) sehari. <i>Sasaran 1.3</i> – Melaksanakan sistem perlindungan sosial dan langkah yang sesuai pada peringkat kebangsaan untuk semua, termasuk rakyat jelata, serta meliputi sebahagian besar golongan miskin dan berisiko menjelang 2030.

BIL.	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
		Tidak mendapat maklumat mengenai bantuan sama ada daripada penghulu atau agensi kerajaan, malah ada yang hanya menerima maklumat hampir dengan tarikh tutup permohonan. Proses permohonan bantuan secara dalam talian turut menyukarkan penduduk, khususnya warga emas. Bantuan banjir hanya diberikan kepada orang Melayu sahaja manakala kaum Cina tidak mendapat akses, selain syarat-syarat permohonan bantuan yang menyukarkan pemohon. Bagi aspek bantuan perniagaan dan NGO, peniaga belia takut untuk membuka akaun SSM			Kota Bharu, Berek 12, Kota Lama	SDG 10: Mengurangkan Ketidaksamarataan <i>Sasaran 10.2</i> – Menjelang 2030, memperkasa dan menggalakkan keterangkuman sosial, ekonomi dan politik untuk semua, tanpa mengira umur, jantina, ketidakupayaan, bangsa, etnik, asal usul, agama atau status ekonomi atau status lain. <i>Sasaran 10.4</i> – Menerapkan dasar, terutamanya dasar fiskal, upah dan perlindungan sosial, serta mencapai kesaksamaan yang lebih baik secara progresif.

BIL.	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
		kerana khuatir tidak layak mendapat bantuan berikutan tiada penerangan mengenai SSM dilakukan. Bantuan NGO di bawah ROS yang dinyatakan berjumlah RM10,000 hanya diberikan RM3,000 selepas permohonan lulus. Bantuan MITRA pula hanya diagihkan kepada komuniti India Muslim manakala India bukan Muslim tidak mendapat manfaat. Bantuan perniagaan berskala besar seperti MARA, PNB, FELDA dan FELCRA pula lebih banyak diberikan kepada golongan T20 berbanding golongan B40 dan M40 yang lebih memerlukan.				SDG 16: Keamanan, Keadilan dan Institusi yang Kuat <i>Sasaran 16.5</i> – Mengurangkan dengan ketara semua bentuk rasuah. <i>Sasaran 16.6</i> – Membangunkan institusi yang berkesan, bertanggungjawab dan telus pada semua peringkat.

BIL.	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
2.	Peluang pekerjaan yang terhad	Tiada pekerjaan yang setaraf dengan pendidikan menyebabkan ramai terpaksa menerima apa sahaja kerja demi kelangsungan hidup. Ada yang terpaksa berhijrah keluar negeri untuk mendapatkan pekerjaan. Belia yang berminat dalam bidang pertanian pula berdepan kekangan kerana tiada modal untuk memulakan usaha. Selain itu, peluang pekerjaan bagi golongan wanita juga didapati lebih rendah berbanding lelaki.	Sosial	Belia, Petani, Belia Wanita, Wanita India	Kota Bharu, Bunut Payong	SDG 8: Pekerjaan yang Baik dan Pertumbuhan Ekonomi <i>Sasaran 8.5</i> – Menjelang 2030, mencapai guna tenaga penuh dan produktif serta pekerjaan yang baik untuk semua golongan wanita dan lelaki, termasuk belia dan orang kurang upaya, serta bayaran sama rata untuk kerja dengan nilai yang sama. SDG 10: Mengurangkan Ketidaksamarataan <i>Sasaran 10.2</i> – Menjelang 2030, memperkasa dan menggalakkan keterangkuman sosial, ekonomi dan politik untuk semua, tanpa mengira umur, jantina, ketidakupayaan, bangsa, etnik, asal usul, agama atau status ekonomi atau status lain.

BIL.	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
3.	Penggunaan, Vape dan Ketum yang semakin menjadi norma dalam kalangan anak muda	Penggunaan ketum di peringkat belia semakin berleluasa dan dikatakan bekalannya datang dari luar Kota Bharu. Terdapat juga sebilangan orang tua yang menggunakan ketum sebagai ubat penambah tenaga, malah ada belia yang bekerja sebagai rider Grab atau Foodpanda turut dilihat menggunakannya. Dalam masa yang sama, penggunaan vape menjadi perkara normal di kalangan kanak-kanak kerana terlalu banyak kedai vape. Malah, pelajar sekolah rendah, menengah termasuk pelajar perempuan juga didapati menghisap vape.	Sosial	Belia, Warga Emas, Belia, Kanak-kanak,	Kota Bharu	SDG 3: Kesihatan dan Kesejahteraan <i>Sasaran 3.5</i> – Mengukuhkan pencegahan dan rawatan penyalahgunaan bahan, termasuk penyalahgunaan dadah narkotik dan pengambilan alkohol yang memudaratkan. SDG 4: Pendidikan Berkualiti <i>Sasaran 4.7</i> – Menjelang 2030, memastikan semua pelajar memperoleh pengetahuan dan kemahiran yang diperlukan untuk menggalakkan pembangunan mampan, termasuk antara lain, melalui pendidikan untuk pembangunan mampan dan gaya hidup mampan, hak asasi manusia, kesaksamaan gender, menggalakkan budaya selamat dan bebas keganasan, kewarganegaraan global dan menghargai kepelbagaian budaya

BIL.	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
						serta sumbangan budaya kepada pembangunan mampan. SDG 16: Keamanan, Keadilan dan Institusi yang Kuat <i>Sasaran 16.3</i> – Menjunjung kedaulatan undang-undang pada peringkat kebangsaan dan antarabangsa serta memastikan akses sama rata kepada keadilan untuk semua.
4.	Permohonan status Kewarganegaraan	Tidak memohon IC dan surat beranak kerana prosedur daripada JPN yang rumit. Ada yang masih memegang IC merah walaupun sudah lebih 30 tahun menetap di Malaysia walaupun bapa adalah warganegara Malaysia. Malah, ada juga yang hanya diberikan IC hijau (sementara) untuk tempoh 5 tahun sahaja.	Sosial	Miskin Bandar, Komuniti India	Kota Bharu	SDG 16: Keamanan, Keadilan dan Institusi yang Kuat Sasaran 16.9 – Menjelang 2030, menyediakan pengenalan yang sah untuk semua, termasuk pendaftaran kelahiran.

BIL.	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
		Orang bukan Islam didapati lebih sukar untuk mendapatkan IC, manakala ada permohonan yang sudah melebihi 5 tahun tetapi statusnya masih dalam proses.				
5.	Kekurangan koordinasi antara penyelenggaraan dan pengurusan kemudahan asas	Longkang tersumbat dan air melimpah ketika hujan di kawasan depan stesen bas Kota Bharu menyebabkan pelanggan tidak dapat masuk ke kedai kerana air bertakung. Keadaan ini bertambah buruk apabila pekerja yang menjalankan kerja-kerja mesin rumput tidak mencuci sisa potongan rumput di dalam longkang sehingga menyebabkan ia tersumbat.	Sosial dan Alam Sekitar	Peniaga, Ibu Tunggal, Penduduk, Komuniti Cina	Bandar Lama Kota Bharu, Bunut Payong, Kubang Tuman, Taman Uda, Tanjung Chat Desa Rahmat Persiaran Husna 5 Kampung Teluk Panji.	SDG 3: Kesihatan yang Baik dan Sejahtera Sasaran 3.6 - Menjelang 2020, mengurangkan separuh angka kematian dan kecederaan global akibat kemalangan jalan raya.

BIL.	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
		Banjir kilat kerap berlaku apabila hujan lebat kerana longkang yang kecil dan tersumbat, manakala aduan mengenai masalah longkang telah dibuat tetapi agensi mengambil masa lama untuk melakukan penyelenggaraan. Di sesetengah kampung pula, ketiadaan longkang menyebabkan aliran air tidak lancar sekali gus mudah berlakunya banjir kilat.			Tanjung Chat Desa Rahmat Persiaran Husna 5 PPR Kota Bharu Kg Tok Jaafar, Wakaf Che Yeh. Lorong Marican, Belakang Billion.	SDG 9: Industri, Inovasi dan Infrastruktur Sasaran 9.1 - Membangunkan infrastruktur yang berkualiti, andal, mampan dan berdaya tahan, termasuk infrastruktur serantau dan rentas sempadan, untuk menyokong pembangunan ekonomi dan kesejahteraan manusia dengan tumpuan pada akses yang saksama serta mampu milik untuk semua.
		Jalan kampung mudah rosak kerana menjadi laluan utama kenderaan berat seperti lori selain pernah berlaku insiden polis kejar-mengejar penjenayah di kawasan tersebut. Kerajaan negeri			Kampung Tanjung Chat. Kampung-kampung sekitar Kota Bharu.	

BIL.	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
		pula tidak mempunyai peruntukan untuk membaiki jalan kampung kerana peruntukan yang ada hanya digunakan bagi membuat dan menurap jalan baharu. Kerja-kkerja memasukkan paip biru juga menyebabkan jalan dikorek tetapi tidak ditutup kembali dengan kemas. Keadaan jalan yang rosak dan berlubang besar pula lambat dibaiki sehingga membahayakan penduduk. Bekalan air terputus selama tiga hingga empat hari dan tindakan menghantar bekalan air adalah perlahan.			Kawasan Telipot di belakang sekolah Zainab. Kota Bharu, Jalan Merbau dan Jalan Chong Hwa.	

BIL.	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
6.	Kos sara hidup yang meningkat	Kenaikan harga barang yang tidak terkawal menyukarkan pengguna dan peniaga, contohnya beras daripada RM13 naik kepada RM22 dan santan 1kg daripada RM8 meningkat sehingga RM15. Keadaan ini memaksa ramai terpaksa melakukan beberapa kerja untuk menampung kos hidup seperti menjadi tukang cuci, pengawal keselamatan, promoter, membuka bengkel kimpalan dan menjalankan pertanian.	Ekonomi	Peniaga, Belia, Komuniti Miskin Bandar, Ibu Tunggal, Komuniti India	Keseluruhan kawasan Kota Bharu	SDG 1: Tiada Kemiskinan <i>Sasaran 1.1</i> – Membasmi kemiskinan tegar pada tahun 2030, di mana sara hidup seharian adalah kurang dari \$1.25 (anggaran RM5.50) sehari. <i>Sasaran 1.2</i> – Menjelang 2030, mengurangkan sekurang-kurangnya separuh daripada jumlah lelaki, wanita dan kanak-kanak pada semua peringkat umur yang hidup dalam kemiskinan dalam semua dimensi menurut takrifan kebangsaan. SDG 8: Pekerjaan yang Baik dan Pertumbuhan Ekonomi <i>Sasaran 8.5</i> – Menjelang 2030, mencapai guna tenaga penuh dan produktif serta pekerjaan yang baik untuk semua golongan wanita dan lelaki, termasuk belia dan orang kurang upaya, serta bayaran sama
		Bekalan minyak masak paket juga sukar didapati sehingga pengguna terpaksa membeli minyak botol yang jauh lebih mahal, malah ada kedai			Kawasan Kota Bharu, Lembah Sireh, Jalan Merbau, Bunut	

BIL.	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
		yang mengenakan pembelian bersyarat. Peningkatan harga barang ini turut memberi kesan kepada peniaga apabila pelanggan, khususnya di kedai makan, semakin berkurang. Selain itu, peniaga turut terkesan akibat kekurangan bekalan santan dan kelapa yang semakin ketara.			Payong, Berek 12, Kota Lama	rata untuk kerja dengan nilai yang sama.
7.	Persaingan perniagaan dengan warga asing	Persaingan dengan kedai runcit warga asing seperti Pakistan semakin meluas hingga menyebabkan banyak kedai Melayu terpaksa ditutup. Barangan di kedai runcit tempatan Melayu pula lebih mahal berbanding kedai milik Pakistan, malah barangan bersubsidi khususnya minyak paket lebih mudah didapati di	Ekonomi	Peniaga, Peniaga India	Kota Bharu, Pasar Pokok Pinang	SDG 1: Tiada Kemiskinan <i>Sasaran 1.1</i> – Membasmi kemiskinan tegar pada tahun 2030, di mana sara hidup seharian adalah kurang dari \$1.25 (anggaran RM5.50) sehari. <i>Sasaran 1.2</i> – Menjelang 2030, mengurangkan sekurang-kurangnya separuh daripada jumlah lelaki, wanita dan kanak-kanak pada semua peringkat umur yang hidup dalam kemiskinan

BIL.	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
		kedai Pakistan berbanding kedai Melayu. Selain itu, peniaga turut berdepan kesukaran mendapatkan tapak premis, harga tapak perniagaan yang tinggi, serta masalah orang tengah atau tender yang menetapkan kadar sewa tapak jauh lebih mahal daripada kelulusan Majlis. Kebanyakan peniaga juga mengeluh kerana jualan semakin merosot akibat persaingan dengan jualan dalam talian yang jauh lebih murah, sedangkan rata-rata mereka tidak mempunyai kemahiran untuk berniaga secara online. Peniaga India pula berdepan kekangan berniaga dalam bulan puasa kerana waktu				dalam semua dimensi menurut takrifan kebangsaan. SDG 8: Pekerjaan yang Baik dan Pertumbuhan Ekonomi <i>Sasaran 8.3</i> – Menggalakkan dasar berorientasikan pembangunan yang menyokong aktiviti produktif, pewujudan pekerjaan yang baik, keusahawanan, kreativiti dan inovasi, serta menggalakkan pemformalan dan pertumbuhan perusahaan mikro, kecil dan sederhana, termasuk melalui akses kepada perkhidmatan kewangan. <i>Sasaran 8.5</i> – Menjelang 2030, mencapai guna tenaga penuh dan produktif serta pekerjaan yang baik untuk semua golongan wanita dan lelaki, termasuk belia dan orang kurang upaya, serta bayaran sama rata untuk kerja dengan nilai yang sama.

BIL.	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
		operasi yang ditetapkan, selain kelewatan pemberian lesen perniagaan yang menyebabkan mereka dikenakan kompaun walaupun kelulusan telah diterima.				SDG 11: Bandar dan Komuniti Mampan <i>Sasaran 11.1</i> – Menjelang 2030, memastikan akses kepada perumahan dan perkhidmatan asas yang mencukupi, selamat dan mampu milik untuk semua, serta menaik taraf kawasan sesak. <i>Sasaran 11.6</i> – Menjelang 2030, mengurangkan kesan buruk bandar terhadap alam sekitar per kapita, termasuk memberikan tumpuan khusus pada kualiti udara, perbandaran dan pengurusan sisa lain.
		Dalam masa sama, peniaga tempatan berasa tertekan apabila warga asing seperti Bangladesh bebas membuka kedai makan di tengah bandar Kota Bharu walaupun tidak mematuhi syarat-syarat perniagaan seperti memakai apron, berkasut dan mendapatkan suntikan penyediaan makanan. Warga asing juga tidak menjaga kebersihan, namun tidak dikenakan saman oleh				

BIL.	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
		agensi berkaitan, berbeza dengan peniaga tempatan. Peniaga Myanmar pula berniaga tanpa lesen tetapi tidak dikenakan tindakan kerana memegang kad UNHCR. Penutupan bazar stadium pada tahun ini turut memberi kesan besar kepada peniaga yang sebelum ini bergantung untuk berniaga di situ.				
8.	Peningkatan kos input pertanian	Kenaikan mendadak harga input pertanian telah memberi kesan ketara kepada pendapatan petani. Mereka kini terpaksa berhadapan dengan peningkatan kos baja dan racun sehingga dua kali ganda. Sebagai contoh, harga baja single kuda/yara telah melonjak	Ekonomi	Petani	Bunut Payong	SDG 1: Tiada Kemiskinan <i>Sasaran 1.1</i> – Membasmi kemiskinan tegar pada tahun 2030, di mana sara hidup seharian adalah kurang dari \$1.25 (anggaran RM5.50) sehari. SDG 2: Sifar Kebuluran <i>Sasaran 2.3</i> – Menjelang 2030, menggandakan produktiviti pertanian dan pendapatan

BIL.	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
		dari RM185 kepada RM210 seguni, manakala racun pula meningkat antara RM20 hingga RM30. Harga benih juga tidak terkecuali, dengan kenaikan dari RM65 kepada RM75. Pertanian di Bunut Payong tidak dibawah pemantauan Jabatan Pertanian menyebabkan tidak mendapat pinjaman jentera untuk kerja pembajakan dan terpaksa menyewa dari KADA. Petani terpaksa mengeluarkan modal permulaan yang besar, menjadikan mereka sangat terdedah kepada kerugian jika harga hasil pertanian rendah. Ini mewujudkan kitaran yang				pengeluar makanan berskala kecil, khususnya golongan wanita, orang asli, keluarga petani, penternak dan nelayan, termasuk melalui akses yang terjamin dan sama rata kepada tanah, sumber dan input produktif lain, pengetahuan, perkhidmatan kewangan, pasaran dan peluang bagi penambahan nilai termasuk pekerjaan bukan perladangan. <i>Sasaran 2.4</i> – Menjelang 2030, memastikan system pengeluaran makanan yang mampan serta melaksanakan amalan pertanian berdaya tahan bagi meningkatkan produktiviti dan pengeluaran serta membantu mengekalkan ekosistem yang mengukuhkan keupayaan untuk membuat penyesuaian dengan perubahan iklim, cuaca melampau, kemarau, banjir dan bencana lain, serta

BIL.	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
		membebaskan: jika rugi, mereka memerlukan modal tambahan untuk memulakan tanaman pada musim seterusnya. Masalah ini diburukkan lagi oleh peranan orang tengah atau peraih yang menetapkan harga rendah, memaksa petani untuk menjual hasil mereka pada harga tidak memuaskan bagi mengelakkan lambakan dan kerosakan. Situasi ini meletakkan petani dalam kedudukan yang lemah, di mana mereka menanggung risiko terbesar tanpa kawalan terhadap harga jualan.				meningkatkan kualiti tanah-tanah secara progresif. SDG 8: Pekerjaan yang Baik dan Pertumbuhan Ekonomi <i>Sasaran 8.3</i> – Menggalakkan dasar berorientasikan pembangunan yang menyokong aktiviti produktif, pewujudan pekerjaan yang baik, keusahawanan, kreativiti dan inovasi, serta menggalakkan pemformalan dan pertumbuhan perusahaan mikro, kecil dan sederhana, termasuk melalui akses kepada perkhidmatan kewangan.

BIL.	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
9.	Pengawalan sempadan memberi kesan kepada perniagaan	Kawalan sempadan yang lebih ketat menyukarkan peniaga mendapatkan bekalan perniagaan dari Thailand Penyekatan barangan import dari Thailand memberi kesan kerana barangan Thailand lebih berkualiti dan murah tetapi barangan tempatan adalah mahal dan tidak berkualiti contohnya beras.	Ekonomi	Peniaga Tempatan Melayu, Cina dan India	Kelantan	SDG 8: Pekerjaan yang Baik dan Pertumbuhan Ekonomi Sasaran 8.2 – Mencapai tahap produktiviti ekonomi yang lebih tinggi melalui mempelbagaian, penaiktarafan dan inovasi teknologi, termasuk melalui tumpuan pada sektor nilai tambah tinggi dan sektor intensif buruh. <i>Sasaran 8.3</i> – Menggalakkan dasar berorientasikan pembangunan yang menyokong aktiviti produktif, pewujudan pekerjaan yang baik, keusahawanan, kreativiti dan inovasi, serta menggalakkan pemformalan dan pertumbuhan perusahaan mikro, kecil dan sederhana, termasuk melalui akses kepada perkhidmatan kewangan. SDG 9: Industri, Inovasi dan Infrastruktur Sasaran 9.1 – Membangunkan infrastruktur yang berkualiti, andal,

BIL.	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
						mampan dan berdaya tahan, termasuk infrastruktur serantau dan rentas sempadan, untuk menyokong pembangunan ekonomi dan kesejahteraan manusia dengan tumpuan pada akses yang saksama serta mampu milik untuk semua. SDG 17: Perkongsian untuk Matlamat Sasaran 17.10 – Menggalakkan sistem perdagangan multilateral sejagat, berasaskan peraturan, terbuka, tanpa diskriminasi dan saksama di Bawah Pertubuhan Perdagangan Dunia, termasuk melalui pengikatan rundingan di bawah Agenda Pembangunan Doha.

BIL.	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
10.	Lambakan hasil pertanian	FAMA hanya mengambil hasil gred A, manakala gred lain akan menjadi lambakan. Hasil kutipan yang terlalu banyak juga menyebabkan lambakan sayur hingga ada yang ditinggalkan rosak begitu sahaja. Penanaman serentak tanaman yang sama turut berlaku kerana tiada maklumat dan data yang jelas mengenai perancangan tanaman. Selain itu, import produk dari Thailand memberi kesan kepada hasil tanaman tempatan sehingga berlaku lambakan. Apabila lambakan berlaku, petani pula terpaksa menjual hasil dengan harga yang murah.	Ekonomi	Petani	UTC Tunjong, Bunut Payong	SDG 1: Tiada Kemiskinan <i>Sasaran 1.4</i> – Menjelang 2030, memastikan semua kumpulan masyarakat, baik lelaki atau wanita, khususnya golongan miskin dan berisiko, mempunyai hak sama rata terhadap sumber ekonomi, serta akses kepada perkhidmatan asas, pemilikan dan kawalan ke atas tanah dan bentuk harta lain, pewarisan, sumber asli, teknologi baharu yang sesuai dan perkhidmatan kewangan, termasuk pembiayaan mikro. SDG 2: Sifar Kebuluran <i>Sasaran 2.3</i> – Menjelang 2030, menggandakan produktiviti pertanian dan pendapatan pengeluar makanan berskala kecil, khususnya golongan wanita, orang asli, keluarga petani, penternak dan nelayan, termasuk melalui akses yang terjamin dan sama rata kepada tanah, sumber dan input

BIL.	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
						produktif lain, pengetahuan, perkhidmatan kewangan, pasaran dan peluang bagi penambahan nilai termasuk pekerjaan bukan perladangan. SDG 12: Penggunaan dan Pengeluaran Bertanggungjawab <i>Sasaran 12.3</i> – Menjelang 2030, mengurangkan separuh sisa makanan global per kapita pada peringkat runcit dan pengguna serta mengurangkan kerugian makanan sepanjang rantai pengeluaran dan bekalan, termasuk kerugian pascapenuaian.
11.	Perubahan Iklim	Cuaca yang tidak menentu seperti hujan, panas dan berangin memberi kesan besar kepada tanaman. Musim panas yang berpanjangan menyebabkan petani berdepan risiko serangan	Alam Sekitar	Petani	Bunut Payong	SDG 1: Tiada Kemiskinan <i>Sasaran 1.5</i> – Menjelang 2030, membina daya tahan golongan miskin dan berisiko serta mengurangkan pendedahan dan keterancaman mereka terhadap keadaan berkaitan dengan iklim yang melampau serta kejutan dan

BIL.	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
		serangga perosak dan penyakit tanaman, manakala musim kemarau pula menyebabkan kekurangan air untuk penyiraman.				bencana ekonomi, sosial dan alam sekitar yang lain. SDG 2: Sifar Kebutuhan <i>Sasaran 2.4</i> – Menjelang 2030, memastikan system pengeluaran makanan yang mampan serta melaksanakan amalan pertanian berdaya tahan bagi meningkatkan produktiviti dan pengeluaran serta membantu mengekalkan ekosistem yang mengukuhkan keupayaan untuk membuat penyesuaian dengan perubahan iklim, cuaca melampau, kemarau, banjir dan bencana lain, serta meningkatkan kualiti tanah-tanah secara progresif. SDG 13: Tindakan Memerangi Perubahan Iklim <i>Sasaran 13.1</i> – Memperkukuh daya tahan dan keupayaan untuk membuat penyesuaian kepada
		Faktor kemarau dan banjir yang tidak menentu turut menyebabkan hasil pertanian semakin menurun berbanding tahun-tahun sebelumnya. Kualiti tanah juga berubah sehingga memerlukan kitar semula penggunaan tanah dengan menukar jenis penanaman pada setiap musim.			Sungai Lubuk, Mulong	

BIL.	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
						bahaya berkaitan iklim dan bencana alam di semua negara.
12.	Hakisan Tebing Sungai/Alor	Hakisan sungai berlaku di kawasan rumah yang berdekatan dengan sungai, manakala tanah runtuh sering berlaku di kawasan tepi sungai setiap kali banjir. Penduduk terpaksa mengambil inisiatif sendiri dengan membina benteng simen kerana tidak mendapat bantuan penyelenggaraan daripada mana-mana pihak.	Alam Sekitar	Miskin Bandar, Penduduk berhampiran tebing	Kg Paya Deras, Alor C Kg Paya Rambai	SDG 1: Tiada Kemiskinan <i>Sasaran 1.5</i> – Menjelang 2030, membina daya tahan golongan miskin dan berisiko serta mengurangkan pendedahan dan keterancaman mereka terhadap keadaan berkaitan dengan iklim yang melampau serta kejutan dan bencana ekonomi, sosial dan alam sekitar yang lain. SDG 2: Sifar Kebuluran <i>Sasaran 2.4</i> – Menjelang 2030, memastikan system pengeluaran makanan yang mampan serta melaksanakan amalan pertanian berdaya tahan bagi meningkatkan produktiviti dan pengeluaran serta membantu mengekalkan ekosistem yang mengukuhkan keupayaan untuk membuat penyesuaian dengan perubahan

BIL.	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
						iklim, cuaca melampau, kemarau, banjir dan bencana lain, serta meningkatkan kualiti tanah-tanah secara progresif. SDG 13: Tindakan Memerangi Perubahan Iklim <i>Sasaran 13.1</i> – Memperkukuh daya tahan dan keupayaan untuk membuat penyesuaian kepada bahaya berkaitan iklim dan bencana alam di semua negara.
13.	Fenomena Banjir	Tanaman ubi kayu musnah dengan kerugian sebanyak RM11,000 semasa banjir. Setiap kali musim banjir, petani terpaksa menanggung kerugian kerana tapak pertanian yang rendah sering ditenggelami air. Banjir kilat juga berlaku di kawasan tapak pertanian akibat projek tambun	Alam Sekitar	Petani	Bunut Payong	SDG 1: Tiada Kemiskinan <i>Sasaran 1.5</i> – Menjelang 2030, membina daya tahan golongan miskin dan berisiko serta mengurangkan pendedahan dan keterancaman mereka terhadap keadaan berkaitan dengan iklim yang melampau serta kejutan dan bencana ekonomi, sosial dan alam sekitar yang lain.

BIL.	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
		tanah perumahan yang berdekatan.				SDG 2: Sifar Kebutuhan <i>Sasaran 2.4</i> – Menjelang 2030, memastikan system pengeluaran makanan yang mampan serta melaksanakan amalan pertanian berdaya tahan bagi meningkatkan produktiviti dan pengeluaran serta membantu mengekalkan ekosistem yang mengukuhkan keupayaan untuk membuat penyesuaian dengan perubahan iklim, cuaca melampau, kemarau, banjir dan bencana lain, serta meningkatkan kualiti tanah-tanah secara progresif. SDG 13: Tindakan Memerangi Perubahan Iklim <i>Sasaran 13.1</i> – Memperkukuh daya tahan dan keupayaan untuk membuat penyesuaian kepada bahaya berkaitan iklim dan bencana alam di semua negara.

BIL.	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
14.	Budaya pelupusan sisa yang tidak terancang	Mentaliti masyarakat yang masih membuang sampah merata-rata walaupun tong sampah telah disediakan menjadi punca utama masalah kebersihan, malah ada yang tetap membuang di luar tong. Penduduk juga membuang sampah dalam skala besar di kawasan yang tidak digazet sebagai tapak pembuangan sampah. Keadaan ini menyebabkan longkang tersumbat dengan sampah hingga berlaku banjir apabila hujan.	Alam Sekitar	Miskin Bandar, Belia Penduduk	Kampung Kubur Kuda, Bandar Baru Kubang Kerian,	SDG 3: Kesihatan yang Baik dan Sejahtera <i>Sasaran 3.3</i> – Menjelang 2030, membasmi wabak AIDS, tuberkulosis, malaria dan penyakit tropika yang diabaikan serta memerangi hepatitis, penyakit bawaan air dan penyakit berjangkit yang lain. SDG 11: Bandar dan Komuniti Mampan <i>Sasaran 11.6</i> – Menjelang 2030, mengurangkan kesan buruk bandar terhadap alam sekitar per kapita, termasuk memberikan tumpuan khusus pada kualiti udara, perbandaran dan pengurusan sisa lain.

4.0 GAMBARAN KESELURUHAN PEMETAAN ISU

4.1 Perincian Hasil Dapatan Isu-isu

Jadual 5. Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 1

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
FGD 1: Dialog Bersama Ibu Tunggal Tarikh: 5 Februari 2025 Bilangan peserta: 14 orang Kaedah FGD: Perbincangan dalam 2 kumpulan			Agensi yang memberikan maklum balas: 1. Jabatan Kebajikan Masyarakat (JKM) 2. Jabatan Kerja Raya (JKR) 3. Majlis Perbandaran Kota Bharu (MPKB).
1.	Penilaian Kriteria Kelayakan Bantuan Sosial	Ibu tunggal yang menghidap kanser tidak menerima bantuan kebajikan kerana tinggal di Dusun Muda, sebuah kawasan yang dianggap 'elit'. Tidak mendapat bantuan kebajikan atas alasan masih muda dan boleh bekerja. Tidak mendapat bantuan kebajikan atas alasan menetap di rumah batu walaupun ianya rumah warisan/ gelang emas/motor/kereta/Astro. Bantuan persekolahan tidak diberikan sekiranya anak kurang dari tiga orang.	Jabatan Kebajikan Masyarakat (JKM) JKM tidak memilih lokaliti sebagai syarat kepada penerima bantuan. JKM memberi bantuan berfokus kepada faktor kemiskinan dan alat pengukuran yang digunakan ialah pendapatan julat isi rumah dan juga per kapita. Selain itu, JKM tidak mempunyai skim khusus untuk memberi bantuan kepada ibu tunggal. Fokus bantuan JKM adalah faktor kemiskinan dan insentif. Bantuan insentif tertumpu kepada individu dan bukan kepada keluarga atau isi rumah, seperti: • Elaun pekerja kurang Upaya (OKU) sebanyak RM450 sebulan.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			• Elaun Penjagaan pesakit kronik terlanter sebanyak RM500 sebulan. • Elaun OKU tidak berupaya bekerja sebanyak RM300 sebulan. • Elaun pelatih program Pemulihan dalam komuniti RM300 sebulan. Kanak-kanak OKU yang bersekolah tidak diambil kira kerana ada bantuan daripada Jabatan Pendidikan. Ini bagi mengelak kanak-kanak tersebut mendapat 2 kali bantuan. Ibu tunggal, warga emas dan juga OKU tidak semua mendapat bantuan daripada JKM, namun ada kriteria yang telah ditetapkan oleh JKM untuk mendapat bantuan. E-kasih bukan syarat wajib untuk mendapatkan bantuan JKM. Selain itu, syarat untuk mendapatkan bantuan JKM adalah warganegara Malaysia dan bermastautin di Malaysia. Permohonan secara online tidak digalakkan kerana di Kelantan ini ada borang tambahan kerana ada syarat tertentu. Borang Permohonan boleh diambil di mana-mana dan perlu diserahkan di jajahan di mana tempat tinggal. Tahun 2025 terdapat syarat baru yang telah dikemaskini bagi membantu pemohon.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
2.	Kekurangan koordinasi antara penyelenggaraan dan pengurusan kemudahan asas	Longkang tersumbat dan air melimpah bila hujan di Kawasan depan stesen bas Kota Bharu menyebabkan pelanggan tidak dapat masuk ke kedai kerana air bertakung. Pekerja yang menjalankan kerja-kerja mesin rumput tidak mencuci sisa rumput dalam longkang menyebabkan tersumbat	Jabatan Kerja Raya (JKR) Berdasarkan isu ianya di bawah MPKB dan sekiranya punca longkang tersumbat berada di bawah rezab JKR, JKR akan melaksanakan untuk mengatasi masalah tersebut. Sekiranya kontraktor tidak mengikut spek yang ditetapkan, JKR akan memberi amaran dan kemudian selepas 3 hari tiada tindakan yang dibuat oleh kontraktor, pelarasan bayaran akan dibuat oleh pihak JKR untuk melantik pihak ke tiga bagi menyelesaikan masalah tersebut. Agak sukar JKR untuk mengambil tindakan kerana tidak dinyatakan lokasi yang tepat dan takut bertindan dengan jalan negeri. JKR akan merujuk urusetia untuk mengambil tindakan. Majlis Perbandaran Kota Bharu (MPKB) MPKB akan bertindak sekiranya ada aduan awam secara lebih detail dan jelas.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
3.	Kos sara hidup yang semakin meningkat	Kenaikan harga barang yang tidak terkawal menyukarkan pengguna dan peniaga.	Kementerian Perdagangan Dalam Negeri dan Kos Sara Hidup (KPDN) Harga barang naik kerana faktor bekalan dan manipulasi peniaga. Pihak KPDN sentiasa membuat pemantauan tetapi perlu bertindak berdasarkan aduan terutamanya barangan bersubsidi iaitu minyak paket. Bekalan minyak masak, peruncit mengambil dengan kuantiti yang telah diluluskan lesen. Minyak paket hanya untuk kegunaan isi rumah bukan untuk perniagaan. Berlaku penyalahgunaan minyak paket dalam perniagaan kerana peniaga baik dengan pembekal, jadi pembekal menjual kepada peniaga. Inisiatif jualan Rahmah telah diadakan bagi mengurangkan kos sara hidup.
		Bekalan minyak masak paket sukar diperolehi. Ini membuatkan pengguna terpaksa membeli minyak botol yang sangat mahal. Pada masa sama, pembelian bersyarat dikenakan contohnya beli gula baru dapat beli minyak	
4.	Kekurangan bimbingan kemahiran keusahawanan	Rata-rata ibu tunggal yang menjalankan perniagaan tidak mendapatkan apa-apa bimbingan daripada mana-mana agensi berkaitan.	Kementerian Perdagangan Dalam Negeri dan Kos Sara Hidup (KPDN) Bermulanya era covid, kebanyakan perniagaan sudah beralih kepada platform e-dagang.
		Tidak pernah mengetahui teknik pemasaran yang betul dan malu untuk mengikut trend pemasaran terkini.	

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
5.	Penggunaan vape dan ketum di kalangan anak muda	Belia yang bekerja sebagai rider grab/foodpanda pernah dilihat menggunakan ketum.	Agensi Antidadah Kebangsaan (AADK) Penggunaan ketum dan vape memang berlaku tetapi jika khusus kepada rider, diluar pengetahuan pihak AADK.

Jadual 6. Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 2

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
FGD 2: Dialog Bersama Petani Tarikh: 5 Februari 2025 Bilangan peserta: 16 orang Kaedah FGD: Perbincangan dalam 3 kumpulan			Agensi yang memberikan respon: 1. Jabatan Pertanian 2. FAMA 3. Kementerian Perdagangan Dalam Negeri, Koperasi Dan Kepenggunaan (KPDNKK)
1.	Kekurangan dana peruntukan	Permohonan bantuan tidak dilayan, para petani telah mengisi borang beberapa kali tapi tiada tindakan susulan serta tiada tempat untuk merujuk status permohonan.	Jabatan Pertanian Jabatan pertanian selalu melayan dan bantu petani (Pegawai Pertanian memberi bukti bergambar lawatan tapak penanaman di Bunut Payong). Bantuan diberikan jika kurang dari 5 tahun dari tarikh penerimaan sebelumnya, tidak layak RM149,857 peruntukan negeri diberikan yang perlu diagihkan di semua Daerah. Jabatan Pertanian yang telah memiliki Sijil Pengiktirafan ISO MS9001:2015, sentiasa memberi layanan kepada setiap para petani yang datang ke pejabat. Jabatan Pertanian tidak pernah tidak layan para petani yang hadir ke pejabat dan mereka akan diberi borang untuk skim bantuan yang disediakan. Permohonan bagi petani yang kurang dari 5 tahun mendapat bantuan, borang permohonan mereka akan di KIV.
		Tidak mendapat maklumat tentang bantuan sama ada daripada penghulu atau agensi kerajaan.	
		Maklumat tentang bantuan lambat diterima, bila hampir tarikh tutup baru mendapat maklumat.	
2.	Peluang pekerjaan yang terhad	Belia berminat dengan pertanian tetapi tiada modal memulakan pertanian.	

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			Begitu juga kepada petani yang dikenalpasti bermasalah seperti keluar masuk penjara, menjual barang/peralatan bantuan yang diberikan, akan di KIV dahulu permohonan mereka. Syarat-syarat permohonan adalah seperti berikut: • Warganegara Malaysia • Berumur melebihi 18 tahun. • Mempunyai pengalaman dan minat dalam bidang pertanian. • Mempunyai tanah yang sesuai dengan projek yang ingin dijalankan. • Mempunyai modal asas yang mencukupi. Jabatan Pertanian menyediakan bantuan kepada petani bagi menampung kos projek pertanian, bukan menanggung semua kos. Sekiranya 10 orang petani yang meminta bantuan, Jabatan akan mempertimbangkan 3 orang penerima bantuan sahaja. Peruntukan yang disediakan oleh kerajaan negeri hanya RM149,875 kepada 30 orang petani dan kerajaan Pusat sebanyak RM315,470 melibatkan 131 orang petani.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			Bagi petani kawasan Bunut Payong, Jabatan Pertanian mempunyai projek kelompok dan telah memberi bantuan pada tahun 2021 sebanyak RM18,000 dan pihak Jabatan Pertanian sentiasa memantau perkembangan projek kawasan berkenaan. Ada juga petani yang tidak berpuas hati kerana mereka telah mendapat bantuan pada tahun 2022 dan 2023 dan memohon balik bantuan pada tahun ini dan jabatan terpaksa KIV permohonan mereka dan tolak secara baik kerana ingin memberi peluang kepada petani lain yang belum dapat bantuan.
3.	Kurang pengurusan dan penguatkuasaan terhadap haiwan ternakan dan haiwan liar yang berkeliaran	Haiwan ternakan lembu penduduk (sebanyak 32 ekor) serta biri-biri (20 ekor) berkeliaran dan merosakkan tanaman.	Majlis Perbandaran Kota Bharu Bandar (MPKB) Perkara 15, Akta Kerajaan Tempatan 1976 (Akta 171) sentiasa diambil tindakan bila melibatkan aduan awam. Melainkan susah untuk diambil tindakan seperti anjing liar kerana tiada tempat khas untuk menempatkan anjing dan ada isu dengan veterinar juga. MPKB tidak boleh ambil tindakan untuk menembak kerana ia di bawah Veterinar dan perlu ada aduan awam mengatakan bahawa ada isu anjing gila, baru veterinar boleh tembak.
		Aduan kepada Majlis Perbandaran Kota Bharu juga telah dibuat, namun tiada tindakan diambil.	
		Haiwan liar, iaitu babi hutan (20 ekor) merosakkan tanaman petani dan aduan sudah lama dibuat kepada pejabat pertanian dan perhilitan PERHILITAN, namun tiada tindakan susulan.	

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			Sekiranya tembak, timbul isu dengan Persatuan Pencinta Haiwan dan akan susah untuk buat kerja kerana ada pihak menafikan kerja agensi. Perlu ada satu kesepakatan pelbagai pihak untuk menyelesaikan isu anjing berkeliaran. Dicadangkan melaksanakan pemandulan kepada anjing betina oleh veterinar. MPKB mencadangkan pihak APPGM-SDG membawa isu anjing liar ini ke peringkat atasan untuk diselesaikan.
4.	Kekurangan bimbingan kemahiran pertanian	Jabatan pertanian tidak turun padang bagi memberi maklumat dan kelas bimbingan. Kemahiran kursus pertanian tidak pernah diberikan contohnya kursus kawalan penyakit, kursus bancuhan sukatan racun, cara penanaman, dan cara pembuatan baja.	Jabatan Pertanian Pegawai Pertanian di Kota Bharu di mana lawatannya telah di ISO kan maksudnya setiap tahun jumlah lawatan tidak kurang 150 kali setahun dan mesti bergambar dan ada laporan. Setiap tahun diaudit oleh 4 badan audit iaitu 2 audit pemantauan, 1 audit dalaman dan 1 audit luaran. Oleh itu ianya begitu ketat. Seluruh jajahan Kota Bharu ada 4 orang pegawai sahaja dan sekiranya ada yang terlepas pandang, petani perlu hadir ke pejabat.
5.	Peningkatan kos input pertanian	Petani terpaksa berhadapan dengan kenaikan harga input pertanian terutama baja dan racun yang mendadak sehingga 2 kali ganda daripada harga biasa dan memberi kesan kepada pendapatan petani seperti:	

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		- Baja single kuda/ yara seguni RM210 berbanding sebelum ini RM185. - Racun meningkat sehingga RM20-30 sekarang. - Harga benih naik daripada RM65 menjadi RM75.	Bagi tahun lepas, petani yang datang ke pejabat lebih kurang 1000 orang dan pegawai pertanian akan turun padang. Kursus pertanian diiklankan dalam laman web setiap tahun dan petani boleh mendapat maklumat di laman web dan juga di pejabat. Jabatan Pertanian tidak ada kuasa untuk menetapkan harga input pertanian cuma jabatan pertanian menyediakan inisiatif melalui pelbagai program untuk membantu para petani. Jabatan Pertanian sudah lama tidak memberi bantuan jentera dan jentera yang ada adalah untuk projek pertanian yang sedia ada dan bukan untuk petani di luar.
		Pertanian di Bunut Payong tidak di bawah pemantauan Jabatan Pertanian menyebabkan tidak mendapat pinjaman jentera untuk kerja pembajakan dan terpaksa menyewa daripada KADA.	
		Petani terpaksa mengeluarkan modal yang besar untuk memulakan pertanian.	
		Sekiranya harga hasil pertanian rendah, petani terpaksa menanggung kerugian dan perlu modal lain untuk memulakan tanaman baru pada musim berikutnya.	

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
6.	Kawalan harga siling	Harga siling tidak ditetapkan bagi sayuran dan buah.	Lembaga Pemasaran Pertanian Persekutuan (FAMA) Berkenaan isu harga rendah, FAMA ada buat perjanjian jual beli dengan petani. Pada peringkat awal, petani akan membuat perjanjian jual beli. Petani yang membuat perjanjian akan mendapat maklumat harga terus daripada FAMA.
		Harga hasil pertanian tidak menentu dan harga tersebut ditentukan oleh orang tengah.	
		Orang tengah/peraih menetapkan harga yang tidak memuaskan tetapi petani terpaksa menjual bagi mengelakkan lambakan hasil tanaman.	
7.	Lambakan hasil pertanian	FAMA hanya mengambil yang gred A, gred lain akan menjadi lambakan hasil.	Lembaga Pemasaran Pertanian Persekutuan (FAMA) Isu lambakan sebenarnya tiada isu kerana FAMA membeli semua hasil pertanian mengikut harga gred dan FAMA akan mengambil harga pasaran mengikut 2 minggu sekali.
		Hasil kutipan yang banyak menyebabkan lambakan sayur, lambakan hasil ditinggalkan buruk begitu sahaja.	
		Penanaman serentak tanaman yang sama berlaku kerana tiada maklumat dan data tentang tanaman.	
		Import produk dari Thailand memberi kesan kepada hasil tanaman setempat yang apabila tidak dapat dijual menjadi lambakan.	
		Harga murah terpaksa dikenakan apabila lambakan hasil berlaku.	
8.	Perubahan Iklim	Cuaca tidak menentu hujan, panas dan berangin memberi kesan kepada tanaman.	<i>Tiada maklum balas</i>
		Musim panas berpanjangan menyebabkan petani terpaksa berhadapan dengan risiko serangan serangga perosak dan penyakit tanaman.	

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Apabila musim kemarau, petani terpaksa berhadapan dengan risiko kekurangan air untuk penyiraman tanaman. Hasil pertanian semakin menurun tidak lagi seperti tahun sebelumnya disebabkan faktor kemarau dan banjir tidak menentu. Kualiti tanah juga berubah dan memerlukan penggiliran tanaman (crop rotation). Pendekatan menukar tujuan penggunaan tanah diperlukan dan jenis penanaman juga perlu ditukar setelah habis setiap musim.	
9.	Fenomena banjir	Tanaman ubi kayu musnah akibat banjir menyebabkan kerugian 11k. Sekiranya musim banjir, petani terpaksa menanggung kerugian kerana tapak pertanian rendah dan ditenggelami banjir. Banjir kilat juga berlaku di kawasan tapak pertanian kerana dekat dengan projek tambun tanah perumahan.	<i>Tiada maklum balas</i>

Jadual 7. Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 3

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
FGD 3: Dialog Bersama Komuniti Miskin Bandar Tarikh: 5 Februari 2025 Bilangan peserta: 10 orang Kaedah FGD: Perbincangan dalam 2 kumpulan			Agensi yang memberikan maklum balas: 1. Kementerian Belia dan Sukan (KBS) 2. Pejabat Pendidikan Daerah (PPD) 3. Jabatan Pendaftaran Negara (JPN)
1.	Kesukaran mendapatkan bantuan kebajikan	Syarat-syarat permohonan bantuan menyukarkan pemohon. Permohonan MYKASIH dihentikan tahun ini tanpa diberitahu sebab.	<i>Maklum balas sama seperti FGD 1</i>
2.	Tiada dokumen kewarganegaraan	Tidak memohon IC dan surat beranak kerana kekangan wang dan prosedur daripada JPN yang rumit kerana ibu bapa lain negara.	Jabatan Pendaftaran Negara (JPN) Prosedur JPN untuk mohon IC dan surat beranak adalah sangat mudah dan di Kelantan ada 12 cawangan untuk membuat IC dan surat Beranak. Pemohon boleh hadir sendiri di mana-mana cawangan untuk membuat IC dan surat beranak. Yang menjadi masalah untuk membuat surat beranak adalah kerana ibu bapa tidak mendaftar kelahiran kerana berkahwin di luar kawasan. Permohonan warganegara, pemohon perlu hadir sendiri ke JPN dan JPN tidak boleh memberi sewenang-wenang taraf warganegara.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			JPN mengeluarkan 3 jenis IC, iaitu IC biru, merah (untuk bermastautin tetap) manakala IC hijau adalah untuk bermastautin sementara dan hanya dikeluarkan untuk tempoh 5 tahun. JPN tidak mendiskriminasi kaum, bangsa dan agama sebagai syarat untuk memohon IC.
3.	Kos sara hidup yang meningkat	Kenaikan harga barang yang tidak terkawal menyukarkan pengguna dan peniaga Contoh: beras daripada RM13 menjadi RM22 Santan 1kg daripada RM8 menjadi RM15. Belia terpaksa melakukan beberapa kerja untuk menampung kos hidup seperti menjadi <i>cleaner</i>, <i>security</i>, <i>promote</i> dan membuka bengkel kimpalan dan menjalankan pertanian.	<i>Maklum balas sama seperti FGD 1</i>
4.	Hakisan tebing sungai/alor	Hakisan sungai berlaku di kawasan rumah yang berdekatan sungai	<i>Tiada maklum balas</i>

Jadual 8. Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 4

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
FGD 4: Dialog Bersama Belia Tarikh: 6 Februari 2025 Bilangan peserta: 11 orang Kaedah FGD: Perbincangan dalam 2 kumpulan			Agensi yang memberikan respon: 1. Suruhanjaya Syarikat Malaysia (SSM) 2. Jabatan Belia dan Sukan (JBS) 3. Agensi Antidadah Kebangsaan (AADK) 4. Kementerian Kesihatan Malaysia (KKM)
1.	Kekangan dan persepsi dalam mendapatkan bantuan kebajikan	Tidak mendapat maklumat tentang bantuan sama ada daripada penghulu atau agensi kerajaan. Peniaga belia takut untuk membuka akaun SSM kerana khuatir tidak mendapat bantuan. Pada masa sama, tiada juga penerangan tentang SSM yang diberikan oleh pihak-pihak berkepentingan.	Suruhanjaya Syarikat Malaysia (SSM) Pendaftaran perniagaan diwajibkan kepada semua individu yang menjalankan aktiviti perniagaan dan perkhidmatan yang bermotif keuntungan berdasarkan Akta Perniagaan 1956. Sekiranya mana-mana yang menjalankan aktiviti perniagaan tanpa mendaftarkan perniagaan dalam tempoh 30 hari, ianya menjadi kesalahan. Kegusaran peniaga yang mendaftarkan SSM tidak dapat bantuan STR dan sebagainya adalah bidang kuasa LHDN dan tidak ada kaitan dengan pihak SSM kerana SSM sebagai syarikat Malaysia ialah badan yang mengawal selia perniagaan dan syarikat dan bukannya yang memberi sumbangan.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			Difahamkan pihak LHDN mengambil kira dari segi penglibatan perniagaan atau syarikat ianya berpunca daripada ketirisan sumbangan kepada rakyat yang tidak sepatutnya. Ini berpunca apabila rakyat yang tidak mempunyai penyata gaji seperti peniaga, usahawan dan kontraktor, mereka turut mendapat bantuan ini sedangkan mereka bukanlah golongan yang disasarkan oleh kerajaan kerana sasaran pihak kerajaan ialah kepada golongan B40. Dengan itu, pihak kerajaan tidak memberi sumbangan ini secara terus dengan maksud mana-mana rakyat yang mempunyai penglibatan dengan SSM kecuali dengan syarat individu atau rakyat tersebut membuat taksiran kepada pihak LHDN dan meluluskan bantuan STR kepada mereka yang benar-benar layak, iaitu pendapatan RM4000 ke bawah sebulan.
2.	Peluang pekerjaan yang terhad	Berlaku kesenjangan antara latar belakang pendidikan yang diperolehi dan jenis pekerjaan yang ditawarkan di pasaran justeru golongan belia terpaksa mengambil mana-mana kerja untuk kelangsungan hidup.	Jabatan Belia dan Sukan (JBS) Pejabat Belia beroperasi lebih kepada memberi bantuan kepada NGO yang berdaftar di bawah Pejabat Pendaftar Pertubuhan Belia.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Peluang pekerjaan bagi golongan wanita adalah lebih rendah berbanding lelaki	Bantuan yang disalurkan lebih kepada bantuan untuk menjalankan aktiviti seperti sukan dan aktiviti belia. Golongan belia digalakkan untuk menubuhkan NGO belia bagi mendapatkan bantuan kepada komuniti belia.
3.	Penggunaan vape yang meningkat	Penggunaan vape di peringkat muda semakin berleluasa dan seawal usia 9 tahun juga sudah menghisap vape.	Agensi Antidadah Kebangsaan (AADK) Isu penggunaan ketum di kalangan orang tua dan remaja serta penyalahgunaan vape merupakan isu klasik di mana ianya telah dikenali dalam kalangan masyarakat sebagai ubat untuk bertenaga semasa bekerja. Peranan AADK sekarang ini ialah menggerakkan satu kesedaran awam kepada masyarakat bahawa ketum dan vape ini merupakan suatu penagihan. Selain itu AADK juga membuat program kesedaran dan pencerahan di sekolah-sekolah dan juga masjid tentang bahayanya ketum dan vape. Di peringkat dasar, AADK telah meluluskan satu akta baru iaitu Akta Penyalahgunaan Bahan dan Penagihan Dadah pindaan tahun 2024, di mana akta ini boleh menahan kepada mereka-mereka yang terlibat dengan penyalahgunaan ketum atau vape untuk diletakkan di pusat rawatan dan pemulihan AADK.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			Kementerian Kesihatan Malaysia (KKM) KKM menawarkan perkhidmatan OSCA (<i>One Stop Crisis Addiction</i>) di klinik kesihatan, di mana terdapatnya program Metadhon, iaitu untuk mengatasi ketagihan. Manakala dari segi vape dan merokok, KKM masuk ke sekolah, melalui media massa dan program komuniti yang sedang rancak saringan kesihatan untuk masyarakat, KKM akan menyelitkan ceramah berkaitan vape dan merokok dan sekiranya ada gotong-royong bersama komuniti pun juga diselitkan dengan ceramah kesedaran. KKM membuat program besar-besaran walk OUT BEBAS di mana objektifnya adalah setiap premis yang menjual makanan bersih dan bebas daripada asap. Pihak KKM membuat hebahan dan penguatkuasaan. KKM memperkenalkan akta baru iaitu Akta 852 Akta Kawalan Produk Merokok Demi Kesihatan Awam 2024. Di mana diterangkan penggunaan vape dikalangan remaja merupakan larangan jualan dan larangan memiliki apa-apa produk merokok dan vape untuk orang belum dewasa (OBD). Penguatkuasaan terhadap akta ini telah dijalankan.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			Dalam akta ini merangkumi kesihatan awam dan juga produk merokok serta alat pengganti merokok seperti daun pandan digunakan sebagai pengganti kepada tembakau juga merupakan satu kesalahan.
4.	Kelemahan dana Usahawan Madani Selangor	Kemungkinan untuk memiliki rumah pertama adalah sangat mencabar dan tipis. Belia terpaksa berulang-alik antara pelbagai agensi (SUK dan PPR) yang saling "tolak-menolak" tanggungjawab. Keadaan ini menyebabkan permohonan mereka tergendala dan tidak mendapat penyelesaian. Kebanyakan rumah PPR yang ada diberikan kepada mereka yang telah memiliki rumah.	<i>Tiada maklum balas</i>
5.	Kos sara hidup yang meningkat	Kenaikan harga barang yang tidak terkawal menyukarkan pengguna dan peniaga. Contoh: harga beras 24kg meningkat daripada RM70 menjadi RM120 Terpaksa melakukan beberapa kerja untuk menampung kos hidup. Contohnya, seperti mengambil upah mesin rumput termasuk pada hujung minggu.	<i>Maklum balas seperti FGD 1</i>

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
6.	Budaya pelupusan sisa yang tidak terancang	Mentaliti masyarakat membuang sampah merata walaupun tong sampah disediakan. Masih ada yang membuang di luar tong.	Majlis Perbandaran Kota Bharu (MPKB) Mentaliti masyarakat yang membuang sampah merata, pihak MPKB telah membuat program pendidikan dan kempen seawal sekolah rendah, program pendidikan. Selain itu, penguatkuasaan terhadap mereka yang membuat sampah berdasarkan kepada jenis sampah. Sampah dalam longkang perlu membuat aduan untuk diambil tindakan. Kutipan sampah setiap hari dan ada waktu-waktu tertentu. Lokasi menetapkan tong sampah perlu diselidiki kerana tong sampah tidak boleh diletakkan sesuka hati.

Jadual 9. Perincian Hasil Dapatkan Isu-isu FGD 5

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
FGD 5: Dialog Bersama NGO Tarikh: 6 Februari 2025 Bilangan peserta: 22 orang Kaedah FGD: Perbincangan dalam 3 kumpulan			Agensi yang memberikan maklum balas: 1. Jabatan Belia dan Sukan (JBS)
1.	Bantuan geran yang dipotong dan kurang capaian	Bantuan NGO dari ROS dinyatakan 10k tetapi setelah lulus permohonan, hanya 3k yang diterima.	<i>Maklum balas seperti FGD 1</i>
		Tidak mendapat maklumat mengenai bantuan sama ada dari penghulu atau agensi kerajaan.	
2.	Kelewatan penyerahan lesen perniagaan	Tempoh masa penyerahan lesen daripada Majlis lama, dan saman diteruskan walaupun telah menunjukkan bukti permohonan lesen.	<i>Tiada maklum balas</i>

Jadual 10. Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 6

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
FGD 6: Dialog Bersama Peniaga Tarikh: 7 Februari 2025 Bilangan peserta: 13 orang Kaedah FGD: Perbincangan dalam 2 kumpulan			Agensi yang memberikan maklum balas: - Pejabat Pendidikan Daerah (PPD) - Kementerian Kesihatan Malaysia (KKM)
1.	Ketelusan dan akses kepada bantuan kerajaan	Tidak mendapat maklumat mengenai bantuan sama ada dari penghulu atau agensi kerajaan. Proses mengisi bantuan melalui talian menyukarkan penduduk terutamanya warga emas. Syarat-syarat permohonan bantuan menyukarkan pemohon. Bantuan perniagaan berskala besar seperti MARA, PNB, FELDA, FELCRA diberikan kepada golongan T20. Pinjaman Amanah Ikhtiar Malaysia (AIM) pernah berlaku penyelewengan oleh cikgu AIM. Peniaga memerlukan bantuan pinjaman perniagaan berskala kecil yang memudahkan. Pemberian bantuan geran adalah pilih kasih dan masih menggunakan orang dalam atau kroni.	<i>Maklum balas seperti FGD 1</i>

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
2.	Pemakanan di sekolah yang kurang lengkap	Makanan tidak berkhasiat dijual di kantin dan koperasi sekolah tidak dipantau aduan telah dibuat di PIBG tetapi guru memberi maklum balas meminta pelajar membawa bekal sendiri. Kantin menyediakan makanan yang tidak mencukupi dan menyebabkan pelajar yang rehat lambat tidak mendapat makanan.	Pejabat Pendidikan Daerah (PPD) Isu makanan tidak cukup dan tidak sihat, PPD ada buat pemantauan di setiap sekolah-sekolah dan tindakan akan diambil kepada pengusaha kantin sekiranya tidak mengikut pekeliling dan garis panduan yang ditetapkan oleh KPM. Kementerian Kesihatan Malaysia (KKM) Pihak KKM ada membuat pemantauan di kantin-kantin sekolah dan ada kantin sekolah yang tidak mematuhi penjualan makanan sihat di sekolah dan KKM memberi teguran dan tidak ada akta yang boleh dikenakan kepada pengusaha kantin yang menjual makanan yang tidak sihat. Makanan proses yang tidak sihat seperti sosej mengandungi campuran daging, tulang dan bahan pengawet yang sangat tinggi seperti garam dan gula. Kandungan ini sangat merbahaya kepada kesihatan badan. Selain itu, KKM telah melancarkan program "<i>war of salt and sugar</i>" untuk dilaksanakan di sekolah dan juga agensi kerajaan.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
3.	Kos sara hidup yang meningkat	Kenaikan harga barang yang tidak terkawal menyukarkan pengguna dan peniaga. Contoh: beras dari RM13 menjadi RM22 Santan 1kg dari RM8 naik RM15. Bekalan minyak masak paket sukar didapati membuatkan pengguna terpaksa membeli minyak botol yang sangat mahal, ini termasuk juga pembelian bersyarat yang dikenakan. Peniaga juga mengalami kemerosotan akibat dari kekurangan santan dan kelapa yang semakin menjadi-jadi.	<i>Maklum balas seperti FGD 1</i>
4.	Persaingan perniagaan dengan warga asing	Persaingan dengan kedai runcit warga asing iaitu (tokseh) Pakistan yang semakin meluas menyebabkan kedai Melayu terpaksa tutup. Barangan di kedai runcit orang tempatan Melayu lagi mahal dari kedai runcit milik Pakistan. Barangan bersubsidi terutamanya minyak paket sukar didapati di kedai Melayu sebaliknya di kedai Pakistan lebih banyak stok berbanding kedai runcit Melayu.	Majlis Perbandaran Kota Bharu (MPKB) Warga asing berniaga kedai runcit mempunyai rekod lesen nama orang Melayu dan kebiasaanya nama isteri. Permohonan yang dibuat mengikut syarat yang ditetapkan dan MPKB menetapkan syarat untuk warga asing membuka kedai perlu meletakkan orang melayu sebagai chaser.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Kesukaran mendapatkan tapak premis. Kebanyakan peniaga mengeluh kerana jualan semakin merosot disebabkan persaingan dengan jualan online yang jauh lebih murah dan rata-rata tidak mempunyai kemahiran untuk berniaga online. Harga tapak perniagaan yang tinggi menyebabkan peniaga tidak mampu. Masalah orang tengah/tender menetapkan harga sewa tapak yang terlampau tinggi walaupun kelulusan Majlis adalah jauh lebih murah. Warga asing (Bangla) berniaga kedai makan di tengah bandar Kota Bharu dengan bebas walaupun tidak mematuhi syarat-syarat perniagaan seperti memakai apron, berkasut dan telah mendapat suntikan untuk penyediaan makanan. Warga asing tidak menjaga kebersihan namun tiada tindakan saman daripada agensi yang terlibat berbanding peniaga tempatan. Peniaga Myanmar meniaga tanpa lesen tetapi tidak dikenakan tindakan kerana pemegang kad UNHCR.	MPKB telah membuat penguatkuasaan undang-undang bersepadu untuk memastikan peniaga kedai runcit warga asing ini mengikuti syarat yang telah ditetapkan. Selain itu, pihak MPKB berharap ada aduan daripada komuniti. MPKB menafikan harga sewa tapak yang tinggi dikenakan kepada peniaga, dan perlu membuat aduan secara spesifik untuk diambil tindakan.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
5.	Pengawalan sempadan memberi kesan kepada perniagaan	Kawalan sempadan yang lebih ketat menyukarkan peniaga mendapatkan bekalan perniagaan dari Thailand.	<i>Tiada maklum balas</i>
		Penyekatan barangan import dari Thailand memberi kesan kerana barangan Thailand lebih berkualiti dan murah tetapi barangan tempatan mahal dan tidak berkualiti contohnya beras.	

Jadual 11. Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 7

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
FGD 7: Dialog Bersama Komuniti Cina Tarikh: 7 Februari 2025 Bilangan peserta: 15 orang Kaedah FGD: Perbincangan dalam 2 kumpulan			Agensi yang memberikan maklum balas: - Jabatan Kerja Raya (JKR) - Majlis Perbandaran Kota Bharu (MPKB)
1.	Kesukaran untuk mengakses sokongan kebajikan kerajaan, bantuan dan subsidi	Tidak mendapat maklumat mengenai bantuan sama ada dari penghulu atau agensi kerajaan. Bantuan banjir hanya diberikan kepada orang Melayu sahaja, kaum Cina tidak dapat.	<i>Maklum balas seperti FGD 1</i>
2.	Kerosakan jalan	Jalan kampung mudah rosak kerana menjadi laluan utama seperti lori selain berlaku insiden polis kejar-mengejar penjenayah beberapa kali. Kerajaan negeri tidak mempunyai peruntukan untuk membaiki jalan kampung kerana peruntukan yang ada hanya untuk membuat dan menurap jalan baru. Kerja-kerja memasukkan paip biru menyebabkan jalan dikorek tetapi tidak ditutup Kembali dengan kemas. Jalan rosak berlubang besar lambat baiki sehingga merbahaya kepada penduduk.	Majlis Perbandaran Kota Bharu (MPKB) Perlu maklumat terperinci bagi sesuatu kawasan untuk meneliti lebih mendalam situasi sebenar sama ada jalan JKR atau MPKB. MPKB perlu tahu jika itu adalah jalan di bawah MARIS atau bukan. Jabatan Kerja Raya (JKR) Penyeliaan jalan kampung bukan dibawah kuasa JKR. Isu paip biru ada permit permohonan permit dan JKR akan semak balik siapa pegawai yang bertanggungjawab dan bagaimana ia korek dan tinggal begitu sahaja berkenaan Jalan Chong Hwa, jalan berlubang telah dibaiki oleh JKR. Syarat untuk penggantian paip di bawah SPANK.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
3.	Pengurusan sisa pepejal dan persekitaran yang tidak cekap	Penduduk membuang sampah dengan skala besar di kawasan yang tidak digazet sebagai tapak pembuangan sampah. Sampah dalam longkang menyebabkan air tersumbat dan banjir bila hujan. Kekurangan tong sampah dan penduduk tidak mengetahui jadual pengutipan kerana tidak menentu. MPKB tidak mengutip sampah yang berair. Tong sampah yang diletakkan adalah jauh menyukarkan penduduk. Pengumpul barang plastik terpakai menyelerakkan sampah.	<i>Maklum balas seperti FGD 4</i>
4.	Pokok besar halangan jalan	Pokok besar di tepi jalan tidak ditebang kerana memerlukan kos yang tinggi.	Majlis Perbandaran Kota Bharu (MPKB) Pokok besar di tepi jalan tidak semestinya kos yang tinggi. Dan MPKB ada 1 unit pemangkasan pokok dan memiliki jentera yang cukup untuk proses pemangkasan dan penebangan.

Jadual 12. Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 8

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
FGD 8: Dialog Bersama Komuniti India Tarikh: 7 Februari 2025 Bilangan peserta: 9 orang Kaedah FGD: Perbincangan dalam 2 kumpulan			Agensi yang memberikan maklum balas: 1. Jabatan Pendaftaran Negara (JPN)
1.	Proses permohonan bantuan yang rumit	Proses mengisi bantuan melalui talian menyukarkan penduduk terutamanya warga emas. Syarat-syarat permohonan bantuan menyukarkan pemohon. Bantuan MITRA diberikan kepada komuniti India muslim dan agihan kepada India non-muslim tidak ada.	<i>Maklum balas seperti FGD 1</i>
2.	Diskriminasi pekerjaan terhadap jantina	Peluang pekerjaan bagi golongan Wanita adalah lebih rendah dibandingkan lelaki	<i>Maklum balas seperti FGD 2</i>
3.	Tiada dokumen rasmi kewarganegaraan	Masih memegang IC merah walaupun sudah lebih 30 tahun menetap di Malaysia, bapa orang Malaysia. Pernah diberikan IC hijau (sementara) hanya untuk 5 tahun. Orang bukan Islam lebih sukar mendapatkan kad pengenalan.	Jabatan Pendaftaran Negara (JPN) Prosedur pendaftaran adalah mudah sahaja tetapi akan susah jika berkahwin di Thailand. Bagi pemegang IC hijau boleh perbaharui setiap 5 tahun sekali

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Permohonan sudah melebihi 5 tahun tetapi status masih dalam proses.	Permohonan warganegara merupakan perkara yang mempunyai taraf tertinggi oleh itu prosesnya mengambil masa yang lama.
4.	Permohonan untuk rumah ibadat bukan Islam (RIBI) yang kurang senang	Syarat permohonan RIBI semakin menyukarkan kerana melibatkan kelulusan pejabat Tanah dan nama perlu sama dengan pendaftaran ROS.	<i>Tiada maklum balas</i>
5.	Kos sara hidup yang meningkat	Kenaikan harga barang yang tidak terkawal menyukarkan pengguna dan peniaga Contoh: lada hitam dulu RM26 sekarang RM43	<i>Maklum balas agensi seperti FGD 1</i>

4.2 Pengutamaan Isu

4.2.1 *Pengutamaan Isu 1: Pembangunan Belia*

Belia di Parlimen Kota Bharu kebanyakannya telah berhijrah ke luar negeri bagi mendapatkan pekerjaan. Mereka yang berada di Kota Bharu kebanyakannya bekerja tidak setaraf dengan kelayakan contohnya meniaga burger, meniaga santan, menjadi tukang cuci, meniaga makanan serta tukang potong rumput. Peluang pekerjaan yang terhad, peluang yang tidak sesuai dengan kelayakan serta tiada tempat bagi pembangunan belia menyebabkan beberapa masalah berlaku seperti masalah rempit, pergaulan bebas serta penggunaan dadah.

- **Penyalahgunaan Dadah, Vape dan Ketum**

Isu penyalahgunaan ketum dan vape di kalangan belia di Kota Bharu semakin meruncing, dengan peningkatan penggunaan ketum yang dibekalkan dari luar bandar dan penggunaan vape yang meluas di kalangan pelajar sekolah rendah dan menengah, termasuk pelajar perempuan, akibat ketersediaan kedai vape yang banyak. Penyalahgunaan ini bukan sahaja menjejaskan kesihatan belia, tetapi juga prestasi akademik dan berpotensi membawa kepada penggunaan dadah yang lebih berbahaya. Selain itu, belia yang bekerja sebagai penghantar makanan (rider grab/foodpanda) juga didapati menggunakan ketum, menunjukkan penyalahgunaan ini merentas pelbagai lapisan masyarakat.

- **Pergaulan Bebas**

Pergaulan bebas di kalangan remaja, terutamanya pelajar sekolah menengah tingkatan tiga dan empat, semakin membimbangkan dengan trend duduk berdua-duaan di tempat awam dalam kumpulan besar, yang bukan sahaja menunjukkan kurangnya pengawasan dan pendedahan kepada aktiviti tidak sihat, tetapi juga memberi kesan negatif yang mendalam terhadap pembangunan belia. Ini termasuklah kerosakan moral dan akhlak, gangguan pembelajaran yang menghalang potensi akademik, risiko masalah kesihatan seperti penyakit kelamin, masa depan yang suram akibat terjejasnya pendidikan dan kerjaya, keruntuhan institusi keluarga dengan peningkatan masalah anak luar nikah dan perceraian, serta akhirnya, mempengaruhi pembangunan sosial negara secara keseluruhan kerana remaja adalah aset penting dalam pembangunan negara.

- **Lumba haram/Merempit**

Aktiviti merempit yang sering berlaku pada hujung minggu, melibatkan lebih 20 buah motosikal dari dalam dan luar Kota Bharu, bukan sahaja mengganggu ketenteraman masyarakat setempat dengan bunyi bising ekzos, tetapi juga memberi kesan negatif yang mendalam kepada belia. Aktiviti ini meningkatkan risiko kemalangan jalan raya yang serius, membawa kepada pengaruh negatif rakan sebaya, merosakkan imej diri belia, mengganggu pembelajaran dan prestasi akademik mereka, berpotensi menjebak mereka dalam kegiatan jenayah, dan menyebabkan pembaziran wang melalui pengubahsuaian motosikal.

Jadual 13. Ringkasan Isu 1

Permasalahan berkaitan dengan Isu	1. Penyalahgunaan Dadah, Vape dan Ketum 2. Pergaulan Bebas 3. Lumba haram/Merempit
Cadangan Penyelesaian	1. Pusat Aktiviti Setempat 2. Kelas digital 3. Sukan dan rekreasi
Kumpulan Sasaran	Belia
Kawasan	Berek 12, Bunut Payong, Kota Lama
SDG BERKAITAN DENGAN ISU UTAMA	
SDG yang berkaitan	Sasaran SDG Berkaitan
SDG 3: Memastikan kehidupan sihat dan menggalakkan kesejahteraan pada semua peringkat umur	Sasaran 3.5: Mengukuhkan pencegahan dan rawatan penyalahgunaan bahan, termasuk penyalahgunaan dadah narkotik dan pengambilan alkohol yang memudaratkan. Sasaran 3.6: Menjelang 2020, mengurangkan separuh jumlah kematian dan kecederaan global akibat kemalangan jalan raya.
SDG 5: Mencapai kesaksamaan gender dan memperkasa semua golongan wanita	Sasaran 5.2: Menghapuskan semua bentuk keganasan terhadap semua golongan wanita dalam lingkungan awam dan swasta, termasuk penyeludupan serta eksploitasi seksual dan lain-lain.

4.2.2 *Pengutamaan Isu 2: Pengukuhan Ekonomi*

Keadaan ekonomi kumpulan akar umbi seperti miskin tegar, peniaga, petani serta belia di Parlimen Kota Bharu sangat membimbangkan akibat peningkatan kos sara hidup yang mendadak serta harga barangan keperluan asas yang tinggi, menyebabkan mereka bergelut untuk menampung keperluan harian. Peningkatan ini bukan sahaja mengehadkan akses mereka kepada makanan berkhasiat dan perkhidmatan penting seperti pendidikan dan kesihatan, tetapi juga menjerumuskan mereka ke dalam lingkaran hutang yang sukar diputuskan. Ini seterusnya membawa kepada peningkatan ketidakstabilan sosial dan menjejaskan kualiti hidup mereka secara keseluruhan. Beberapa faktor yang memberi kesan kepada kestabilan ekonomi kumpulan ini kos peningkatan harga barang, kos peningkatan input pertanian serta peluang pekerjaan yang tipis.

- **Peningkatan Kos Harga Barang**

Kenaikan kos sara hidup yang tidak terkawal, seperti kenaikan harga beras daripada RM13 kepada RM22 dan santan daripada RM8 kepada RM15, telah memberi tekanan yang besar kepada pengguna dan peniaga. Pengguna iaitu golongan miskin tegar, petani serta belia terpaksa melakukan pelbagai pekerjaan tambahan seperti menjadi pencuci, pengawal keselamatan, promoter, membuka bengkel kimpalan, dan menjalankan pertanian untuk menampung kos hidup yang meningkat. Selain itu, bekalan minyak masak paket yang sukar didapati memaksa pengguna membeli minyak botol yang mahal, dan pembelian bersyarat turut dikenakan. Peningkatan harga barang juga menyebabkan pelanggan di kedai makan semakin berkurang, dan peniaga mengalami kemerosotan perniagaan akibat kekurangan santan dan kelapa.

- **Peningkatan kos input pertanian**

Peningkatan kos input pertanian memberi tekanan yang besar kepada petani, dengan harga baja, racun, dan benih meningkat secara mendadak, contohnya baja single kuda/yara naik dari RM185 ke RM210 seguni, dan racun naik RM20-30. Petani di Bunut Payong, yang tidak dipantau Jabatan Pertanian, terpaksa menyewa jentera dari KADA untuk kerja pembajakan, menambah beban modal mereka. Modal besar diperlukan untuk memulakan pertanian, dan jika harga hasil pertanian rendah, petani terpaksa menanggung kerugian, dan memerlukan modal tambahan untuk musim seterusnya.

- **Peluang pekerjaan yang terhad**

Peluang pekerjaan terhad di kalangan belia menimbulkan cabaran besar, di mana ramai yang berpendidikan tinggi terpaksa menerima pekerjaan yang tidak setaraf dengan kelayakan mereka. Selain itu, perkara ini juga mendorong migrasi keluar negeri untuk mencari peluang yang lebih baik. Dalam pertanian minat belia dalam mengusahakan pertanian tidak dapat diteruskan akibat kekurangan modal. Isu ini juga timbul disebabkan ketidakseimbangan peluang pekerjaan yang lebih rendah bagi golongan wanita berbanding lelaki. Keadaan ini memerlukan penyelesaian holistik daripada pelbagai pihak untuk mewujudkan peluang pekerjaan yang lebih banyak dan saksama.

Jadual 14. Ringkasan Isu 2

Permasalahan berkaitan dengan Isu	1. Peningkatan kos input pertanian 2. Peluang Pekerjaan Terhad
Cadangan	1. Program pembuatan kek dan kuih sejuk beku 2. Pembuatan baja dan racun organik 3. Program spa dan sauna bergerak
Kumpulan Terjejas	Miskin Bandar, ibu tunggal, wanita, petani, belia
Kawasan	Dusun Muda, Kota Lama, Bunut Payong
SDG BERKAITAN DENGAN ISU UTAMA	
SDG yang berkaitan	Sasaran SDG Berkaitan
SDG 1: Menamatkan semua jenis kemiskinan di seluruh dunia	Sasaran 1.1 : Membasmi kemiskinan tegar pada tahun 2030, di mana sara hidup seharian adalah kurang dari \$1.25 (anggaran RM5.50) sehari.
SDG 8: Menggalakkan pertumbuhan ekonomi yang mampan, menyeluruh dan mampan, guna tenaga penuh dan produktif serta pekerjaan yang baik untuk semua	Sasaran 8.5: Menjelang 2030, mencapai guna tenaga penuh dan produktif serta pekerjaan yang baik untuk semua wanita dan lelaki, termasuk belia dan orang kurang upaya, serta bayaran sama rata untuk kerja dengan nilai yang sama.
SDG 10: Mengurangkan ketidaksamaan di dalam negara dan dalam kalangan negara.	Sasaran 10.2: Menjelang 2030, memperkasa dan menggalakkan penyertaan semua dalam politik, ekonomi dan sosial tanpa mengira umur, jantina, ketidakupayaan, kaum, etnik, asal usul, agama atau status ekonomi atau status lain.

4.2.3 *Pengutamaan Isu 3: Pengurusan Sampah*

Pengurusan sampah di Kota Bharu masih di tahap rendah, berpunca daripada mentaliti segelintir masyarakat yang membuang sampah merata-rata, mencacatkan pemandangan dan mencetuskan pencemaran serta risiko penyakit, diperburuk dengan kekurangan tong sampah akibat perancangan yang tidak mencukupi, peruntukan kewangan terhad, kurangnya kerjasama masyarakat dalam penempatan tong sampah, peningkatan jumlah sampah yang tidak sepadan dengan kemudahan sedia ada, penyelenggaraan dan penggantian tong sampah yang tidak berkala, serta kekurangan kemudahan di kawasan-kawasan tertentu seperti pelancongan dan pasar malam. Keadaan ini memerlukan penguatkuasaan undang-undang yang lebih tegas, penambahbaikan infrastruktur pengurusan sampah termasuk penyediaan tong sampah yang mencukupi dan kemudahan kitar semula, pelaksanaan kempen kesedaran awam yang berterusan untuk mendidik masyarakat tentang kepentingan menjaga kebersihan dan melupuskan sampah dengan betul, serta penglibatan aktif komuniti melalui program gotong-royong dan aktiviti pembersihan kawasan bagi memastikan kebersihan bandar terjaga secara holistik dan berkesan.

- **Longkang tersumbat**

Masalah sampah yang dibuang merata-rata bukan sahaja mencemarkan persekitaran, malah turut menyebabkan longkang tersumbat dan mendatangkan pelbagai kesan negatif kepada masyarakat seperti banjir kilat akibat aliran air hujan terhalang, pencemaran alam sekitar yang menjejaskan kualiti air dan tanah, penyebaran penyakit berjangkit melalui pembiakan nyamuk dan haiwan perosak di longkang tersumbat, kerosakan infrastruktur seperti jalan raya dan jambatan akibat air bertakung, serta menjejaskan kualiti hidup masyarakat dengan persekitaran yang kotor dan berbau tidak menyenangkan.

- **Mentaliti segelintir masyarakat**

Sikap masyarakat yang gemar membuang sampah merata-rata di zon larangan yang ditetapkan, dan kekurangan amalan pengurusan sisa yang teratur adalah mentaliti yang negatif. Tambahan pula, sebahagian besar penduduk menunjukkan kekurangan ketara dalam kesedaran alam sekitar, gagal untuk memahami akibat jangka panjang daripada tindakan mereka. Ini ditambah lagi dengan tabiat buruk yang telah tertanam, di mana membuang sampah menjadi satu kelakuan yang normal, sering diburukkan lagi dengan penyediaan kemudahan pelupusan sisa awam yang tidak mencukupi, seperti tong sampah dan tempat kitar semula yang tidak mencukupi. Gabungan faktor ini bukan sahaja menyumbang kepada kemerosotan alam sekitar serta-merta, tetapi juga mencetuskan pelbagai masalah kesihatan, termasuk pembiakan vektor pembawa

penyakit dan pencemaran sumber air tempatan, akhirnya mengakibatkan pengurangan ketara dalam kualiti hidup keseluruhan penduduk Kota Bharu.

- **Pengurusan PBT**

Tindakan masyarakat yang membuang sampah merata-rata, di kawasan larangan, dan tidak tertib, sering kali dilihat sebagai respons terhadap kelemahan sistem pengurusan sampah oleh pihak berkuasa tempatan di Kota Bharu. Kekurangan tong sampah yang mencukupi, terutamanya di kawasan tumpuan ramai seperti pasar malam dan kawasan pelancongan, menyebabkan masyarakat terpaksa melupuskan sampah di tempat yang tidak sepatutnya. Selain itu, penguatkuasaan undang-undang yang lemah dan kurangnya kesedaran sivik turut menyumbang kepada masalah ini. Dalam situasi ini, masyarakat mungkin merasakan bahawa tindakan mereka adalah satu-satunya cara untuk melupuskan sampah, walaupun ia memberi kesan negatif kepada alam sekitar dan kesihatan awam.

Jadual 15. Ringkasan Isu 3

Permasalahan berkaitan dengan Isu	1. Longkang tersumbat 2. Mentaliti segelintir masyarakat 3. Pengurusan PBT
Cadangan	1. Rumah Sampah 2. Program Kitar semula 3. 'Waste to Cash' program
Kumpulan Terjejas	Penduduk
Kawasan	Kota Bharu
SDG BERKAITAN DENGAN ISU UTAMA	
SDG yang berkaitan	Sasaran SDG Berkaitan
SDG 3: Memastikan kehidupan sihat dan menggalakkan kesejahteraan pada semua peringkat umur	Sasaran 3.3: Menjelang 2030, menamatkan epidemik AIDS, tuberkulosis, malaria dan penyakit tropika terabai serta memerangi hepatitis, penyakit bawaan air dan penyakit berjangkit lain.
SDG 11: Menjadikan bandar raya dan penempatan manusia sebagai menyeluruh, selamat, berdaya tahan dan mampan	Sasaran 11.6: Menjelang 2030, mengurangkan kesan buruk bandar raya terhadap alam sekitar per kapita, termasuk memberikan perhatian khusus kepada kualiti udara, perbandaran dan pengurusan sisa lain.

5.0 PENGENALPASTIAN AWAL PROJEK PENYELESAIAN

Jadual 16. Pengenalpastian Projek Penyelesaian

	PROJEK 1	PROJEK 2	PROJEK 3
Tajuk Projek	Program Gerak Cinta Alam: Bersih Sungai dan Bina Taman Mini Riadah	Komuniti Cipta Peluang Niaga Berasaskan Projek Sejuk Beku	Program Membina Sukarelawan Komuniti Madani
SDG Berkaitan	SDG 6, 11, 13	SDG 1,8,12	SDG 4, 8, 11
Objektif	Memastikan kebersihan alam sekitar adalah bersih dan lestari di setiap kawasan di sekitar Kota Bharu.	Menjana pendapatan melalui projek pembuatan kuih sejuk beku.	Melahirkan komuniti belia yang mempunyai ilmu dan kemahiran pelbagai.
Hasil Jangkaan	- Sungai menjadi lebih bersih dari sampah sarap. - Kawasan sekitar bersih dan tiada sampah sarap berteraburan. - Taman mini digunakan oleh setiap masyarakat pelbagai umur.	- Kadar pengangguran berkurang. - Belia mendapat ilmu kemahiran pembuatan produk sejuk beku. - Belia mempunyai kemahiran yang lestari berkenaan penjualan dan pemasaran.	Belia dilengkap dengan kemahiran kepimpinan dan kesukarelawanan yang tinggi dalam diri.
Organisasi	Kelab Kebajikan Kota Bharu	Yayasan KB Care	Koperasi Amal Kelantan Berhad
Aktiviti	- Membersihkan sungai. - Gotong-royong membersihkan sampah. - Tanaman pokok selamat. - Pembinaan taman riadah mini.	- Kelas kemahiran proses pembuatan produk kuih sejuk beku. - Kelas pemasaran produk. - Kelas penyelarasan kewangan.	- Bengkel kepimpinan dan kesukarelawanan serta pembangunan kapasiti. - Pembangunan platform digital bagi kerja-kerja komuniti.

	PROJEK 1	PROJEK 2	PROJEK 3
			• Aktiviti gotong-royong dan kitar semula.
Jumlah (RM)	40,000	40,000	40,000
Lokasi	Kg Sungai Keladi dan Kg Kubu Kuda	Bunut Payong	PT 5567, Jalan Cahaya Utama, Taman Cahaya, 45300 Sungai Besar Selangor Darul Ehsan.
Tempoh	3 Bulan	3 Bulan	3 Bulan

6.0 RUJUKAN

Jabatan Pertanian Malaysia. (2023). *Laporan Tahunan Pengeluaran Pertanian Daerah Kota Bharu*.

My Local Stats Kota Bharu Kelantan 2023. (n.d.).

Suruhanjaya Pilihan Raya Malaysia. (2018). *Laporan Kajian Semula Persempadanan* (Jilid 1).

Laporan Pemetaan Isu Parlimen

P.028 Pasir Puteh

Disediakan oleh:

Dr. Siti Nur Ain Zakinuddin

Syza Bazilah Muhamad Ropi

BAHAGIAN A

LAPORAN LAWATAN PEMETAAN ISU

89 – 99

BAHAGIAN B

1.0 PENGENALAN

103 – 107

1.1 Geografi/Topografi

103

1.2 Komposisi Penduduk

104

1.3 Kegiatan Ekonomi Utama

105

1.4 Hubungan Kerangka Konseptual SDG dan Konteks Tempatan

106

2.0 METODOLOGI PENYELIDIKAN

108 – 110

2.1 Pendekatan Kajian

108

2.2 Langkah Etika Semasa Kajian Lapangan

109

2.3 Kekangan Lawatan Kajian Lapangan

109

2.4 Keterbatasan Kajian

110

3.0 RANGKUMAN ISU RENTAS SDG

111 – 119

4.0 GAMBARAN KESELURUHAN PEMETAAN ISU

120 – 167

4.1 Perincian Hasil Dapatan Isu-isu

120

4.2 Pengutamaan Isu

162

5.0 PENGENALPASTIAN AWAL PROJEK PENYELESAIAN

168 - 170

6.0 RUJUKAN

171

P.028 PASIR PUTEH

BAHAGIAN A

Laporan Lawatan Pemetaan Isu
P.028 Pasir Puteh

DENGAN SOKONGAN DARIPADA

AHLI PARLIMEN PASIR PUTEH, YB DATUK DR. NIK MUHAMMAD ZAWAWI SALLEH

TEMPAT-TEMPAT YANG TELAH DILAWATI

18 Feb – 20 Feb 2025
(Selasa – Khamis)

HARI 1

1. FGD 1: Komuniti Penjaja Selising
2. FGD 2: Komuniti Penternak Lembu Kampung & Sado
3. FGD 3: Komuniti Insan Istimewa Kelantan
4. Lawatan Tapak 1: Kawasan Air Terjun Jeram Pasu

HARI 3

11. FGD 7: Komuniti Nelayan Semerak
12. Lawatan Tapak 5: Kawasan Pantai Dalam Rhu
13. FGD 8: Komuniti Penternak Ikan Sangkar
14. FGD 9: Komuniti Petani

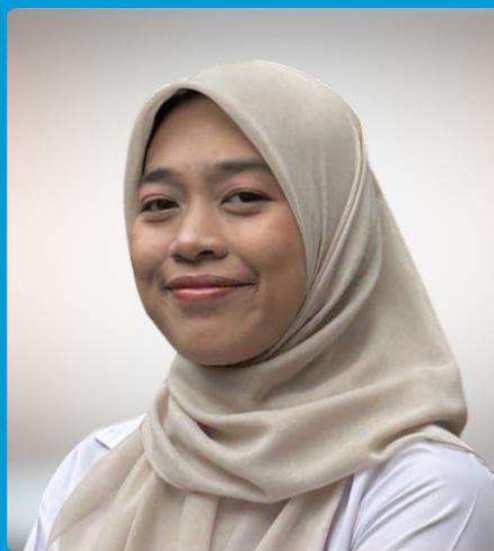
HARI 2

5. FGD 4: Komuniti Ibu Tunggal
6. Lawatan Tapak 2: Kawasan Tanah Penanaman Nenas
7. FGD 5: Komuniti Belia dan NGO
8. FGD 6: Komuniti Siam Semerak
9. Lawatan Tapak 3: Jalan Menuju ke Muara Tok Bali
10. Lawatan Tapak 4: Kawasan Ketek Nangka

PASUKAN PENYELIDIK

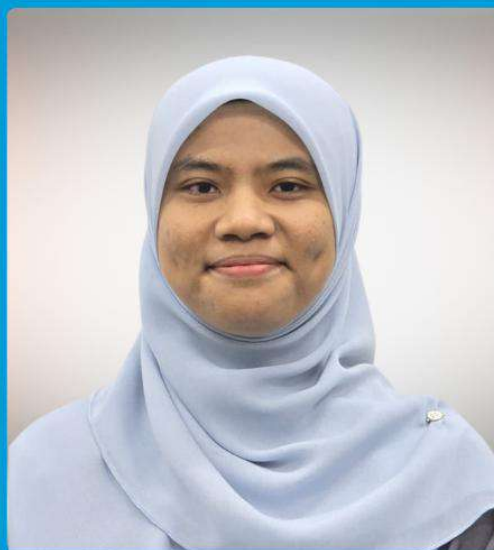
**DR. SITI NUR AIN
ZAKINUDDIN**
(Ketua Penyelidik)

**NUR SYADHIRA
MOHD RAZALI**

ROZLAN DAUD

NOR SYAHIDA ZOL

LAWATAN PEMETAAN KAWASAN TELAH DIJALANKAN PADA 18-20 FEB 2025 (SELASA – KHAMIS)

16 Januari 2025
Mesyuarat Awalan

28 Januari 2025
Mesyuarat Pemprofilan

04 Februari 2025
Mesyuarat Pra-lawatan

18 Februari 2025
FGD 3: Komuniti Insan Istimewa
Kelantan

18 Februari 2025
FGD 2: Komuniti Penternak Lembu
Kampung & Sado

18 Februari 2025
FGD 1: Komuniti Penjaja Selising

18 Februari 2025
Lawatan Tapak 1: Kawasan Air Terjun
Jeram Pasu

19 Februari 2025
FGD 4: Komuniti Ibu Tunggal

19 Februari 2025
Lawatan Tapak 2: Kawasan Tanah
Penanaman Nenas

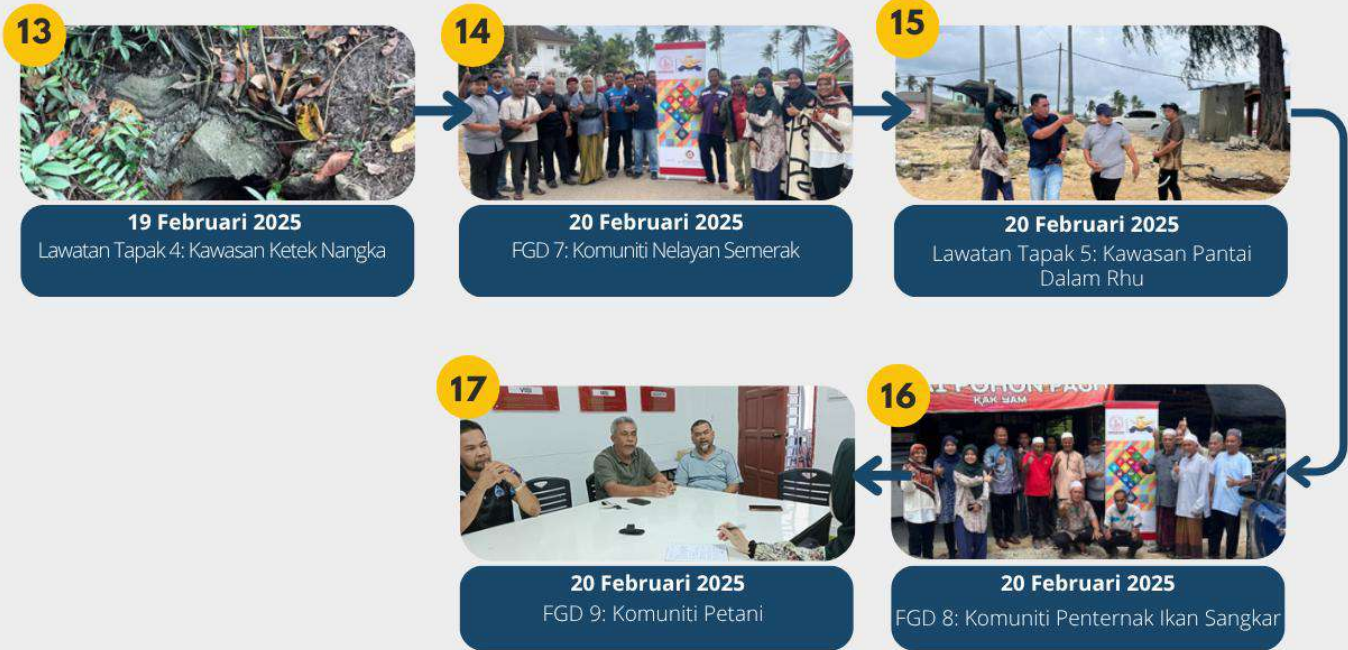
19 Januari 2025
Lawatan Tapak 3: Jalan Menuju ke
Muara Tok Bali

19 Februari 2025
FGD 6: Komuniti Siam Semarak

19 Februari 2025
FGD 5: Komuniti Belia dan NGO

16 JANUARI 2025 - MESYUARAT AWALAN

Dr. Siti Nur Ain telah mengadakan mesyuarat awalan bagi pemetaan isu di Parlimen Pasir Puteh bersama Ahli Parlimen, YB Datuk Dr. Nik Muhammad Zawawi Salleh. Mesyuarat diadakan di Pusat Khidmat Ahli Parlimen Pasir Puteh. Hasil mesyuarat telah menetapkan tarikh pemetaan isu di Parlimen Pasir Puteh dari 18 hingga 20 Februari 2025.

28 JANUARI 2025 - MESYUARAT PEMPROFILAN

Sesi mesyuarat pemprofilan bagi Parlimen Pasir Puteh telah dilakukan secara dalam talian oleh Dr. Siti Nur Ain dan Pegawai Khas Ahli Parlimen, Tn. Ustaz Zuraihan. Sesi ini bertujuan untuk mengenal pasti keadaan tempatan di Parlimen Pasir Puteh, komuniti akar umbi, dan isu-isu setempat. Sesi ini juga telah merangka tentatif pemetaan isu yang akan berlangsung pada 18-20 Februari 2025. Pihak Ahli Parlimen Pasir Puteh menyokong sepenuhnya usaha APPGM-SDG ini.

04 FEBRUARI 2025 - MESYUARAT PRA-LAWATAN

Dr. Siti Nur Ain dan Nur Syadhira telah melakukan sesi pra-lawatan ke Pejabat Tanah dan Jajahan Pasir Puteh. Sesi ini telah dihadiri oleh Ketua Jajahan Pasir Puteh, YABrs En. Mohd Rosdhi Ismail, Ketua Penolong Ketua Jajahan (Pembangunan), En. Abdul Muhaimin Mohd Redzwan dan Pegawai Pembangunan Sosioekonomi, En. Ahmad Fahim Mohd Nor.

Turut hadir bersama ialah Tn. Ustaz Zuraihan iaitu Pegawai Khas Ahli Parlimen Pasir Puteh. Antara perkara yang dibincangkan ialah mengenai pengenalan APPGM-SDG serta perancangan tentatif sesi lawatan pemetaan isu yang akan dilakukan pada 18-20 Februari 2025.

FGD 1: KOMUNITI PENJAJA SELISING

FGD 1 ini telah melibatkan komuniti Penjaja di sekitar Selising. Sesi ini telah dihadiri oleh - Tn. Ustaz Zuraihan (Pegawai Khas Ahli Parlimen) serta 12 orang dari Komuniti Penjaja Selising bersama 3 orang penghulu mukim. Antara isu yang telah diutarakan adalah: **(1)** ketersediaan bekalan bahan mentah yang kurang seperti minyak masak; **(2)** bayaran hasil kepada pemajak untuk berniaga kini semakin mahal, daripada RM5 sebelum ini meningkat kepada RM10-RM20; **(3)** tiada maklum balas setelah permohonan bantuan dibuat; dan **(4)** tiada lawatan bagi mangsa-mangsa terjejas banjir.

FGD 2: KOMUNITI PENTERNAK LEMBU KAMPUNG & SADO

FGD 2 ini telah melibatkan Komuniti Penternak Lembu Kampung & Lembu Sado di Pasir Puteh. Sesi ini telah dihadiri oleh En. Ismail (Ketua Veterinar Daerah Pasir Puteh), Dr. Amin (Pegawai Veterinar Daerah Pasir Puteh) serta 13 orang dari komuniti penternak lembu kampung & sado Pasir Puteh. Antara isu yang telah diutarakan adalah: **(1)** harga dedak makanan lembu yang semakin meningkat (jenis Soybean pernah mencecah RM 100 per bag); **(2)** tiada maklum balas setelah permohonan bantuan dibuat; **(3)** persaingan dalam mendapatkan pelanggan (daging import dari sempadan lebih murah); **(4)** kekurangan kakitangan agensi untuk membantu penternak yang ramai; dan **(5)** kecurian lembu ternakan (7 ekor lembu dilarikan dalam bulan Februari).

FGD 3: KOMUNITI INSAN ISTIMEWA KELANTAN

FGD 3 ini telah melibatkan Komuniti Insan Istimewa di sekitar Pasir Puteh. Sesi ini telah dihadiri oleh Tn. Mohd Ramli Abd Rahman (Pengerusi Persatuan Insan Istimewa Kelantan) serta 15 orang insan istimewa sekitar Pasir Puteh. Antara isu yang telah diutarakan adalah: **(1)** tiada maklumat yang jelas dari JKM mengenai dokument yang diperlukan bagi permohonan bantuan (terpaksa pergi ke pejabat berulang kali kerana tidak lengkap dokument); **(2)** proses "*renew*" kad OKU sama seperti proses memohon (memerlukan laporan kesihatan; selepas 20 tahun laporan kesihatan dihospital telahpun dilupuskan); **(3)** kedudukan Jabatan Kebajikan Masyarakat di aras yang tinggi (menyukarkan golongan OKU); **(4)** tempat letak kereta khas OKU yang sempit (Susah untuk mengeluarkan "*wheelchair*"); **(5)** susah mendapatkan pekerjaan; dan **(6)** laluan ramp bagi golongan OKU yang terlalu cerun.

LAWATAN TAPAK 1: KAWASAN AIR TERJUN JERAM PASU

Satu sesi lawatan tapak telah dijalankan di kawasan air terjun Jeram Pasu Pasir Puteh. Hasil lawatan mendapati kawasan ini telah pun ditutup bagi aktiviti rekreasi namun masih ada segelintir pengunjung yang datang. Kawasan ini ditutup disebabkan infrastruktur yang telah pun rosak disebabkan air besar dan membahayakan pelancong. Selain itu, sistem gelongsor air yang diperbuat daripada mozek dan berbucu tajam sangat berbahaya bagi pengguna. Hasil lawatan juga, kami diberitahu bahawa tempat ini pernah berlaku kes kencing tikus.

FGD 4: KOMUNITI IBU TUNGGAL

FGD 4 ini melibatkan Komuniti Ibu Tunggal di sekitar Pasir Puteh. Sesi ini telah dihadiri oleh 33 orang ibu tunggal. Antara isu yang telah diutarakan adalah: **(1)** tiada maklumat cara untuk memohon bantuan kerajaan; **(2)** jalan berlubang mengakibatkan banyak berlaku kemalangan; **(3)** air kerajaan kotor (warna merah atau kuning); dan **(4)** tidak layak mendapatkan bantuan hanya kerana keadaan rumah yang cantik (bukan rumah persendirian).

LAWATAN TAPAK 2: KAWASAN TANAH PENANAMAN NENAS

Satu sesi lawatan tapak di kawasan tanah penanaman nenas disekitar Permatang Sungkai. Lawatan ini telah dihadiri oleh YB Dato' Tuan Mohd Saripuddin Tuan Ismail (EXCO Pertanian, Industri Agromakanan dan Komiditi Negeri Kelantan), En. Fauzan (Pengarah Lembaga Perindustrian Nanas Malaysia Negeri Kelantan), En. Maktar (Setiausaha Koperasi Masjid Mukim Permatang Sungkai Berhad), Mohd Afzanizan (Wakil Pengurus Kelantan Biotech), En. Ustaz Zuraihan (Pegawai Khas Ahli Parlimen) dan beberapa orang petani. Kawasan ini merupakan ladang bagi penanaman nenas yang telah diusahakan oleh Koperasi Masjid Mukim Permatang Sungkai Berhad. Hasil lawatan mendapati bahawa pengarah lembaga nenas dan petani menyatakan bahawa tiada saluran air keluar di kawasan tanaman dan akan menyebabkan air bertakung dan berpotensi merosakkan akar pokok.

FGD 5: KOMUNITI BELIA DAN NGO

FGD 5 ini telah melibatkan Komuniti Belia dan NGO di sekitar Pasir Puteh. Sesi ini telah dihadiri oleh Ustaz Zuraihan (Pegawai Khas Ahli Parlimen) serta 9 orang dari komuniti belia dan NGO dan 2 orang penghulu mukim. Antara isu yang telah diutarakan adalah: **(1)** belia dikawasan sekitar menjadikan aktiviti lumba motosikal sebagai aktiviti petang; **(2)** keldai dadah dikalangan lepasan SPM; **(3)** longgokan sampah ditempat bukan pembuangan sampah; **(4)** proses yang rumit untuk mendapatkan bantuan dari agensi (bank); **(5)** sungai di sekitar Bukit Gedombak penuh dengan sampah sarap.

FGD 6: KOMUNITI SIAM SEMERAK

FGD 6 ini telah melibatkan Komuniti Siam di sekitar Semerak. Sesi ini telah dihadiri oleh Ustaz Zuraihan (Pegawai Khas Ahli Parlimen) serta 23 orang dari komuniti siam Semerak. Antara isu yang telah diutarakan adalah: **(1)** *gate* air pecah (bingkai besi dicuri) menyebabkan air masin masuk ke kawasan sekitar dan merosakkan tanaman; **(2)** tiada makluman mengenai proses untuk memohon bantuan kebajikan; **(3)** jalan rosak akibat banjir; **(4)** tebing tembok jalan yang sangat sempit menyebabkan kenaikan air di kawasan tersebut (musim banjir); dan **(5)** pembuangan sampah di sepanjang jalan menuju ke muara.

LAWATAN TAPAK 3: JALAN MENUJU KE MUARA TOK BALI

Satu sesi lawatan tapak bagi sepanjang jalan menuju ke muara tok bali telah dijalankan. Hasil lawatan, sampah sarap yang banyak sehingga ke atas jalan mengganggu pemanduan. Selain itu sampah seperti plastik berterbangan dibawa angin ke kawasan-kawasan pertanian dan mengganggu petani sekitar.

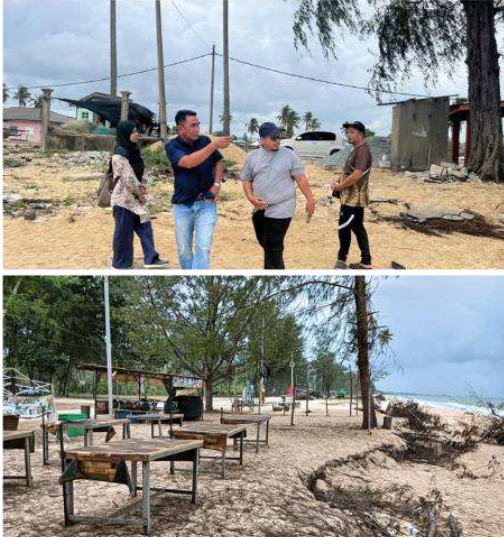
LAWATAN TAPAK 4: KAWASAN KETEK NANGKA

Sesi lawatan tapak bagi kawasan Ketek Nangka telah dijalankan oleh pasukan penyelidik. Hasil lawatan, tebing tembok jalan yang sempit dan tersumbat dengan pasir dan rumput terbiar. Berdasarkan laporan setempat, tiada aktiviti mencuci parit dilakukan dan mengakibatkan saluran tersebut tidak mampu menampung air yang banyak dan akhirnya mengakibatkan banjir dikawasan tersebut.

FGD 7: KOMUNITI NELAYAN SEMERAK

FGD 7 ini telah melibatkan komuniti nelayan Semerak. Sesi ini telah dihadiri oleh 21 orang nelayan. Antara isu yang telah diutarakan adalah: **(1)** hakisan di persisiran pantai dari Pantai Bisikan Bayu ke Pantai Besut; **(2)** kekurangan sumber laut (terpaksa berebut dengan bot Pukat Tunda); **(3)** proses mendapatkan lesen bot yang sangat lama; **(4)** bilangan bantuan pukat yang diberikan sedikit dan jangka masa yang lama (3 tahun) berbanding dengan nelayan daerah lain; **(5)** sumber diesel untuk bot menjadi sukar diperolehi kerana pam minyak di sekitar Dalam Rhu mengalami kerosakan.).

LAWATAN TAPAK 5: KAWASAN PANTAI DALAM RHU

Satu sesi lawatan tapak bagi kawasan Pantai Dalam Rhu telah diadakan. Kawasan persisiran pantai di sini telah pun banyak terhakis akibat daripada ombak yang kuat pada musim tengkujuh. Kawasan air laut telah pun menghampiri kawasan kedai dan rumah yang berhampiran. Menurut laporan dari Ketua Kampung, setiap tahun jarak 2 meter menghampiri darat. Terdapat beberapa kedai berhampiran mengambil inisiatif sendiri dengan membina tembok bagi mengurangkan hakisan.

FGD 8: KOMUNITI PENTERNAK IKAN SANGKAR

FGD 8 ini melibatkan komuniti penternak ikan sangkar Kampung Temila. Sesi ini telah dihadiri oleh 13 orang penternak. Antara isu yang telah diutarakan adalah: **(1)** harga pallet ikan yang mahal; **(2)** harga bahan mentah untuk menghasilkan makanan ikan bertambah; **(3)** ikan baja banyak dihantar ke Thailand, menyebabkan persaingan dalam mendapatkan bekalan ikan baja semakin tinggi; **(4)** ancaman haiwan liar seperti memerang dan biawak; dan **(5)** *gate* air tidak terbuka (air tidak dapat keluar).

FGD 9: KOMUNITI PETANI

FGD 9 ini melibatkan Komuniti Petani di Permatang Sungkai. Sesi ini telah dihadiri oleh 7 orang petani nenas dan padi. Antara isu yang telah diutarakan adalah: **(1)** harga sulur nenas yang mahal (RM 1.50) tidak mampu untuk memulakan pertanian tanpa bantuan Lembaga Nenas; **(2)** gangguan haiwan liar (kera dan babi); **(3)** syarat-syarat untuk menanam yang ketat; dan **(4)** aktiviti korek tanah bukit menyebabkan saliran air tersumbat.

BAHAGIAN B

Laporan Pemetaan Isu
P.028 Pasir Puteh

Senarai Jadual

Jadual 1	Keluasan Kawasan Bahagian Pilihan Raya (km ²)
Jadual 2	Pecahan penduduk mengikut kaum di Parlimen Pasir Puteh
Jadual 3	Tentatif Pemetaan Isu Parlimen Pasir Puteh
Jadual 4	Rangkuman Isu Rentas SDG
Jadual 5	Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 1
Jadual 6	Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 2
Jadual 7	Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 3
Jadual 8	Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 4
Jadual 9	Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 5
Jadual 10	Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 6
Jadual 11	Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 7
Jadual 12	Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 8
Jadual 13	Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 9
Jadual 14	Ringkasan Isu 1
Jadual 15	Ringkasan Isu 2
Jadual 16	Ringkasan Isu 3
Jadual 17	Pengenalpastian Projek Penyelesaian

Senarai Rajah

Rajah 1	Pelan Pertanian di kawasan MDPP
---------	---------------------------------

Senarai Singkatan

AADK	Agensi Antidadah Kebangsaan
AKSB	Air Kelantan Sdn Bhd
APPGM-SDG	<i>All Party Parliamentary Group Malaysia- Sustainable Development Goals</i>
DOSM	<i>Department of Statistic Malaysia</i>
DUN	Dewan Undangan Negeri
FGD	<i>Focus Group Discussion</i>
IAD	<i>Interagency Dialogue</i>
IADA	Kawasan Pembangunan Pertanian Bersepadu
ICU JPM	Unit Penyelarasan Pelaksanaan, Jabatan Perdana Menteri
JBS	Jabatan Belia dan Sukan
JKM	Jabatan Kebajikan Masyarakat
JKR	Jabatan Kerja Raya
JPS	Jabatan Pengairan dan Saliran
KADA	Lembaga Kemajuan Pertanian Kemubu
KKM	Kementerian Kesihatan Malaysia
LHDN	Lembaga Hasil Dalam Negeri
MDPP	Majlis Daerah Pasir Puteh
NGO	<i>Non-Governmental Organisation</i>
OKU	Orang Kurang Upaya
PBT	Pihak Berkuasa Tempatan
ROS	<i>Registrar of Society</i>
SDG	<i>Sustainable Development Goals</i>
SPANK	Suruhanjaya Perkhidmatan Air Negeri Kelantan
SSM	Suruhanjaya Syarikat Malaysia
STR	Sumbangan Tunai Rahmah
SUK	Setiausaha Kerajaan

1.0 PENGENALAN

Parlimen Pasir Puteh disandang oleh YB Dr. Nik Zawawi Bin Haji Salleh daripada Parti Islam Se Malaysia (PAS) yang telah memenangi kerusi pilihanraya umum (PRU) ke-15 dengan majoriti 29,120 jumlah undian 53,108. Pertembungan empat penjuru pada PRU 15 itu turut melibatkan Kapten Wan Marzudi dari Parti Pejuang Tanahair (PEJUANG), Datuk Cikgu Awi daripada Barisan Nasional (BN) dan Ustaz Muhammad Husain daripada Pakatan Harapan (PH). Kemenangan beliau mencerminkan sokongan kukuh daripada pengundi di kawasan tersebut yang memperlihatkan pemahaman masyarakat terhadap aspirasi dan perjuangan yang dibawa oleh PAS.

**YB Datuk Dr. Nik
Muhammad Zawawi
Salleh**

Kawasan Parlimen Pasir Puteh terdiri daripada empat kawasan Dewan Undangan Negeri (DUN), iaitu DUN Selising, DUN Limbongan, DUN Semerak dan DUN Gaal. Setiap DUN ini mempunyai kepentingan tersendiri dalam menentukan pembangunan kawasan serta perkhidmatan yang disediakan kepada penduduk setempat. Penubuhan kawasan-kawasan DUN ini bertujuan untuk memastikan jangkauan perkembangan pembangunan dan perkhidmatan kerajaan dilakukan dengan lebih berkesan dan sistematik.

Selain itu, Parlimen Pasir Puteh berada di bawah pentadbiran Daerah Pasir Puteh dan dikendalikan oleh Pihak Berkuasa Tempatan (PBT), iaitu Majlis Daerah Pasir Puteh (MDPP). MDPP berperanan dalam menyediakan perkhidmatan asas seperti pembersihan, pengurusan sisa pepejal, pembinaan infrastruktur asas, serta memastikan kesejahteraan penduduk melalui program-program pembangunan sosio-ekonomi. Pihak berkuasa tempatan ini juga bertanggungjawab dalam merancang dan mengawasi pembangunan bandar dan luar bandar di seluruh kawasan Pasir Puteh.

1.1 Geografi/ Topografi

Dengan keluasan 425 kilometer persegi, Parlimen Pasir Puteh menampung populasi seramai 140,700 penduduk pada tahun 2023³, menghasilkan kepadatan penduduk sebanyak 331.1 orang per kilometer persegi. Data demografi ini menunjukkan bahawa Pasir Puteh merupakan kawasan yang mempunyai kepadatan penduduk yang signifikan, yang mungkin memberi implikasi kepada perancangan pembangunan dan pengurusan sumber di peringkat tempatan⁴.

³ https://www.citypopulation.de/en/malaysia/admin/kelantan/0305__pasir_puteh/

⁴ Suruhanjaya Pilihan Raya Malaysia. (2018). Laporan Kajian Semula Persempadanan (Jilid 1).

Jadual 1. Keluasan Kawasan Bahagian Pilihan Raya (km²)

Kod	Bahagian Pilihan Raya	Luas Kawasan Bahagian Pilihan Raya (km ²)
N.29	Selising	106
N.30	Limbongan	91
N.31	Semerak	128
N.32	Gaal	98
P.028	Pasir Puteh	423

Jadual 1 menunjukkan statistik keluasan Parlimen Pasir Puteh menurut bancian kependudukan 2018. Bagi DUN Selising, keluasan kawasan adalah 106km², DUN Limbongan, 91km², DUN Semerak dengan keluasan 128km² dan DUN Gaal keluasan 98 km².

1.2 Komposisi Penduduk

Berdasarkan Jabatan Perangkaan Malaysia 2020 kawasan Parlimen Pasir Puteh didiami oleh 135,823 penduduk terdiri daripada 135,008 warganegara dan 815 bukan warganegara. Majoriti penduduk di kawasan ini adalah Bumiputera, diikuti lain-lain, Cina dan India.

Jadual 2. Pecahan penduduk mengikut kaum di Parlimen Pasir Puteh

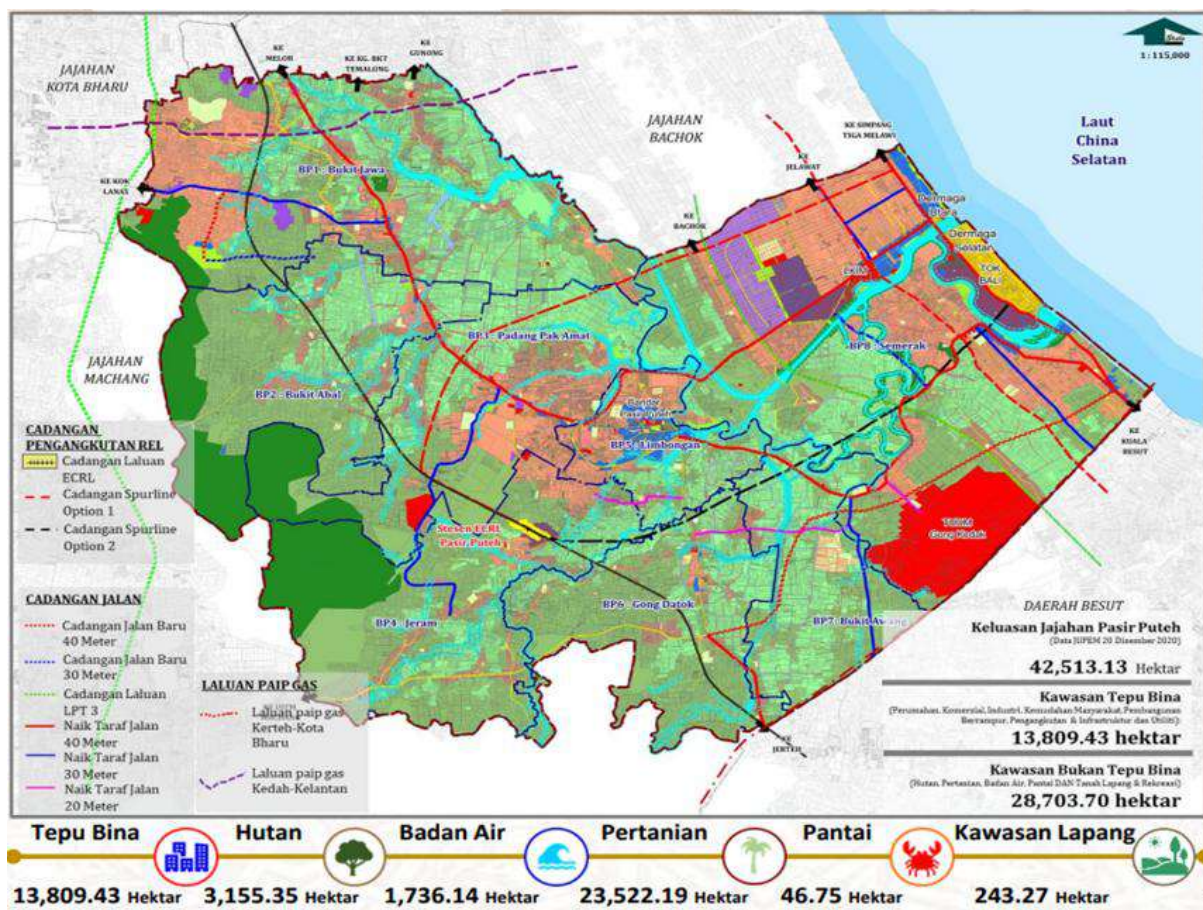
BIL.	KAUM	JUMLAH PENDUDUK
1.	Bumiputera	134,193
2.	Lain-lain	815
3.	Cina	679
4.	India	136
JUMLAH KESELURUHAN		135,008

Sumber: Jabatan Perancangan Malaysia

Jadual 2 menunjukkan majoriti penduduk di Parlimen Pasir Puteh adalah Bumiputera dengan jumlah penduduk 134,193, diikuti lain-lain 815, kaum Cina 679 dan kaum India 136.

1.3 Kegiatan Ekonomi Utama

Pasir Puteh secara tradisi sejarahnya dikenal pasti sebagai sebuah jajahan di mana sektor utamanya adalah sektor pertanian. Analisis guna tanah berdasarkan Draf Rancangan Tempatan Jajahan Pasir Puteh 2035 oleh Majlis Daerah Pasir Puteh (MDPP) mendedahkan bahawa pada tahun 2020, guna tanah bagi pembangunan meliputi 13,064.98 hektar (30.73%) dari keseluruhan kawasan MDPP. Sebaliknya, guna tanah semula jadi dan tumbuh-tumbuhan menduduki 29,448.15 hektar (69.27%), menunjukkan ciri-ciri luar bandar yang jelas. Khususnya, 22,118.31 hektar (52.03%) dari jumlah guna tanah ini diperuntukkan untuk kegiatan pertanian, mengesahkan keutamaan sektor ini dalam struktur ekonomi Pasir Puteh.

Rajah 1. Pelan Pertanian di kawasan MDPP

Sumber: Jabatan Perancangan Bandar dan Desa

Seperti ditunjukkan dalam Rajah 1, Pelan Pertanian di kawasan MDPP, penanaman padi merupakan aktiviti pertanian utama, diikuti oleh penanaman getah dan kelapa sawit. Kawasan-kawasan seperti Mukim Selising, Mukim Limbongan, Mukim Tok Uban, dan Mukim Gong Medan dikenal pasti sebagai pusat penanaman padi yang penting dalam kawasan MDPP.

Ini adalah disebabkan oleh ciri-ciri geografi tempatan, terutamanya tanah yang subur dan kawasan rendah yang sesuai untuk penanaman padi berskala besar.

Di samping pertanian, Pasir Puteh juga menunjukkan potensi signifikan dalam sektor perikanan dan industri berkaitan. Lokasi strategik Tok Bali di Pasir Puteh menawarkan peluang untuk pembangunan industri berkaitan perikanan dan pemprosesan makanan. Lebih penting lagi, Tok Bali juga berpotensi untuk berkembang menjadi hab industri gas dengan kewujudan terminal gas sedia ada, yang dapat menarik pelaburan dan mencipta peluang pekerjaan baharu.

1.4 Hubungan Kerangka Konseptual SDG dan Konteks Tempatan

Pasir Puteh, sebuah kawasan Parlimen yang terletak di pantai timur Semenanjung Malaysia, negeri Kelantan, memperlihatkan kepelbagaian landskap fizikal merangkumi kawasan pesisir pantai, bandar, dan luar bandar yang dikelilingi sawah padi serta hutan tropika. Kehadiran destinasi alam semula jadi seperti pantai dan tanah lembap yang kaya biodiversiti menawarkan potensi signifikan untuk pembangunan **pelancongan alam semula jadi**. Aspek ini sejajar dengan Matlamat Pembangunan Lestari (**SDG**) **14: Kehidupan di Bawah Air, Sasaran 14.4:** mengurangkan pencemaran marin daripada aktiviti pertanian dan **SDG 15: Kehidupan Darat, Sasaran 15.1:** melindungi, memulihkan, dan memajukan ekosistem darat.

Daripada aspek ekonomi, Pasir Puteh didominasi oleh sektor pertanian, terutamanya penanaman padi secara ekstensif, dan perikanan di kawasan pesisir. Tambahan pula, aktiviti perdagangan tempatan serta perkembangan industri kecil dan sederhana (IKS) dalam pembuatan makanan dan kraf tangan turut menyumbang kepada ekonomi tempatan. Realiti ekonomi ini menggariskan kaitan **SDG 1: Tiada Kemiskinan Sasaran 1.1:** menghapuskan kemiskinan ekstrem, **SDG 2: Sifar Kelaparan, Sasaran 2.3:** meningkatkan pengeluaran dan pendapatan petani kecil, dan **SDG 8: Pekerjaan Layak dan Pertumbuhan Ekonomi, Sasaran 8.2:** meningkatkan produktiviti ekonomi melalui keagamaan, teknologi, inovasi, dan peningkatan pekerjaan berkualiti.

Masyarakat Pasir Puteh kaya dengan warisan budaya Melayu yang terpelihara, dicirikan oleh nilai-nilai kekeluargaan, kerjasama komuniti, dan penghormatan. Seni budaya Melayu yang unik seperti dikir barat, silat, dan permainan tradisional diwarisi turun-temurun, di samping penegasan kuat terhadap nilai-nilai keagamaan Islam yang membentuk kehidupan sosial mereka. Aspek ini sejajar dengan **SDG 4: Pendidikan Berkualiti** dengan **Sasaran 4.7:** meningkatkan kesedaran global tentang pembangunan lestari dan **SDG 11: Bandar dan Komuniti Lestari** dengan **Sasaran 11.4:** mengukuhkan usaha untuk melindungi dan memelihara warisan budaya dan alam sekitar dunia.

Hubungan sosial di Pasir Puteh adalah erat, terutamanya dalam kalangan komuniti luar bandar, di mana aktiviti gotong-royong, musyawarah, dan pertemuan sosial mengukuhkan ikatan komunal. Walaupun terdapat kawasan bandar kecil, kekuatan sosial masyarakat berakar umbi daripada komuniti luar bandar ini. Ini bersinergi dengan **SDG 11: Bandar dan Komuniti Lestari, Sasaran 11.3:** menyokong keupayaan semua negara untuk membangunkan dan memulihkan bandar dan penempatan yang inklusif, selamat, tahan bencana, dan mampan.

Daripada segi nilai sejarah, Pasir Puteh memegang peranan penting dalam naratif perkembangan masyarakat Melayu di pantai timur Malaysia. Kawasan ini tidak menjadi saksi bisu sahaja kepada rentetan peristiwa bersejarah dalam perjuangan kemerdekaan negara. Ianya juga kaya dengan tapak-tapak warisan yang bernilai tinggi, seperti Makam Tok Janggut yang menjadi simbol penentangan terhadap penjajah.⁵ Usaha memelihara dan melindungi warisan-warisan ini adalah selari dengan **SDG 11: Bandar dan Komuniti Lestari**, khususnya **Sasaran 11.4** yang menekankan pengukuhan usaha untuk melindungi dan memelihara warisan budaya dan alam sekitar dunia.

Keunikan Pasir Puteh terletak pada kombinasi harmonis antara kawasan pesisir pantai dan kehidupan luar bandar yang tradisi. Produk tempatan seperti ikan masin dan keropok lekor bukan sahaja menarik pelancong tetapi juga memacu perniagaan tempatan. Cara hidup tradisional yang masih diamalkan memberikan Pasir Puteh identiti kebudayaan dan warisan yang istimewa. Potensi ini dikaitkan dengan **SDG 8: Pekerjaan Layak dan Pertumbuhan Ekonomi** dengan **Sasaran 8.9:** mengembangkan pelancongan lestari, dengan perhatian kepada penciptaan pekerjaan dan promosi produk budaya tempatan dan **SDG 12: Penggunaan dan Pengeluaran Bertanggungjawab** dengan **Sasaran 12.5:** mengurangkan penjejakan sisa dan menambah baik pengurusan sumber di seluruh sektor ekonomi termasuk pelancongan dan perikanan.

⁵ Cheah Boon Kheng, *To' Janggut: Legends, Histories and Perceptions of the 1915 Rebellion in Kelantan* (Singapore: NUS Press, 2018)

2.0 METODOLOGI PENYELIDIKAN

2.1 Pendekatan Kajian

Pengumpulan data untuk lawatan tapak di Parlimen Pasir Puteh dilakukan melalui kaedah kajian lapangan dan perbincangan kumpulan fokus. Peringkat awal yang dimulakan dengan pengumpulan data telah dilakukan pada 16 Januari 2025. Dr Siti Nur Ain dan Nur Syahida, telah mengadakan mesyuarat pembentukan profil Parlimen Pasir Puteh bersama YB Datuk Dr. Nik Muhammad Zawawi bin Salleh, Ahli Parlimen Pasir Puteh, di Pusat Khidmat Ahli Parlimen Pasir Puteh. Agenda mesyuarat adalah untuk pengenalan APPGMSDG serta membincangkan draf tentatif lawatan, kumpulan sasaran serta permasalahan yang sedia ada di Parlimen Pasir Puteh.

Tarikh untuk lawatan tapak Parlimen Pasir Puteh semasa perbincangan adalah pada 18-20 Februari 2025. Pada 28 Januari 2025, sesi pembentukan profil bagi Parlimen Pasir Puteh telah dijalankan secara dalam talian oleh Dr. Siti bersama Pegawai Khas Ahli Parlimen, Ustaz Zuraihan. Perbincangan ini bertujuan mengenal pasti keadaan tempatan, komuniti akar umbi, serta isu-isu utama yang memerlukan perhatian. Manakala sesi pra-lawatan ke Pejabat Tanah dan Jajahan Pasir Puteh sebagai persediaan untuk lawatan pemetaan isu telah dilakukan pada 4 Februari. Akhir sekali, sesi pengutamaan isu bersama Ahli Parlimen Pasir Puteh telah dilakukan pada 17 Mac 2025 bertujuan mengenal pasti cabaran utama dalam komuniti dan mencari penyelesaian mampan.

Teknik yang telah digunakan adalah melalui kaedah perbincangan fokus berkumpulan (FGD) secara bersemuka. Sesi perbincangan ini telah dijalankan oleh empat orang penyelidik APPGM-SDG bersama komuniti semasa lawatan tapak diadakan. Penyelidik terlibat bagi pemetaan isu Parlimen Pasir Puteh adalah seperti berikut:

1. Dr. Siti Nur Ain	: Ketua Penyelidik
2. Nur Syadhira Mohd Razali	: Penyelidik APPGM-SDG
3. Nur Syahida Zol	: Penyelaras Tempatan
4. Rozlan B. Daud	: Penyelaras Tempatan

Terdapat 9 *Focus Group Discussion* (FGD) dan tiga lawatan tapak yang telah dijalankan bersama komuniti tempatan dan NGO selama tiga hari di kawasan setempat Parlimen Pasir Puteh seperti Jadual 2.

Jadual 3. Tentatif Pemetaan Isu Parlimen Pasir Puteh

TARIKH	PERKARA
16 Januari 2025 , Khamis	Mesyuarat Awalan: Ahli Parlimen Pasir Puteh
4 Februari 2025 , Selasa	Pra-Lawatan: Pejabat Tanah Dan Jajahan Pasir Puteh
18 Februari 2025 , Selasa	• Sesi Dialog 1: Komuniti Penjaja Selising • Sesi Dialog 2: Penternak Lembu Kampung Dan Sado • Sesi Dialog 3: Persatuan Insan Istimewa Kelantan • Lawatan Tapak 1: Jeram Pasu
19 Februari 2025 , Rabu	• Lawatan Tapak 2: Penanaman Nenas Kg Permatang Sungkai • Sesi Dialog 4: Ibu Tunggal • Sesi Dialog 5: Belia Dan Ngo • Sesi Dialog 6: Komuniti Siam Semerak
20 Februari 2025 , Khamis	• Sesi Dialog 7: Nelayan Semerak • Lawatan Tapak 3: Hakisan Pantai Bisikan Bayu • Sesi Dialog 8: Penternak Ikan Sangkar • Sesi Dialog 9: Petani Sawah Dan Nenas
17 Mac 2025 , Isnin	Pengutamaan Isu: Ahli Parlimen Pasir Puteh
13 April 2025 , Ahad	Sesi Libat Urus: Agensi Kerajaan

2.2 Langkah Etika Semasa Kajian Lapangan

Ketua penyelidik mendapatkan persetujuan daripada peserta terlebih dahulu untuk merekodkan suara dan diambil video dan gambar. Sekiranya, peserta FGD tidak bersetuju apa yang dikatakan untuk direkod dan melarang mengambil gambarnya, maka penyelidikan ini tidak boleh mengambil kira perkara tersebut untuk dilaporkan dan dikongsikan di mana-mana platform. Namun begitu, bagi kajian pemetaan isu di Parlimen Pasir Puteh, tiada apa-apa halangan daripada pihak peserta.

2.3 Kekangan Lawatan Kajian Lapangan

Kekangan yang pertama adalah sesi perubahan jadual sesi dialog yang sepatutnya berlaku pada hari kedua pemetaan isu. Situasi yang berlaku adalah, sesi ini diadakan bersama dengan sesi penyerahan bantuan oleh YB Exco Pertanian Kelantan, kesannya perkara ini telah mengambil masa yang agak lama kerana ini termasuk lawatan tapak penanaman nenas pada masa yang sama. Justeru, ketua penyelidik telah mengambil alternatif untuk mengubah sesi ini dan mendapat persetujuan untuk melakukan sesi yang sepatutnya dijalankan pada hari ketiga, iaitu sesi terakhir.

Kehadiran peserta yang tidak mengetahui tujuan utama kedatangan penyelidik juga menjadi kekangan. Bagi sesi FGD bersama ibu tunggal, kehadiran yang agak ramai berlaku tetapi peserta yang hadir menyangkakan pemberian bantuan untuk ibu tunggal. Beberapa peserta juga merupakan wakil kepada ibu tunggal lain yang tidak dapat hadir kerana menyangkakan akan mendapat bantuan barangan. 80 peratus peserta yang hadir juga adalah daripada kalangan warga emas yang kurang mahir dalam menjawab soalan dan kurang maklumat tentang isu-isu atau keadaan sekeliling.

Kehadiran peserta yang kurang memuaskan berlaku bagi sesi bersama petani dan juga sesi bersama penjaja. Bagi sesi bersama petani dan juga penanam nenas, hanya lima orang yang aktif memberi maklum balas dengan kehadiran seramai lapan orang keseluruhan. Selain itu, untuk sesi dialog bersama penjaja, penjaja yang ada hanya empat orang yang memang bekerja sepenuh masa sebagai penjaja dan selebihnya yang lain hanya separuh masa sahaja.

2.4 Keterbatasan Kajian

Keterbatasan pertama, sesi dialog bersama insan istimewa melibatkan bukan sahaja orang kurang upaya dari Pasir Puteh tetapi dari keseluruhan kawasan di negeri Kelantan. Ini menyebabkan input yang diterima bukan sahaja fokus di Parlimen Pasir Puteh tetapi kebanyakan kawasan di Kelantan.

Keterbatasan seterusnya adalah mengenai kualiti rakaman suara. Terdapat satu sesi dialog yang dilakukan di kafe tertutup menyebabkan rakaman suara bergema dan kualiti kurang baik. Selain itu, kehadiran ibu tunggal yang ramai dalam dewan yang agak kecil menyebabkan kumpulan dibahagi dan ditempatkan dalam jarak terlalu dekat, ini menyebabkan rakaman suara yang diterima mempunyai rakaman perbualan daripada kumpulan lain juga. Selain itu, penulis laporan menghadapi kesukaran untuk merekodkan audio daripada sesi libat urus antara agensi disebabkan oleh suara yang jauh dan juga percakapan serentak antara agensi.

Akhir sekali, sesi dialog yang dilakukan bersama petani dan penjaja melibatkan peserta aktif dalam kuantiti kecil menyebabkan sesi dihabiskan awal dari masa yang ditetapkan. Selain itu, penjadualan untuk lawatan tapak telah mengambil masa yang lama, walhal lawatan tapak sebenar hanya dilakukan selama 30 minit sahaja. Ini menyebabkan penyelidik terpaksa menunggu hampir dua jam untuk melakukan sesi dialog seterusnya. Ini berlaku semasa sesi lawatan tapak hakisan pantai Bisikan Bayu.

3.0 RANGKUMAN ISU RENTAS SDG

Jadual 4. Rangkuman Isu Rentas SDG

NO	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
1.	Kekangan bekalan air terawat	Bekalan air kerap tiada dan apabila ada, air yang dibekalkan sering kotor serta berkarat hingga berwarna seperti kopi-O. Tekanan air juga rendah dan berselut, biasanya hanya mampu naik setinggi 8 kaki sahaja serta tidak dapat sampai ke tangki air, lebih-lebih lagi bagi kawasan yang berada di tanah tinggi. Air yang dibekalkan turut menyebabkan kegatalan, berwarna merah dan perlu ditunggu lama sebelum boleh digunakan. Penduduk terpaksa memasang penapis	Sosial	Penduduk Siam, Ibu Tunggal, NGO, Belia	Kg Ketik Buloh, Gong Nangka, Tasik Pauh, Saring, Kawasan Cherang Ruku. Wakaf Gunung, Banggol Telipot, Cherang Ruku. Selising, Saring, Kg Ketik Buloh	SDG 6: Air Bersih dan Sanitasi <i>Sasaran 6.5:</i> Menjelang 2030, melaksanakan pengurusan sumber air bersepadu pada semua peringkat, termasuk melalui kerjasama rentas sempadan mengikut kesesuaian. SGD 11: Bandar dan Komuniti Mampan <i>Sasaran 11.1:</i> Menjelang 2030, memastikan akses kepada perumahan dan perkhidmatan asas yang mencukupi, selamat dan mampu milik untuk semua, serta menaik taraf kawasan sesak.

NO	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
		air dengan kos antara RM2,000–RM3,000 namun masih tidak dapat membasuh pakaian putih dengan baik. Malah, ada yang terpaksa memasang pachang atau air boring menggunakan pam enjin dengan kos yang tinggi semata-mata untuk mendapatkan bekalan air.				
2.	Konflik nelayan	Kapal dari <i>Tok Bali Supply Base</i> (TBSB) merempuh pukat bot Zon A kerana kumpulan nelayan tidak mengetahui laluan kapal tersebut dan tidak pernah dimaklumkan mengenainya. Nelayan juga berdepan kesukaran mendapatkan lesen untuk pewaris serta proses mendapatkan kad nelayan yang rumit.	Sosial, Ekonomi dan Tadbir Urus	Nelayan	Tok Bali	SDG 2: Sifar Kelaparan <i>Sasaran 2.4:</i> Menjelang 2030, memastikan sistem pengeluaran makanan yang mampan serta melaksanakan amalan pertanian berdaya tahan bagi meningkatkan produktiviti dan pengeluaran serta membantu mengekalkan ekosistem yang mengukuhkan keupayaan untuk membuat penyesuaian dengan perubahan iklim, cuaca melampau, kemarau, banjir dan bencana lain, serta meningkatkan kualiti tanah-tanah secara progresif.

NO	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
		Selain itu, mereka sukar mendapatkan resit di Caltex Bisikan Bayu untuk subsidi minyak petrol kerana mesin pencetak rosak dan tidak diganti. Lesen khas udang yang sepatutnya hanya diberikan untuk tempoh tiga bulan pula disalahgunakan sehingga melebihi tempoh tamat.				SDG 14: Kehidupan di Bawah Air <i>Sasaran 14.4:</i> Menjelang 2020, mengawal selia aktiviti penangkapan dengan berkesan dan menghentikan tangkapan ikan secara berlebihan, perikanan haram, tidak dilaporkan dan tidak dikawal selia serta amalan perikanan yang bersifat merosak, dan melaksanakan rancangan pengurusan berasaskan sains untuk memulihkan bekalan ikan dalam masa yang singkat dan munasabah, sekurang-kurangnya pada tahap yang membolehkan pengeluaran hasil maksimum yang lestari seperti yang ditentukan menurut ciri biologi ikan.

NO	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
3.	Kesukaran mendapatkan bekalan barang bersubsidi	Peniaga dan penjaja kecil-kecilan sukar mendapatkan minyak paket kerana tiada di pasaran. Pembelian minyak bersubsidi juga dikenakan syarat oleh pembekal, iaitu perlu membeli 10kg gula terlebih dahulu sebelum boleh mendapatkan 10kg minyak paket, menyebabkan berlaku lebihan gula.	Sosial dan Ekonomi	Peniaga / Penjaja	Selising	SDG 1: Tiada Kemiskinan <i>Sasaran 1.3:</i> Melaksanakan sistem perlindungan sosial dan langkah yang sesuai pada peringkat kebangsaan untuk semua, termasuk rakyat jelata, serta meliputi sebahagian besar golongan miskin dan berisiko menjelang 2030. SDG 2: Sifar Kebuluran <i>Sasaran 2.3:</i> Menjelang 2030, menggandakan produktiviti pertanian dan pendapatan pengeluar makanan berskala kecil, khususnya golongan wanita, orang asli, keluarga petani, penternak dan nelayan, termasuk melalui akses yang terjamin dan sama rata kepada tanah, sumber dan input produktif lain, pengetahuan, perkhidmatan kewangan, pasaran dan peluang bagi penambahan nilai termasuk pekerjaan bukan perladangan.
4.	Kos mengusahakan pertanian dan penternakan tinggi	Kos operasi setiap kali menanam padi mencecah RM1,000, namun subsidi hanya diberikan untuk baja dan ia masih tidak mencukupi kerana memerlukan baja tambahan. Racun loyot 500gm diperlukan untuk setiap ekar tetapi hanya mendapat lima pam sahaja. Bantuan baja daripada KADA pula masih tidak diterima walaupun penanaman padi sudah bermula lebih sebulan, manakala KADA juga dilihat	Sosial, Ekonomi dan Tadbir Urus	Petani, Penternak ikan sangkar, Penternak lembu	Kg Permatang Sungkai, Kg Permatang Rambai, Bukit Abal	

NO	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
		tidak telus dalam membantu petani sedangkan sepatutnya berperanan dalam isu pengairan bagi meningkatkan kualiti hasil padi.				<i>Sasaran 2.4:</i> Menjelang 2030, memastikan sistem pengeluaran makanan yang mampan serta melaksanakan amalan pertanian berdaya tahan bagi meningkatkan produktiviti dan pengeluaran serta membantu mengekalkan ekosistem yang mengukuhkan keupayaan untuk membuat penyesuaian dengan perubahan iklim, cuaca melampau, kemarau, banjir dan bencana lain, serta meningkatkan kualiti tanah-tanah secara progresif.
		Kenaikan harga makanan ikan (<i>pallet</i>) turut menyebabkan penternak menanggung kos yang tinggi sehingga keuntungan tidak sepadan. Kekurangan sumber ikan baja untuk menghasilkan makanan proses sendiri juga berlaku kerana ikan baja dieksport ke Thailand oleh pembekal atau pengilang, sedangkan kos membuat dedak sendiri lebih mahal berbanding membeli dedak siap. Bekalan anak benih ikan, khususnya patin, juga sukar diperoleh di Kelantan sehingga penternak terpaksa mengimport daripada pembekal di Perak.			Gong Chepa	SDG 8: Pekerjaan yang Baik dan Pertumbuhan Ekonomi <i>Sasaran 8.3:</i> Menghapuskan semua amalan berbahaya, seperti perkahwinan kanak-kanak, perkahwinan awal dan perkahwinan paksa serta mutilasi alat kelamin perempuan.

NO	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
		Bagi penternak lembu pula, harga makanan tambahan meningkat apabila dedak naik daripada RM54 ke RM56, manakala soya daripada RM65 ke RM70. Seekor lembu memerlukan purata empat beg makanan sebulan dengan kos RM58-RM60 sebeg bagi menjadikan jumlah sekitar RM240 seekor sebulan. Kos juga bertambah kerana benih lembu berharga RM100-RM180 satu straw di swasta, manakala bekalan daripada Jabatan Veterinar terhad hanya 20 straw bagi setiap daerah. Tambahan pula, ketiadaan padang ragut selepas tanah tersebut dijadikan tapak pembinaan Stadium Bukit Merbau memaksa penternak membeli lebih banyak makanan untuk ternakan mereka.			Selising	

NO	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
5.	Fenomena banjir	Pembinaan rumah kediaman di kawasan ini kebanyakannya tidak mempunyai sistem saliran yang baik. Keadaan menjadi lebih teruk apabila projek pembinaan ECRL menyekat laluan air sehingga kawasan yang sebelum ini tidak pernah dilanda banjir kini mengalami banjir besar dan air termenung. Selain itu, pembinaan terowong di laluan jalan kampung yang merentasi projek ECRL tidak mengikut spesifikasi kerana hanya memuatkan sebuah kereta dalam satu-satu masa, sekali gus menyusahkan penduduk.	Sosial dan Alam Sekitar	OKU, Petani, Belia Komuniti Siam Penjaja	Selising, Batu Hitam, Kg Permatang Sungkai, Permatang Gading, Bukit Abal, Seligi	SGD 11: Bandar dan Komuniti Mampan <i>Sasaran 11.5:</i> Menjelang 2030, mengurangkan jumlah kematian dan bilangan orang yang terjejas secara signifikan dan mengurangkan dengan ketara kerugian ekonomi langsung berbanding dengan keluaran dalam negara kasar global disebabkan oleh bencana, termasuk bencana berkaitan air, dengan tumpuan untuk melindungi golongan miskin dan golongan berisiko.
		Ketiadaan longkang saliran di kiri dan kanan jalan serta saiz saluran pembentung air (<i>culvert</i>) yang kecil menyebabkan air tidak dapat dialirkan dengan sempurna			Jalan bypass, Kg Wakaf Tukut, Kg. Naka, Selising	

NO	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
		ketika hujan lebat. Keadaan ini turut menyumbang kepada banjir kilat termasuk di hadapan Balai Polis Selising, di mana longkang yang sempit gagal menampung jumlah air yang banyak pada musim hujan.				
6.	Pengurusan Sisa Pepejal yang tidak sistematik	Kawasan ini berdepan dengan masalah pengurusan sisa pepejal yang serius. Kekurangan tong sampah menjadi punca utama, malah tong yang disediakan pula berada jauh dari kawasan perumahan. Akibatnya, penduduk memilih untuk membuang sampah di kawasan tanah lapang berhampiran sawah padi atau di tepi jalan. Longgokan sampah yang tidak terkawal ini bertambah buruk apabila terdapat pihak luar yang turut membuang sampah dalam	Alam Sekitar	Komuniti Siam, Penjaja	Cherang Ruku, Padang Pak Umar, Selising, Kampung Tengah, Kg Ketik Buloh, Kg Ketik Naka	SGD 11: Bandar dan Komuniti Mampan <i>Sasaran 11.6:</i> Menjelang 2030, mengurangkan kesan buruk bandar terhadap alam sekitar per kapita, termasuk memberikan tumpuan khusus pada kualiti udara, perbandaran dan pengurusan sisa lain. SDG 12: Penggunaan dan Pengeluaran Bertanggungjawab <i>Sasaran 12.4:</i> Menjelang 2020, mencapai pengurusan bahan kimia dan semua sisa buangan mesra

NO	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
		kuantiti besar di kawasan berdekatan sungai.				alam sepanjang kitaran hayatnya, sejajar dengan rangka kerja antarabangsa yang dipersetujui, dan mengurangkan secara signifikan pelepasannya ke udara, air dan tanah untuk meminimumkan kesan buruk terhadap kesihatan manusia dan alam sekitar.
		Selain itu, kekurangan lori sampah untuk membuat kutipan di seluruh kawasan Pasir Puteh menyebabkan proses pengambilan sampah menjadi lambat, sekali gus menimbulkan lambakan. Keadaan lebih membimbangkan apabila lokasi tempat pembuangan sampah terletak betul-betul di hadapan Sekolah Cherang Ruku. Lokasi ini tidak sesuai kerana menjejaskan keceriaan sekolah, mengganggu kesihatan pelajar serta menyebabkan pencemaran bau yang memberi ketidakselesaan kepada warga sekolah.			Pasir Puteh, Cherang Ruku	<i>Sasaran 12.5:</i> Menjelang 2030, mengurangkan penghasilan sisa dengan ketara melalui pencegahan, pengurangan, kitar semula dan guna semula.

4.0 GAMBARAN KESELURUHAN PEMETAAN ISU

4.1 Perincian Hasil Dapatan Isu-isu

Jadual 5. Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 1

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
FGD 1: Dialog Bersama Komuniti Penjaja Selising Tarikh: 18 Februari 2025 Bilangan peserta: 15 orang Kaedah FGD: Perbincangan dalam 2 kumpulan			Agensi yang memberikan maklum balas: 1. Jabatan Kebajikan Masyarakat (JKM) 2. Lembaga Kemajuan Pertanian Kemubu (KADA)
1.	Kesukaran mendapatkan bantuan kebajikan/ perniagaan	Tidak mendapat makluman tentang bantuan kebajikan atau perniagaan. Pernah mohon KADA selama 2 tahun tetapi masih tidak diluluskan dan tidak dimaklumkan sebab. Permohonan E-Kasih diluluskan tetapi setelah beberapa lama, dimaklumkan tidak dapat disalurkan kerana tiada peruntukan.	Jabatan Kebajikan Masyarakat (JKM) JKM menerima semua bantuan daripada ketua komuniti atau agensi sekiranya ada penduduk yang tidak menerima bantuan. Hantar borang yang lengkap dan JKM akan memprosesnya. JKM mengalu-alukan mana-mana jabatan atau pegawai untuk sama-sama membuat pameran atau penerangan untuk menyampaikan maklumat bantuan JKM. JKM menegaskan bahawa E-Kasih tidak terlibat dengan JKM dan ianya terletak di bawah Setiausaha Kerajaan Negeri (SUK).

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			Lembaga Kemajuan Pertanian Kemubu (KADA) Kelulusan permohonan perlu dilihat daripada segi syarat bantuan dan jika pemohon ada menerima bantuan E-kasih. Tempoh sah permohonan adalah dalam tempoh 6 bulan. Sekiranya lebih dari tempoh tersebut permohonan dianggap tidak berjaya. KADA mempunyai jawatankuasa untuk memilih dan meluluskan permohonan. KADA telah meluluskan sebanyak 1800 permohonan bantuan untuk tahun 2023 dan 2024. Bantuan yang diberikan adalah bergantung kepada peruntukan yang diterima. Pemohon perlu mendaftar dengan E-Kasih terlebih dahulu sebagai syarat utama kelayakan. Jika semasa meluluskan permohonan ada permohonan yang tercicir pegawai akan ambil maklum dan dibawa ke perbincangan seterusnya untuk diluluskan. Jika ada maklumat dalam permohonan yang tidak lengkap pegawai akan maklum kepada empunya permohonan untuk melengkapkan permohonan.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
2.	Kesukaran mendapatkan bekalan barang bersubsidi	Peniaga dan penjaja kecil-kecilan sukar mendapatkan minyak paket kerana tiada di pasaran. Pembelian minyak bersubsidi dikenakan syarat oleh pembekal, iaitu perlu membeli 10kg gula baru boleh dapatkan 10kg minyak paket menyebabkan lebihan gula.	<i>Tiada maklum balas</i>
3.	Kenaikan harga barang	Kenaikan harga barang untuk berniaga seperti bawang, gula, tepung dan lain-lain. Kenaikan harga pisang. Pada tahun lepas, harga RM 25.00 /10 kg, sekarang RM 53.00/15 kg (4:50). Kenaikan harga tepung gandum: sebelum ini RM 1.70 sekarang RM 3.50.	<i>Tiada maklum balas</i>
4.	Kawalan sempadan dipertingkatkan menyukarkan peniaga	Peniaga mempunyai kesukaran mendapatkan bekalan barang dari Thailand kerana kawalan sempadan diketatkan, barangan Thailand lebih murah berbanding Malaysia.	<i>Tiada maklum balas</i>
5.	Fenomena Banjir	Banjir di hadapan balai Polis Selising disebabkan longkang yang ada kecil dan tidak dapat menampung jumlah air semasa musim hujan.	<i>Tiada maklum balas.</i>

Jadual 6. Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 2

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
FGD 2: Dialog Bersama Komuniti Penternak Lembu Kampung dan Sado Tarikh: 18 Februari 2025 Bilangan peserta: 14 orang Kaedah FGD: Perbincangan dalam 2 kumpulan			Agensi yang memberikan maklum balas: 1. Jabatan Haiwan (Veterinar) 2. Unit Penyelarasan Pelaksanaan, Jabatan Perdana Menteri (ICU JPM)
1.	Kesukaran mendapatkan bantuan kebajikan penternakan	Geran sejati MADANI hanya diagihkan kepada penternak berkelompok yang rapat dengan penghulu dan dalam kalangan AJK sahaja. Perbezaan fahaman politik menyebabkan penghulu tidak berkongsi maklumat tentang geran sejati MADANI. Iklan pertanian tidak dihebahkan contohnya program agropreneur muda.	Jabatan Haiwan (Veterinar) Makluman berkaitan bantuan jabatan boleh diperolehi melalui perkhidmatan kaunter pejabat atau melayari laman web jabatan di https://veterinar.kelantan.gov.my. Maklumat berkaitan juga telah disalurkan kepada pemimpin masyarakat. Bentuk-bentuk bantuan yang disediakan merangkumi induk ternakan, peralatan dan mesin, serta geran bantuan penuh dan separa penuh. Terdapat bantuan yang meliputi 100 peratus permohonan, manakala ada juga yang memerlukan penternak menanggung 90 peratus kos dan 10 peratus ditanggung oleh kerajaan. Unit Penyelarasan Pelaksanaan, Jabatan Perdana Menteri (ICU JPM)

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			Program geran Sejati MADANI dana yang diluluskan kepada akaun kelompok, tidak akan dipantau daripada segi kewangan. Namun pemantauan dibuat di tapak secara fizikal sahaja. Jadi isu geran tidak dibahagikan sama rata kepada yang terlibat, sebolehnya pengadu boleh membuat aduan kepada SPRM kerana sebelum permohonan dibuat, kelompok telah mengisi borang akujanji termasuk lampiran 5 surat akujanji SPRM. Program geran Sejati MADANI dana yang diluluskan kepada akaun kelompok, tidak akan dipantau dari segi kewangan. Namun pemantauan dibuat di tapak secara fizikal sahaja. Jadi isu geran tidak dibahagikan sama rata kepada yang terlibat, sebolehnya pengadu boleh membuat aduan kepada SPRM kerana sebelum permohonan dibuat, kelompok telah mengisi borang akujanji termasuk lampiran 5 surat akujanji SPRM. Apabila geran Sejati MADANI diiklankan hampir 1,133 permohonan untuk geran diterima dan ia melebihi had yang ditetapkan, kalau diikutkan dana yang diperuntukkan hampir habis disalurkan kerana permohonan melebihi had kuota. Masih menunggu peruntukan tambahan daripada MOF untuk memberi geran kepada pemohon.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
2.	Kos mengusahakan penternakan tinggi	Harga makanan tambahan untuk lembu, iaitu dedak meningkat daripada RM54 ke RM56. Manakala harga bagi soya pula daripada RM65 ke RM70.	Jabatan Haiwan (Veterinar) Peningkatan harga makanan haiwan adalah disebabkan oleh peningkatan harga bahan mentah untuk membuat makanan, iaitu soya <i>bean</i> dan jagung. Harga makanan ternakan meningkat atas faktor kos bahan mentah yang diimport (jagung dan soya) serta kos pengangkutan. Tiada kilang makanan haiwan di negeri Kelantan dan hanya terdapat di Pulau Pinang menyebabkan peningkatan kos pengangkutan sekaligus peningkatan harga makanan haiwan. Penternak digalakkan untuk memproses sendiri makanan ternakan dan pihak Jabatan sentiasa dan bersedia membantu usahawan atau pengilang yang berminat untuk membuka kilang memproses makanan haiwan di negeri Kelantan.
		Purata bagi seekor lembu, RM 58-RM 60 bagi 1 bag makanan, sebulan memerlukan 4 bag makanan menjadikan purata harga makanan bagi seekor lembu menjadi RM 240.00 sebulan.	Jabatan Haiwan (Veterinar) Penternak dinasihatkan memberi makan lebih rumput berbanding dedak kepada ternakan bagi mengurangkan kos dedak. Kadar pemberian dedak adalah bergantung kepada jenis ternakan yang dipelihara.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			Dedak haiwan adalah sebagai makanan tambahan sahaja dan bukan sebagai makanan utama. Rumput 70 peratus manakala dedak adalah 30 peratus kerana kebanyakan penternak di Kelantan mengambil jalan mudah untuk memberi dedak berbanding dengan memberi rumput. Jabatan menyediakan bantuan untuk penternak menanam rumput, namun persediaan tapak perlu disediakan oleh penternak. Bantuan tanaman rumput termasuk daripada jabatan Pertanian.
		Benih lembu berharga RM 100-180 satu straw di swasta dan daripada Veterinar hanya terhad 20 straw untuk satu Daerah.	Jabatan Haiwan (Veterinar) JPVNK telah memperuntukkan lebih 20,000 straw benih lembu setahun untuk diagihkan secara percuma kepada semua jurusuntik bertaualiah (DIY) menjalankan urusan pernian beradas (AI) dalam negeri Kelantan. Agihan benih lembu terhad 20 straw bagi setiap jenis baka lembu bagi setiap permohonan. Jika jurusuntik (DIY) mohon untuk 3 jenis baka lembu, sebanyak 60 straw benih lembu akan diberikan. Jabatan ada membekal benih lembu kepada penternak sama ada benih tempatan dan juga benih import. Bekalan benih adalah terhad bergantung pada peruntukan yang disediakan.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			Terdapat juga jajahan yang menggunakan peruntukan benih, akan dibincang untuk dibawa ke jajahan yang banyak perlu benih lembu. Jabatan Veterinar sentiasa memohon untuk ditambah peruntukan untuk membekal benih lembu kepada penternak melalui RMK-13.
		Perlu membeli lebih makanan kerana tiada padang ragut selepas tanah ragut dijadikan tapak pembinaan stadium Bukit Merbau.	Jabatan Haiwan (Veterinar) Penternak yang ada kawasan atau tanah yang sesuai boleh memohon bantuan tanaman rumput dengan jabatan (terhad 2 ekar sahaja). Tanah rezab haiwan telah diambil untuk membuat pembinaan stadium. Penternak tiada tempat khusus untuk menternak haiwan dan ada penternak menjual lembu-lembu milik mereka. Kerajaan sepatutnya menggantikan rezab haiwan yang lain selepas tapak sedia ada telah diambil seperti tanah rezab Melayu.
		Ketiadaan mesin <i>chopper</i> untuk memproses sisa pertanian menjadi dedak lembu.	Jabatan Haiwan (Veterinar) Penternak yang telah mengusahakan tanaman rumput jenis Napier boleh memohon bantuan mesin chopper dengan jabatan (dengan luas minima 0.5 ekar).

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
3.	Persaingan pasaran import dan tempatan	Harga daging lembu import dijual lebih murah berbanding lembu tempatan.	<i>Tiada maklum balas</i>

Jadual 7. Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 3

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
FGD 3: Dialog Bersama Persatuan Insan Istimewa Kelantan Tarikh: 18 Februari 2025 Bilangan peserta: 15 orang Kaedah FGD: Perbincangan dalam 2 kumpulan			Agensi yang memberikan maklum balas: 1. Jabatan Kebajikan Masyarakat (JKM) 2. Majlis Daerah Pasir Puteh (MDPP) 3. Pertubuhan Keselamatan Sosial (PERKESO)
1.	Kesukaran mendapatkan bantuan kebajikan	Bantuan EPC (Elaun Pekerja Cacat) RM450 rendah dan tidak mampu menampung kerana gaji bekerja juga adalah kecil. Sukar untuk mendapat bantuan rumah daripada MAIK kerana syarat yang ketat kepada OKU terutama syarat pemilikan tanah. Ini kerana majoriti OKU tidak ada tanah sendiri. Tiada kelebihan sewa tapak perniagaan di pasar/bazar kepada OKU, perlu bersaing dengan orang awam untuk mendapatkan tapak premis.	Jabatan Kebajikan Masyarakat (JKM) Jumlah yang ditetapkan oleh kerajaan adalah sebanyak RM450 sebagai elaun Pekerja Cacat dan bantuan ini bukan sepatutnya menjadi sumber pendapatan utama. Elaun ini adalah untuk menggalakkan OKU untuk bekerja. Elaun ini bukan sebagai pendapatan utama kepada OKU dan sepatutnya OKU perlu bekerja untuk mendapat sumber pendapatan. Majikan tempat OKU bekerja sepatutnya mengikuti penetapan yang dibuat oleh kerajaan, iaitu gaji minimum dan tiada isu OKU mendapat gaji yang lebih kecil. Kelebihan kepada OKU untuk berniaga dan pihak JKM tidak terlibat berkaitan isu sewaan tapak berniaga pasar malam atau bazar kepada OKU. Majlis Daerah Pasir Puteh (MDPP) Sekiranya ada dasar/polisi boleh diselesaikan di peringkat daerah, MDPP akan cuba untuk menyelesaikan di peringkat daerah.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
2.	Peluang pekerjaan terhad	OKU tidak diambil bekerja dan pernah berlaku diberhentikan serta merta pada hari pertama lapor diri untuk kerja. Sektor kerajaan juga gagal untuk mengambil pekerja daripada golongan OKU walaupun mereka layak daripada segi kelulusan.	Jabatan Kebajikan Masyarakat (JKM) JKM tidak terlibat dengan isu pekerjaan OKU dan majikan. OKU perlu melaporkan kepada JTK sekiranya isu pekerjaan berlaku pada OKU. Isu pekerjaan di luar bidang JKM. Untuk pengambilan pekerja dari kalangan OKU, JKM tidak boleh menjawab kerana bukan bidang JKM namun pusat pengambilan ini diurus oleh SPA, Suruhanjaya Perkhidmatan Awam, mungkin OKU boleh membuat aduan pada persatuan pertubuhan untuk melihat berapa peratus jumlah pengambilan pekerjaan dalam setiap jabatan. Pertubuhan Keselamatan Sosial (PERKESO) OKU perlu membuat laporan pada PERKESO sekiranya mereka diberhentikan oleh majikan dan PERKESO akan memberi bantuan selama enam bulan sebelum mereka mendapat pekerjaan baru. Kehilangan pekerjaan, PERKESO akan membantu individu untuk dapatkan pekerjaan. Sekiranya individu dibuang kerja kerana masalah jenayah atau disiplin, PERKESO tidak akan bertanggungjawab untuk kes berkenaan.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
3.	Penyalahgunaan kemudahan OKU	Tempat meletak kenderaan di kawasan berlabel OKU juga digunakan oleh orang normal. Ada yang menyalahgunakan laluan <i>ramp</i> sebagai tempat letak kenderaan motor. Tandas OKU yang disediakan tidak muat untuk kerusi roda masuk ke lorong tandas.	Majlis Daerah Pasir Puteh (MDPP) Pihak MDPP sentiasa membuat rondaan di kawasan bandar. Penguatkuasaan sentiasa dibuat oleh pihak MDPP dan saman akan dikeluarkan kepada mereka yang menggunakan kemudahan OKU. MDPP juga mengikut garis panduan perancangan negeri. Saman boleh dikenakan kepada orang ramai yang menggunakan kemudahan OKU.
4.	Pengurusan kemudahan OKU yang tidak mesra	Syarat memperbaharui kad OKU rumit dan jika melakukan kesilapan kecil, perlu berulang kali ke pejabat JKM yang mengenakan kos ulang alik dan kesukaran bagi OKU juga untuk bergerak. Pembaharuan kad adalah cabaran OKU untuk mengumpulkan dokumen yang diperlukan seperti rekod pengesahan rawatan hospital yang lama-lama dan ada juga sudah lama tidak ke hospital kerana sukar bergerak. Syarat perbaharui kad perlu diselaraskan kerana berbeza mengikut tempat, ada yang memerlukan pengesahan penghulu dan ada yang tidak perlu.	Jabatan Kebajikan Masyarakat (JKM) Kad OKU perlu ditukarkan kad baharu kerana kerajaan telah mengklasifikasikan kad OKU kepada jenis OKU. Selain itu, kerajaan juga telah mendigitalkan kad OKU yang mana pada kad tersebut ada kod digital, bar dan QR kod. Kesilapan kecil sebenarnya kesilapan OKU kerana mereka tidak memahami kehendak pada keperluan kad tersebut. Tidak perlu pengesahan rawatan untuk membuat pembaharuan kad OKU. Pembaharuan kad OKU menggunakan 1 borang sahaja dan hanya perlu dapat pengesahan Pegawai Perubatan.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Geran pentadbiran bagi menggerakkan persatuan adalah rendah.	Bagi elaun bantuan yang lain perlu ada pengesahan rawatan daripada pakar perubatan untuk mengesahkan jenis-jenis penyakit OKU seperti bantuan OKU penglihatan, Pendengaran, OKU fizikal dan sakit terlantar atau sakit kronik. Sekiranya pesakit tersebut mendapat rawatan dalam masa 3 bulan berturut-turut, maka ia dikira sebagai sakit fizikal. Bagi kad OKU tidak perlu ada pengesahan rawatan. Hanya perlu isi borang bagi mengesahkan jenis OKU. Salah faham berlaku dalam kalangan OKU untuk membuat pembaharuan kad dan permohonan bantuan. Pengesahan penghulu adalah untuk mengesahkan OKU yang tidak bekerja. OKU yang menerima EPC (Elaun Pekerja Cacat) sebagai inisiatif kerana bekerja. Namun bila OKU tidak bekerja kerana bergantung kepada EPC, JKM akan menurunkan bantuan dari EPC kepada BTB (Bantuan Tidak Bekerja) kepada OKU dan biasanya ini akan menyebabkan OKU mengamuk. BTB perlu mendapatkan pengesahan doktor, apa alasan OKU untuk tidak bekerja sebagai contoh kaki patah.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			JKM memohon kepada DO untuk membuat penerangan tentang bantuan kebajikan kepada ketua komuniti termasuk penggawa, penghulu dan YB sendiri untuk menerangkan tentang penambahan dan perubahan syarat dan jumlah bantuan bagi tahun 2025. Bantuan EPC lagi sukar dan jumlah elaun sebanyak RM450 manakala BTB adalah sebanyak RM300. Bantuan pentadbiran bergantung kepada jawatankuasa negeri dan persekutuan. JKM Daerah hanya mengangkat permohonan atau geran kepada JKM negeri dan persekutuan.
5.	Keperluan kemudahan infrastruktur jalan yang sesuai	Tiada cermin cembung disediakan di Jalan Bukit Merbau yang bengkok bengkok menyebabkan kemalangan kerap berlaku dan ada yang maut.	<i>Tiada maklum balas</i>

Jadual 8. Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 4

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
FGD 4: Dialog Bersama Komuniti Petani Tarikh: 19 Februari 2025 Bilangan peserta: 7 orang Kaedah FGD: Perbincangan dalam 2 kumpulan			Agensi yang memberikan maklum balas: 1. Lembaga Kemajuan Pertanian Kemubu (KADA) 2. Padiberas Nasional Berhad (BERNAS) 3. Malaysia Rail Link Sdn. Bhd (MRL) 4. Ahli Parlimen Pasir Puteh 5. Majlis Daerah Pasir Puteh (MDPP)
1.	Kos mengusahakan pertanian dan penternakan tinggi	Kos operasi setiap kali buat padi ialah 1000, hanya baja dapat subsidi dan tidak mencukupi, perlu baja tambahan, racun loyat 500gm diperlukan 1 ekar hanya dapat 5 pump.	Lembaga Kemajuan Pertanian Kemubu (KADA) Kerajaan telah memberi Subsidi sebanyak RM1332 perheкта meliputi baja, racun dan tenggala yang merupakan bantuan besar. KADA memberi bantuan alaun bulanan sebanyak RM200 sebulan sepanjang 1 musim iaitu berjumlah RM600. Selain itu, petani juga mendapat subsidi padi sebanyak RM500 pertan, subsidi benih dan tabung bencana.
		KADA tidak telus dalam membantu petani sepatutnya bersuara membantu pengairan padi bagi menghasilkan kualiti yang lebih baik.	Lembaga Kemajuan Pertanian Kemubu (KADA) Semua yang melibatkan isu bekalan air untuk tanaman padi adalah disebabkan oleh kebolehoperasi pam air KADA di Ketereh. KADA membuat catuan air bertujuan untuk memastikan semua kawasan tanaman padi mendapat bekalan air walaupun tidak sepenuhnya.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			Masalah air ini berpunca daripada masalah paras air sungai Kelantan menurun di bawah paras rumah pam air KADA. Masalah isu bekalan air ini telah dialami hampir 5 tahun. Tindakan penyelesaian KADA telah membuat projek rumah pam Kemubu 3 dan dijangka siap pada tahun 2025 di mana pam lebih rendah daripada sedia ada. Selain itu, 1 lagi peruntukan projek rumah pam yang diluluskan sebanyak RM20juta oleh Kementerian Pertanian dan dijangka siap pada September 2025. Masalah air di seluruh kawasan Pasir Puteh dijangka dapat diselesaikan selepas rumah pam baru ini siap. Penyelesaian jangka segera yang telah dibuat oleh KADA ialah pum mudah alih, pembinaan <i>tube well</i> dan pemberian diesel kepada petani yang mempunyai pam-pam kecil.
		Bantuan baja dari KADA masih tidak diterima walaupun sudah sebulan memulakan penanaman padi.	Lembaga Kemajuan Pertanian Kemubu (KADA) Tidak pasti tahun bila, cuma diakui berlaku kelewatan penghantaran pada tahun 2023 dan 2024 kerana ada masalah bahan mentah untuk buat baja yang diimport daripada Ukrain di mana Ukrain mengalami perang dengan Rusia. Pada tahun 2025 tiada masalah berkenaan pengedaran baja. Petani apabila berdaftar dengan KADA akan mendapat bantuan baja.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		BERNAS memotong sehingga 30%-40% dengan alasan padi basah walaupun pada musim kemarau.	Padiberas Nasional Berhad (BERNAS) Mengikut rekod BERNAS, tiada sebarang transaksi pembelian padi yang melibatkan pemutuan sehingga 30-40% di Kampung Permatang Sungkai dan Kampung Permatang Rambai seperti yang didakwa. Berdasarkan rekod belian padi oleh Kilang Beras BERNAS (KBB) bagi Musim 1/2024, hanya seorang pesawah dari Kampung Permatang Sungkai telah menjual hasil padinya kepada KBB, dengan kadar pemutuan sebanyak 20%. Pada Musim 2/2024, pesawah yang sama sekali lagi menjual hasil padi kepada KBB dan kadar pemutuan yang dikenakan adalah sebanyak 21%. Hasil semakan lanjut ke atas rekod pembelian juga mendapati tiada sebarang rekod transaksi penjualan padi oleh pesawah dari Kampung Permatang Rambai bagi kedua-dua musim berkenaan.
		Anak benih nenas mahal dan kos untuk permulaan penanaman nenas agak besar bagi mereka yang baru nak mulakan tanaman nenas.	<i>Tiada maklum balas</i>
		Baja dan folier untuk nenas mahal untuk menghasilkan nenas berkualiti.	
2.	Hebahan geran tidak menyeluruh	Iklan pertanian tidak dihebahkan contohnya agropreneur muda	<i>Tiada maklum balas</i>

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
3.	Sistem pengairan dan saliran	Pam KEMUBU tidak mampu menampung keluasan pertanian padi.	<i>Tiada maklum balas</i>
		Aduan pernah dibuat tetapi petani dimaklumkan sunction Pam KEMUBU terangkat kerana kuantiti air berkurang.	<i>Tiada maklum balas</i>
		Petani difahamkan terdapat 1000 lebih kerja korek pasir berhampiran Pam KEMUBU menyebabkan sungai semakin dalam dan paras air menjadi rendah.	Lembaga Kemajuan Pertanian Kemubu (KADA) Isu pengorekan pasir bukan di bawah bidang kuasa KADA dan ini di bawah Pejabat Tanah dan Galian.
		KADA seolah tidak memahami mengenai keperluan utama padi iaitu pengairan yang mana musim kemarau sangat memerlukan bantuan pengairan.	Lembaga Kemajuan Pertanian Kemubu (KADA) Isu pengairan atau parit juga melibatkan beberapa agensi, ada di bawah JPS, JKR dan PBT sendiri pun ada. Kebiasanya jika di bawah seliaan KADA untuk mencuci parit, KADA boleh selesai kerana kos yang kecil dan KADA mempunyai jentera sendiri. Istilah parit dalam bendang di bawah KADA, tepi jalan di bawah JPS dan PBT. Setiap musim, projek cuci parit sentiasa dijalankan oleh pihak KADA.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Pam KEMASIN yang lebih dekat dengan Pasir Puteh tidak dijadikan sumber pam utama di Pasir Puteh.	Lembaga Kemajuan Pertanian Kemubu (KADA) Pam KEMASIN adalah berfungsi untuk mengeluarkan air daripada sawah padi. Pemasangan pam di Kubang Besar, Gedombak, dan Tok Ajam untuk membekal air dan pengairan di kawasan Pasir Puteh.
		JPS dan KADA tidak melakukan cuci parit tepi jalan.	Lembaga Kemajuan Pertanian Kemubu (KADA) Setiap musim, projek cuci parit sentiasa dijalankan oleh pihak KADA.
		Benteng piling hasil kerja-kerja ECRL yang ditinggalkan menghalang laluan air mengalir ke sungai besar.	Malaysia Rail Link Sdn. Bhd (MRL) Sudah berada dalam pengetahuan dan telah dibincangkan sekarang dalam proses mengatasi isu yang terjadi. Lambat dalam mengatasi isu ini adalah disebabkan ramai tenaga bekerja yang cuti panjang selama 2 bulan untuk pulang ke negara masing-masing.
		Air di dalam tali air berkurangan dan terpaksa dicatu untuk tanaman padi. Adakala penduduk terpaksa membuat benteng di dalam tali air bagi mengalirkan air ke dalam petak sawah.	<i>Tiada maklum balas.</i>

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
4.	Ancaman haiwan liar dan haiwan ternakan berkeliaran	Babi hutan menyerang tanaman nenas pada peringkat usia 1 – 4 bulan. Babi juga akan menyebarkan penyakit kepada pokok nenas iaitu penyakit yang dikenali sebagai Bakteria Heart Rot (BHR). Kera akan mengganggu tanaman nenas apabila pokok mula mengeluarkan buah. Kumpulan lembu yang ramai merosakkan kebun tanaman.	<i>Tiada maklum balas.</i>
5.	Fenomena Banjir	Pembinaan ECRL menyekat laluan air menyebabkan kawasan yang tidak pernah banjir, dilanda banjir besar dan air termenung. Pembinaan terowong di laluan jalan kampung merentas projek ECRL tidak mengikut spesifikasi kerana memuatkan 1 buah kereta sahaja yang boleh lalu dalam satu-satu masa.	Malaysia Rail Link Sdn. Bhd (MRL) Pihak kontraktor telah membina saluran dan parit untuk mengalirkan air bagi mengatasi masalah banjir. Projek ini dijangka siap pada Ogos 2025. Masalah terowong jalan kampung pihak MRL memohon maaf kerana saiz terowong adalah berdasarkan jalan asal kawasan tersebut dan tiada orang komen semasa design dahulu. Mengikut legal (undang-undang) setelah siap landasan, mereka tidak boleh ubah apa-apa. Sebelum membuat landasan, mereka telah mengadakan bengkel dengan semua pihak berkepentingan selama 3 hari di Kota Bharu untuk

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			melihat dan menilai semua jalan-jalan masuk dan terowong melalui jalan kampung. Ahli Parlimen Pasir Puteh Perbincangan telah dibuat bersama pihak CCC dan ECRL, semasa perjumpaan mereka bersetuju untuk membuat jalan 2 line. Hampir semua hasil perbincangan tiada 1 pun yang digunapakai. Bukan sahaja di Pasir Puteh, tapi berlaku juga di tempat-tempat Parlimen lain.
6.	Hakisan Tanah	Berlaku hakisan tanah di kawasan pondok Sri Permai.	Majlis Daerah Pasir Puteh (MDPP) Hakisan yang terjadi akan diambil maklum untuk mengenalpasti kawasan hakisan berada dibawah kendalian siapa.
7.	Pencemaran Air	Berlaku pencemaran air setelah projek ECRL mengambil tanah di kawasan tadahan air.	<i>Tiada maklum balas.</i>

Jadual 9. Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 5

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
FGD 5: Dialog Bersama Komuniti Ibu Tunggal Tarikh: 19 Februari 2025 Bilangan peserta: 33 orang Kaedah FGD: Perbincangan dalam 4 kumpulan			Agensi yang memberikan maklum balas: 1. Jabatan Kebajikan Masyarakat (JKM) 2. Majlis Daerah Pasir Puteh (MDPP) 3. Air Kelantan Sdn Bhd (AKSB)
1.	Kesukaran mendapatkan bantuan kebajikan	Permohonan JKM tidak diluluskan atas alasan rumah besar walaupun rumah peninggalan arwah suami. Permohonan bantuan MAIK secara atas talian menyukarkan mereka yang tidak mahir menggunakan teknologi.	Jabatan Kebajikan Masyarakat (JKM) Kelulusan permohonan JKM adalah berasaskan PGK dan pendapatan per kapita dan juga jenis permohonan bantuan yang dimohon kerana syarat yang berbeza. Alasan rumah besar bukan alasan untuk tidak mendapat bantuan. Laporan berasaskan rumah, harta dan aset yang dimiliki perlu ada dalam laporan adalah syarat yang perlu dikemukakan. Pada akhirnya keputusan berdasarkan PGK untuk diluluskan.
2.	Bekalan air terganggu	Bekalan air kerap tiada dan kualiti tidak elok.	Air Kelantan Sdn Bhd (AKSB) Bekalan air di kawasan ini adalah dari LRA Merbau Chondong. Pembangunan bekalan air di kawasan ini dalam proses menaiktaraf sistem proses LRA Merbau Chondong berkapasiti 70JLH dan jangka siap pada September 2026.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
3.	Kemudahan infrastruktur jalan yang perlu ditambah baik	Kekurangan lampu jalan menyebabkan kemalangan kerap berlaku.	Majlis Daerah Pasir Puteh (MDPP) Lampu jalan melibatkan beberapa agensi seperti JKR, TNB dan sekiranya di bawah majlis daerah ianya perlu dibayar.
4.	Kesukaran menguasai literasi dan kemahiran teknologi digital	Pendaftaran lesen, cukai jalan (<i>roadtax</i>), dan sebelum ini MySejahtera, yang menggunakan aplikasi dalam telefon menyukarkan bagi kebanyakan golongan yang tidak mahir.	<i>Tiada maklum balas.</i>

Jadual 10. Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 6

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
FGD 6: Dialog Bersama Komuniti Belia dan NGO Tarikh: 19 Februari 2025 Bilangan peserta: 11 orang Kaedah FGD: Perbincangan dalam 3 kumpulan			Agensi yang memberikan maklum balas: 1. Pertubuhan Keselamatan Sosial (PERKESO) 2. Jabatan Belia dan Sukan (JBS) 3. <i>Malaysian Communications and Multimedia Commission</i> (MCMC) 4. Persatuan Kontraktor 5. Majlis Daerah Pasir Puteh (MDPP) 6. Agensi Anti Dadah Kebangsaan (AADK)
1.	Kurang peluang pekerjaan yang baik	Belia berhijrah kerana tiada peluang kerja di kawasan setempat. Tiada pembukaan industri yang menyokong peluang kerja setempat. Ketidakpadanan (<i>mismatch</i>) pekerjaan dan kelulusan pendidikan berlaku dalam kalangan graduan yang tidak mahu berhijrah atas alasan tertentu seperti menjaga keluarga. Hebahan kerja kosong tidak meluas. Hebahan kerja kosong diberikan kepada mereka yang dikenali dahulu sebelum disebarkan kepada umum. Belia perlu diberikan kebenaran untuk mengusahakan tanah pertanian.	Pertubuhan Keselamatan Sosial (PERKESO) PERKESO membantu pencari pekerjaan melalui MYFutureJobs di mana ia memberi bantuan secara percuma kepada majikan untuk mengambil pekerja khususnya di negeri Kelantan. Bekerjasama dengan Invest Kelantan dan UPEN bagi mengurangkan pengangguran di negeri Kelantan. Membawa majikan dari luar Kelantan terutamanya majikan dari negeri Selangor. Tiada pembukaan industri ini bukan bidang kuasa PERKESO kerana ia melibatkan pelabur yang datang melabur dan membuka peluang pekerjaan. Bagi mengurangkan ketidakpadanan kerja (<i>mismatch</i>) PERKESO mempunyai data pencari kerja di Kelantan yang aktif lebih 29,000 pencari kerja.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Gaji imam di bawah MAIK tiada KWSP/EPF menyebabkan belia tidak berminat untuk menjadi imam masjid.	Mengadakan pelbagai inisiatif seperti pembentukan profil dengan pencari kerja, iaitu dengan melihat latar belakang pencari kerja, kemahiran yang dimiliki baru mereka mencari majikan untuk dipadankan dengan keperluan. Keutamaan diberikan kepada majikan yang berada di negeri Kelantan.
		Berlaku persaingan dengan warga asing seperti Rohingya, Bangladesh dan Indonesia terutama dalam sektor kerja pembinaan.	Hebahan kerja kosong sentiasa dibuat dan di Pasir Puteh akan diadakan pada 22 Julai 2025 nanti. PERKESO memerlukan sokongan terutama daripada pihak MDPP untuk membuat hebahan untuk mengisi MYFutureJobs untuk mendapat data pencarian pekerja bagi padanan dengan majikan nanti. Hebahan pencarian juga bagi negeri Kelantan juga diadakan, sebagai contoh pada 22-24 Mei 2025 akan diadakan pencarian pekerja di Mydin Tunjung Kota Bharu. PERKESO akan bawa 40 majikan seluruh negeri Kelantan dan akan ada 400 surat tawaran akan dikeluarkan pada hari tersebut. Jabatan Belia dan Sukan (JBS) Tugas JBS adalah untuk melaksanakan program-program pembangunan belia, sukan dan rakan muda. Jadi menyediakan peluang pekerjaan bukan tugas JBS.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			Menggalakkan belia bersukan dan terlibat dalam aktiviti fizikal dan bukan sukan berprestij tinggi. Menyediakan bidang-bidang latihan keusahawanan. Penyertaan akan diwar-warkan kepada JBS untuk hebahan kepada belia. Kemudahan pinjaman melalui tabung Pembangunan Wang Amanah Negara untuk belia telah ditamatkan kerana ramai gagal membayar. Skim Tabung Ekonomi Belia yang memberi bantuan sekali sahaja (<i>one-off</i>) untuk keusahawanan juga gagal kerana belia tidak membuat rancangan keusahawanan tetapi untuk telah membeli motor dan lain-lain. Persatuan Kontraktor Pengambilan pekerja berdasarkan upah yang murah dan jangka masa projek yang pendek. Jabatan yang mengeluarkan tender juga menitik berat kos yang rendah dan jangka projek yang pendek (cepat siap). Walaupun sesetengah agensi menetapkan syarat bumiputra untuk masuk tender, namun pekerja kontrak adalah golongan warga asing.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
2.	Bekalan air yang terganggu	Air kotor dan berkarat berwarna coklat pekat seperti warna kopi-o. Tekanan air terlalu rendah terutamanya di kawasan tinggi. Air di kawasan ini menyebabkan kulit gatal. Warnanya juga merah. Selain itu, sumber air yang keluar agak lambat dan mengambil masa menunggu. Perlu memasang penapis air dengan kos 2-3 ribu tetapi tetap tidak dapat membasuh baju putih.	<i>Maklum balas adalah seperti FGD 5 isu 2</i>
3.	Penggunaan dadah dan vape	Penggunaan vape oleh pelajar sekolah menengah dengan penggunaan perisa <i>magic mushroom</i>. Nota: <i>Magic mushroom</i> merupakan ganja sintetik yang diproses dalam bentuk cecair. Dadah terkini boleh didapati di dalam shopee, iaitu dikenali sebagai "<i>airpump</i>" seperti ubat panadol dan terkenal dalam kalangan anak-anak muda. Penggunaan ketum yang berleluasa tidak kira peringkat umur.	Agensi Anti Dadah Kebangsaan (AADK) Pihak AADK akan buat pemantauan di kawasan tersebut dan sekiranya ada aktiviti penagihan dadah, masyarakat boleh membuat aduan kepada pihak AADK dengan cara hadir ke Pejabat AADK Daerah Pasir Puteh dan menghubungi no telefon <i>hotline</i> AADK 0389112233/0196262233. Berdasarkan semakan terhadap dadah jenis <i>airpump</i>. Tiada dadah jenis <i>airpump</i>. Pihak AADK merasakan dadah yang dibeli dalam shopee adalah dadah jenis <i>epam</i> atau nama saintifik <i>nitrazepam</i>, iaitu sejenis dadah yang merawat seseorang yang susah tidur, tetapi disalahguna oleh pengguna.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Isu penguatkuasaan menunjukkan bahawa suspek utama dan pengedar yang terlibat dalam perniagaan ketum haram dan dadah berulang kali ditangkap, tetapi kembali mengedar selepas dibebaskan.	Segala ubat-ubatan yang dijual di farmasi adalah tanggungjawab oleh jabatan farmasi. Dadah jenis ketum adalah tanggungjawab oleh pihak polis. AADK perlu menyalurkan maklumat berkaitan penggunaan vape jenis <i>magic mushroom</i> kepada pihak polis. AADK hanya tangkap penagih dadah sahaja sebagaimana akta penagih dadah 2024. Pihak AADK telah melaksanakan ujian saringan urin (air kencing) ke atas pelajar sekolah secara berkala sepanjang tempoh tiga tahun (2022, 2023, dan 2024). Semua keputusan ujian saringan urin yang dilaksanakan semasa tempoh tersebut adalah negatif.
4.	Ketersambungan jaringan internet yang tidak dapat diakses	Tiada liputan internet di kawasan kampung. Tiada liputan internet dari jalan Pasir Puteh ke Machang, hanya ada YES jika berdekatan sekolah.	Malaysian Communications and Multimedia Commission (MCMC) Pihak MCMC berharap untuk mendapatkan maklumat berkenaan pengadu seperti nombor telefon untuk dihubungi balik dan kawasan mana tiada liputan. Secara keseluruhan, pihak MCMC telah menyemak dan mendapati bahawa liputan di kawasan yang dinyatakan mempunyai liputan.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
5.	Kekurangan literasi dan kematangan digital	Penggunaan sosial media dalam kalangan kanak-kanak hingga orang dewasa tidak terkawal menyebabkan remaja lebih gemar menonjolkan diri di TikTok, FaceBook dengan aksi yang kurang sesuai dan pendedahan aurat yang meluas.	<i>Tiada maklum balas.</i>
6.	Kekurangan Pembangunan Prasarana Belia dan Ruang Awam	Tiada litar lumba untuk penggemar motor dan remaja menyebabkan berlaku lumba haram dan aksi rempit yang berleluasa. Padang Majlis Daerah/ Mini Stadium tidak mempunyai peralatan yang lengkap seperti tiada lampu. Tiada pusat aktiviti setempat untuk belia melakukan aktiviti. Tiada juga tempat untuk golongan belia mengadakan persidangan.	Majlis Daerah Pasir Puteh (MDPP) Kelulusan pembinaan sesuatu projek adalah bergantung kepada peruntukan yang dimohon. Di Pasir Puteh ada menyediakan beberapa tempat pusat aktiviti seperti di bandar MDPP, taman Herba Bukit Gedombak, Jalinan Square dan yang terbaru taman bonzai. Pusat aktiviti ini bukannya tiada, tetapi tidak disediakan untuk seluruh kawasan Pasir Puteh dan sekiranya ada keperluan, komuniti boleh membuat permohonan kepada majlis untuk membuat pusat aktiviti di kawasan mereka. Jabatan Belia dan Sukan (JBS) Masalah kekurangan litar lumba ini bukan isu setempat (seperti Pasir Puteh sahaja), tetapi merupakan isu peringkat kerajaan negeri dan seluruh Malaysia.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			Kemudahan sukan dan infrastruktur seperti litar lumba boleh dimohon dan dilaksanakan oleh Kementerian Belia dan Sukan (KBS). KBS hanya melaksanakan kerja fizikal dan pembinaan projek. Urusan pengambilan tanah, bayaran premium, dan memastikan status tanah yang jelas dan sah adalah tanggungjawab pihak pemohon (contohnya, Majlis Daerah atau Kerajaan Negeri). Projek pembinaan hanya boleh diangkat kepada KBS setelah tapak tanah telah dikenal pasti, dibersihkan, dan statusnya disahkan (<i>clear</i>). Projek seringkali tergantung kepada isu tanah, terutamanya jika ia melibatkan hak milik Pejabat Tanah dan Galian (PTG) atau tanah Perjanjian Tanah Kesepertuan (PDP). Projek lebih mudah dimohon sekiranya status tanah adalah jelas.

Jadual 11. Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 7

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
FGD 7: Dialog Bersama Komuniti Siam Tarikh: 19 Februari 2025 Bilangan peserta: 23 orang Kaedah FGD: Perbincangan dalam 3 kumpulan			Agensi yang memberikan maklum balas: 1. Jabatan Kebajikan Masyarakat (JKM) 2. Air Kelantan Sdn. Bhd. (AKSB) 3. Majlis Daerah Pasir Puteh (MDPP)
1.	Kesukaran mendapatkan bantuan kebajikan	Tidak mendapat makluman tentang bantuan kebajikan.	<i>Maklum balas seperti FGD 1</i>
		Bantuan makanan tidak diterima semasa banjir kerana tidak berpindah ke PPS sebaliknya berpindah ke Wat dan terkepung tiada akses keluar.	Jabatan Kebajikan Masyarakat (JKM) Pihak JKM menyediakan bantuan makanan kepada mangsa banjir yang berpindah ke PPS sahaja. JKM tidak ada maklumat kepada mangsa banjir yang tidak berpindah ke PPS yang digazetkan. Sekiranya ada mangsa yang tidak mendapatkan bantuan makanan daripada JKM, JKM tidak menerima maklumat daripada PPS yang digazetkan sebagai pusat pemindahan banjir. Pemindahan mangsa banjir ke PPS yang digazetkan adalah perlu bagi JKM mendapat jumlah mangsa yang tepat dan penyaluran makanan yang tepat.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
2.	Bekalan air terganggu	Bekalan air kerap tiada dan kualiti tidak elok.	Air Kelantan Sdn. Bhd. (AKSB) Tekanan bekalan air di kawasan liputan adalah pada paras melebihi kadar normal, iaitu mencatatkan bacaan lebih tinggi daripada (10mh -1). Ini menunjukkan bahawa pengaliran air berada dalam keadaan optimum dan memenuhi standard pengedaran. Pembangunan bekalan air di kawasan ini dalam proses pembinaan LRA Tok Bali berkapasiti 50 JLH dan dijangka siap pada Ogos 2027.
		Pemasangan telaga tiub (atau air perigi bor) dengan pam enjin memerlukan kos yang tinggi, tetapi kaedah ini terpaksa dilaksanakan bagi mendapatkan sumber bekalan air.	<i>Maklum balas seperti FGD 5 isu 2</i>
3.	Kelemahan Infrastruktur Asas dan Isu Tadbir Urus Tempatan	Jalan kawasan kampung Ketik Naka rosak dan tidak dibaiki.	Majlis Daerah Pasir Puteh (MDPP) Majlis sentiasa membuat permohonan peruntukan daripada kerajaan negeri untuk membaik pulih jalan yang rosak, namun pembaikan perlu mengikut giliran. Peruntukkan adalah terhad bagi setiap tahun perolehan. <i>Maklum balas berkenaan lampu jalan adalah sama seperti FGD 5 isu 3.</i>
		Tidak ada lampu jalan. Permohonan pernah dibuat kepada penghulu, tetapi tidak berjaya. Lampu jalan di Ketik Naka tidak ada dan pernah buat permohonan kepada penghulu tetapi tidak berjaya.	

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Huraian: Permintaan rasmi daripada komuniti (atau melalui penghulu) kepada pihak berkuasa yang berkaitan (seperti Majlis Daerah, Tenaga Nasional Berhad - TNB, atau Jabatan Kerja Raya - JKR) untuk peruntukan dan pemasangan lampu jalan telah ditolak atau tidak mendapat kelulusan ataupun permohonan tersebut tidak diteruskan kepada fasa pelaksanaan atau pembiayaan.	
4.	Akses Terhadap kepada Kewarganegaraan dan Dokumen Pengenalan Diri	Ibu yang berwarganegara Siam (Thailand) dan bapa yang berwarganegara Malaysia menyebabkan anak tidak mendapat memperoleh surat beranak yang sah dan seterusnya gagal memohon Kad Pengenalan (IC). Kanak-kanak tersebut dibenarkan bersekolah tetapi tidak dibenarkan untuk menduduki peperiksaan awam.	<i>Tiada maklum balas.</i>
5.	Krisis Pengurusan Sampah dan Pencemaran Alam Sekitar	Terdapat kekurangan ketara dalam penyediaan tong sampah awam atau tong sampah komunal di kawasan perumahan dan kampung. Sekiranya tong sampah disediakan, ia sering kali diletakkan terlalu jauh dari rumah penduduk, memaksa mereka berjalan jauh atau menggunakan	Majlis Daerah Pasir Puteh (MDPP) Tiada masalah untuk menyediakan tong sampah sekiranya ada permohonan tong sampah cuma menjadi isu ialah lokasi untuk meletakkan tong sampah.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		pengangkutan bagi tujuan pembuangan sampah harian.	
		Penduduk membuang sampah di kawasan tanah lapang berhampiran sawah padi.	Majlis Daerah Pasir Puteh (MDPP) Masalah pembuangan sampah bergantung kepada aduan daripada penduduk, sekiranya ada aduan MDPP akan pergi untuk tindakan.
		Longgokan sampah yang tidak terkawal bertimbun di sepanjang jalan dan menjangkau hingga ke kawasan tepi sungai, berpunca daripada pembuangan sisa pepejal secara haram oleh pihak luar dalam kuantiti yang besar.	Majlis Daerah Pasir Puteh (MDPP) Pemasangan CCTV di sesetengah tempat bagi memantau mereka yang membuang sampah di kawasan yang dilarang. Tindakan saman juga akan dikeluarkan. Namun, ada sesetengah daripada mereka yang tidak mengendahkan dengan saman yang dikenakan.
		Kekurangan lori sampah untuk mengambil sampah di seluruh kawasan Pasir Puteh menyebabkan lambat sampah diambil.	Majlis Daerah Pasir Puteh (MDPP) Majlis kekurangan lori sampah kerana lori yang sedia ada tidak mampu menampung jumlah sampah untuk semua kawasan Pasir Puteh. Bagi tahun 2025, majlis akan menerima sebuah lori sampah baru. Beberapa kawasan pemungutan sampah akan diswastakan kepada syarikat pengurusan sampah bagi menampung kekurangan lori sampah.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Tapak pembuangan sampah di hadapan Sekolah Cherang Ruku menimbulkan risiko kesihatan dan pencemaran bau, selain menjejaskan keceriaan persekitaran sekolah.	<i>Majlis Daerah Pasir Puteh (MDPP)</i> Majlis telah membuat banyak kali perbincangan dan pemindahan tempat letak tong sampah juga telah beberapa kali dipindah kerana penduduk sendiri tidak mahu tong sampah dekat dengan kawasan rumah mereka. Penempatan tong sampah dekat dengan sekolah adalah persetujuan bekas mantan YB yang lalu.
6.	Fenomena sosial banjir	Kejadian banjir terjadi apabila berlaku hujan kerana saluran pembentungan air (<i>culvert</i>) yang ada bersaiz kecil. Saluran yang kecil tidak dapat menampung isipadu air yang banyak, dan menghalang gerakan air untuk keluar.	<i>Majlis Daerah Pasir Puteh (MDPP)</i> Mohon pejabat tanah adakan mesyuarat susulan untuk tindakan lanjut mengatasi masalah longkang tersumbat dan saliran dalam bandar Pasir Puteh melibatkan MDPP, JKR, JPS dan PTDJ PP. Perancangan jangka pendek, menjalankan gotong-royong dalam masa terdekat. Perancangan jangka panjang adalah untuk mengikuti pelan JPS yang sedang dirangka.

Jadual 12. Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 8

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
FGD 8: Dialog Bersama Komuniti Nelayan Semerak Tarikh: 20 Februari 2025 Bilangan peserta: 20 orang Kaedah FGD: Perbincangan dalam 3 kumpulan			Agensi yang memberikan maklum balas: 1. Jabatan Perikanan 2. Lembaga Kemajuan Ikan Malaysia (LKIM) 3. Jabatan Pengairan dan Saliran (JPS)
1.	Halangan Akses dan Ketidalcukupan Bantuan Kebajikan Sosioekonomi Nelayan.	Tidak mendapat makluman tentang bantuan kebajikan atau perniagaan. Nelayan yang tiada lesen tidak mendapat bantuan sara hidup, hakikatnya sukar untuk mendapat kelulusan lesen. Bantuan sara hidup yang diberikan kepada nelayan kecil pada kadar RM300 perlu dinaikkan sekurang-kurangnya kepada RM500 bagi menampung peningkatan kos sara hidup semasa. Bantuan perumahan nelayan ada yang tidak dapat walaupun mempunyai lesen sendiri atas alasan ayah dan abang sudah dapat.	Jabatan Perikanan Bagi mendapatkan bantuan, nelayan perlu memiliki buku lesen. Lesen pantai tidak dibuka dan hanya dibuka semasa dekat mengundi (pilihan raya). Lesen pantai telah (penuh) dan tidak akan dibuka. Kelulusan adalah di peringkat persekutuan. Nelayan yang tidak mempunyai lesen tetapi sebagai awak-awak, yang berdaftar dan mempunyai kad nelayan juga berhak mendapat bantuan melalui skim bantuan sara hidup nelayan. Bantuan minyak (diesel) hanya kepada mereka yang mempunyai lesen ke laut, iaitu pemilik bot. Kebiasaannya dekat pilihanraya akan dibuka permohonan untuk mendapatkan lesen dan permohonan lesen ini dibuat oleh calon wakil rakyat. Calon wakil rakyat akan memilih beberapa nama nelayan yang mempunyai kad nelayan dan akan membuat permohonan kepada Ketua Pengarah.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			Bantuan sara hidup nelayan adalah kepada mereka yang berdaftar sebagai nelayan dan mempunyai kad nelayan. Bantuan sara hidup kepada nelayan disalurkan terutamanya semasa musim banjir (musim tengkujuh), iaitu tempoh kritikal di mana mereka tidak dapat turun ke laut untuk menangkap hasil. Walaupun tidak dapat menangkap ikan, nelayan masih boleh menjalankan kerja-kerja sampingan atau aktiviti lain sepanjang musim tengkujuh. Bantuan perumahan di bawah LKIM dan bukan bawah perikanan hanya ada di Tok Bali sahaja. Kebanyakan perumahan ini didiami oleh nelayan dari kota Bharu, Bachok dan kawasan luar. Ada nelayan yang mendapat rumah terus dan ada yang hanya sementara berdasarkan keaktifan mereka sebagai nelayan.
2.	Laluan bot diganggu	Kapal dari <i>Tok Bali Supply Base</i> merempuh pukut bot Zon A. Kumpulan nelayan tidak mengetahui laluan kapal TBSB dan tidak pernah dimaklumkan tentang laluan kapal tersebut.	<i>Tiada maklum balas.</i>

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
3.	Proses mendapatkan kad dan lesen yang sukar	Kesukaran mendapatkan lesen untuk pewaris. Proses mendapatkan kad nelayan sukar.	Jabatan Perikanan Kad nelayan boleh dibuat dengan syarat dia bekerja dengan tekong sebagai awak-awak. Lembaga Kemajuan Ikan Malaysia (LKIM) Lesen terhad adalah mungkin melibatkan subsidi dan elaun nelayan. Itu melibatkan kewangan dan mungkin kekangan di peringkat MOF untuk menambahkan subsidi dan elaun nelayan.
4.	Sukar mendapatkan resit untuk subsidi petrol	Nelayan sukar mendapatkan resit di Caltex Bisikan Bayu untuk subsidi minyak petrol. Ini kerana peralatan mesin cetak resit rosak dan tidak diganti.	Jabatan Perikanan Meter stesen minyak Caltex rosak dan telah tanya dengan LKIM, mereka menjawab perlu sekiranya nak tukar mesin, seluruh 1 Malaysia perlu tukar mesin. Tidak semua pam minyak ada meter subsidi untuk nelayan. Nelayan perlu ada resit jualan ikan untuk dibawa ke stesen Caltex untuk mendapatkan subsidi minyak. Resit yang diperoleh secara manual perlu disahkan oleh LKIM untuk nelayan mendapatkan subsidi. Mesin stesen minyak rosak dan tidak dapat ditukar dengan yang baru kerana tiada alat ganti. Sebagai langkah alternatif, nelayan boleh ke stesen petrol Kampung Raja untuk mendapatkan minyak bersubsidi.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
5.	Penyalahgunaan lesen	Lesen khas udang yang diberikan sepatutnya untuk tempoh 3 bulan sahaja. Namun, ia disalahgunakan kerana dipakai walaupun selepas tamat tempoh.	Lembaga Kemajuan Ikan Malaysia (LKIM) Lesen udang adalah pada musim tengkujuh. Nelayan akan mohon dengan jabatan untuk mohon lesen sementara. Lesen pukut tunda untuk musim tengkujuh dan mengganggu nelayan pantai.
6.	Ancaman Hakisan Pantai dan Halangan Birokrasi Infrastruktur	Tiada benteng yang menghalang hakisan pantai.	Jabatan Pengairan dan Saliran (JPS) Jika tiada aduan dibuat, pihak JPS mempunyai kesukaran untuk membuat tindakan.
		Hakisan pantai berisiko menyebabkan kerosakan terhadap pejabat Persatuan Nelayan (MyKP). Laporan kepada Jabatan Perikanan sudah dilakukan. Namun, tambak masih tidak dapat dibuat kerana tanah pantai tersebut tidak ada lesen pendudukan sementara (TOL) yang telah dibekukan oleh Pejabat Tanah. Nelayan merasakan hakisan berlaku setiap masa dan menghakis 10-12 meter setiap tahun.	

Jadual 13. Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 9

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
FGD 9: Dialog Bersama Penternak Ikan Dalam Sangkar Tarikh: 20 Februari 2025 Bilangan peserta: 13 orang Kaedah FGD: Perbincangan dalam 2 kumpulan			Agensi yang memberikan maklum balas: 1. Lembaga Kemajuan Ikan Malaysia (LKIM) 2. Jabatan Perikanan 3. Ahli Parlimen Pasir Puteh
1.	Kos mengusahakan penternakan ikan sangkar tinggi	Kenaikan harga makanan ikan (<i>pallet</i>) menyebabkan penternak menanggung kos yang besar dan keuntungan yang diperolehi tidak sepadan dengan kos yang dikeluarkan.	Lembaga Kemajuan Ikan Malaysia (LKIM) Penternak ikan Pasir Puteh ada yang mendapatkan sumber ikan baja dengan LKIM dan juga PPK Semerak. Ahli Parlimen Pasir Puteh Berdasarkan pemerhatian, mentaliti nelayan tidak seperti kita, jika pergi satu tempat dan orang kata tiada makanan ikan, maka nelayan tidak pergi ke tempat lain. Isu makanan ikan dan benih ikan tidak timbul sepatutnya kerana kos ambil di luar Kelantan akan meningkat disebabkan kos pengangkutan dan lain-lain. Di Kelantan ada pusat anak benih seperti di Kuala Krai dan Gua Musang. Kadang-kadang benih di Gua Musang hantar ke Perak seperti jualan balak.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			Harga benih dan makanan ikan mahal bukan isu besar kerana peningkatan harga ini nelayan akan menjual ikan mereka dengan harga yang mahal termasuk kos pekerja. Subsidi menyebabkan nelayan menjadi malas kerana mengharapkan kepada subsidi dan yang menguntungkan adalah pemilik lesen.
		Kekurangan sumber ikan baja untuk membuat makanan proses sendiri kerana ikan baja dieksport ke Thailand oleh pembekal/pengilang.	Lembaga Kemajuan Ikan Malaysia (LKIM) Harga ikan baja sekarang telah jatuh sehingga RM0.10 sekilogram dan telah menyebabkan beberapa syarikat datang untuk membuka kilang dedak kerana lambakan sumber ikan baja di Semerak. Jabatan Perikanan Disebabkan oleh harga ikan baja yang semakin murah (tiada nilai) menyebabkan banyak ikan baja dijual ke luar negara untuk mengelakkan kerugian.
		Kos membuat dedak sendiri adalah lebih mahal daripada membeli dedak siap.	Jabatan Perikanan Kos membuat dedak sendiri meningkat disebabkan harga bahan mentah seperti kismis dan tepung meningkat. Penjagaan ikan keli pun mahal kerana harga dedak ikan mahal dan perlu bergantung kepada ikan baja.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Bekalan anak benih ikan sukar untuk diperolehi di Kelantan dan terpaksa import daripada pembekal di Perak. (anak benih ikan patin).	Jabatan Perikanan Pembenihan ikan di Kelantan sudah ada seperti di Kuala Krai namun tidak dapat menampung permintaan seluruh Kelantan. Benih ikan yang diambil di Perak adalah daripada syarikat swasta dan di syarikat di Tok Bali sedang dalam proses untuk membuat benih ikan keli untuk kegunaan sendiri. Permintaan benih ikan sangat tinggi di Kelantan, namun penawaran sangat rendah.
2.	Pencemaran dan Kemerosotan Kualiti Air Akibat Aktiviti Antropogenik	Air kekurangan oksigen akibat daripada pelepasan air empangan IADA ke sungai penternakan sangkar menyebabkan ikan boleh mati. Kualiti air sungai dan kesihatan ternakan ikan dalam sangkar terjejas teruk akibat pelepasan air daripada empangan IADA serta larut lesap baja dan racun dari tapak pertanian, terutamanya selepas kejadian banjir. Berlaku pencemaran air setelah projek ECRL mengambil tanah di kawasan tadahan air.	<i>Tiada maklum balas.</i>

4.2 Pengutamaan Isu

4.2.1 *Pengutamaan Isu 1: Peningkatan input pertanian dan penternakan*

Kawasan Parlimen Pasir Puteh yang kebanyakannya diliputi tanah pertanian menjadikan kegiatan ekonomi utama adalah berasaskan pertanian. Namun, beberapa kekangan seperti peningkatan kos baja, racun dan dedak serta kos pengubahsuaian dan penyelenggaraan juga menjadi halangan utama bagi penternak terutamanya yang mengusahakan pertanian secara kecil-kecilan untuk terus melangkah ke hadapan dengan kegiatan ekonomi utama mereka ini. Selain itu, kemahiran yang digunakan serta kekurangan bantuan peralatan perkembangan pertanian juga menjadi masalah utama kepada petani disini.

- **Peningkatan harga dedak, baja dan racun**

Di Pasir Puteh, peningkatan harga dedak, baja dan racun membebankan petani berskala kecil yang memiliki modal yang terhad dan bergantung kepada hasil pertanian atau penternakan skala kecil sebagai sumber pendapatan utama. Keadaan ini telah menyebabkan pengurangan keuntungan yang ketara dan menyukarkan mereka untuk menampung kos sara hidup dan melabur semula dalam pertanian mereka. Petani dan penternak menyuarakan bahawa kenaikan berlaku berganda dan beberapa kali naik dalam setahun. Sebagai contoh di Gong Chapa, kenaikan harga makanan ikan (*pallet*) menyebabkan penternak menanggung kos yang besar dan keuntungan yang diperolehi tidak sepadan.

- **Kekurangan kemahiran dan peralatan canggih**

Petani dan penternak di Pasir Puteh seringkali bergantung kepada kaedah tradisional yang kurang efisien dan kurang pendedahan kepada teknologi terkini seperti sistem pertanian pintar, penggunaan '*chopper*' untuk pembuatan dedak serta dron untuk pemantauan, atau teknik penternakan yang lebih moden. Kekurangan latihan dan bimbingan yang berterusan juga menyukarkan mereka untuk mengadaptasi teknologi baharu dan mengoptimumkan penggunaan sumber. Akibatnya, hasil pertanian dan penternakan mungkin rendah, kualiti produk kurang kompetitif, dan pendapatan petani kampung terhad Tanpa bantuan atau penyelesaian yang berkesan, petani terpaksa mengurangkan penggunaan input penting, yang berpotensi menjejaskan hasil tanaman atau ternakan mereka, seterusnya memburukkan lagi keadaan ekonomi mereka dan mengancam kelangsungan hidup komuniti pertanian di peringkat akar umbi.

Jadual 14. Ringkasan Isu 1

Permasalahan berkaitan dengan Isu	1. Peningkatan harga dedak, baja dan racun 2. Kekurangan kemahiran dan peralatan canggih.
Cadangan	Kelas Kemahiran penggunaan peralatan pertanian moden, pembuatan baja dan racun organik
Kumpulan Terjejas	Petani, Penternak ikan sangkar, Penternak Lembu
Kawasan	Selising, Gong Chepa, Gaal
SDG BERKAITAN DENGAN ISU UTAMA	
SDG yang berkaitan	Sasaran SDG Berkaitan
SDG 2: Menamatkan kelaparan, mencapai jaminan makanan dan nutrisi yang lebih baik serta menggalakkan pertanian mampan.	Sasaran 2.3: Menjelang 2030, menggandakan keluaran pertanian dan pendapatan pengeluar makanan berskala kecil, terutamanya wanita, peribumi, keluarga petani, ahli pastoral dan nelayan, termasuk melalui akses yang selamat dan sama rata kepada tanah, sumber dan input produktif lain, pengetahuan, perkhidmatan kewangan, pasaran dan peluang bagi penambahan nilai dan pekerjaan bukan perladangan.
SDG 4: Memastikan pendidikan berkualiti, menyeluruh dan saksama serta menggalakkan peluang pembelajaran sepanjang hayat untuk semua.	Sasaran 4.4: Menjelang 2030, meningkatkan dengan ketara bilangan belia dan dewasa yang memiliki kemahiran yang relevan, termasuk kemahiran teknikal dan vokasional untuk penggajian, pekerjaan yang baik dan keusahawanan.
SDG 8: Menggalakkan pertumbuhan ekonomi yang mampan, menyeluruh dan mampan, guna tenaga penuh dan produktif serta pekerjaan yang baik untuk semua.	Sasaran 8.2: Mencapai tahap produktiviti ekonomi yang lebih tinggi melalui mempelbagaian, penaiktarafan dan inovasi teknologi, termasuk melalui tumpuan pada sektor nilai ditambah tinggi dan sektor intensif buruh.

4.2.2 *Pengutamaan Isu 2: Kekurangan peluang pekerjaan*

Isu kekurangan peluang pekerjaan di Pasir Puteh merupakan cabaran sosioekonomi yang signifikan bagi penduduk tempatan, terutama golongan muda yang baru menamatkan pengajian atau mencari pekerjaan pertama mereka. Keterhadan industri dan jenis perniagaan di kawasan ini mungkin tidak dapat menampung jumlah pencari kerja yang semakin meningkat. Akibatnya, ramai yang terpaksa berhijrah ke bandar-bandar besar atau negeri lain untuk mencari pekerjaan yang lebih baik, menyebabkan "*brain drain*" dan melambatkan pembangunan ekonomi di Parlimen Pasir Puteh.

- **Penghijrahan belia ke bandar**

Kekurangan peluang pekerjaan yang menarik dan sesuai dengan aspirasi golongan muda menjadi faktor pendorong utama penghijrahan. Belia lebih melihat pekerjaan dengan gaji yang lebih tinggi dan sesuai dengan pendidikan yang mana ditawarkan di bandar-bandar besar dan ibu kota. Penghijrahan ini boleh menyebabkan kehilangan modal insan yang berharga bagi pembangunan Pasir Puteh, menjejaskan potensi pertumbuhan ekonomi tempatan, dan meninggalkan jurang generasi dalam komuniti. Selain itu, ia juga boleh memberi kesan kepada warisan budaya dan sosial tempatan jika generasi muda tidak lagi menetap di kawasan tersebut.

- **Ketiadaan industri perkilangan dan pembuatan**

Sektor perkilangan dan pembuatan merupakan penyumbang besar kepada peluang pekerjaan. Tetapi di Parlimen Pasir Puteh ia merupakan sesuatu perkara yang memerlukan kos dan jangka masa yang panjang untuk dibangunkan. Sektor ini sepatutnya boleh dijadikan indikator pemacu inovasi dan pembangunan teknologi. Ketiadaannya bukan sahaja menyebabkan graduan tidak mempunyai peluang pekerjaan malah boleh melambatkan kemajuan teknologi tempatan.

- **Ketidakpadanan (mismatch) pekerjaan dan kelayakan yang sedia ada**

Belia bersetuju bahawa di Parlimen Pasir Puteh wujudnya '*mismatch*' pekerjaan. Graduan dan pekerja yang berkemahiran tidak sesuai dengan pekerjaan yang sedia ada kebanyakannya menghadapi pengangguran dan terpaksa menerima pekerjaan yang tidak memanfaatkan sepenuhnya kemahiran dan pendidikan mereka. Rata-rata belia bersetuju bahawa pekerja yang bekerja di luar bidang kepakaran mereka atau dalam pekerjaan yang kurang memerlukan kemahiran mereka cenderung untuk memperoleh pendapatan yang lebih rendah. '*Mismatch*' pekerjaan menyebabkan pembaziran modal insan yang berharga kerana potensi pekerja tidak dimanfaatkan sepenuhnya.

Jadual 15. Ringkasan Isu 2

Permasalahan berkaitan dengan Isu	1. Penghijrahan belia ke bandar 2. Ketiadaan industri perkilangan dan pembuatan 3. 'Mismatch' pekerjaan.
Cadangan	1. Kemahiran Digital sebagai Sumber Pendapatan 2. Kelas pembuatan pastries 3. Kelas jahitan 4. Kelas pembaikan telefon dan elektronik
Kumpulan Terjejas	Belia
Kawasan	Selising, Limbongan, Gaal
SDG BERKAITAN DENGAN ISU UTAMA	
SDG yang berkaitan	Sasaran SDG Berkaitan
SDG 1: Membasmi semua bentuk kemiskinan di seluruh dunia	Sasaran 1.4: Menjelang 2030, memastikan semua lelaki dan wanita, terutamanya golongan miskin dan berisiko, mempunyai hak yang sama rata terhadap sumber ekonomi, dan juga akses kepada perkhidmatan asas, pemilikan dan kawalan terhadap tanah dan bentuk harta lain, pewarisan, sumber asli, teknologi baharu yang sesuai dan perkhidmatan kewangan, termasuk pembiayaan mikro.
SDG 4: Memastikan pendidikan berkualiti, menyeluruh dan saksama serta menggalakkan peluang pembelajaran sepanjang hayat untuk semua	Sasaran 4.4: Menjelang 2030, meningkatkan dengan ketara bilangan belia dan dewasa yang memiliki kemahiran yang relevan, termasuk kemahiran teknikal dan vokasional untuk penggajian, pekerjaan yang baik dan keusahawanan.
SDG 8: Menggalakkan pertumbuhan ekonomi yang mampan, menyeluruh dan mampan, guna tenaga penuh dan produktif serta pekerjaan yang baik untuk semua	Sasaran 8.5: Menjelang 2030, mencapai guna tenaga penuh dan produktif serta pekerjaan yang baik untuk semua wanita dan lelaki, termasuk belia dan orang kurang upaya, serta bayaran Sama rata untuk kerja dengan nilai yang sama.

4.2.3 *Pengutamaan Isu 3: Risiko pencemaran alam sekitar*

Pencemaran alam sekitar hasil pemetaan isu di Parlimen Pasir Puteh adalah daripada sudut pandang pengurusan sampah dan juga kualiti air. Bagi pengurusan sampah, terdapat isu besar berkenaan masalah sampah yang tidak terkawal berlaku di Semerak berhampiran Kuala Tok Bali. Selain itu, bagi penternak ikan sangkar, masalah kualiti air yang sering berlaku akibat dari kesan air yang kekurangan oksigen dan bercampur dengan kesan baja dan racun berhampiran kawasan pertanian memberi impak buruk kepada ikan sangkar yang dipelihara.

- **Pengurusan Sampah**

Kekurangan tong sampah yang mencukupi dan kedudukannya yang jauh dari rumah menyebabkan segelintir penduduk Pasir Puteh membuang sampah secara tidak terkawal di kawasan lapang, tepi jalan, malah di tebing sungai, diburukkan lagi dengan kekurangan lori sampah yang melambatkan proses kutipan sampah di seluruh kawasan. Lebih membimbangkan adalah penempatan tempat pembuangan sampah di hadapan Sekolah Kebangsaan Cherang Ruku, yang secara langsung menjejaskan suasana pembelajaran, kesihatan murid-murid akibat pencemaran bau, dan mencacatkan keceriaan persekitaran sekolah, memerlukan tindakan segera dan komprehensif untuk menangani isu pengurusan sampah yang semakin meruncing ini.

- **Kualiti air terjejas**

Bagi penternak ikan sangkar, kualiti air merupakan suatu kepentingan utama. Pelepasan air dari Empangan IADA yang kekurangan oksigen ke sungai menjadi ancaman utama kepada hidupan akuatik, menyebabkan kematian ikan, diperburukkan lagi dengan aliran air dari tapak pertanian yang membawa baja dan racun ke dalam sungai, mencemari habitat dan menjejaskan ternakan ikan dalam sangkar, sementara kualiti air yang berubah-ubah dari empangan IADA dan selepas banjir turut memberi kesan negatif terhadap kesihatan ikan, menggariskan keperluan pengurusan sumber air yang lebih berhati-hati dan terkoordinasi untuk melindungi ekosistem sungai dan industri penternakan ikan sangkar.

Jadual 16. Ringkasan Isu 3

Permasalahan berkaitan dengan Isu	1. Pengurusan sampah. 2. Kualiti air terjejas.
Cadangan	Program pengasingan dan pengurusan sampah Pembaikan kawasan tong sampah dan kesedaran 3R Penanaman pokok bakau di kawasan paya sebagai pembersih ekosistem air semula jadi.
Kumpulan Terjejas	Komuniti Siam, Belia
Kawasan	Semerak, Ketik Naka
SDG BERKAITAN DENGAN ISU UTAMA	
SDG yang berkaitan	Sasaran SDG Berkaitan
SDG 3: Memastikan kehidupan sihat dan menggalakkan kesejahteraan pada semua peringkat umur	Sasaran 3.3: Menjelang 2030, menamatkan epidemik AIDS, tuberkulosis, malaria dan penyakit tropika terabai serta memerangi hepatitis, penyakit bawaan air dan penyakit berjangkit lain.
SDG 6: Memastikan ketersediaan dan pengurusan air mampan serta sanitasi untuk semua	Sasaran 6.3: Menjelang 2030, meningkatkan kualiti air dengan mengurangkan pencemaran, menghapuskan pembuangan dan mengurangkan pembebasan bahan kimia dan bahan berbahaya, mengurangkan sehingga separuh jumlah air buangan yang tidak dirawat dan meningkatkan dengan ketara kadar kitar semula dan penggunaan semula yang selamat di seluruh dunia.
SDG 14: Memulihara dan menggunakan sumber lautan dan marin secara mampan untuk pembangunan mampan	Sasaran 14.1: Menjelang 2025, mencegah dan mengurangkan semua jenis pencemaran laut dengan signifikan, khususnya daripada aktiviti darat, termasuk sampah-sarap laut dan pencemaran nutrien.

5.0 PENGENALPASTIAN AWAL PROJEK PENYELESAIAN

Jadual 17. Pengenalpastian Projek Penyelesaian

	PROJEK 1	PROJEK 2	PROJEK 3	PROJEK 4
Tajuk Projek	Projek Pembangunan Bakat Baru Sepak Takraw	Projek Usahanita Pastri dan Kek	Projek Penternakan Ikan Patin Dalam Sangkar	Projek Perternakan Ayam Kampung Organik
SDG Berkaitan	SDG 3, SDG 4, SDG 8	SDG 1, SDG 5, SDG 8, SDG 10	SDG 1, SDG 2, SDG 8, SDG 12	SDG 1, SDG 2, SDG 8, SDG 12
Objektif	- Mengenal pasti dan mengembangkan bakat muda dalam sukan sepak takraw. - Melatih atlet muda dengan kemahiran teknikal dan taktikal sepak takraw. - Membentuk disiplin dan semangat kesukanan dalam kalangan belia.	- Memperkasa usahanita dengan kemahiran membuat pastri dan kek. - Meningkatkan peluang pendapatan dan ekonomi golongan wanita. - Menyediakan kursus keusahawanan dan pemasaran produk.	- Meningkatkan pengeluaran ikan patin melalui sistem sangkar yang lestari. - Membekalkan sumber protein yang mencukupi untuk komuniti tempatan. - Menjana pendapatan tambahan kepada peserta.	- Membangunkan perusahaan penternakan ayam kampung organik yang lestari. - Memenuhi permintaan pasaran terhadap produk ayam organik yang sihat. - Menjana pendapatan kepada peserta yang terdiri dari OKU.

Hasil Jangkaan	• Peningkatan bilangan bakat baru sepak takraw yang dikenal pasti. • Peningkatan kemahiran dan prestasi atlet muda dalam pertandingan. • Pembentukan pasukan sepak takraw yang berdaya saing di peringkat tinggi	• Peningkatan bilangan usahanita yang berkemahiran dalam pastri & kek. • Pengukuhan rangkaian usahanita tempatan. • Penubuhan bilangan perniagaan kecil berasaskan pastri & kek	• Peningkatan jumlah pengeluaran ikan patin setempat. • Peningkatan pendapatan peserta yang kebanyakannya golongan berpendapatan rendah. • Pengurangan kebergantungan kepada sumber ikan dari luar.	• Peningkatan jumlah pengeluaran ayam kampung organik setempat. • Peningkatan kesedaran pengguna tentang faedah produk organik. • Peningkatan pendapatan OKU melalui perniagaan ayam organik.
Organisasi	Kelab Anak Muda Aktif Pasir Puteh (I-MUDA)	Kelab Generasi Islah Darul Naim	Pertubuhan Cakna Gaal	Persatuan Insan Istimewa Kelantan (INSANI)
Aktiviti	• Bengkel dan latihan asas sepak takraw. • Sesi latihan intensif dan strategi permainan. • Penganjuran pertandingan peringkat tempatan/daerah. • Latihan fizikal dan kecergasan.	• Kursus latihan intensif pembuatan pastri & kek. • Bengkel pengurusan perniagaan & pemasaran digital. • Sesi bimbingan dan mentor (<i>coaching & mentoring</i>). Pameran dan jualan produk.	• Pembinaan dan penambahbaikan sangkar ikan. • Pembelian benih ikan patin berkualiti. • Latihan teknik penternakan yang betul • Pemasaran dan jualan hasil ternakan.	• Pembinaan reban ternakan yang sesuai. • Pembelian anak ayam kampung organik. • Kursus dan latihan teknik penternakan • Pemasaran produk ayam organik.

Jumlah (RM)	RM30,000	RM30,000	RM30,000	RM30,000
Lokasi	Limbongan	Kg Panggong	Kg Temila	Kg Kok Jering
Tempoh	3 Bulan	3 Bulan	3 Bulan	3 Bulan

6.0 RUJUKAN

Durst, M. (2023). Pasir Puteh (District, Kelantan, Malaysia) - Population Statistics, Charts, Map and Location. Diambil daripada https://www.citypopulation.de/en/malaysia/admin/kelantan/0305__pasir_puteh/

Jabatan Perancangan Bandar dan Desa Negeri Kelantan. (2020). Rancangan Struktur Negeri Kelantan 2040. Kota Bharu, Kelantan: Jabatan Perancangan Bandar dan Desa Negeri Kelantan.

Suruhanjaya Pilihan Raya Malaysia. (t.t.). Semakan Daftar Pemilih. Diambil daripada <https://mysprsemak.spr.gov.my/semakan/keputusan/pru>

Suruhanjaya Pilihan Raya Malaysia. (2018). Laporan Kajian Semula Persempadanan (Jilid 1).

Laporan Pemetaan Isu Parlimen P.033 Besut

Disediakan oleh:
Siti Noraiysah Rohim

BAHAGIAN A

LAPORAN LAWATAN PEMETAAN ISU	174 – 182
-------------------------------------	------------------

BAHAGIAN B

1.0 PENGENALAN	187 – 194
1.1 Geografi/Topografi	187
1.2 Komposisi Penduduk	188
1.3 Kegiatan Ekonomi Utama	189
1.4 Hubungan Kerangka Konseptual SDG dan Konteks Tempatan	190
2.0 METODOLOGI PENYELIDIKAN	194 – 198
2.1 Pendekatan Kajian	194
2.2 Langkah Etika Semasa Kajian Lapangan	196
2.3 Kekangan Lawatan Kajian Lapangan	197
2.4 Keterbatasan Kajian	197
3.0 RANGKUMAN ISU RENTAS SDG	199 – 206
4.0 GAMBARAN KESELURUHAN PEMETAAN ISU	207 – 273
4.1 Perincian Hasil Dapatan Isu-isu	207
4.2 Pengutamaan Isu	266
5.0 PENGENALPASTIAN AWAL PROJEK PENYELESAIAN	274 – 276
6.0 RUJUKAN	277

P.033 BESUT

BAHAGIAN A

Laporan Lawatan Pemetaan Isu
P.033 Besut

DENGAN SOKONGAN DARIPADA

AHLI PARLIMEN BESUT, YB DATUK CHE MOHAMAD ZULKIFLY JUSOH

TEMPAT-TEMPAT YANG TELAH DILAWATI

22 Jan - 24 Jan 2025
(Rabu - Jumaat)

HARI 1

1. FGD 1: Ibu Tunggal Kampung Lay Out
2. Lawatan Tapak 1: Pantai Teluk Bayu
3. FGD 2: Nelayan Darat Kuala Besut
4. FGD 3: Komuniti Siam Kampung Pak Kiang Keluang

HARI 3

8. FGD 6: Penduduk FELDA Tenang
9. FGD 7: Petani Kampung Bela Oh dan Kampung Keruak
10. FGD 8: Mangsa Banjir Hulu Besut

HARI 2

5. FGD 4: Peniaga Pasar Malam Hulu Besut
6. Lawatan Tapak 2: Tapak Paragliding Bukit Bubus
7. FGD 5: Nelayan Laut Kampung Beting Lintang
11. Lawatan Tapak 3: Kawasan Longkang Culvert
12. Lawatan Tapak 4: Perkampungan Orang Asli Kuala Sayap

PASUKAN PENYELIDIK

SITI NORAIYSAH ROHIM

(Ketua Penyelidik)

**DR. SITI NUR AIN
ZAKINUDDIN**

**NUR RAHMAH
OTHMAN**

**NUR FATEHAH
ABD KADIR**

**MUHAMMAD YUSOF
ADNAN**

LAWATAN PEMETAAN KAWASAN TELAH DIJALANKAN PADA 22-24 JAN 2025 (RABU – JUMAAT)

23 Disember 2024
Mesyuarat Awal

14 Januari 2025
Mesyuarat Pra-lawatan

22 Januari 2025
FGD 1: Ibu Tunggal
Kampung Lay Out

22 Januari 2025
Lawatan Tapak 1: Pantai Teluk Bayu

22 Januari 2025
FGD 3: Komuniti Siam Kampung Pak
Kiang Keluang

22 Januari 2025
FGD 2: Nelayan Darat Kuala Besut

23 Januari 2025
FGD 4: Peniaga Pasar Malam Hulu
Besut

23 Januari 2025
Lawatan Tapak 2: Tapak Paragliding
Bukit Bubus

23 Januari 2025
FGD 5: Nelayan Laut Kg Beting Lintang

24 Januari 2025
FGD 8: Mangsa Banjir Hulu Besut

24 Januari 2025
FGD 7: Petani Kampung Bela Oh dan
Kampung Keruak

24 Januari 2025
FGD 6: Penduduk FELDA Tenang

24 Januari 2025
Lawatan Tapak 3: Kawasan Longkang
Culvert

24 Januari 2025
Lawatan Tapak 4: Perkampungan Orang
Asli Kuala Sayap

23 DISEMBER 2024 - MESYUARAT AWALAN

Satu mesyuarat awalan telah diadakan bersama Ahli Parlimen Besut, YB Datuk Che Mohamad Zulkifly Jusoh, bertempat di Pusat Khidmat Masyarakat Parlimen Besut. Dalam sesi ini, YB Datuk Che Mohamad Zulkifly telah menunjukkan komitmen tinggi terhadap usaha pembangunan mampan dan bersetuju untuk pihak APPGM-SDG mengadakan lawatan tapak selama tiga hari pada 22 hingga 24 Januari 2025. Turut hadir dalam mesyuarat ini ialah Nur Rahmah Othman (Pengarah Eksekutif), Dr. Siti Nur Ain (Ketua Zon Pantai Timur), dan Siti Noraiysah Rohim, yang memainkan peranan penting dalam menyokong inisiatif ini bagi memastikan keberkesanan pelaksanaan dan pencapaian hasil yang maksimum untuk Parlimen Besut.

14 JANUARI 2025 - MESYUARAT PRA-LAWATAN

Dr. Siti Nur Ain dan Siti Noraiysah Rohim telah menghadiri mesyuarat bersama Pegawai Daerah Besut, Tuan Haji Ahmad Nazwawi Harun, yang berlangsung di Pejabat Daerah dan Tanah Besut. Turut hadir dalam sesi ini ialah Penolong Pegawai Daerah (Pembangunan Masyarakat), En. Muhamad Hamizi Roslan, serta 12 Penghulu Mukim. Mesyuarat ini memberi tumpuan kepada perbincangan pelbagai isu berkaitan pembangunan ekonomi sosial dan pemeliharaan alam sekitar di kawasan setempat. Hasil perbincangan, Tn. Haji Ahmad Nazwawi bersetuju untuk menganjurkan satu sesi Dialog *Inter-Agensi* yang dijadualkan berlangsung pada bulan Februari, dengan tarikh rasmi akan ditetapkan kemudian.

FGD 1: IBU TUNGGAL KAMPUNG LAY OUT

FGD pertama ini melibatkan golongan ibu tunggal dari Kampung Lay Out dan telah dihadiri oleh Ahli Parlimen, penghulu kampung, serta 12 orang ibu tunggal. Beberapa isu utama telah dibangkitkan, antaranya: **(1)** kesukaran mendapatkan bantuan daripada agensi seperti Jabatan Kebajikan Masyarakat (JKM), Yayasan Pembangunan Keluarga (YPK), dan Majlis Agama Islam dan Adat Melayu Terengganu (MAIDAM); **(2)** isu kekurangan tong sampah turut menjadi perhatian, di mana hanya dua daripada lima kawasan pembuangan sampah mempunyai kemudahan tong sampah yang mencukupi; **(3)** penduduk kampung juga menyuarakan kebimbangan mengenai keadaan jalan berlubang yang membahayakan keselamatan penunggang motosikal; dan **(4)** masalah lembu liar yang berkeliaran di atas jalan raya turut menimbulkan risiko kemalangan kepada penduduk setempat.

FGD 2: NELAYAN DARAT KUALA BESUT

FGD bersama nelayan darat di Kuala Besut telah dihadiri oleh Ahli Parlimen, penghulu kampung, serta 13 orang nelayan darat. Antara isu yang telah dibangkitkan ialah: **(1)** ketiadaan bantuan dan pemantauan berterusan daripada agensi berkaitan seperti Agensi Perikanan dan Lembaga Kemajuan Ikan Malaysia (LKIM); **(2)** kenaikan tarif elektrik turut menjadi beban kepada para pengusaha, sekali gus menjejaskan kos operasi harian mereka; **(3)** para nelayan juga melahirkan rasa tidak puas hati terhadap peranan orang tengah yang membeli hasil tangkapan pada harga yang rendah tetapi menjualnya semula dengan harga yang jauh lebih tinggi; dan **(4)** terdapat keperluan mendesak untuk mengadakan sesi dialog antara pengusaha dan pengeluar benih bagi memastikan kelangsungan industri perikanan darat yang lebih mampan.

FGD 3: KOMUNITI SIAM KAMPUNG PAK KIANG KELUANG

Sesi FGD 3 ini melibatkan komuniti Siam dari Kampung Pak Kiang, Keluang, dengan kehadiran Ahli Parlimen, Penghulu, serta 33 orang wakil komuniti. Dalam sesi ini, beberapa isu utama telah dibangkitkan, antaranya: **(1)** kesukaran mendapatkan bantuan daripada JKM, di mana pihak berkenaan didakwa bersikap pilih kasih; **(2)** komuniti turut menghadapi cabaran berikutan persepsi negatif orang luar terhadap hasil pertanian mereka; serta **(3)** peningkatan kos pertanian yang semakin membebankan. **(4)** Isu lain yang turut dikemukakan adalah ketiadaan van mayat untuk membawa jenazah ke tempat proses pembakaran.

LAWATAN TAPAK 1: PANTAI TELUK BAYU

Sesi lawatan tapak 1 di Pantai Teluk Bayu yang mempunyai masalah hakisan pantai menyebabkan sekumpulan penduduk berhampiran terpaksa berpindah bagi mengelakkan risiko lebih besar.

FGD 4: PENIAGA PASAR MALAM HULU BESUT

FGD 4 bersama peniaga pasar malam Hulu Besut ini telah dihadiri oleh Ahli Parlimen, Penghulu, serta 12 orang peniaga pasar malam. Dalam sesi ini, beberapa isu utama telah dibangkitkan, antaranya: **(1)** ketiadaan kemudahan surau dan tandas di tapak pasar malam yang menyukarkan para peniaga serta pengunjung; **(2)** mereka turut menghadapi kekurangan pelanggan berikutan peningkatan kos sara hidup yang memberi kesan kepada jualan mereka; **(3)** mereka tidak pernah menerima sebarang maklumat mengenai bantuan yang disediakan; **(4)** kebimbangan mengenai kejadian banjir yang semakin kerap berlaku, yang didakwa berpunca daripada kesan pembinaan ECRL, sekali gus menjejaskan operasi perniagaan mereka.

LAWATAN TAPAK 2: TAPAK PARAGLIDING BUKIT BUBUS

Sesi lawatan tapak di Tapak Paragliding Bukit Bubus telah dijalankan dan didapati pengusaha mempunyai isu eko-pelancongan iaitu pelancongan bermusim. Pada musim Monsun Timur Laut (MTL), operasi tidak dapat dijalankan akibat cuaca buruk.

FGD 5: NELAYAN LAUT BETING LINTANG

FGD 5 bersama nelayan laut Beting Lintang juga telah dihadiri oleh Ahli Parlimen, Penghulu, serta 17 orang nelayan laut. Isu seperti: **(1)** ketiadaan benteng pemecah ombak yang menyebabkan hakisan pantai semakin teruk; **(2)** kos penyelenggaraan dan harga petrol untuk bot *fibre* yang sangat tinggi merupakan isu yang dihadapi oleh nelayan laut. Isu lain yang turut disuarakan termasuklah: **(3)** ketiadaan peruntukan bantuan bencana kepada persatuan nelayan, yang menyukarkan mereka dalam menghadapi sebarang kejadian tidak dijangka; dan **(4)** perubahan iklim turut memberi kesan yang ketara terhadap hasil tangkapan, jadual turun ke laut, keadaan cuaca yang tidak menentu, serta peningkatan hakisan pantai, sekali gus menjejaskan mata pencarian mereka.

FGD 6: PENDUDUK FELDA TENANG

FGD 6 ini melibatkan 12 penduduk komuniti FELDA Tenang dan dihadiri oleh Ahli Parlimen dan Penghulu. Beberapa isu penting telah dibangkitkan dalam sesi ini, termasuklah: **(1)** masalah pemilikan tanah bagi generasi kedua yang masih belum diselesaikan; **(2)** kos pengangkutan untuk penghantaran sawit yang semakin tinggi yang membebankan para peneroka; **(3)** penduduk juga meluahkan kebimbangan mengenai masalah penagihan dadah yang semakin serius dalam komuniti mereka; dan **(4)** terdapat keclaruan dalam pengurusan antara pihak FELDA Tenang dan pemaju yang mengakibatkan pelbagai isu tertangguh dan menjejaskan kesejahteraan penduduk.

FGD 7: PETANI KAMPUNG BELA OH DAN KAMPUNG KERUAK

FGD 7 bersama petani dari Kampung Bela Oh dan Kampung Keruak ini melibatkan enam orang petani. Antara isu yang dibangkitkan ialah: **(1)** kenaikan kos pertanian, di mana harga baja dan racun meningkat 100%, manakala sewa jentera mencecah RM150 sejam; **(2)** petani juga menghadapi masalah lambakan hasil pada musim tertentu; **(3)** kekurangan sokongan daripada FAMA dalam pemasaran; dan **(4)** kekurangan tanah untuk pertanian kekal turut menjadi cabaran utama.

FGD 8: MANGSA BANJIR HULU BESUT

FGD 8 bersama mangsa banjir di Hulu Besut melibatkan 20 orang penduduk kampung. Dalam sesi ini, beberapa isu utama telah dibangkitkan, antaranya: **(1)** banjir besar yang semakin teruk sejak tahun 2000, yang dikatakan berpunca daripada aktiviti pembalakan; **(2)** penduduk juga menghadapi masalah longkang yang sempit dan dipenuhi semak, sekali gus menghalang aliran air dan memburukkan lagi keadaan ketika hujan lebat; **(3)** mereka turut menyuarakan kebimbangan mengenai jambatan yang tidak kukuh, yang menimbulkan risiko keselamatan, terutama semasa banjir; dan **(4)** hakisan sungai yang berlaku setiap kali banjir besar juga menjadi isu utama, kerana ia mengancam kawasan penempatan dan menyebabkan kerosakan infrastruktur.

LAWATAN TAPAK 3: KAWASAN LONGKANG CULVERT

Sesi lawatan tapak di kawasan longkang *culvert* yang sempit dan dipenuhi semak yang seringkali dipenuhi air ketika hujan lebat. Keadaan longkang ini juga menjadi punca kepada pengaliran air hujan yang tersekat dan mengakibatkan banjir.

LAWATAN TAPAK 4: PERKAMPUNGAN ORANG ASLI KUALA SAYAP

Sesi lawatan tapak di perkampungan orang Asli Kuala Sayap. Komuniti orang asli disini adalah dari suku kaum Batek yang terdiri daripada 11 buah rumah.

BAHAGIAN B

Laporan Pemetaan Isu
P.033 Besut

Senarai Jadual

Jadual 1	Statistik Keluasan Parlimen Besut
Jadual 2	Statistik Jumlah dan Peratusan Penduduk Parlimen Besut Mengikut Etnik
Jadual 3	Jumlah Penduduk bagi Parlimen Besut Mengikut Jantina
Jadual 4	Struktur Umur Penduduk Parlimen Besut
Jadual 5	Tentatif Ringkas Lawatan Tapak Parlimen Besut
Jadual 6	Rangkuman Isu Rentas SDG
Jadual 7	Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 1
Jadual 8	Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 2
Jadual 9	Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 3
Jadual 10	Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 4
Jadual 11	Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 5
Jadual 12	Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 6
Jadual 13	Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 7
Jadual 14	Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 8
Jadual 15	Ringkasan Pengutamaan Isu 1
Jadual 16	Ringkasan Pengutamaan Isu 2
Jadual 17	Ringkasan Pengutamaan Isu 3
Jadual 18	Pengenalpastian Projek Penyelesaian

Senarai Singkatan

AADK	Agensi Antidadah Kebangsaan
ADB	Akta Dadah Berbahaya 1952 (Akta 234)
APPGM-SDG	<i>All-Party Parliamentary Group Malaysia – Sustainable Development Goals</i>
BN	Barisan Nasional
DO	<i>District Officer</i> / Pegawai Daerah
DUN	Dewan Undangan Negeri
ECRL	<i>East Coast Rail Link</i> (Laluan Rel Pantai Timur)
FAMA	Lembaga Pemasaran Pertanian Persekutuan
FELDA	<i>Federal Land Development Authority</i> / Lembaga Kemajuan Tanah Persekutuan
FGD	Focus Group Discussion (Perbincangan Kumpulan Berfokus)
GAP / myGAP	<i>Good Agricultural Practice</i> / Malaysian Good Agricultural Practices
GSA	Group Settlement Area (Kawasan Rancangan Berkelompok)
GTA	Gerakan Tanah Air
IC / MyKad	Kad Pengenalan Malaysia
JKM	Jabatan Kebajikan Masyarakat
JKR	Jabatan Kerja Raya
JPN	Jabatan Pendaftaran Negara
JPS	Jabatan Pengairan dan Saliran (<i>Department of Irrigation and Drainage</i>)
KDN	Kementerian Dalam Negeri
KPDN	Kementerian Perdagangan Dalam Negeri dan Kos Sara Hidup
KKM	Kementerian Kesihatan Malaysia
MPKK	Majlis Pengurusan Komuniti Kampung
NADMA	Agensi Pengurusan Bencana Negara
NPK	<i>Nitrogen-Phosphorus-Potassium</i> (nisbah nutrien baja)
OKU	Orang Kurang Upaya
OPS Pantau	Operasi Pantau (inisiatif penguatkuasaan KPDN)
PAS	Parti Islam Se-Malaysia
PDRM	Polis Diraja Malaysia
PERHILITAN	Jabatan Perlindungan Hidupan Liar dan Taman Negara
PH	Pakatan Harapan
PKD	Pejabat / Pegawai Kesihatan Daerah (District Health Office)
PKP / MCO	Perintah Kawalan Pergerakan / Movement Control Order
PJRM	Program Jualan Rahmah (MADANI)
PN	Perikatan Nasional

PPK (Pertanian)	Pertubuhan Peladang Kawasan
PPK (Bencana)	Pusat Pemindahan Kekal
PPS	Pusat Pemindahan Sementara
SDG	<i>Sustainable Development Goals</i> / Matlamat Pembangunan Mampan
SISPAA	Sistem Pengurusan Aduan Awam
TNB	Tenaga Nasional Berhad
UMNO	Pertubuhan Kebangsaan Melayu Bersatu (<i>United Malays National Organisation</i>)
YB	Yang Berhormat

1.0 PENGENALAN

Parlimen Besut adalah sebuah kawasan Persekutuan di Terengganu, Malaysia yang mana mempunyai wakil di Dewan Rakyat dengan kod P.033. Ahli Parlimen Besut sekarang adalah YB Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh yang merupakan ahli politik Malaysia daripada Parti Islam Se-Malaysia (PAS) dan gabungan Perikatan Nasional (PN). Parlimen Besut telah dipertandingkan pada tahun 1959 dan mandat telah diberi kepada seorang Ahli Dewan Rakyat di Parlimen Malaysia mengikut sistem undian terbanyak. Parlimen Besut pada asalnya di bawah pimpinan Pertubuhan Kebangsaan Melayu Bersatu (UMNO) kecuali pada Pilihan Raya Umum ke-10 dan ke-15 yang mana dimenangi oleh Parti Islam Se-Malaysia (PAS).

**YB Datuk Che
Mohamad Zulkifly
Jusoh**

Pada Pilihan Raya Umum ke-15, YB Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh telah memenangi kerusi dengan majoriti sebanyak 18,666 dengan undian 49,569 dan menewaskan YB Datuk Nawawi Bin Mohamad daripada Barisan Nasional (BN) dengan 30,903 undi, Abd Rahman @ Abd Aziz Abas daripada Pakatan Harapan (PH) dengan 4,339 undi dan calon daripada parti GTA, Wan Nazari Wan Jusoh dengan 553 undi.

1.1 Geografi/Topografi

Parlimen Besut adalah sebuah kawasan parlimen yang berada di bawah pentadbiran Daerah Besut. Daerah Besut ini merupakan salah satu daerah daripada 8 daerah di negeri Terengganu. Daerah ini juga merupakan daerah pintu masuk ke negeri Terengganu dari negeri bersempadan, iaitu negeri Kelantan, menerusi Jajahan Pasir Puteh, Jajahan Kuala Krai dan Jajahan Machang. Bahagian pesisir pantai Daerah Besut bersempadan dengan Laut China Selatan yang mempunyai kekayaan kawasan Taman Laut Negeri Terengganu, iaitu Pulau Perhentian.

Parlimen Besut terdiri daripada empat kawasan Dewan Undangan Negeri (DUN), iaitu DUN Kuala Besut (N01), DUN Kota Putera (N02), DUN Jertih (N03) dan DUN Hulu Besut (N04). Keluasan Parlimen Besut adalah 1,027 kilometer persegi dengan jumlah penduduk seramai 127,825 dan kepadatan penduduk adalah 124 km persegi. Statistik keluasan Parlimen Besut adalah seperti Jadual 1.

Jadual 1. Statistik Keluasan Parlimen Besut

Maklumat Asas	P.033 Besut	N.01 Kuala Besut	N.02 Kota Putera	N.03 Jertih	N.04 Hulu Besut
Luas kawasan (km ²)	1027	67	98	85	777
Jumlah penduduk	127,825	31,190	42,507	30,749	23,379
Kepadatan penduduk (per km ²)	124	466	434	362	30

Sumber: Statistik Subnasional Parlimen dan DUN, Jabatan Perancangan Malaysia

Jadual 1 menunjukkan statistik keluasan Parlimen Besut berdasarkan bancian kependudukan 2020. Daripada segi keluasan kawasan, DUN Kuala Besut mempunyai kawasan seluas 67km persegi dengan jumlah penduduk seramai 31,190 dan kepadatan penduduk adalah 466 km persegi. Manakala, kawasan DUN Kota Putera mempunyai keluasan sebanyak 98 km persegi dan jumlah penduduk seramai 42,507 dengan kepadatan penduduk sebanyak 434 per km persegi. DUN Jertih yang berkeluasan sebanyak 85 km persegi mempunyai 30,749 penduduk dengan kepadatan 362 per km persegi. DUN Hulu Besut mencatatkan bilangan keluasan yang paling tinggi, iaitu sebanyak 777 km persegi dengan 23,379 orang penduduk mengikut kepadatan 30 per km persegi. Daripada segi guna tanah kawasan, kebanyakan kawasan luas di parlimen Besut terdiri daripada kawasan atau tanah pertanian dan hutan.

1.2 Komposisi Penduduk

Jumlah penduduk di Parlimen Besut secara keseluruhannya berjumlah 127,825. Daripada jumlah penduduk tersebut, 125,125 atau 97.9 peratus adalah warganegara dengan 2700 atau 2.1 peratus bukan warganegara. Menerusi jumlah 127,825 orang penduduk di Parlimen Besut ini, sebanyak 126,035 adalah etnik bumiputera, 1278 adalah daripada etnik Cina, 128 etnik India dan 383 lagi daripada etnik lain-lain.

Jadual 2. Statistik Jumlah dan Peratusan Penduduk Parlimen Besut Mengikut Etnik

BIL.	KAUM	JUMLAH	PERATUS (%)
1.	Bumiputera	126,035	98.6
2.	Cina	1278	1.0
3.	India	128	0.1
4.	Lain-lain	383	0.3
JUMLAH KESELURUHAN		127,825	100

Sumber: Statistik Subnasional Parlimen dan DUN, 2022

Mengikut kategori jantina, 65,067 adalah lelaki, manakala 62,758 adalah wanita. Daripada segi pengkategorian umur, golongan antara 0 ke 14 tahun berjumlah sebanyak 29.8 peratus, golongan 15 ke 64 tahun sebanyak 64.3 peratus, dan golongan daripada 65 tahun ke atas adalah 5.9 peratus.

Jadual 3. Jumlah Penduduk bagi Parlimen Besut Mengikut Jantina

BIL.	JANTINA	JUMLAH	PERATUS (%)
1.	Lelaki	65,067	50.9
2.	Perempuan	62,758	49.1
JUMLAH KESELURUHAN		127,825	100

Sumber: Statistik Subnasional Parlimen dan DUN, 2022

Jadual 4. Struktur Umur Penduduk Parlimen Besut

BIL.	JANTINA	PERATUS (%)
1.	Penduduk berumur 0-14 tahun	29.8
2.	Penduduk berumur 15-64 tahun	64.3
3.	Penduduk berumur 65 tahun dan lebih	5.9
JUMLAH KESELURUHAN		100

1.3 Kegiatan Ekonomi Utama

Parlimen Besut terletak di utara negeri Terengganu dan mempunyai kepelbagaian aktiviti ekonomi. Berdasarkan laporan yang disediakan Jabatan Perangkaan Malaysia di bawah Statistik Subnasional Parlimen dan DUN bagi tahun 2022, mengikut data perolehan pada tahun yang sama, tiga sektor ekonomi utama di Besut adalah sektor perkhidmatan, sektor pembinaan, dan sektor pembuatan. Sektor-sektor ini diikuti oleh sektor pertanian, perhutanan, dan perikanan, serta sektor perlombongan dan pengkuarian. Walau bagaimanapun, berdasarkan sesi perbincangan bersama Pegawai Daerah ketika sesi pra-lawatan, didapati bahawa kedudukan geografi Parlimen Besut yang strategik, berdekatan dengan Laut China Selatan, memainkan peranan penting dalam pembangunan ekonomi kawasan ini. Ekonomi di Besut dipacu oleh beberapa sektor utama, termasuk pertanian, perikanan, dan pelancongan. Kebergantungan kepada sumber semula jadi serta kedudukan yang strategik telah memberikan kelebihan kepada komuniti setempat dalam menjana pendapatan dan meningkatkan kesejahteraan ekonomi.

Pertanian merupakan salah satu sektor utama yang menyumbang kepada ekonomi Parlimen Besut, dengan pelbagai aktiviti pertanian yang utama di kawasan ini. Penanaman padi menjadi antara sumber pendapatan utama bagi ramai petani, yang memanfaatkan kawasan sawah yang luas.

Selain itu, perladangan kelapa sawit diusahakan secara komersial dan menjadi salah satu eksport utama negeri, menyumbang kepada pertumbuhan ekonomi tempatan. Di samping itu, ramai penduduk luar bandar terlibat dalam penanaman getah, yang menjadi sumber pendapatan harian mereka. Tanaman sayur-sayuran dan buah-buahan seperti durian, rambutan, dan pisang turut memainkan peranan penting dalam sektor pertanian Besut, lantas memperkaya kepelbagaian hasil pertanian di kawasan ini.

Parlimen Besut yang terletak berhampiran dengan Laut China Selatan menjadikan perikanan sebagai salah satu sektor ekonomi yang penting bagi penduduk setempat. Aktiviti perikanan di kawasan ini merangkumi perikanan laut, di mana nelayan tempatan menangkap pelbagai jenis ikan untuk kegunaan domestik dan eksport, dan menyumbang kepada sumber pendapatan utama mereka. Selain itu, sektor akuakultur semakin berkembang dengan ternakan ikan dalam sangkar dan kolam bagi memenuhi permintaan pasaran yang meningkat. Di samping itu, industri hiliran turut memainkan peranan penting dalam ekonomi tempatan melalui pemprosesan hasil laut seperti keropok lekor, ikan kering, dan belacan, yang bukan sahaja menjadi sumber pendapatan tambahan bagi komuniti setempat tetapi juga membantu mempopularkan produk tempatan ke pasaran lebih luas.

Sektor pelancongan di Parlimen Besut mempunyai potensi tinggi untuk menjadi penyumbang utama kepada ekonomi tempatan, didorong oleh keindahan alam semula jadi dan tarikan pelancongan yang unik. Salah satu destinasi utama adalah Pulau Perhentian, yang terkenal dengan keindahan pantainya, air laut yang jernih, serta aktiviti menyelam dan snorkeling, menarik pelancong dari dalam dan luar negara. Selain itu, kawasan pantai dan alam semula jadi turut menjadi daya tarikan utama, dengan Pantai Bukit Keluang yang menawarkan pemandangan indah dan aktiviti rekreasi, serta Lata Tembakah, yang dikenali dengan keindahan air terjun dan kehijauan hutan, menjadi destinasi pilihan bagi pencinta alam dan aktiviti ekopelancongan. Keunikan tarikan pelancongan ini menjadikan sektor ini berpotensi besar dalam meningkatkan ekonomi tempatan serta mewujudkan peluang pekerjaan kepada penduduk setempat.

1.4 Hubungan Kerangka Konseptual SDG dan Konteks Tempatan

Besut adalah daerah paling utara di negeri Terengganu dan disempadani oleh Jajahan Pasir Puteh, Jajahan Machang dan Jajahan Kuala Krai di negeri Kelantan, manakala di sebelah selatan dan barat ia disempadani oleh Daerah Hulu Terengganu dan Daerah Setiu. Ia juga disempadani oleh Laut China Selatan di bahagian timur.

Parlimen Besut merangkumi kawasan yang kaya dengan keunikan geografi, ekonomi, budaya, sosial, dan sejarah. Ianya menawarkan pelbagai potensi yang selari dengan Matlamat Pembangunan Mampan (SDG) yang digariskan oleh Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu (United Nations, UN). Tambahan, empat kawasan Dewan Undangan Negeri (DUN), iaitu Kuala Besut, Kota Putera, Jerleh, dan Hulu Besut turut mempunyai keistimewaan tersendiri yang berkait rapat dengan beberapa Matlamat Pembangunan Mampan (SDG) tersebut:

Yang pertamanya, DUN Kuala Besut merupakan pintu masuk ke Pulau Perhentian, destinasi pelancongan terkenal yang menarik pelancong dari dalam dan luar negara. Pulau Perhentian ini terkenal dengan pantai berpasir putih, air laut yang jernih, dan terumbu karang yang memukau, menjadikannya lokasi ideal untuk aktiviti menyelam, snorkeling, dan percutian santai. Tambahan, tarikan pelancong yang paling popular di Pulau Perhentian Besar adalah Teluk Pauh, Tanjung Genting ke Teluk Keke dan Teluk Dalam, manakala tarikan di Pulau Perhentian Kecil adalah Pantai Pasir Panjang dan Teluk Aur (Coral Bay). Keistimewaan ini berkaitan dengan **SDG 8: Pekerjaan yang Baik dan Pertumbuhan Ekonomi**, khususnya: -

Sasaran 8.9: Menjelang 2030, menggubal dan melaksanakan dasar untuk menggalakkan pelancongan mampan yang mewujudkan peluang pekerjaan serta menentengahkan budaya dan produk tempatan.

Sasaran ini menggalakkan aktiviti pelancongan mampan serta mewujudkan pekerjaan dan mempromosikan budaya serta produk tempatan.

Kedua, DUN Kota Putera atau dikenali dengan Kampung Raja terletak di kawasan pesisir dengan komuniti nelayan yang aktif. Sebagai contohnya, Kampung Benting Lintang, terletak di Mukim Kampung Raja, Daerah Besut, Terengganu, adalah sebuah perkampungan yang kaya dengan tradisi dan budaya Melayu Terengganu. Kehidupan nelayan di kampung ini memainkan peranan penting dalam ekonomi dan budaya setempat. Nelayan di kampung ini menjalankan aktiviti menangkap ikan di perairan berhampiran, menggunakan kaedah tradisional dan moden. Hasil tangkapan mereka bukan sahaja memenuhi keperluan penduduk tempatan tetapi juga dipasarkan ke kawasan lain. Ini berkaitan dengan **SDG 14: Kehidupan di Bawah Air**, terutamanya bagi:

Sasaran 14.7: Menjelang 2030, menambah manfaat ekonomi kepada negara membangun kepulauan kecil dan negara mundur daripada penggunaan sumber marin yang lestari, termasuk melalui pengurusan perikanan, akuakultur dan pelancongan yang mampan.

Sasaran ini secara tidak langsung menekankan peningkatan faedah ekonomi daripada sumber laut kepada komuniti pesisir melalui pengurusan lestari perikanan, akuakultur, dan pelancongan.

DUN Kota Putera juga mempunyai keistimewaan daripada aspek pendidikan, di mana ia adalah hab pendidikan di Besut, dengan adanya sekolah-sekolah cemerlang dan institusi pengajian tinggi. Perancangan pembangunan di Taman Ilmu juga sedang dipertingkatkan untuk memperkukuh peranan kawasan ini sebagai pusat pendidikan. Peningkatan peranan Kota Putera sebagai hab pendidikan menyokong matlamat atau **SDG 4: Pendidikan Berkualiti**, iaitu untuk memastikan pendidikan berkualiti yang inklusif dan saksama serta menggalakkan peluang pembelajaran sepanjang hayat untuk semua. Keistimewaan ini juga bertepatan dengan sasaran seperti berikut :-

Sasaran 4.7: Menjelang 2030, memastikan semua pelajar memperoleh pengetahuan dan kemahiran yang diperlukan untuk menggalakkan pembangunan mampan, termasuk antara lain, melalui pendidikan untuk pembangunan mampan dan gaya hidup mampan, hak asasi manusia, kesaksamaan gender, menggalakkan budaya selamat dan bebas keganasan, kewarganegaraan global dan menghargai kepelbagaian budaya serta sumbangan budaya kepada pembangunan mampan.

Sasaran ini menekankan aspek pendidikan demi pembangunan mampan dan kewarganegaraan global.

Ketiga, DUN Jerteh berfungsi sebagai pusat ekonomi dan perdagangan bagi daerah Besut. Aktiviti perniagaan dan perkhidmatan di kawasan ini menyokong **SDG 8: Pekerjaan yang Baik dan Pertumbuhan Ekonomi**, dengan penekanan terhadap: -

Sasaran 8.3: Menggalakkan dasar berorientasikan pembangunan yang menyokong aktiviti produktif, pewujudan pekerjaan yang baik, keusahawanan, kreativiti dan inovasi, serta menggalakkan pemformalan dan pertumbuhan perusahaan mikro, kecil dan sederhana, termasuk melalui akses kepada perkhidmatan kewangan.

Sasaran ini secara tidak langsung akan mempromosikan dasar pembangunan yang menyokong aktiviti produktif, penciptaan pekerjaan yang baik, keusahawanan, kreativiti, dan inovasi.

Akhir sekali, DUN Hulu Besut mempunyai kawasan hutan dan pertanian yang luas, termasuk penanaman padi dan kelapa sawit. Keistimewaan ini berkaitan dengan **SDG 15: Kehidupan di Darat**. Antara Sasaran SDG yang berkaitan adalah seperti:

Sasaran 15.2: Menjelang 2020, menggalakkan pelaksanaan pengurusan lestari bagi semua jenis hutan, menghentikan pembersihan hutan, memulihkan kemerosotan hutan dan meningkatkan dengan ketara penghutan dan penghutan secara global.

Sasaran ini menggalakkan pengurusan hutan secara mampan, menghentikan penebangan hutan, dan meningkatkan usaha pemulihan hutan yang terdegradasi.

PARLIMEN BESUT DAN PELANCONGAN

Pelancongan di Besut memainkan peranan penting dalam menyokong SDG melalui pelbagai aspek ekonomi, sosial, dan alam sekitar. Daripada sudut **SDG 8: Pekerjaan yang Baik dan Pertumbuhan Ekonomi**, sektor pelancongan telah menjadi pemacu utama ekonomi tempatan dengan membuka peluang pekerjaan kepada penduduk setempat. Kemajuan pelancongan di Besut, terutamanya di Pulau Perhentian, telah mewujudkan permintaan terhadap perkhidmatan penginapan, makanan, dan rekreasi. Selain itu, industri kecil dan sederhana (IKS) seperti pembuatan produk tempatan, antaranya keropok lekor dan budu telah membantu meningkatkan taraf hidup penduduk, terutama bagi golongan wanita yang aktif dalam sektor keusahawanan. Ini selari dengan **Sasaran 8.9**, iaitu menggalakkan pelancongan mampan yang mewujudkan pekerjaan dan mempromosikan budaya serta produk tempatan.

Daripada perspektif **SDG 11: Bandar dan Komuniti Mampan**, pembangunan di kawasan peranginan Besut dilakukan secara terkawal bagi memastikan keseimbangan antara pertumbuhan ekonomi dan pemeliharaan alam sekitar. Kajian menunjukkan bahawa pembinaan chalet dan motel dikawal rapi oleh pihak berkuasa bagi mengelakkan pembangunan yang berlebihan yang boleh menjejaskan kelestarian persekitaran.¹ Peningkatan kemudahan awam serta kawalan ketat terhadap aktiviti pelancongan memastikan kawasan ini terus menjadi destinasi lestari untuk pelancong domestik dan antarabangsa. Ini bertepatan dengan **Sasaran 11.4**, yang menekankan kepentingan memelihara warisan budaya dan semula jadi dunia, serta **Sasaran 11.7**, yang menitikberatkan penyediaan akses ke ruang awam yang selamat dan inklusif bagi semua, termasuk pelancong dan penduduk setempat.

¹ Rosniza Aznie, C. R., Usman, Y., Suriati, G., Abdul Rahim, M. N., Rosmiza, M. Z., Novel, L., & Mohd Fuad, M. J. (2012). Pantai peranginan Besut, Terengganu sebagai destinasi pilihan pelancong. GEOGRAFIA Online™ Malaysia Journal of Society and Space, 8(4), 64-74.

Pelancongan di Besut juga menyumbang kepada **SDG 14: Kehidupan di Bawah Air**, khususnya dalam aspek pemeliharaan ekosistem marin. Pulau Perhentian, yang terkenal dengan aktiviti ekopelancongan seperti menyelam, menarik pelancong dari dalam dan luar negara. Bagi memastikan kelestarian kehidupan marin, terdapat kawalan terhadap aktiviti yang boleh mengancam biodiversiti laut. Selain itu, perancangan pembangunan pantai yang berhati-hati mengelakkan pencemaran serta kemerosotan ekosistem pantai akibat hakisan dan aktiviti pelancongan yang tidak terkawal. Ini memenuhi **Sasaran 14.2**, yang menyeru kepada perlindungan dan pemulihan ekosistem marin untuk meningkatkan daya tahan mereka, serta **Sasaran 14.7**, yang menggalakkan penggunaan mampan sumber marin bagi menjana pertumbuhan ekonomi.

Akhir sekali, pelancongan di Besut turut menyokong **SDG 17: Perkongsian untuk Matlamat**, di mana terdapat kerjasama erat antara pihak kerajaan, sektor swasta, dan komuniti dalam membangunkan sektor ini secara mampan. Usaha kerajaan dalam merancang pembangunan melalui Rancangan Pembangunan Negeri Terengganu serta sokongan institusi pendidikan dan penyelidikan telah membantu dalam memastikan pembangunan pelancongan yang lestari dan berdaya saing. Keseluruhannya, pelancongan di Besut bukan sahaja menyumbang kepada pertumbuhan ekonomi, tetapi juga memastikan kelestarian alam sekitar dan kesejahteraan masyarakat setempat selaras dengan matlamat pembangunan mampan global. Ini memenuhi **Sasaran 17.17**, yang menggalakkan perkongsian yang berkesan antara sektor awam, sektor swasta dan masyarakat sivil bagi menyokong pencapaian matlamat pembangunan mampan

2.0 METODOLOGI PENYELIDIKAN

2.1 Pendekatan Kajian

Data ini dikumpulkan melalui kaedah lapangan dan perbincangan kumpulan fokus. Kaedah pengumpulan data dimulakan dengan mesyuarat awalan bersama Ahli Parlimen Besut pada 23 Disember 2024 di bilik Pusat Khidmat Masyarakat Parlimen Besut. Sesi ini dihadiri oleh Ahli Parlimen Besut, YB Datuk Che Mohamad Zulkifly Jusoh dan Pegawai Khas, Encik Shalahhudin bin Jaafar dan pihak APPGM-SDG diwakili oleh Puan Nur Rahmah, Dr Siti Nur Ain dan Cik Siti Noraiysah.

Sesi ini dimulakan dengan sesi pengenalan Kumpulan Rentas Parti Parlimen Malaysia-Matlamat Pembangunan Lestari (APPGM-SDG) daripada Pengarah Eksekutif, Puan Nur Rahmah sebelum dilanjutkan oleh Cik Siti Noraiysah berkenaan proses pemetaan isu. Tujuan perbincangan ini dilakukan untuk berkongsi gerak kerja APPGM semasa pemetaan isu di Parlimen Besut dan juga untuk mengenalpasti isu-isu di kawasan kajian dan kumpulan komuniti yang akan difokuskan.

Kemudian, satu Mesyuarat Pembentukan Profil Penempatan (Profiling) telah dilakukan secara atas talian pada 5 Januari 2025 bersama dengan Pegawai Khas Ahli Parlimen Besut, Encik Shalahhudin bin Jaafar. Mesyuarat yang dijalankan bertujuan membincangkan lebih jelas berkenaan isu-isu dan sasaran kumpulan komuniti, seterusnya pelan pelaksanaan lawatan tapak yang akan berlangsung di Parlimen Besut.

Sesi pra-lawatan (*pre-visit*) juga telah dilakukan pada 14 Januari 2025 bersama Tuan Pegawai Daerah Besut, Tuan Haji Ahmad Nazwawi bin Harun, yang berlangsung di Pejabat Daerah dan Tanah Besut, Terengganu. Sesi ini dihadiri oleh wakil APPGM-SDG, Cik Siti Noraiysah selaku Ketua Penyelidik dan Dr Siti Nur Ain Zakinuddin. Turut hadir dalam sesi ini adalah Penolong Pegawai Daerah (Pembangunan Masyarakat), Encik Muhamad Hamizi bin Roslan, serta 12 Penghulu Mukim. Tujuan utama sesi pra-lawatan ini adalah untuk memberi gambaran awal kepada Pegawai Daerah tentang gerak kerja APPGM-SDG dan memberi maklumat berkenaan lawatan tapak tiga hari yang akan dijalankan di Parlimen Besut. Menerusi sesi pra-lawatan tersebut, tumpuan perbincangan telah memberi fokus kepada pelbagai isu yang berkaitan dengan pembangunan ekonomi sosial dan pemeliharaan alam sekitar di kawasan setempat.

Sesi lawatan tapak telah dijalankan selama tiga hari bermula dari 22 sehingga 24 Januari 2025. Teknik yang telah digunakan adalah melalui pendekatan perbincangan fokus berkumpulan (FGD) secara bersemuka. Sesi perbincangan ini telah dijalankan oleh empat orang pihak penyelidik APPGM-SDG yang terdiri daripada Cik Siti Noraiysah Rohim selaku ketua penyelidik, Dr Siti Nur Ain Zakinuddin, Nur Fatehah Abd Kadir, Muhammad Yusof Adnan dan pada hari pertama Puan Nur Rahmah Othman turut hadir untuk bersama komuniti semasa lawatan tapak diadakan. Perbincangan ini melibatkan beberapa lokasi dengan komuniti dan isu yang berbeza yang selaras dengan usaha untuk mencapai Matlamat Pembangunan Mampan (SDG). Terdapat 8 kumpulan komuniti utama dengan 8 sesi dialog dan 4 sesi lawatan dijalankan. Program untuk kajian yang dijalankan dapat dirujuk seperti di Jadual 5:.

Jadual 5. Tentatif Ringkas Lawatan Tapak Parlimen Besut

TARIKH	PERKARA
22 Januari 2025 , Rabu	• Dialog Bersama Komuniti Ibu Tunggal Kampung Lay Out • Dialog Bersama Komuniti Nelayan Darat Kuala Besut • Dialog Bersama Komuniti Siam Kampung Pak Kiang Keluang • Lawatan Tapak ke Hakisan Pantai di Pantai Teluk Bayu

23 Januari 2025, Khamis	• Dialog Bersama Peniaga Pasar Malam Hulu besut • Lawatan Tapak ke Tapak Paragliding Bukit Bubus • Dialog Bersama Komuniti Nelayan Laut Kg. Beting Lintang
24 Januari 2025, Jumaat	• Dialog Bersama Komuniti Felda Tenang • Dialog Bersama Komuniti Petani Kampung Belaoh dan Kampung Keruak • Dialog Bersama Mangsa Banjir Hulu Besut • Lawatan Tapak ke Kawasan Longkang <i>Culvert</i> (Banjir) • Lawatan Tapak ke Perkampungan Orang Asli Kuala Sayap
16 Mac 2025, Ahad	• Sesi Dialog antara Agensi bersama Pejabat Daerah dan Tanah Besut

Satu mesyuarat dialog antara agensi juga dijalankan pada 14hb Mac 2025, dan dipengerusikan oleh Tuan Luqman Hafiz bin Mazalan, Penolong Kanan Pegawai Daerah, Pejabat Daerah dan Tanah Besut. Agenda mesyuarat ini bertujuan untuk mendapatkan maklum balas pejabat daerah dan juga agensi-agensi kerajaan berkenaan isu-isu yang telah dikenal pasti dan dicatatkan oleh pasukan penyelidik. Mesyuarat ini dihadiri oleh Siti Noraiysah Rohim dan disertai juga Dr Siti Nur Ain Zakinuddin, Fatimah Kadir dan Balqis Osman.

2.2 Langkah Etika Semasa Kajian Lapangan

Terdapat beberapa perkara yang dititikberatkan sepanjang kajian lapangan, iaitu Ketua Penyelidik akan memberikan ucapan alu-aluan dan memberitahu bahawa kajian pemetaan isu ini adalah bersifat kualitatif sebelum sesi perbincangan dalam kumpulan dimulakan. Ketua Penyelidik turut mendapatkan persetujuan daripada para peserta terlebih dahulu untuk merekodkan suara dan diambil video dan gambar. Sekiranya, peserta FGD tidak bersetuju yang apa dikatakan akan direkod dan melarang mengambil gambarnya, maka penyelidikan ini tidak boleh mengambil kira perkara tersebut untuk dilaporkan dan dikongsikan di mana-mana medium. Namun begitu, bagi kajian pemetaan isu di Parlimen Besut tiada halangan yang berlaku daripada segi pengambilan video, gambar dan audio.

2.3 Kekangan Lawatan Kajian Lapangan

Sepanjang lawatan tapak selama tiga hari di kawasan Parlimen Besut, para penyelidik menghadapi beberapa cabaran yang memberi kesan kepada kelancaran sesi dialog. Salah satu cabaran utama adalah kelewatan kumpulan komuniti dalam menghadiri sesi dialog yang telah dijadualkan. Setiap sesi dialog telah ditetapkan pada waktu tertentu dan di lokasi yang berbeza, namun apabila kumpulan komuniti lewat hadir, waktu perbincangan menjadi terhad. Kelewatan ini turut menyebabkan sesi dialog seterusnya terganggu kerana masa yang diperuntukkan menjadi lebih panjang daripada yang dirancang. Tambahan pula, terdapat peserta yang hadir pada waktu yang berbeza, sekali gus menjejaskan kelancaran sesi perbincangan.

Selain itu, berlaku perubahan jadual sesi *Focus Group Discussion* (FGD) pada hari kedua lawatan yang melibatkan komuniti Nelayan Laut. Ketua Penyelidik menerima makluman tentang perubahan ini pada saat akhir, berikutan permintaan daripada para peserta yang terlibat. Perubahan ini dibuat bagi menyesuaikan sesi dialog dengan jadual kerja nelayan yang perlu turun ke laut pada waktu pagi. Justeru, Ketua Penyelidik bersetuju untuk menunda sesi tersebut ke sebelah petang, selepas para nelayan pulang daripada menangkap hasil laut, bagi memastikan kehadiran peserta lebih optimum dan sesi dialog dapat berlangsung dengan lebih efektif.

Cabaran lain yang dihadapi adalah kekangan komunikasi akibat perbezaan bahasa. Parlimen Besut terkenal dengan penggunaan dialek Pantai Timur yang agak pekat, yang kadangkala menyukarkan pemahaman antara penyelidik dan peserta sesi dialog. Walau bagaimanapun, kekangan ini dapat diatasi dengan adanya kerjasaama daripada para peserta yang membantu menterjemahkan beberapa perkara ke dalam Bahasa Malaysia yang lebih jelas, terutamanya bagi penyelidik yang tidak berasal dari Pantai Timur. Kesediaan peserta untuk menyesuaikan komunikasi ini telah membantu memastikan sesi dialog tetap berjalan dengan lancar dan maklumat dapat diperoleh dengan lebih tepat.

2.4 Keterbatasan Kajian

Keterbatasan kajian bagi Parlimen Besut dapat dikenalpasti melalui beberapa aspek utama. Pertama, kehadiran peserta dalam sesi dialog dengan harapan mendapatkan bantuan atau manfaat tertentu telah menjejaskan objektiviti kajian. Para penyelidik menghadapi kesukaran dalam memastikan sesi dialog benar-benar menumpukan kepada isu-isu mendesak kerana peserta cenderung memberikan jawapan yang berorientasikan bantuan yang diinginkan.

Sebagai contoh, dalam sesi dialog bersama ibu tunggal, peserta memberikan respons yang lebih cenderung kepada aspek bantuan berbanding permasalahan sebenar yang mereka hadapi. Kesukaran ini turut menyebabkan para penyelidik menghadapi cabaran dalam mengalihkan fokus perbincangan daripada isu bantuan semata-mata kepada isu-isu lain yang lebih mendesak dalam komuniti tersebut.

Selain itu, kekurangan kerjasama daripada peserta dalam sesi dialog turut menjadi salah satu batasan kajian. Dalam beberapa sesi, hanya ketua atau wakil peserta yang aktif berbicara dan memberikan pendapat, manakala peserta lain kurang terlibat dalam perbincangan. Hal ini mengakibatkan data yang diperoleh kurang menyeluruh dan tidak mencerminkan pandangan keseluruhan komuniti.

Tambahan pula, jumlah peserta yang terhad dalam sesi dialog turut menjadi faktor yang membatasi kajian. Sebagai contoh, sesi dialog bersama petani hanya melibatkan tujuh orang peserta dan kesemuanya terdiri daripada petani lelaki sahaja. Keadaan ini menyebabkan hasil kajian tidak bersifat inklusif dan kurang mewakili perspektif yang lebih luas dalam kalangan komuniti petani, khususnya daripada sudut kepelbagaian jantina dan pengalaman.

3.0 RANGKUMAN ISU RENTAS SDG

Jadual 6. Rangkuman Isu Rentas SDG

NO	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
1.	Cabaran Ekonomi dan Kos Sara Hidup	Peningkatan kos sara hidup: Harga barang asas seperti beras, minyak masak, baja, dan makanan ternakan meningkat mendadak, membebankan komuniti seperti ibu tunggal, petani, nelayan, dan peniaga pasar malam. Peluang pekerjaan terhad: Kekurangan pekerjaan tempatan memaksa belia berhijrah atau bekerja dalam sektor yang tidak diminati. Lulusan universiti sukar mendapat pekerjaan bersesuaian.	Sosial Ekonomi	Komuniti Ibu Tunggal Nelayan Darat – Penternak Ikan Siakap Komuniti Siam Pok Kiang Peniaga Pasar Malam Komuniti Petani	Kg Lay Out Kg Air Tawar Kg Keluang Kg Kruak Kg Belaoh	SDG 1: Tiada Kemiskinan Sasaran 1.4 – Menjelang 2030, pastikan semua lelaki dan wanita, khususnya golongan miskin dan rentan, mempunyai hak yang sama kepada sumber ekonomi, serta akses kepada perkhidmatan asas, pemilikan dan kawalan ke atas tanah dan bentuk hartanah lain, pusaka, sumber asli, teknologi baharu dan perkhidmatan kewangan yang sesuai, termasuk kewangan mikro. SDG 8: Pekerjaan yang Baik dan Pertumbuhan Ekonomi Sasaran 8.5 – Menjelang 2030, capai pekerjaan penuh dan produktif serta kerja yang layak untuk semua wanita dan lelaki, termasuk untuk golongan muda

NO	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
		Kesulitan ekonomi nelayan dan petani: Kos operasi perikanan dan pertanian meningkat, termasuk kos bahan api, baja, jentera, dan logistik. Ketidakstabilan harga jualan hasil turut menjejaskan pendapatan. Kesukaran pemasaran hasil: Monopoli orang tengah dalam pemasaran hasil pertanian dan perikanan menyebabkan harga jualan rendah dan tidak menentu.				dan orang kelainan upaya, dan gaji sama rata bagi kerja yang sama nilai. SDG 10: Mengurangkan Ketidaksamarataan Sasaran 10.2 – Menjelang 2030, memperkasa dan menggalakkan kemasukan sosial, ekonomi dan politik semua, tanpa mengira umur, jantina, kelainan upaya, bangsa, etnik, asal usul, agama atau status ekonomi atau lain-lain. SDG 11: Bandar dan Komuniti Mampan Sasaran 11.1 – Menjelang 2030, pastikan akses kepada semua terhadap perumahan dan perkhidmatan asas yang mencukupi, selamat dan mampu milik serta menaik taraf kawasan setinggan.

NO	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
2.	Akses kepada Bantuan dan Kebajikan	Kesukaran mengakses bantuan kebajikan: Proses birokrasi yang rumit, pilih kasih dalam pemberian bantuan, dan kekurangan maklumat menghalang ibu tunggal, komuniti Siam, dan petani daripada menerima sokongan yang diperlukan. Kelewatan bantuan bencana: Bantuan kepada mangsa banjir dan bencana sering lambat tiba, menyebabkan kesukaran kepada komuniti terjejas.	Ekonomi Sosial	Komuniti Ibu Tunggal Komuniti Siam Pok Kiang Komuniti Nelayan Laut Komuniti Mangsa Banjir	Kg Lay Out Kg Keluang Kg Benting Lintang Kg Belaoh	SDG 1: Tiada Kemiskinan Sasaran 1.3 – Melaksanakan sistem dan langkah perlindungan sosial yang bersesuaian secara nasional untuk semua, dan menjelang 2030, mencapai liputan yang besar kepada golongan miskin dan rentan. SDG 10: Mengurangkan Ketidaksamarataan Sasaran 10.2 – Menjelang 2030, memperkasa dan menggalakkan kemasukan sosial, ekonomi dan politik semua, tanpa mengira umur, jantina, kelainan upaya, bangsa, etnik, asal usul, agama atau status ekonomi atau lain-lain. SDG 11: Bandar dan Masyarakat Mampan Sasaran 11.5 – Menjelang 2030, mengurangkan dengan ketara bilangan kematian dan bilangan

NO	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
						mangsa terjejas, dan mengurangkan kerugian ekonomi langsung per KDNK global yang disebabkan oleh bencana, termasuk bencana berkaitan air, dengan tumpuan kepada melindungi golongan miskin dan rakyat dalam situasi yang terdedah.
3.	Infrastruktur dan Persekitaran	Keadaan jalan raya dan penyelenggaraan infrastruktur: Jalan berlubang dan tidak selamat, dan kekurangan lampu jalan. Masalah banjir dan hakisan pantai: Banjir berulang akibat sistem saliran tidak berkesan, pembalakan, dan projek pembangunan seperti ECRL.	Ekonomi Sosial Alam Sekitar	Komuniti Peniaga Pasar Malam Komuniti Nelayan Laut Komuniti Felda Kg Tenang Komuniti Petani	Kg Benting Lintang Kg Belaoh Kg Kruak, Kg La, Pasir Akar Jalan utama dan kampung di Besut	SDG 9: Industri, Inovasi dan Infrastruktur Sasaran 9.1 - Membangunkan infrastruktur yang berkualiti, boleh dipercayai, mampan dan berdaya tahan, termasuk infrastruktur serantau dan rentas sempadan, untuk menyokong pembangunan ekonomi dan kesejahteraan manusia, dengan tumpuan pada akses yang berpatutan dan adil untuk semua.

NO	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
		Hakisan pantai mengancam kehidupan nelayan laut. Pengurusan sampah yang tidak cekap: Kekurangan tong sampah dan penempatan yang tidak sesuai.				SDG 11: Bandar dan Komuniti Mampan Sasaran 11.2 – Menjelang 2030, sediakan akses kepada sistem pengangkutan yang selamat, mampu milik, mudah diakses dan mampan untuk semua, meningkatkan keselamatan jalan raya, terutamanya dengan meluaskan pengangkutan awam, dengan perhatian khusus kepada keperluan mereka yang berada dalam situasi terdedah, wanita, kanak-kanak, orang kelainan upaya dan orang tua. SDG 13: Tindakan Memerangi Perubahan Iklim Sasaran 13.1 – Kuatkan daya tahan dan kapasiti penyesuaian kepada bahaya berkaitan iklim dan bencana alam di semua negara.

NO	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
						SDG 14: Kehidupan di Bawah Air Sasaran 14.2 – Menjelang 2020, urus dan lindungi ekosistem marin dan pantai secara mampan untuk mengelakkan kesan buruk yang ketara, termasuk dengan mengukuhkan daya tahan mereka, dan mengambil tindakan untuk pemulihannya bagi mencapai lautan yang sihat dan produktif.
4.	Fenomena peminggiran sosial (<i>social exclusion</i>) dalam kalangan komuniti	Penyalahgunaan dadah dan gejala sosial: Penyebaran dadah seperti pil kuda, ketum, dan cendawan khayal dalam kalangan belia, disertai dengan peningkatan jenayah kecil seperti kecurian.	Sosial Tadbir Urus	Komuniti Siam Pok Kiang Komuniti Felda Kg Tenang Komuniti Petani Komuniti Mangsa Banjir	Kg Keluang Kg Belaoh Felda Kg Tenang Pangsapuri Ar-Rahman	SDG 3: Kesihatan yang Baik dan Sejahtera Sasaran 3.5 – Kuatkan pencegahan dan rawatan penyalahgunaan bahan, termasuk penyalahgunaan dadah narkotik dan penggunaan alkohol yang berbahaya. SDG 10: Mengurangkan Ketidaksamarataan

NO	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
		Isu kewarganegaraan: Terdapat penduduk yang tidak memiliki dokumen pengenalan rasmi akibat perkahwinan campur atau pendaftaran lewat.				Sasaran 10.3 - Memastikan peluang yang sama dan mengurangkan ketaksamaan hasil, termasuk dengan menghapuskan undang-undang, dasar dan amalan diskriminasi dan menggalakkan perundangan, dasar dan tindakan yang sesuai dalam hal ini. SDG 16: Keamanan, Keadilan dan Institusi yang Kuat Sasaran 16.9 - Menjelang 2030, sediakan identiti sah kepada semua, termasuk pendaftaran kelahiran.
5.	Cabaran Alam Sekitar dan Perubahan Iklim	Ancaman haiwan liar : Serangan haiwan seperti babi hutan, monyet mengancam keselamatan penduduk dan merosakkan tanaman. Perubahan iklim: Cuaca tidak menentu memberi	Sosial Alam Sekitar	Komuniti Nelayan Darat – Penternak Ikan Siakap Komuniti Petani Komuniti	Kg Air Tawar Kg Belaoh Kg Subhanallah Kg La	SDG 2: Sifar Kebutuhan Sasaran 2.4 - Menjelang 2030, memastikan sistem pengeluaran makanan yang mampan dan melaksanakan amalan pertanian berdaya tahan yang meningkatkan produktiviti dan pengeluaran, yang membantu mengekalkan ekosistem, yang mengukuhkan

NO	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
		kesan negatif kepada hasil pertanian dan penternakan akuakultur, menyebabkan kematian tanaman dan ikan. Kekerapan banjir dan bencana banjir yang tiada kesudahan		Penanam Sayur, Komuniti Mangsa Banjir	Kg Taman Tasik, Kg Nail	keupayaan untuk menyesuaikan diri dengan perubahan iklim, cuaca ekstrem, kemarau, banjir dan bencana lain, dan yang secara beransur-ansur meningkatkan kualiti tanah dan tanah. SDG 13: Tindakan Memerangi Perubahan Iklim Sasaran 13.1 – Kuatkan daya tahan dan kapasiti penyesuaian kepada bahaya berkaitan iklim dan bencana alam di semua negara. SDG 15: Kehidupan Darat Sasaran 15.5 – Ambil tindakan segera dan penting untuk mengurangkan kemerosotan habitat semula jadi, menghentikan kehilangan biodiversiti dan, menjelang 2020, melindungi dan mencegah kepupusan spesies terancam

4.0 GAMBARAN KESELURUHAN PEMETAAN ISU

4.1 Perincian Hasil Dapatan Isu-isu

Jadual 7. Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 1

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
FGD 1: Dialog Bersama Komuniti Ibu Tunggal Tarikh: 22 Januari 2025 Bilangan peserta: 12 orang Kaedah FGD: Perbincangan dalam 3 kumpulan			Agensi yang memberikan respon: 1. Jabatan Kebajikan Masyarakat (JKM) 2. Pejabat Belia dan Sukan 3. PERHILITAN 4. Jabatan Kerja Raya (JKR) 5. Jabatan Veterinar 6. Polis Diraja Malaysia (PDRM) 7. Jabatan Pendaftaran Negara (JPN) 8. Pejabat Kesihatan Daerah (PKD)
1.	Kesukaran ibu tunggal dalam mengakses sokongan kebajikan	Kelayakan bantuan kebajikan tidak mesra realiti (dinilai pada “boleh bekerja/sihat/muda”) menyebabkan ibu tunggal dan penjaga OKU takut memohon atau kerap ditolak/ditangguh.	Jabatan Kebajikan Masyarakat (JKM) Definisi ibu tunggal seringkali ditafsirkan secara longgar dalam konteks masyarakat kampung. Istilah ini bukan sahaja merujuk kepada wanita yang bercerai hidup atau mati, tetapi juga digunakan terhadap wanita yang suaminya dalam tahanan (penjara) atau digantung tidak bertali, bahkan wanita warga emas yang tinggal bersendirian.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			Status ibu tunggal bukan penentu utama kelayakan bantuan. Kriteria yang lebih penting adalah pendapatan dan tanggungan. JKM turut menjelaskan bahawa banyak individu yang bukan ibu tunggal pun layak dan menerima bantuan, manakala ada juga ibu tunggal yang tidak layak disebabkan pendapatan atau aset tertentu. Maka, kekeliruan sering timbul apabila masyarakat melihat daripada sudut status, bukan daripada aspek ekonomi sebenar
		Kriteria pekerjaan dianggap menyukarkan bantuan.	Jabatan Kebajikan Masyarakat (JKM) JKM menjelaskan bahawa tiada bantuan yang khusus untuk ibu tunggal, sebaliknya bantuan yang disalurkan bergantung kepada beberapa kriteria utama, khususnya: • Bilangan tanggungan – Bantuan diberikan sekiranya penerima mempunyai anak berusia 18 tahun ke bawah. Sekiranya anak-anak telah dewasa (contohnya lelaki berusia 25 atau 30 tahun), maka mereka tidak lagi dikira sebagai tanggungan, walaupun masih tinggal bersama.
		Pengalaman tidak konsisten antara agensi/masa (pernah ada, kemudian tiada).	
		Proses permohonan lambat/tiada maklum balas yang jelas.	

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			Keadaan kesihatan – Sekiranya penerima tidak mempunyai tanggungan tetapi menghidap penyakit kronik atau memerlukan rawatan berterusan, bantuan kewangan akan dipertimbangkan bagi menampung kos perubatan, lampin pakai buang (pampers) dan keperluan seumpamanya. JKM menegaskan bahawa bantuan tidak boleh dilihat daripada satu sudut sahaja, sebaliknya harus dilihat daripada pelbagai faktor kehidupan seperti tahap ekonomi, tanggungan, kesihatan dan kedudukan sosial.
		Maklumat bantuan sukar diperoleh dan ramai tidak tahu saluran/skim yang wujud.	Jabatan Kebajikan Masyarakat (JKM) JKM menegaskan bahawa dalam era digital, akses kepada maklumat sudah lebih terbuka. Ramai individu sudah celik IT dan tahu saluran permohonan bantuan, justeru dakwaan ramai yang tercicir dianggap tidak begitu tepat kecuali kes-kes yang baru bercerai atau kematian suami dalam tempoh terdekat yang masih dalam proses permohonan.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Persepsi ketidaktelusan/pilih kasih dalam agihan.	Jabatan Kebajikan Masyarakat (JKM) Terdapat mesyuarat fokus kumpulan yang bersidang setiap bulan, yang menyemak dan mengemas kini senarai miskin tegar dan penerima bantuan. JKM menyangkal perkara ini dengan menyatakan sebahagian besar aduan mungkin dipengaruhi oleh kekecewaan peribadi seperti pemohon pernah mohon tetapi gagal. Sebaiknya, pemohon boleh datang bertanya sebab permohonan ditolak, sama seperti proses temu duga kerja: perlu ada sebab untuk dipilih. Tambahan, parti politik tidak menjadi faktor kelayakan.
		Keperluan sebenar di mana pendapatan tidak mencukupi dan ramai ibu tunggal tidak bekerja.	Jabatan Kebajikan Masyarakat (JKM) JKM menjelaskan kategori miskin tegar masih wujud di Besut. Malah secara amnya, miskin tidak akan pernah hapus sepenuhnya, walaupun sesebuah negara itu maju. Angka atau statistik miskin tegar perlu dirujuk kepada Jabatan Perdana Menteri (JPM). JKM menyarankan agar bantuan berbentuk pemerkasaan ekonomi ("onsep "beri "ancing") dipertingkatkan, bukan hanya bantuan kewangan bulanan semata-mata.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			Contoh bentuk “pancing” yang dicadangkan: • Latihan dan bantuan untuk perniagaan • Program penternakan • Projek pertanian JKM menyatakan bahawa banyak agensi sedia ada memang sudah melaksanakan program seumpama itu, namun JKM sendiri juga wajar diberikan peruntukan atau peluang melaksanakan bentuk bantuan sebegini.
2.	Defisit peluang ekonomi dan daya saing tempatan	Peluang pekerjaan tempatan terhad dan ketidakpadanan kerja.	Pejabat Belia dan Sukan Isu peluang pekerjaan yang terhad dalam kalangan belia di daerah Besut merupakan satu cabaran yang nyata. Antara sebab utama isu ini berlaku adalah kerana wujudnya persepsi negatif dalam kalangan belia terhadap pekerjaan yang dianggap berat, kotor atau memalukan seperti bekerja di kilang keropok. Kebanyakan belia kini lebih cenderung memilih pekerjaan dalam sektor ekonomi gig seperti penghantar makanan GrabFood kerana ia dilihat lebih fleksibel dan bebas.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			Bagi menangani perkara ini, kerajaan negeri bersama agensi seperti PERKESO dan JobMalaysia telah menjalankan beberapa inisiatif melalui kerjasama dengan Pejabat Belia. Antara inisiatif tersebut termasuk program outreach yang menyasarkan belia untuk ditempatkan bekerja di kilang-kilang di luar negeri seperti di Selangor. Contohnya, terdapat belia dari Besut yang berjaya ditempatkan bekerja di kilang Panasonic, lengkap dengan kemudahan asrama dan pengangkutan. Namun begitu, sambutan terhadap program ini tidak menyeluruh kerana masih ada belia yang enggan berpindah dan lebih suka bekerja di dalam daerah sendiri. Pihak Pejabat Belia mencadangkan agar lebih banyak program latihan yang berasaskan soft skills serta bantuan awal seperti geran pemula perniagaan dapat disalurkan kepada belia tempatan. Bantuan ini boleh memupuk minat dan bakat mereka untuk menceburi perniagaan kecil seperti kedai goodies, perkhidmatan kejutan (<i>surprise delivery</i>), atau perniagaan bakeri. Di samping itu, daerah Besut mempunyai struktur organisasi belia yang aktif melalui Majlis Belia Daerah di bawah Majlis Belia Malaysia. Majlis ini merangkumi

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			gabungan pelbagai persatuan belia di peringkat kampung. Oleh itu, sekiranya ada sokongan dana, program pembangunan belia boleh digerakkan secara lebih meluas dengan kerjasama antara pelbagai agensi tempatan.
		Pengangguran graduan universiti.	Pejabat Belia dan Sukan Isu pengangguran dalam kalangan graduan turut dibangkitkan. Ramai graduan dari pantai timur sukar memperoleh pekerjaan dalam bidang mereka kerana kekurangan sektor industri di daerah ini. Kebanyakan peluang pekerjaan profesional berada di negeri-negeri pantai barat, menyebabkan ramai graduan terpaksa bekerja di luar daerah atau luar bidang pengajian. Sebagai contoh program yang berjaya, Pejabat Belia memaklumkan bahawa pada tahun lepas terdapat program latihan selama 21 hari dalam bidang automotif yang dilaksanakan di Besut dengan dana daripada Kementerian Sumber Manusia. Hasilnya, peserta program berjaya diserap masuk ke dalam industri automotif di Perodua. Program seperti ini dilihat sangat berkesan dan disarankan agar dapat dilaksanakan secara berkala serta diperluas kepada bidang-bidang lain.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			Pejabat Belia dan Sukan menjelaskan bahawa isu kekurangan tenaga kerja tempatan dalam sektor pembinaan dan perladangan bukan semata-mata disebabkan oleh pengambilan pekerja asing, tetapi berpunca daripada kurangnya minat dalam kalangan belia tempatan terhadap pekerjaan fizikal yang dianggap tidak menarik. Mereka turut berpandangan bahawa dasar-dasar sedia ada mungkin menyumbang kepada persepsi negatif tersebut. Justeru, satu kajian terperinci dicadangkan bagi mengenal pasti punca sebenar ketidaktertarikan ini, agar strategi intervensi yang lebih berkesan dapat dirangka untuk meningkatkan penglibatan belia dalam sektor yang berpotensi menjana pendapatan tinggi.
		Pendapatan tidak tetap dan tekanan kos sara hidup dalam kalangan ibu tunggal.	<i>Tiada maklum balas</i>
		Persaingan e-dagang (TikTok/online) menjejaskan jualan peniaga kecil tempatan.	Pejabat Belia dan Sukan Bersetuju dengan cabaran dalam dunia perniagaan hari ini semakin ketara dengan kehadiran peniaga atas talian. Oleh itu, terdapat satu cadangan agar latihan berkaitan strategi pemasaran digital seperti pembuatan kandungan untuk siaran langsung di platform seperti TikTok diberikan agar mereka dapat bersaing dengan lebih efektif.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			Latihan ini bukan sahaja tertumpu kepada kemahiran teknikal, tetapi juga merangkumi kandungan penyampaian yang berkualiti.
3.	Keperluan tambah baik infrastruktur asas	Terdapat lubang besar di hadapan Agrobazar yang memerlukan penyelenggaraan segera.	Jabatan Kerja Raya (JKR) Memaklumkan bahawa isu berkaitan lubang besar di hadapan Agrobazar Rakyat Tok Saboh telah pun diselesaikan. Walau bagaimanapun, menurut pegawai JKR, masalah tersebut melibatkan kerosakan pada struktur asas jalan (<i>road base</i>), dan bukan sekadar masalah permukaan. Oleh itu, walaupun kerja penampalan (<i>pothole patching</i>) telah dilakukan, ia tidak mampu menyelesaikan isu secara menyeluruh. Dalam kes seperti ini, JKR akan meletakkan papan tanda amaran “jalan rosak” sebagai langkah sementara sebelum pembaikan kekal dapat dilaksanakan. Pegawai turut menjelaskan bahawa secara dasarnya, aduan berkaitan lubang jalan sepatutnya diselesaikan dalam tempoh 24 jam mengikut akujanji JKR. Dalam aspek pengurusan aduan, JKR menyatakan bahawa aduan boleh disalurkan melalui pelbagai saluran. Aduan boleh dibuat terus kepada JKR tanpa perlu melalui Ketua Kampung atau pihak lain.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			Malah, JKR mempunyai sistem dalam talian sendiri, iaitu SISPA yang membolehkan orang awam mengemukakan aduan secara terus dan mudah.
4.	Keperluan penguatkuasaan aktiviti ternakan lepas bebas dan pengurusan pembangunan	Kerosakan tanaman akibat ternakan berkeliaran.	<i>Jabatan Veterinar</i> Memaklumkan bahawa banyak haiwan ternakan seperti lembu dan kambing yang berkeliaran di jalan raya tidak mempunyai sistem penandaan atau tagging, menyebabkan sukar untuk mengenal pasti pemilik sekiranya berlaku kemalangan atau kerosakan tanaman. Menurut prosedur, pihak Veterinar hanya boleh mengambil tindakan ke atas haiwan yang dikenal pasti pemiliknya. Sekiranya tiada maklumat, kuasa terletak di bawah pihak Majlis Daerah.
		Gangguan ternakan berkeliaran di kawasan perumahan hingga memasuki perkarangan rumah penduduk.	
		Kesannya terhadap keselamatan jalan raya dan risiko kemalangan (terutama waktu malam).	
		Kehadiran haiwan liar (babi hutan) merosakkan tanaman	Jabatan PERHILITAN Wakil Jabatan PERHILITAN Besut memaklumkan bahawa aduan berkaitan babi hutan di Kampung Layout adalah kes pertama yang diterima sejak sekian lama. Sebelumnya, populasi babi hutan telah menurun secara mendadak akibat wabak Demam Afrika, namun kini haiwan tersebut mula kembali ke kawasan penduduk. Jabatan sedang giat mengambil sampel untuk pemantauan.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			Pihak PERHILITAN menyeru agar sebarang aduan berkaitan babi hutan disalurkan terus ke pejabat mereka di talian 09-6956209. Sekiranya perlu, pihak mereka akan memasang perangkat atau mengambil tindakan menembak jika babi tersebut tidak berjaya ditangkap.
5.	Bencana banjir	Kekerapan dan tren tahunan (banjir hampir setiap tahun).	Polis Diraja Malaysia (PDRM) Menyatakan bahawa banjir merupakan antara isu paling besar di Besut. Banjir berlaku setiap tahun secara berulang, malah terdapat beberapa fasa banjir seperti Banjir Fasa 1 dan Fasa 2. Keadaan ini telah menyebabkan ramai penduduk terjejas dan menanggung kesusahan setiap kali bencana berlaku.
		Punca banjir adalah lokasi berhampiran sungai dan limpahan.	
		Impaknya, rumah tenggelam dan paras air tinggi.	
6.	Tingkah laku anti-sosial dan peminggiran sosial	Penyalahgunaan dadah dan ketum yang berlaku di kawasan flat.	Jabatan Kebajikan Masyarakat (JKM) Agensi bersetuju tentang realiti komuniti PPRT di mana, kadar gejala sosial sangat tinggi. Faktor ini dikaitkan dengan tahap mentaliti, tekanan ekonomi dan ketandusan bimbingan kerohanian.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
7.	Pengurusan sisa pepejal masih belum memadai	Tong sampah berada di luar kawasan kampung dan bilangan tong tidak mencukupi.	Jabatan Pendaftaran Negara (JPN) Memaklumkan bahawa tanggungjawab kutipan sampah adalah di bawah pihak Majlis Daerah, yang menyediakan tong sampah kepada rumah-rumah penduduk Penghulu dan Pegawai Kesihatan Daerah (PKD) Menyatakan bahawa isu utama bukan sahaja kekurangan tong sampah, tetapi juga kekerapan kutipan sampah yang terlalu jarang. Kutipan yang tidak konsisten menyebabkan sampah bertimbun, terutama apabila jarak antara satu kutipan ke satu kutipan terlalu jauh. Menurut PKD, keadaan ini telah menimbulkan masalah berangkai. Pertama, apabila berlaku longgokan sampah yang tidak dikutip, ia menarik kehadiran haiwan perosak seperti lembu, anjing dan haiwan liar lain yang mengais sampah. Kedua, terdapat segelintir penduduk yang bertindak membakar sampah tersebut, dan tindakan ini menyebabkan tong sampah rosak dan terbakar.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			Akibatnya, Majlis Daerah menghadapi kesukaran untuk menggantikan tong yang rosak kerana kekangan kos, yang seterusnya menyumbang kepada isu kekurangan tong sampah di kawasan tersebut. Penghulu menjelaskan bahawa ianya di bawah Majlis Daerah dan tidak melibatkan pihak ketiga seperti syarikat luar, namun PDRM menjelaskan bahawa terdapat kontraktor yang dilantik melalui kontrak oleh Majlis.

Jadual 8. Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 2

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
FGD 2: Dialog Bersama Nelayan Darat (Penternak Ikan Siakap di Kg Air Tawar) Tarikh: 22 Januari 2025 Bilangan peserta: 13 orang Kaedah FGD: Perbincangan dalam 2 kumpulan			Agensi yang memberikan respon: Tiada
1.	Peningkatan kos operasi dalam sektor perikanan	Harga makanan ikan meningkat ketara sejak PKP, dengan harga pallet 2kg naik daripada bawah RM100 kepada RM152. Kos makanan dari Vietnam mencecah RM150 sebeg, manakala makanan berkualiti dari Jepun lebih mahal. Kos operasi tinggi dan risiko kerugian dalam penternakan ikan. Kos elektrik yang tinggi, hampir menyamai kos modal, membebankan pengusaha kerana penggunaan berterusan motor pam dan pam oksigen 24 jam. Kenaikan tarif sebanyak 14% menambah tekanan, manakala alternatif tenaga solar memerlukan kos tinggi dan ketahanan terhadap air masin.	Tiada maklum balas

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
2.	Medium pemasaran hasil penternakan ikan terhad	Monopoli orang tengah dan harga jualan tidak memadai.	<i>Tiada maklum balas</i>
3.	Kesukaran untuk mengakses sokongan bantuan dan subsidi	Proses agihan permohonan bantuan SPEK dianggap tidak telus.	<i>Tiada maklum balas</i>
		Medium penyampaian maklumat terhad (tiada taklimat skim bantuan).	
		Ketiadaan TOL menghalang kelayakan menerima bantuan.	
4.	Kemampuan penternak akuakultur semakin berkurangan	Bilangan penternak di Kampung Air Tawar semakin berkurangan, berpunca daripada kekurangan sistem sokongan dan ketiadaan pusingan modal yang berterusan.	<i>Tiada maklum balas</i>
5.	Perubahan iklim	Perubahan cuaca mengubah parameter air (PH/kemasinan/suhu) dan menekan kesihatan ikan.	<i>Tiada maklum balas</i>

Jadual 9. Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 3

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
FGD 3: Dialog Bersama Komuniti Siam Pok Kiang, Kg Keluang Tarikh: 22 Januari 2025 Bilangan peserta: 33 orang Kaedah FGD: Perbincangan dalam 3 kumpulan			Agensi yang memberikan respon: 1. Jabatan Pertanian 2. Lembaga Pemasaran Pertanian Persekutuan (FAMA) 3. Jabatan Pengairan dan Saliran (JPS) 4. Jabatan Veterinar 5. Pejabat Daerah Besut 6. Kementerian Perdagangan Dalam Negeri dan Kos Sara Hidup (KPDN) 7. Jabatan Kerja Raya (JKR) 8. Polis Diraja Malaysia (PDRM) 9. Jabatan Kebajikan Masyarakat (JKM)
1.	Peningkatan kos input dan kebolehlaksanaan pertanian setempat	Kenaikan berterusan kos input pertanian dan ternakan dengan harga dedak yang sentiasa naik. Manakala peningkatan harga baja daripada anggaran sekitar RM60 kepada RM100 dan daripada RM150 kepada lebih RM200.	Jabatan Pertanian Agensi menjelaskan bahawa petani banyak bergantung kepada baja import seperti YaraMila dan Kuda Merah yang berkualiti tetapi mahal. Kos input seperti baja dan racun semakin meningkat disebabkan kenaikan harga oleh syarikat pengeluar, termasuk yang beroperasi dalam negara. Pegawai Pejabat Pertanian mencadangkan penubuhan syarikat baja tempatan di bawah inisiatif Kementerian Pertanian bagi mengurangkan kebergantungan kepada baja import. Namun, cabaran utama ialah baja buatan tempatan sering berkualiti rendah kerana tiada pemantauan.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			Akta Baja juga telah diangkat ke Parlimen (dalam proses giliran) dan apabila diluluskan, akan membolehkan Pejabat Pertanian membuat pemantauan dan penguatkuasaan ke atas kandungan baja, termasuk memastikan spesifikasi NPK dipatuhi. Subsidi baja ada disediakan tetapi jumlahnya terhad. Di Hulu Besut, hanya satu petani sahaja yang diluluskan untuk menerima subsidi tahun ini. Keutamaan diberikan secara giliran kerana jumlah petani berdaftar sangat ramai.
		Ketiadaan mesin tenggala dan traktor.	Jabatan Pertanian Disebabkan jawatan Pemandu Traktor telah dijumlahkan, perkhidmatan bajak dan jentera terpaksa diserahkan kepada Pertubuhan Peladang Kawasan (PPK), yang mengenakan caj lebih tinggi.
		Ketidakstabilan harga racun yang dipacu oleh kenaikan minyak.	Jabatan Pertanian Tiada subsidi disediakan untuk racun kerana dasar semasa menggalakkan amalan pertanian baik (GAP). Namun begitu, pegawai mencadangkan agar kementerian kawal harga racun yang kebanyakannya diimport.
		Terdapat keperluan bantuan pertanian secara meluas (ramai memerlukan).	<i>Tiada maklum balas</i>

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
2.	Ketidakseimbangan harga hasil pertanian dan penternakan	Pendapatan pengusaha tani tidak stabil akibat kejatuhan harga dan lambakan hasil.	Lembaga Pemasaran Pertanian Persekutuan (FAMA) Menyatakan masalah lambakan hasil juga berpunca daripada penanaman tidak mengikut jadual yang disyorkan, kerana petani dan ketua kelompok membuat keputusan sendiri mengikut strategi mereka. Ada yang menanam lewat untuk mengelak musim lambakan, dan berharap memperoleh harga lebih tinggi. Jabatan Pertanian Mengesahkan bahawa jadual penanaman hanya bersifat saranan, dan petani tetap mempunyai perancangan sendiri berdasarkan peraih dan pemborong yang telah ditetapkan. Malah pemborong ini dikatakan beroperasi seperti “kartel” kerana mereka mempunyai kumpulan tersendiri, termasuk kumpulan WhatsApp, yang menyelaraskan aktiviti pembelian dan harga.
		Sejak 2–3 tahun lalu, penternak berdepan dengan kejatuhan harga pasaran dan permintaan lemah akibat persaingan lembu import dari Thailand. Pembelian lembu ternakan yang dibeli RM8,000 dua tahun lalu kini mampu dijual sekita RM3,000 sahaja, menekan kelangsungan penternakan.	Jabatan Pengairan dan Saliran (JPS) Pegawai JPS (pandangan peribadi) mengesahkan penurunan harga lembu yang kini sekitar RM19–RM20 sekilogram, berbanding sebelum ini RM28–RM30. Salah satu punca utama yang dikenalpasti ialah harga dedak yang masih tinggi, iaitu sekitar RM58.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			Jabatan Veterinar Menjelaskan bahawa mereka tidak terlibat dalam kawalan harga, dan mengesahkan bahawa perubahan harga juga berpunca daripada isu lambakan lembu dari Thailand. Disebabkan sekatan pasaran ke China dan Myanmar, banyak lembu dari Thailand masuk ke Malaysia, termasuk kemungkinan secara tidak sah, sekali gus menjejaskan harga pasaran tempatan. Wakil dari Pejabat Daerah Besut Turut membandingkan situasi dengan lambakan kambing dari Kemboja sebelum ini yang turut menjadi isu nasional.
3.	Kesukaran dalam mengakses sokongan kebajikan.	Pemohonan bantuan kebajikan sukar diperoleh apabila kaedah penilaian JKM mengira pendapatan isi rumah termasuk gaji anak-anak yang sudah berkeluarga, menyebabkan purata pendapatan kelihatan tinggi lalu permohonan ditolak. Penilaian bantuan hanya berdasarkan luaran, sebagai contohnya dengan melihat kemampuan anak-anak yang bekerja dan memiliki kereta.	Jabatan Kebajikan Masyarakat (JKM) JKM menjelaskan bahawa bantuan yang disalurkan bergantung kepada beberapa kriteria utama, khususnya: 1. Bilangan tanggungan – Bantuan diberikan sekiranya penerima mempunyai anak berusia 18 tahun ke bawah. Sekiranya anak-anak telah dewasa (contohnya lelaki berusia 25 atau 30 tahun), maka mereka tidak lagi dikira sebagai tanggungan, walaupun masih tinggal bersama.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			2. Keadaan kesihatan – Sekiranya penerima tidak mempunyai tanggungan tetapi menghidap penyakit kronik atau memerlukan rawatan berterusan, bantuan kewangan akan dipertimbangkan bagi menampung kos perubatan, lampin pakai buang (pampers) dan keperluan seumpamanya. JKM menegaskan bahawa bantuan tidak boleh dilihat dari satu sudut sahaja, sebaliknya harus dilihat dari pelbagai faktor kehidupan seperti tahap ekonomi, tanggungan, kesihatan dan kedudukan sosial
		Persepsi pilih kasih dan diskriminasi bantuan.	Jabatan Kebajikan Masyarakat (JKM) Terdapat mesyuarat fokus kumpulan yang bersidang setiap bulan, yang menyemak dan mengemas kini senarai miskin tegar dan penerima bantuan. JKM menyangkal perkara ini dengan menyatakan sebahagian besar aduan mungkin dipengaruhi oleh kekecewaan peribadi seperti pemohon pernah mohon tetapi gagal. Sebaiknya, pemohon boleh datang bertanya sebab permohonan ditolak, sama seperti proses temu duga kerja: perlu ada sebab untuk dipilih. Tambahan, parti politik tidak menjadi faktor kelayakan.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
4.	Peningkatan kos sara hidup	Terdapat peningkatan kos barangan asas dan utiliti, di samping kemerosotan kuasa beli dalam kalangan komuniti Siam.	Kementerian Perdagangan Dalam Negeri dan Kos Sara Hidup (KPDN) KPDN menyatakan bahawa peningkatan kos barangan asas bukan hanya berlaku di Besut, tetapi merupakan fenomena nasional. Bagi menangani isu ini, kerajaan melalui KPDN melaksanakan Program Jualan Rahmah Madani (PJRM) yang dijalankan dua kali sebulan di setiap DUN, termasuk empat DUN di Besut, iaitu Kuala Besut, Kota Putera, Jertih dan Hulu Besut. PJRM dijalankan dalam dua bentuk, iaitu di premis tetap dan secara PJRM bergerak dengan konsep "kedai cari rakyat", iaitu bekerjasama dengan pemimpin setempat untuk menjual barang keperluan asas seperti gula, minyak, tepung, beras dan telur dengan pengurangan harga sehingga 30% lebih murah berbanding harga pasaran. Subsidi dalam program ini disuntik terus kepada barangan dan dinikmati secara langsung oleh pengguna.
5.	Kekurangan kemudahan asas dan sokongan perkhidmatan	Terdapat keperluan penyelenggaraan infrastruktur jalan, termasuk lampu dan pembersihan rumput bahu jalan.	Jabatan Kerja Raya (JKR) JKR menjelaskan bahawa terdapat beberapa isu yang di luar bidang kuasa mereka. Contohnya, isu penyelenggaraan infrastruktur seperti jalan, longkang, lampu jalan dan pemotongan rumput di kawasan

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
	komuniti (Cabang Empat Pok Kiang).		Cabang Empat Pok Kiang bukan di bawah JKR, sebaliknya di bawah tanggungjawab Pejabat Daerah. Tambahan, skop tanggungjawab bagi penyelenggaraan lampu jalan melibatkan beberapa pihak bergantung kepada lokasi. Jika lampu jalan dipasang di tiang milik TNB, maka penyelenggaraan adalah di bawah tanggungjawab TNB. Manakala, lampu jalan yang dipasang pada tiang milik JKR adalah dalam bidang kuasa JKR. Sekiranya lampu terletak di kawasan milik Majlis Daerah atau entiti lain seperti masjid, maka tanggungjawab penyelenggaraan biasanya terletak di bawah pemilik premis berkenaan atau pihak berkuasa tempatan.
		Permohonan lampu jalan secara persendirian memerlukan bayaran antara RM300 hingga RM600, bergantung kepada jenis lampu.	Polis Diraja Malaysia (PDRM) PDRM mengesahkan berlakunya perkara ini dan mencadangkan agar TNB menghapuskan bayaran permulaan tersebut dan membenarkan penduduk hanya membayar secara ansuran bulanan, sebagaimana yang pernah diamalkan sebelum ini. Penghulu turut mengesahkan bahawa bayaran permulaan ini mula dikenakan sekitar tahun 2018.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			Beliau menjelaskan bahawa tanpa bayaran deposit sebanyak RM900 untuk lampu putih atau RM300 untuk lampu kuning, mungkin lebih ramai penduduk akan mampu menyediakan pencahayaan di kawasan kediaman mereka. Jabatan Pendaftaran Negara (JPN) JPN juga menyatakan sokongan terhadap keperluan mengkaji semula dasar bayaran ini. Pegawai mencadangkan agar kerajaan atau pihak berkuasa menyediakan sumbangan khas untuk menampung bayaran deposit tersebut bagi meringankan beban penduduk luar bandar.
6.	Kekangan logistik dan kos pengurusan jenazah komuniti Siam	Komuniti Siam terpaksa menyewa van berharga RM500 apabila berlaku kematian kerana ketiadaan peruntukan bagi pengurusan mayat.	<i>Tiada maklum balas</i>

Jadual 10. Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 4

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
FGD 4: Dialog Bersama Peniaga Pasar Malam Tarikh: 23 Januari 2025 Bilangan peserta: 12 orang Kaedah FGD: Perbincangan dalam 2 kumpulan			Agensi yang memberikan respon: 1. Kementerian Perdagangan Dalam Negeri dan Kos Sara Hidup (KPDN) 2. Jabatan Pengairan dan Saliran (JPS) 3. Jabatan Pendaftaran Negara (JPN)
1.	Pelanggan berkurang dan kuasa beli lemah (pasca-pandemik)	Para peniaga pasar malam berhadapan dengan kekurangan pelanggan dan jualan perlahan sejak pandemik. Kesannya, pendapatan mereka pada masa kini hanya sekadar mencukupi dan jauh berbeza berbanding sebelum COVID. Faktor utama kurang pembeli dan jualan merosot ialah kekangan kewangan pembeli serta kebergantungan kepada cuaca yang mana kebanyakan pembeli bekerja kampung. Sebagai contohnya, pembeli yang menoreh getah akan hilang sumber pendapatan apabila musim hujan. Kesannya, mereka tidak dapat berbelanja. Persaingan saluran baharu (COD/gerai tepi jalan/rumah).	<i>Tiada maklum balas</i>

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
2.	Kos input naik dan sukar diperolehi	Harga bahan mentah naik secara berterusan tanpa penurunan. Sebagai contohnya, harga ayam naik daripada RM4 kepada RM8–RM10.	<i>Sila rujuk maklum balas agensi di FGD 3, isu nombor 4, Peningkatan kos sara hidup.</i>
		Peniaga sukar mendapatkan bekalan bahan mentah dan terpaksa mencari di banyak kedai terutamanya bagi bahan mentah seperti minyak dan telur.	
		Kesukaran mendapatkan minyak paket bersubsidi dan had pembelian. Ini memberi kesan kepada peniaga makanan di pasar malam kerana mereka memerlukan bekalan minyak secara berterusan.	Kementerian Perdagangan Dalam Negeri dan Kos Sara Hidup (KPDN) KPDN menyatakan penggunaan minyak masak subsidi khusus untuk isi rumah sahaja, bukan untuk peniaga. Sekiranya seseorang didapati menyimpan lebih daripada 12 paket minyak subsidi, ia dianggap satu kesalahan dan boleh dikompaun. Penjual juga hanya boleh menjual kepada mereka yang mempunyai lesen sah, dan bukan kepada pemborong atau peniaga tanpa kelulusan.
3.	Bencana banjir	Kawasan Pasir Akar, Batu 13 dan Bukit Payung sekitarnya sekiranya kerap dilanda banjir, terutama pada musim tengkujuh. Paras air pernah mencecah pinggang di tapak pasar malam. Punca dikenal pasti ialah kedudukan kawasan rendah berhampiran empangan (Paya Jajar, Paya Peda).	Jabatan Pengairan dan Saliran (JPS) Satu isu kritikal yang dibangkitkan adalah berkaitan kegiatan perlombongan pasir haram di kawasan Hulu Besut, terutamanya sekitar Batu 13 dan Sungai Pelagat. JPS mendedahkan bahawa walaupun pihak mereka tidak menyokong permohonan melombong pasir di kawasan tertentu, kelulusan masih diberikan di peringkat negeri.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Pembinaan projek ECRL dilihat memperburuk keadaan kerana tambakan tanah dan landasan bertindak sebagai benteng, menghalang aliran air. Kekurangan sistem saliran dan culvert menambah parah. Bermula tahun 2022, banjir semakin teruk sehingga rumah yang sebelum ini tidak pernah dinaiki air kini turut terjejas. Banjir berlaku beberapa kali setahun, tidak menentu. Aktiviti sedut pasir juga turut menjejaskan aliran sungai. Sebagai contohnya, aktiviti ini menyebabkan masalah hakisan sungai di Kg La. Walaupun aktiviti ini baru beberapa hari ditutup selepas beroperasi hampir dua tahun, kesannya masih berlarutan dan terdapat keraguan mengenai pihak yang memberi lesen. Tapak pasar malam Pasir Akar sering dinaiki air setiap kali hujan kerana parit tersumbat sejak 4-5 tahun lalu. Air bertakung hingga ke paras buku lali, memaksa peniaga berniaga dalam air.	Banyak aktiviti perlombongan pasir dijalankan secara haram dan dilaporkan menggunakan jentera berat tanpa kawalan. Beberapa serbuan telah dijalankan bersama Pejabat Laut Negeri, PDRM dan agensi lain, namun suspek sering kali telah meninggalkan lokasi lebih awal, dipercayai menerima maklumat dalaman terlebih dahulu. Malah, pegawai agensi turut dilaporkan diekori oleh individu yang tidak dikenali selepas operasi, menimbulkan kebimbangan terhadap keselamatan mereka. Kesan daripada aktiviti perlombongan ini amat serius. Sungai menjadi cetek, pam air tersumbat dengan pasir selepas musim banjir, dan infrastruktur menjadi tidak berfungsi. JPS menyatakan bahawa pasir yang banyak menyekat operasi pam air di Pelagat, sehingga kerja pembersihan perlu dilakukan setiap kali selepas banjir. Tindakan terhadap kes-kes ini memerlukan kerjasama pasukan penguat kuasa khas kerana ia melibatkan sindiket besar dengan nilai projek mencecah jutaan ringgit. Menurut KPDN, kes seumpama ini sepatutnya dikendalikan oleh pasukan khas seperti Bukit Aman, bukannya agensi daerah atau individu setempat, kerana melibatkan risiko keselamatan yang tinggi.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			JPS menjelaskan bahawa dakwaan projek ECRL menyebabkan air terkepung di Bukit Payung adalah tidak tepat. Menurut JPS, lokasi landasan ECRL yang paling hampir dengan Bukit Payung adalah sejauh 13 kilometer. Maka, berdasarkan kedudukan itu, impak secara langsung daripada ECRL terhadap aliran air di Bukit Payung dianggap hampir tiada. Walau bagaimanapun, JPS mengakui bahawa pengambilan pasir boleh memberi kesan besar kepada sistem saliran dan aliran sungai. Sekiranya hujan turun dan pada masa yang sama air laut pasang, ia akan melambatkan aliran keluar air sungai, seterusnya menyebabkan banjir bertakung yang lebih teruk. JPS turut menyatakan bahawa sebarang permohonan pengambilan pasir akan disiasat di peringkat daerah dan hasil siasatan itu akan dihantar ke ibu pejabat JPS. Namun begitu, pihak JPS daerah tidak mempunyai kuasa untuk menyatakan sokongan atau bantahan secara rasmi kerana kelulusan akhir dibuat oleh kerajaan negeri melalui mesyuarat bersama EXCO atau Jabatan Perancang Negeri (JUPEN).

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
4.	Pengurusan sampah dan kebersihan tapak niaga tidak memuaskan	Penempatan tong sampah yang tidak sistematik mengganggu perniagaan. Sampah kerap melimpah dan pungutan tidak menentu. Respons aduan dan pihak berwajib/pemaju kurang berkesan. Rasa tidak selesa berniaga kerana bau/kebersihan.	<i>Tiada maklum balas</i>
5.	Infrastruktur dan kemudahan asas tapak niaga tidak memadai	Ketiadaan ruang solat di Tapak Pasar Malam Pasir Akar. Jalan rosak di lokasi tertentu. Ketiadaan lampu jalan dan risiko keselamatan.	<i>Tiada maklum balas</i>
6.	Peluang kerja terhad	Belia tempatan majoritinya bekerja dalam sektor kampung (getah, sawit), manakala peluang kilang jauh di Kampung Raja. Ramai juga belia, termasuk lepasan universiti, masih menganggur.	<i>Sila rujuk maklum balas agensi di FGD 1, isu nombor 2 - Defisit peluang ekonomi dan daya saing tempatan.</i>
7.	Isu kewarganegaraan	Terdapat penduduk yang tidak memiliki kad pengenalan (IC) disebabkan oleh kelewatan dalam proses permohonan atau kerana berkahwin dengan individu daripada kaum Siam.	Jabatan Pendaftaran Negara (JPN) JPN menjelaskan bahawa mereka tidak mempunyai kuasa untuk mengesan individu yang tidak berdaftar di lapangan. Fungsi mereka hanya mendaftarkan kelahiran dan mengeluarkan dokumen apabila seseorang hadir untuk permohonan. Oleh itu, mereka tidak mempunyai data tentang berapa ramai individu di kampung-kampung yang masih belum berdaftar.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			JPN menegaskan bahawa sijil kelahiran tidak menentukan taraf kewarganegaraan. Tambahan permohonan taraf warganegara adalah di bawah Kementerian Dalam Negeri – KDN. Setiap permohonan akan diberikan resit dengan kod QR, dan pemohon perlu membuat semakan sendiri tentang status permohonan melalui kod tersebut. Bagi kes yang melibatkan permohonan pemastautin, JPN menjelaskan bahawa permohonan ini biasanya diuruskan oleh Pejabat Daerah, terutamanya bagi individu yang dilahirkan di negeri lain tetapi ingin mendaftar sebagai pemastautin di Terengganu. Isu perkahwinan rakyat tempatan (lelaki) dengan warga Thailand (perempuan) tanpa pendaftaran rasmi turut menyebabkan anak yang lahir tidak mendapat taraf warganegara Malaysia secara automatik. Jika tiada sijil nikah yang disahkan, taraf kewarganegaraan anak akan mengikut ibu – yang bukan warganegara. Namun begitu, jika bapa memperoleh pengesahan nikah (sama ada dari Thailand atau pejabat agama), pindaan kepada status warganegara anak boleh dibuat di JPN.

Jadual 11. Perincian Hasil Dapatkan Isu-isu FGD 5

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
FGD 5: Dialog Bersama Komuniti Nelayan Laut Tarikh: 23 Januari 2025 Bilangan peserta: 17 orang Kaedah FGD: Perbincangan dalam 2 kumpulan			Agensi yang memberikan respon: 1. Jabatan Pengairan dan Saliran (JPS) 2. Kementerian Perdagangan Dalam Negeri dan Kos Sara Hidup (KPDN)
1.	Hakisan pantai menjejaskan operasi nelayan	Masalah hakisan pantai yang semakin serius di Kampung Beting Lintang yang memerlukan pembinaan benteng atau pemecah ombak (<i>breakwater</i>). Hal ini demikian kerana, hakisan semakin rapat ke daratan setiap tahun dan kos pembinaan pemecah ombak ini sangat tinggi yang mencecah ratusan ribu ringgit dan nelayan tidak mampu menanggungnya. Persatuan nelayan pernah membina benteng sementara, namun tidak bertahan kerana akibat air masin. Permohonan membina benteng pemecah ombak ini telah dibawa ke pelbagai mesyuarat peringkat negeri dan kebangsaan (termasuk NEKMAT dan LKIM), namun masih tiada tindakan konkrit kerana faktor kos yang besar. Tambahan, anggaran projek pembinaan breakwater sepanjang 1.7 km adalah bernilai RM26 juta.	Jabatan Pengairan dan Saliran (JPS) Wakil Jabatan Pengairan dan Saliran (JPS) memaklumkan bahawa terdapat beberapa kawasan di Besut yang terlibat dengan isu hakisan pantai, termasuk Beting Lintang. Walau bagaimanapun, keutamaan kini diberikan kepada kawasan Teluk Bayu dan Pachakan kerana melibatkan infrastruktur, kediaman dan keselamatan nyawa. Kedua-dua kawasan ini telah dimasukkan dalam senarai projek, namun masih belum dilaksanakan. Mengenai cadangan kerja-kerja mitigasi di Beting Lintang, JPS menyatakan bahawa maklumat berkenaan kos RM200 ribu bagi jarak 1.7 km adalah tidak munasabah, dan kawasan tersebut belum berada dalam pengetahuan rasmi JPS. JPS memaklumkan bahawa setiap projek tebatan perlulah melalui kajian terlebih dahulu kerana setiap bentuk mitigasi seperti pembinaan benteng atau struktur ' <i>breakwater</i> ' perlu dinilai keberkesannya bagi mengelakkan pembaziran sumber.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Hakisan semakin ketara selepas pembinaan Kuala Kampung Mangkuk sejak tiga tahun lalu yang menyebabkan pergerakan pasir lari ke arah pantai lain. Terdapat juga kebimbangan risiko ombak besar yang mampu mencecah 2.7 meter hingga ke jalan, menjejaskan kawasan tapak meletakkan bot.	
2.	Tahap penguatkuasaan terhadap pukut tunda masih lemah	Pencerobohan pukut tunda masih berleluasa kerana kesukaran mengenakan tindakan undang-undang kepada pemilik bot yang berpangkat tinggi.	<i>Tiada maklum balas</i>
3.	Perubahan iklim dan kesan kepada hasil laut	Ketidaktentuan musim laut dan musim sotong kini menyebabkan hasil tangkapan berkurangan dan nelayan menanggung kerugian. Perubahan cuaca ini turut memberi kesan kepada data yang dihantar ke Jabatan Perikanan kerana musim tangkapan tidak lagi konsisten. Akibatnya, kos operasi meningkat sementara hasil semakin berkurang.	<i>Tiada maklum balas</i>

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
4.	Tekanan kos operasi dan akses mobiliti bagi nelayan	Kos operasi harian nelayan sangat tinggi dengan minyak iaitu diesel menjadi komponen terbesar dengan peningkatan harga. Malahan, kos minyak sahaja sekitar RM200 sehari, tidak termasuk kos lain.	Kementerian Perdagangan Dalam Negeri dan Kos Sara Hidup (KPDN) KPDN memaklumkan bahawa subsidi diesel telah dimansuhkan, namun untuk nelayan dan pengusaha pengangkutan air, bantuan disalurkan melalui Permit Khas 2.0. Permohonan perlu dimasukkan ke dalam sistem khas, dan hanya pemohon yang layak dan mempunyai lesen bot atau lesen nelayan akan diluluskan.

Jadual 12. Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 6

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
FGD 6: Dialog Bersama Komuniti FELDA di Kampung Felda Tenang Tarikh: 24 Januari 2025 Bilangan peserta: 12 orang Kaedah FGD: Perbincangan dalam 2 kumpulan			Agensi yang memberikan respon: 1. Polis Diraja Malaysia (PDRM) 2. Jabatan Pendaftaran Negara (JPN) 3. Penghulu
1.	Status pemilikan tanah generasi kedua masih tergantung	Pemilikan tanah untuk generasi kedua FELDA tertangguh lama selepas penukaran tapak asal yang diperuntukkan kepada generasi kedua menjadi ladang kambing tenusu, sekali gus menjejaskan proses pengagihan. Kini pihak berkuasa tempatan perlu menggazet semula tanah tersebut, dan pembatalan status GSA menjadi syarat utama sebelum pengagihan kepada generasi kedua boleh diteruskan..	Tiada <i>maklum balas</i>
		Terdapat cadangan menggunakan tanah rizab polis (10 ekar lebih) yang tidak digunakan ditukar kepada tanah generasi kedua.	Polis Diraja Malaysia (PDRM) PDRM menjelaskan bahawa tanah tersebut tidak boleh diberikan kepada pihak luar kerana ia dirancang untuk projek jangka panjang seperti pembinaan balai polis penuh, yang memerlukan sekurang-kurangnya 5 hingga 8 ekar. Tambahan, terdapat cadangan pembinaan pondok polis baharu di Felda Tenang, menggantikan pondok sedia ada yang sering dinaiki air setiap kali banjir.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			Pondok lama kini terletak di atas tanah milik FELDA, manakala PDRM memiliki tanah seluas 15 ekar bersebelahan lokasi tersebut. Tanah ini telah diwartakan di bawah PDRM dan dirancang untuk pembangunan keselamatan jangka panjang. Namun, masih tiada peruntukan disalurkan untuk pembinaan baru walaupun mesyuarat telah diadakan sejak Ogos tahun lalu. Kos anggaran pembinaan adalah sekitar RM1 juta sahaja, melibatkan dua berek dan satu pondok pengoperasian asas.
2.	Perwarisan dan elaun sara hidup tertanggung	Proses pertukaran nama milik selepas kematian peneroka asal berjalan lambat. Kelewatan ini memberi kesan langsung kepada pendapatan waris, terutamanya melalui elaun sara hidup sekitar RM800 yang terhenti serta-merta sejurus peneroka asal meninggal dunia. Terdapat kes di mana elaun telah terhenti hampir setahun dan hasil sebenar ladang juga tertunggak sehingga RM40,000, menyebabkan tekanan kewangan kepada keluarga.	<i>Tiada maklum balas</i>

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
3.	Kemudahan asas dan infrastruktur di Felda tidak memadai	Terdapat keperluan penyelenggaraan jalan dan lampu jalan pada segmen Batu 3 hingga pintu gerbang. Walaupun penduduk telah memaklumkan kepada TNB pada awal tahun lalu, namun tiada tindakan susulan diambil. Kesukaran untuk mendapatkan bekalan air dan elektrik bagi pembinaan rumah baru kerana perubahan peraturan. Dahulu, permohonan lebih mudah diluluskan tetapi kini terdapat syarat tambahan, termasuk bayaran dan cukai.	<i>Tiada maklum balas</i>
4.	Penghijrahan belia	Generasi muda ramai berhijrah keluar disebabkan kekurangan peluang pekerjaan tempatan dan perumahan. Ini menyebabkan komuniti FELDA didominasi oleh golongan warga emas. Kesannya, enrolmen sekolah setempat menurun.	<i>Tiada maklum balas</i>
5.	Bencana banjir	Banjir menjadi masalah tahunan yang berulang di kawasan FELDA, dengan kekerapan antara 4 hingga 5 kali setahun di kawasan tertentu seperti Peringkat 2 dan 5, FELDA. Keadaan ini berpunca daripada sistem saliran yang tidak berfungsi dengan baik.	<i>Tiada maklum balas</i>

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Keadaan banjir turut menjadi lebih buruk selepas pembinaan empangan yang menukar aliran semula jadi air.	

Jadual 13. Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 7

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
FGD 7: Dialog Bersama Komuniti Petani Kampung Belaoh dan Kampung Keruak Tarikh: 24 Januari 2025 Bilangan peserta: 7 orang Kaedah FGD: Perbincangan dalam 2 kumpulan			Agensi yang memberikan respon: 1. Jabatan Pertanian 2. Lembaga Pemasaran Pertanian Persekutuan (FAMA) 3. Jabatan Pengairan dan Saliran (JPS) 4. PERHILITAN 5. VETERINAR 6. Jabatan Veterinar 7. Polis Diraja Malaysia (PDRM) 8. Agensi Antidadah Kebangsaan (AADK)
1.	Kitaran penyakit tanaman dan risiko kegagalan musim	Petani berhadapan pola penyakit yang konsisten merentas tanaman. Pengulangan tanaman sehingga tiga musim mendorong peningkatan penyakit tanaman terutamanya layu bakteria. Tambahan, serangan terik, hama dan penyakit kulat yang menjejaskan pelbagai komoditi seperti tembikai, lada dan bendi. Ketiadaan rawatan berkesan menyebabkan tanaman mati dalam satu musim dan risiko kerugian.	<i>Tiada maklum balas</i>

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Faktor cuaca menjadi punca utama serangan penyakit tanaman tersebut. Hujan berlebihan mencetuskan layu bakteria dan penyakit kulat, manakala cuaca terik meningkatkan serangan hama.	
2.	Peningkatan kos input dan kebolehlaksanaan pertanian setempat	Kos menyewa jentera (roto/tractor) kini dicaj RM150 sejam berbanding RM80 sejam pada 2015, didorong kenaikan harga diesel. Sebagai contohnya, ladang tembikai seluas 30 hektar yang memerlukan 40–50 jam kerja, kos traktor sahaja mencecah RM6,000–RM7,500 (berbanding RM3,200–RM4,000 pada kadar lama), sekali gus menekan modal pusingan.	<i>Tiada maklum balas</i>
		Kelewatan dan maklumbalas tidak konsisten dari Pejabat Pertanian/PELADANG (alasan seperti ketiadaan jentera atau pemandu) memaksa petani menyewa daripada pihak luar.	Jabatan Pertanian Jabatan Pertanian dahulu menyediakan perkhidmatan jentera (membaja, meratakan tanah), namun kini tidak lagi kerana jawatan Pemandu Traktor telah dijumlahkan dan tiada pengganti. Petani kini perlu mendapatkan perkhidmatan daripada PPK, yang kosnya lebih tinggi.
		Harga baja melonjak daripada RM80–100 sebungkus pada 2018 kepada sekitar RM175 (baja Jepun) dan RM205–210 (SingaKuda/Yara), sekali gus meningkatkan kos pengeluaran dan menekan modal pusingan.	Jabatan Pertanian Memaklumkan bahawa petani di kawasan seperti Kampung Belaoh bergantung kepada baja import (contohnya jenama Yaramilah dan "kuda merah") kerana ia terbukti lebih berkualiti dan berkesan.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Petani sayur terpaksa beralih kepada baja jenama murah sebagai alternatif, namun tindakan ini menjejaskan hasil tanaman dan menyumbang kepada penurunan kesuburan tanah.	Namun begitu, kos bagi baja dan racun ini adalah sangat tinggi, dan telah menjadi beban kepada petani akibat peningkatan harga pasaran dan kos operasi yang semakin meningkat. Syarikat-syarikat yang membekalkan input juga mengenakan harga yang tinggi. Penggunaan baja murah keluaran tempatan tidak berkesan disebabkan oleh kualiti dan komposisi yang tidak menepati piawaian. Keadaan ini berlaku kerana tiada penguatkuasaan atau pemantauan menyeluruh terhadap baja-baja tempatan. Pejabat Pertanian telah mencadangkan satu Akta Baja yang kini sedang diangkat ke Parlimen. Akta ini bertujuan untuk: • Menguatkuasakan pemantauan terhadap baja yang dipasarkan. • Mengawal piawaian kualiti baja. • Melindungi petani daripada menggunakan produk yang tidak berkesan. Turut mencadangkan agar Kementerian Pertanian mewujudkan satu atau beberapa syarikat perintis yang boleh mengeluarkan baja tempatan berkualiti tinggi sebagai alternatif kepada produk import.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			Ini bertujuan mengurangkan kebergantungan kepada baja luar negara, sambil memastikan keberkesanan pada tanaman tempatan.
		Tahap keberkesanan dan peningkatan harga racun menambah kos operasi pertanian.	<i>Tiada maklum balas</i>
3.	Ketidakstabilan harga dan kuasa orang tengah	Petani berdepan ketidaktentuan harga pasaran. Sebagai contoh, apabila harga tembikai atau timun jatuh di bawah RM1, hasil jualan merosot dan petani menanggung kerugian. Apabila pengeluaran tembikai dan sayuran meningkat serentak, lambakan hasil menekan harga turun hampir setiap hari hingga sekitar RM0.80/kg. Orang tengah menghentikan pengambilan ketika harga jatuh, menyebabkan jualan terhenti. Setiap kali harga turun di bawah RM1/kg, petani menanggung kerugian. Ketiadaan harga lantai membolehkan orang tengah menekan harga hingga $\pm$RM0.80/kg. Tambahan, FAMA tidak konsisten mengawal harga dan kerajaan kurang intervensi.	<i>Sila rujuk maklum balas agensi di FGD 3, isu nombor 2, Ketidakseimbangan harga hasil pertanian dan penternakan</i>

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Petani mencadangkan agar FAMA menetapkan harga lantai sekurang-kurangnya RM1.50/kg (contoh: timun Cina/tembikai) supaya kos tertampung dan jualan stabil. FAMA menghadkan pembelian kepada hasil gred A dan menolak gred B ke bawah, lalu memaksa petani bergantung kepada peraih. Peraih pula kerap menipu atau melengah bayaran. Sebagai contohnya, dalam satu musim, tunggakan sehingga mencecah RM22,000.	
4.	Kemudahan pemasaran tidak seimbang	Pusat pengumpulan hanya wujud untuk durian, manakala tiada pusat khusus bagi sayur atau tembikai.	Jabatan Pertanian Memaklumkan bahawa satu pusat pengumpulan hasil telah dibina di Kampung Belaoh sebagai sebahagian daripada peruntukan di bawah program Kampung Angkat Sejati Madani. Pada asalnya, perancangan pusat ini adalah untuk hasil durian sahaja, namun belum ada perbincangan lanjut bersama komuniti setempat tentang pelaksanaan dan penggunaan sebenar pusat ini secara menyeluruh. Sebelum ini, petani hanya menggunakan kawasan tepi jalan untuk mengumpul hasil durian, yang sempit dan tidak sesuai.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			Dengan pembinaan pusat baru ini, ia akan memberikan ruang yang lebih sesuai dan terancang untuk urusan pengumpulan hasil tani. Namun begitu, terdapat isu struktur penyelarasan kerana projek ini secara teknikal dikendalikan oleh JKR dengan peruntukan daripada MOF, manakala penggunaannya adalah di bawah tanggungjawab Pejabat Pertanian.
		Kesannya, petani memasarkan hasil ke Jertih, Pasar Borong Lampu (Kuala Besut), Kota Bharu dan Kuala Terengganu, memilih lokasi mengikut harga tertinggi dan kemampuan pengambilan pemborong.	Lembaga Pemasaran Pertanian Persekutuan (FAMA) FAMA mencadangkan agar dicari satu pendekatan baharu untuk mengurangkan kos penghantaran hasil tani ke Kuala Lumpur, contohnya melalui penggunaan lori dengan kos yang lebih rendah supaya usahawan boleh menjual secara terus kepada pasaran. Berdasarkan tinjauan beliau, harga tembikai di Kuala Lumpur masih kekal sekitar RM3 hingga RM4 sekilogram. Namun, kos penghantaran menggunakan lori bagi kuantiti lapan tan adalah sekitar RM1,400 hingga RM1,500, dan sebelum ini anggaran kos hanyalah RM1,300. Kenaikan ini dipercayai berpunca daripada harga diesel yang meningkat.
		Kos logistik turut meningkat akibat kenaikan diesel serta risiko saman JPJ. Penghantaran sekitar satu tan menggunakan Hilux memerlukan permit barangan, dan JPJ mewajibkan permit berkitar setiap enam bulan, sekali gus membebankan petani yang tidak mengangkut secara tetap.	
		Pembelian diesel terhad dan membebankan petani apabila pihak berkuasa mensyaratkan permit KPDNKK untuk mendapatkan kuota, sekali gus meningkatkan kos logistik. Setakat	Jawapan bertulis daripada Kementerian Perdagangan Dalam Negeri dan Kos Sara Hidup (KPDN)

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		ini, petani terpaksa membeli pada harga pasaran tanpa subsidi.	Isu Permit dan Subsidi - Sistem permit khas 2.0 boleh diakses melalui pautan yang berikut:- https://permitkhas.kpdn.gov.my/login - Terdapat 7 kategori yang layak memohon (sila rujuk lampiran untuk penerangan lain). Walaubagaimanapun, bagi pembelian diesel untuk petani, penternak, pesawah yang mengusahakan kebun, sawah dan penternakan secara kecil-kecilan serta mendapat surat pengesahan dari agensi yang berkaitan adalah tidak melebihi 200 liter /sehari pembelian)
5.	Sekuriti tanah terhadap	Projek pertanian di kawasan sekitar Kg Belaoh kebanyakannya dijalankan di atas tanah FELCRA melalui kontrak bersama pengurusan FELCRA Keruak. Permohonan tanah melalui Pejabat Tanah sering ditolak dengan alasan kawasan tersebut merupakan hutan simpan, walaupun aktiviti pembalakan berlesen masih berlaku di situ.	<i>Tiada maklum balas</i>

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
6.	Kesukaran untuk mengakses sokongan kebajikan dan bantuan pertanian	Bantuan input/peralatan Pertanian bersifat "sekali mohon" dan sejak setahun kebelakangan ini banyak permohonan tidak diluluskan Agihan bantuan tidak menyeluruh (hanya lebih kurang 3 daripada 15 orang menerima) (Nota: bantuan pertanian untuk tanaman kontan)	Jabatan Pertanian Mengakui bahawa jumlah peruntukan subsidi tersebut adalah sangat terhad dan perlu diagihkan secara bergilir dalam kalangan petani yang berdaftar. Contohnya, bagi tahun semasa, hanya seorang petani sahaja di kawasan Hulu Besut, termasuk Kampung Belaoh, yang diluluskan untuk menerima subsidi. Jumlah bantuan yang diterima oleh individu tersebut hanyalah sekitar RM15,000 hingga RM16,000 dalam bentuk barangan. Menurut rekod Pejabat Pertanian, terdapat kira-kira 1,500 orang petani berdaftar di daerah Besut, menjadikan proses pengagihan perlu dilakukan secara bergilir atau "<i>rotate</i>" dari tahun ke tahun. Pegawai Pejabat Pertanian menjelaskan bahawa dalam sesetengah tahun, hanya satu kumpulan petani diberikan bantuan, manakala kumpulan lain perlu menunggu giliran iaitu mungkin selepas dua atau tiga tahun. Pendekatan ini diambil bagi memastikan semua petani yang layak akhirnya akan menerima bantuan, walaupun dalam tempoh yang berbeza. Perkara ini secara tidak langsung menjawab aduan segelintir petani yang menyatakan mereka tidak pernah menerima sebarang subsidi walaupun pernah memohon.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
7.	Degradasi alam sekitar dan bencana banjir	Aktiviti pembalakan di bukit berhampiran Kampung Subhanallah yang diluluskan oleh kerajaan negeri serta aktiviti korek pasir di Kampung La telah menyebabkan hakisan tanah, menjadikan air sungai keruh dan kotor terutama ketika hujan. Hakisan tebing sungai turut menurunkan kualiti air dan mengurangkan keluasan kawasan tanaman. Banjir memusnahkan sehingga keseluruhan tanaman yang menyebabkan petani kehilangan modal pusingan dan menggugat kitaran penanaman.	Jabatan Pengairan dan Saliran (JPS) Satu isu kritikal yang dibangkitkan adalah berkaitan kegiatan perlombongan pasir haram di kawasan Hulu Besut, terutamanya sekitar Batu 13 dan Sungai Pelagat. JPS mendedahkan bahawa walaupun pihak mereka tidak menyokong permohonan melombong pasir di kawasan tertentu, kelulusan masih diberikan di peringkat negeri. Banyak aktiviti perlombongan pasir dijalankan secara haram dan dilaporkan menggunakan jentera berat tanpa kawalan. Beberapa serbuan telah dijalankan bersama Pejabat Laut Negeri, PDRM dan agensi lain, namun suspek sering kali telah meninggalkan lokasi lebih awal, dipercayai menerima maklumat dalaman terlebih dahulu. Malah, pegawai agensi turut dilaporkan diekori oleh individu yang tidak dikenali selepas operasi, menimbulkan kebimbangan terhadap keselamatan mereka. Kesan daripada aktiviti perlombongan ini amat serius. Sungai menjadi cetek, pam air tersumbat dengan pasir selepas musim banjir, dan infrastruktur menjadi tidak berfungsi. JPS menyatakan bahawa pasir yang banyak menyekat operasi pam air di Pelagat, sehingga kerja pembersihan perlu dilakukan setiap kali selepas banjir.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			Tindakan terhadap kes-kes ini memerlukan kerjasama pasukan penguat kuasa khas kerana ia melibatkan sindiket besar dengan nilai projek mencecah jutaan ringgit. Menurut KPDN, kes seumpama ini sepatutnya dikendalikan oleh pasukan khas seperti Bukit Aman, bukannya agensi daerah atau individu setempat, kerana melibatkan risiko keselamatan yang tinggi.
8.	Isu kewarganegaraan	Terdapat beberapa keluarga ketiadaan dokumen kerana perkahwinan tidak didaftarkan di Malaysia. Pihak berkuasa tidak mengiktiraf surat nikah luar negara, lalu JPN menolak pendaftaran anak untuk sijil kelahiran dan kad pengenalan. Untuk mengesahkan perkahwinan, pasangan perlu melalui Pejabat Agama, naik mahkamah dan membayar denda, tetapi kekangan kewangan menghentikan proses itu. Akibatnya, anak-anak tidak boleh bersekolah dan kekal tanpa dokumen pengenalan. Situasi ini melibatkan kira-kira 4 hingga 5 kes dalam komuniti.	<i>Sila rujuk maklum balas agensi di FGD 4, isu nombor 7, Isu kewarganegaraan</i>

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
9.	Penyalahgunaan dadah dan kesannya terhadap sosial-komuniti	Penyalahgunaan dadah berleluasa yang didominasi "pil kuda", manakala ketum dan "mushroom" turut merebak. Penglibatan aktiviti ini bermula seawal Darjah 6 hingga dewasa 18-50. Penagihan dadah ini turut menjejaskan keselamatan kebun seperti kecurian hasil	Agensi Antidadah Kebangsaan (AADK) Menjelaskan bahawa mereka melaksanakan operasi berkala di Hulu Besut, namun operasi tersebut tertumpu kepada pengambilan penagih bagi tujuan rawatan dan pemulihan, bukan untuk pendakwaan memiliki dadah di bawah Seksyen 12(2). AADK hanya berperanan di bawah Akta Penagih Dadah (Rawatan dan Pemulihan) 1983, khususnya Seksyen 3. AADK memaklumkan bahawa pada tahun 2025, mereka telah melakukan tangkapan ke atas 4 individu melibatkan kampung Belaoh, Keruak, Bekok dan Bukit Payung. Kesemua mereka telah direman dan akan dikenakan perintah rasmi tidak lama lagi. Jenis dadah yang dominan di kawasan ini ialah pil kuda, dan pergerakan pengedaran dadah ini berlaku secara aktif melalui saluran komunikasi tertutup seperti kumpulan WhatsApp. Setakat tahun 2025, AADK Hulu Besut telah menerima 13 aduan, dan semua tindakan pengambilan adalah bersifat rawatan, bukan menghukum.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			Polis Diraja Malaysia (PDRM) Menegaskan bahawa peranan mereka adalah untuk menghukum, tidak seperti AADK dan KKM yang memberi rawatan. PDRM menjalankan siasatan dan pendakwaan terhadap pemilikan dan penagihan di bawah akta berkaitan. Menurut PDRM, tangkapan berkaitan dadah berlaku setiap hari di Besut, dan jumlah kes adalah sangat tinggi. Dalam satu lokap, daripada 50 orang yang ditahan, sekitar 40 orang adalah berkaitan dadah. Kebanyakan penagih terdiri daripada lelaki berbangsa Melayu, dan terdapat juga wanita yang terlibat, termasuk dalam tangkapan di kawasan Flat Ar-Rahman. PDRM turut menerangkan mengenai Seksyen 39C Akta Dadah Berbahaya (ADB), yang digunakan terhadap penagih berulang kali. Mereka yang disabitkan di bawah seksyen ini akan menerima hukuman mandatori penjara lima tahun dan sekurang-kurangnya lima sebatan. Namun begitu, walaupun selepas menjalani hukuman 3 hingga 5 tahun, majoriti penagih masih kembali menagih selepas dibebaskan.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
10.	Pertembungan antara masyarakat dan kehidupan dengan habitat alam	Haiwan perosak seperti kera, babi hutan dan lembu liar merosakkan tanaman secara serius. Seekor lembu yang memijak kawasan tanaman boleh memusnahkan satu barisan timun cina yang mampu menghasilkan hingga 10kg sepokok. Gangguan kera dan monyet yang berjumlah berpuluh hingga ratusan ekor turut menjadi ancaman besar kepada hasil pertanian. Pemasangan pagar elektrik hanya berkesan untuk mengekang gangguan babi/lembu, tetapi tidak untuk kera. Pada akhirnya, petani terpaksa menanggung kos baru dengan mengupah penembak pada kadar sekitar RM25 seekor sepanjang musim buah.	Jabatan PERHILITAN Pihak PERHILITAN menjelaskan bahawa monyet menjadi semakin agresif apabila diberi makan oleh orang ramai. Ini menyebabkan mereka cepat membiak dan berani menyerang manusia. Pejabat PERHILITAN menyeru agar orang awam tidak memberi makanan kepada haiwan ini dan segera melaporkan sebarang insiden serangan. Monyet biasanya ditangkap menggunakan perangkap atau ditembak sekiranya bersifat agresif (bertaring panjang dan bersaiz besar). Bagi monyet yang berjaya ditangkap dan tidak berbahaya, ia akan dihantar ke Taman Negara. Namun begitu, tindakan ini kadangkala mendapat bantahan daripada pencinta haiwan sehingga membawa kepada isu undang-undang dan perbicaraan mahkamah. Pegawai PERHILITAN menjelaskan bahawa tindakan mereka sentiasa berpandukan undang-undang, termasuk Akta Pemuliharaan Hidupan Liar. PERHILITAN mengakui kekurangan peralatan seperti perangkap, kerana pejabat Besut yang turut meliputi daerah Setiu hanya mempunyai 15 unit perangkap untuk kawasan yang sangat luas, termasuk hingga ke Alur Lit, Belara dan Lembah Bidong.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			Kakitangan pula hanya terdiri daripada lapan orang, termasuk seorang pegawai. Oleh itu, MPKK dan komuniti setempat disarankan untuk menyediakan perangkap sendiri jika perlu. Pejabat Pertanian juga dimaklumkan memiliki peruntukan dan peralatan tertentu yang boleh digunakan bersama. PERHILITAN sangat menggalakkan penduduk kampung untuk bekerjasama dengan pihak jabatan. Namun terdapat kes di mana penduduk bertindak sendiri, termasuk menjual haiwan yang ditangkap. Ini boleh membawa kepada tindakan undang-undang di bawah Akta Pemuliharaan Hidupan Liar kerana menangkap atau menjual hidupan liar tanpa lesen adalah kesalahan.
		Terdapat kebimbangan baru iaitu kehadiran harimau di tapak penanaman (FELCRA Keruak).	Jabatan PERHILITAN Pada awal tahun ini (24 Januari), seekor harimau dahan telah berjaya ditangkap di kawasan berhampiran Sungai Kemia, Kampung Belaoh. Harimau tersebut bukan harimau belang, tetapi spesies harimau dahan yang lebih kecil dan biasanya hanya menyerang haiwan seperti ayam, itik, dan monyet. Haiwan ini dipercayai tersesat dari habitat asalnya iaitu Hutan Simpan berhampiran kampung.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			Pihak PERHILITAN telah memindahkan harimau ini ke kawasan perlindungan seperti di Tasik Kenyir. Selain itu, populasi gajah liar turut dikesan di kawasan Felcra Keruak, di mana lebih 10 ekor sedang menceroboh ladang sawit. Sebahagian daripada kumpulan ini telah ditangkap di Pak Sit. Gajah-gajah ini dipercayai keluar akibat aktiviti pembalakan yang sedang berjalan di lima lokasi sekitar hutan simpan. Pihak PERHILITAN menjelaskan bahawa mereka tidak dapat mengambil tindakan jika gajah berada di dalam kawasan hutan simpan kerana itu adalah habitat semula jadi mereka. Hanya apabila gajah memasuki kampung dan mengganggu keselamatan manusia, barulah tindakan pemindahan boleh dilakukan. Jabatan PERHILITAN Menurut makluman, harimau belang masih wujud di kawasan Hutan Simpan Tasik Pelagat hingga ke Lata Tembakah dan kawasan Tenang. Namun, tiada insiden terkini yang melibatkan pencerobohan ke kawasan kampung.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
11.	Kekurangan infrastruktur sisa pepejal dan risiko kesihatan awam	Infrastruktur sisa pepejal di Kg Belaoh dan kawasan hadapan Keruak tidak setara dengan jumlah penduduk. Kekurangan tong dan ketiadaan tapak pengumpulan rasmi merupakan faktor utama.	<i>Sila rujuk maklum balas agensi di FGD 1, isu nombor 7, Pengurusan sisa pepejal masih belum memadai</i>
		Jadual kekerapan pengutipan sampah tidak sepadan dengan jumlah sisa. Kekangan tong membuat sampah bertaburan di laluan umum dengan kehadiran sekitar 10 anjing liar menambah kebimbangan	<i>Tiada maklum balas</i>

Jadual 14. Perincian Hasil Dapatkan Isu-isu FGD 8

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
FGD 8: Dialog Bersama Komuniti Mangsa Banjir Tarikh: 24 Januari 2025 Bilangan peserta: 20 orang Kaedah FGD: Perbincangan dalam 2 kumpulan			Agensi yang memberikan respon: 1. Jabatan Pengairan dan Saliran (JPS) 2. Jabatan Kebajikan Masyarakat (JKM) 3. Kementerian Perdagangan Dalam Negeri dan Kos Sara Hidup (KPDN)
1.	Bencana banjir berulang	Banjir tahunan di Kg Belaoh berpunca daripada sistem perparitan yang tidak memadai dan struktur sungai yang terlalu kecil sehingga limpahan air sungai berlaku selepas tiga jam hujan. Anggaran alur sungai iaitu 5km melalui tanah persendirian tanpa rizab menghalang kerja pelebaran serta pembersihan menyeluruh. Pembersihan separa yang dilakukan lebih 10 tahun lalu gagal menyelesaikan masalah kerana laluan yang sempit dan berliku.	Jabatan Pengairan dan Saliran (JPS) Kawasan di Kg Belaoh berada dalam lembah dan rendah berbanding kawasan sekeliling yang berbukit, menyebabkan ia mudah terdedah kepada limpahan air sungai ketika hujan lebat. Isu utama adalah kesukaran untuk menjalankan kerja-kerja pembersihan dan tebatan banjir kerana kawasan yang terlibat adalah milik persendirian, sempit, dan bersebelahan dengan kediaman penduduk. Hal ini menyukarkan kemasukan jentera berat dan meningkatkan risiko hakisan sekiranya kerja-kerja tersebut dilakukan tanpa kajian dan kebenaran. Projek tebatan pula tidak dapat dilaksanakan secara pajakan kerana lokasi sungai terlalu hampir dengan kawasan kediaman. Sungai terdekat ialah Sungai Kemia, yang diklasifikasikan sebagai kawasan limpahan semula jadi.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Paras air banjir boleh mencecah paras dada serta masuk ke rumah, menyebabkan jalan utama terputus hubungan sehingga penduduk terpaksa berpusing jauh melalui lebuh raya. Walaupun air biasanya surut dalam 2-3 jam, ia tetap memberi kesan besar terhadap mobiliti dan keselamatan. Punca utama turut dikaitkan dengan kawasan pembalakan di Bukit Kabung yang menyebabkan hakisan teruk, pemendapan lumpur, serta sungai menjadi cetek dan berlumpur. Aktiviti pengambilan tanah di kawasan hulu turut mempercepatkan hakisan dan meningkatkan risiko banjir. Terdapat cadangan pelebaran dan pendalaman sungai disertai pampasan kepada pemilik tanah seumpama projek ECRL bagi menyelesaikan isu secara menyeluruh.	<i>Tiada maklum balas</i>
		Keperluan pembinaan jambatan penghubung bagi mengurangkan jarak perjalanan semasa banjir. Walaupun agensi berkaitan pernah turun ke lokasi, tiada tindakan susulan konkrit dilaksanakan sehingga kini.	Jabatan Pengairan dan Saliran (JPS) JPS mengesahkan bahawa membina infrastruktur seperti jambatan atau meninggikan jalan juga berpotensi memburukkan limpahan air ke kawasan sekeliling.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
2.	Tahap pengurusan bencana yang kurang memadai	Keupayaan Pusat Pemindahan Sementara (PPS) masih belum memenuhi keperluan asas. Sebagai contohnya, kekurangan khemah menyebabkan penempatan tidak bermaruah, manakala struktur terbuka, ketiadaan penutup, dan kebocoran bumbung meningkatkan pendedahan kepada hujan bagi 43 keluarga terjejas.	Jabatan Kebajikan Masyarakat (JKM) Pengurusan bencana, khususnya berkaitan penubuhan dan penyelarasan pusat pemindahan, adalah di bawah tanggungjawab agensi tersebut mengikut Arahan No. 1 Majlis Keselamatan Negara (NADMA). Salah satu isu utama yang dibangkitkan adalah ketiadaan pusat pemindahan kekal (PPK) di Hulu Besut. Sehingga kini, kebanyakan pemindahan hanya menggunakan bangunan sekolah, masjid, atau surau sebagai pusat pemindahan sementara. JKM memaklumkan bahawa cadangan penubuhan pusat pemindahan kekal perlu diteliti dari segi keperluan sebenar dan kekangan geografi. Hulu Besut adalah kawasan yang sering terjejas banjir, dan sekiranya pusat pemindahan kekal ingin dibina secara menyeluruh, ia akan memerlukan pembinaan berpuluh-puluh buah pusat bagi meliputi semua kawasan yang berisiko. Walaupun penyediaan sebanyak 100 pusat pemindahan mungkin dapat menampung mangsa, cabaran sebenar terletak pada aspek penyelenggaraan jangka panjang, terutama apabila pusat tersebut tidak digunakan di luar musim bencana.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			JKM turut menjelaskan bahawa terdapat cubaan mewujudkan pusat pemindahan kekal di bawah program Kampung Angkat Madani, namun jumlah bilik terlalu terhad. Keadaan ini boleh menimbulkan ketegangan, kerana keluarga akan berebut bilik yang lebih selesa, dan keadaan menjadi bergantung kepada kebijaksanaan pemimpin komuniti untuk menentukan keutamaan. Berkenaan khemah, ia hanya disediakan secara berperingkat berdasarkan keutamaan seperti untuk ibu menyusu, warga emas dan wanita. Namun, dengan perubahan masa dan peningkatan keperluan, orang ramai mula menganggap bahawa setiap keluarga mesti diberi satu khemah, malah ada yang meminta dua khemah jika ahli keluarga ramai. Walaupun kerajaan mampu membekalkan khemah, kekangan sebenar ialah ruang di pusat pemindahan. Maka, khemah hanya diberikan kepada kes-kes yang benar-benar memerlukan.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Terdapat keperluan mempercepatkan bantuan ketika banjir.	Jabatan Kebajikan Masyarakat (JKM) Menyentuh isu bantuan banjir, JKM turut menjelaskan bahawa pengurusan bencana perlu mendahulukan nyawa. Dalam situasi kecemasan, bantuan makanan akan disalurkan selepas operasi menyelamatkan selesai. Namun begitu, penduduk sering mengharapkan kedua-dua bantuan disalurkan secara serentak, yang sukar dilaksanakan dengan kekangan sumber.
3.	Penyalahgunaan dadah dan kerentanan keselamatan komuniti	Kes kecurian kerap berkait dengan penagihan dadah. Dominasi pil kuda sebagai dadah utama di kawasan ini.	<i>Sila rujuk maklum balas agensi di FGD 8, isu nombor 8-Gejala sosial (dadah dan vape) dalam kalangan komuniti setempat</i>
4.	Ketidakstabilan pendapatan dan kos sara hidup komuniti setempat	Gangguan akses jalan akibat banjir menafikan peluang bekerja, sekali gus menjejaskan pendapatan harian. Kebergantungan pada menoreh menjadikan isi rumah terdedah kepada cuaca seperti hujan menghalang kerja dengan volatiliti harga (RM3–RM4/kg; lantai RM2).	<i>Tiada maklum balas</i>

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Inflasi barangan asas terutamanya minyak, beras dan sabun.	Kementerian Perdagangan Dalam Negeri dan Kos Sara Hidup (KPDN) KPDN menjelaskan bahawa bekalan minyak masak berlaku kerana pengeluaran dari kilang pembungkus (repacker) di Terengganu masih banyak disalurkan ke Kelantan, walaupun sepatutnya diagihkan untuk pasaran Terengganu termasuk Besut. Di Besut terdapat dua repacker utama iaitu Yakubtahir dan Yoraisyal, dengan jumlah kuota keseluruhan sebanyak 420 metrik tan (bersamaan 420,000 kilogram) untuk populasi 165,000 orang. Secara teorinya, jika diagih sepenuhnya, setiap orang boleh mendapat satu kilogram. Namun, berdasarkan kajian, terdapat kebocoran pengagihan ke Kelantan. Daripada keseluruhan 1,807 metrik tan kuota negeri Terengganu, sebanyak 77 metrik tan telah disalurkan ke Kelantan. Bukan hanya dari Besut, tetapi juga dari daerah lain. Cadangan KPDN adalah untuk melaksanakan pengagihan semula agar kuota Terengganu digunakan sepenuhnya dalam negeri. Walau bagaimanapun, pelaksanaan ini menghadapi cabaran seperti ketiadaan kemudahan logistik, kaedah pembayaran tunai tanpa hutang dan repacker yang sudah mempunyai pelanggan tetap di Kelantan.
		Bekalan minyak masak paket kerap terputus dan kedai menghadkan belian.	

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			Oleh itu, cadangan awal ialah hanya 1% kuota sahaja yang boleh dihantar ke luar negeri. Bagi menangani penyelewengan dan kawalan, OPS Pantau dilaksanakan. Sekiranya terdapat aduan seperti memotong paket minyak dan menjual dalam botol, pengguna boleh menyalurkan aduan melalui: • e-aduan@kpdn.gov.my • WhatsApp ke 019-2794317 • Aplikasi EZADU yang boleh dimuat turun dari Google Play Store atau Apple App Store. KPDN juga memaklumkan bahawa penguatkuasaan dilakukan, namun setakat ini belum ada kes penyelewengan minyak masak yang besar di Besut. Hanya kes kecil melibatkan lesen premis seperti di kawasan Mangkuk. Isu harga yang melampau akan dikompaun terus di bawah peraturan sedia.
		Terdapat keperluan program latihan atau penjaan untuk suri rumah.	<i>Tiada maklum balas</i>

4.2 Pengutamaan Isu

4.2.1 *Pengutamaan Isu 1: Cabaran Ekonomi dan Kos Sara Hidup*

Secara amnya, Parlimen Besut tertumpu pada rantai kecil pertanian, perikanan dan perniagaan mikro yang sangat sensitif kepada kejutan harga dan gangguan bekalan. Selepas fasa pandemik dan dalam cuaca yang sukar diramal, cabaraan ekonomi ini terutamanya dari segi peningkatan kos bahan asas semakin dirasakan melebihi kemampuan pendapatan penduduk. Tekanan ini dirasakan dari isi rumah itu sendiri sehingga ke tapak niaga, lalu menjejaskan kuasa beli, simpanan dan keputusan ekonomi setempat.

- **Peningkatan harga bahan asas**

Kenaikan harga barang makanan dan input harian menular melalui dua laluan utama iaitu kos pengeluaran yang meningkat serta pengantaraan pasaran yang tidak efisien. Hal ini memperlihatkan kos input seperti beras, minyak masak, baja, racun dan makanan ikan menjadi semakin mahal yang semakin dirasakan oleh penggunanya. Dari sudut perniagaan di pasar malam seperti Kg La, Pasir Akar dan Keruak peniaga menanggung bekalan minyak paket yang tidak menentu, ketidakstabilan bahan asas perniagaan lalu terpaksa menanggung ketidakpastian kuasa beli. Dalam komuniti petani di Pok Kiang harga baja dan upah kerja ladang meningkat dan keluarga B40 menanggung pembelian semasa musim hujan apabila pendapatan menoreh merosot. Golongan yang terkesan termasuk peniaga mikro, petani kecil, isi rumah berpendapatan rendah serta pelanggan setempat yang bergantung kepada pilihan harga mampu milik.

- **Peluang kerja tempatan terhad**

Struktur pekerjaan tempatan mempamerkan penawaran kerja yang bermusim serta dominan pada gaji rendah di Parlimen Besut. Kekurangan pekerjaan formal dan rantai ekonomi bernilai tambah rendah mewujudkan jurang antara kemahiran yang ada dengan peluang yang tersedia. Kesannya, lepasan universiti pula menunggu lebih lama untuk berada dalam pekerjaan yang memadai. Malahan, para belia cenderung berhijrah ke bandar besar untuk mencari peluang pekerjaan yang lebih baik.

- **Peningkatan kos operasi**

Kenaikan kos input pengeluaran telah menekan margin perniagaan kecil sehingga ruang untuk mengambil risiko semakin sempit. Apabila kos tenaga, bahan mentah dan perkhidmatan sokongan naik serentak, keupayaan untuk melabur semula menjadi terhad. Penternak siakap di sekitar Kuala Besut dan Kg Air Tawar berdepan makanan ikan yang mahal, benih yang tinggi kosnya, kerja penggerudian air yang menelan belanja serta bil elektrik yang meningkat kerana

pam dan oksigen perlu berjalan sepanjang masa. Pilihan tenaga alternatif memerlukan modal permulaan yang besar dan ketahanan peralatan dalam air masin masih menjadi persoalan. Petani kecil pula berdepan dilema antara input import yang mahal atau alternatif yang boleh menjejaskan hasil. Pihak yang terkesan termasuk penternak ikan sangkar, petani kecil dan peniaga pasar malam yang beroperasi pada margin tipis.

Jadual 15. Ringkasan Pengutamaan Isu 1

Permasalahan berkaitan dengan Isu	1. Peningkatan harga barang asas 2. Peluang kerja tempatan terhad 3. Peningkatan kos operasi
Cadangan Penyelesaian	1. Mewujudkan program pembelian barangan asas pada harga lebih rendah 2. Pemberian geran mikro (makanan, jahitan, servis), disertai bimbingan literasi kewangan dan bimbingan e-dagang 3. Mengadakan klinik temuduga suku tahunan dengan majikan
Kumpulan Sasaran	Ibu Tunggal, Mangsa Banjir, Petani, Komuniti Nelayan Laut, Komuniti Siam dan Peniaga Pasar Malam
Kawasan	Kg La, Kg Belaoh, Kg. Lay Out Tok Saboh, Kg. Air Tawar, Kg Beting Lintang, Kg Batu 13
SDG BERKAITAN DENGAN ISU UTAMA	
SDG yang berkaitan	Sasaran SDG Berkaitan
SDG 1: Menamatkan semua jenis kemiskinan di seluruh dunia	Sasaran 1.1: Menjelang 2030, membasmi kemiskinan tegar untuk semua manusia di seluruh dunia, yang kini diukur sebagai individu dengan kos sara hidup kurang daripada \$1.25 sehari. Sasaran 1.2: Menjelang 2030, mengurangkan sekurang-kurangnya separuh daripada jumlah lelaki, wanita dan kanak-kanak daripada setiap peringkat umur yang hidup dalam semua dimensi kemiskinan menurut takrif nasional.

SDG 2: Menamatkan kelaparan, mencapai jaminan makanan dan nutrisi yang lebih baik serta menggalakkan pertanian mampan	Sasaran 2.3: Menjelang 2030, menggandakan keluaran pertanian dan pendapatan pengeluar makanan berskala kecil, terutamanya wanita, peribumi, keluarga petani, ahli pastoral dan nelayan, termasuk melalui akses yang selamat dan sama rata kepada tanah, sumber dan input produktif lain, pengetahuan, perkhidmatan kewangan, pasaran dan peluang bagi penambahan nilai dan pekerjaan bukan perladangan.
SDG 8: Menggalakkan pertumbuhan ekonomi yang mampan, menyeluruh dan mampan, guna tenaga penuh dan produktif serta pekerjaan yang baik untuk semua	Sasaran 8.2: Mencapai tahap produktiviti ekonomi yang lebih tinggi melalui mempelbagaian, penaiktarafan dan inovasi teknologi, termasuk melalui tumpuan pada sektor nilai ditambah tinggi dan sektor intensif buruh. Sasaran 8.5: Menjelang 2030, mencapai guna tenaga penuh dan produktif serta pekerjaan yang baik untuk semua wanita dan lelaki, termasuk belia dan orang kurang upaya, serta bayaran sama rata untuk kerja dengan nilai yang sama. Sasaran 8.6: Menjelang 2020, mengurangkan dengan ketara jumlah belia yang bukan dalam pekerjaan, pendidikan atau latihan.

4.2.2 Pengutamaan Isu 2: Degradasi Alam Sekitar

Landskap Besut menggabungkan kawasan rendah berhampiran jaringan sungai di hulu dan jalur pesisir yang terdedah kepada ombak Laut China Selatan. Walaupun Parlimen Besut seringkali dikaitkan dengan bencana kebiasaan seperti risiko banjir, namun perubahan kekerapan banjir tahunan sudah mula dirasai sejak beberapa tahun ini.

Pada pandangan komuniti, pembinaan ECRL, pengorekan pasir menjadi punca banjir semakin teruk. Tambahan, degradasi alam sekitar ini juga melihat sudut padangan pengurusan sampah apabila sampah yang tidak diurus dengan betul merosakkan fungsi asas ekosistem dan infrastruktur.

- **Banjir berulang**

Banjir menjadi manifestasi utama degradasi tadahan dan saliran. Isunya berpunca daripada sungai dan parit yang tidak berfungsi secara optimum, perubahan guna tanah serta penyelenggaraan yang tidak konsisten. Di Hulu Besut khususnya Felda Tenang, Kg La, Kg Belaoh dan Kg Keruak penduduk melaporkan kejadian air naik cepat dan surut lambat. Di tapak pasar malam seperti Kg Pasir Akar dan Bukit Payung air kerap bertakung selepas hujan lebat dan menjejaskan jualan serta keselamatan pengunjung. Banjir berulang ini bukan sahaja menjadi satu “acara” tahunan penduduk yang dianggap sebagai kebiasaan yang bukan sahaja merosakkan harta benda isi rumah, malah menjejaskan kehidupan seharian penduduk dan penduduk hilang sumber pendapatan. Sebagai contohnya, mangsa banjir di Kampung Belaoh terputus jalan perhubungan ketika banjir dan menyebabkan anak-anak tidak dapat ke sekolah, malahan ibu bapa tidak dapat keluar bekerja.

- **Hakisan pantai mengancam nelayan laut**

Saban tahun, hakisan pantai sudah mula berlaku di persisiran pantai di Terengganu. Fenomena ini juga turut dirasai oleh para nelayan laut di Kampung Beting Lintang yang sedikit sebanyak telah mengganggu operasi perikanan kawasan setempat. Apabila garisan pantai semakin berkurangan, infrastruktur pendaratan bot menjadi tidak selamat dan kos membaiki peralatan meningkat. Di Kampung Beting Lintang dan sekitar Kuala Besut nelayan melaporkan keadaan keluasan pantai semakin ke darat dan ruang meletak bot semakin sempit. Ombak besar bersama air pasang menjejaskan laluan keluar masuk bot dan mencetus risiko kemalangan. Komuniti nelayan mencadangkan pembinaan benteng pelindung sebagai langkah segera.

- **Pengurusan sampah yang tidak cekap**

Kebersihan persekitaran bandar dan desa menjadi penentu pengalaman pengguna serta kesihatan komuniti. Apabila pengurusan sisa tidak cekap, lambakan dan bau menjejaskan ruang niaga dan kawasan rekreasi. Di Kg La, Pasir Akar dan Keruak penempatan tong tidak sesuai dan jumlah yang tidak mencukupi menyebabkan limpahan. Di Taman Tasik, kualiti kebersihan merosot apabila amalan pembuangan tidak berhemah tidak ditangani dengan tegas. Peniaga kecil, keluarga yang berkunjung dan kontraktor kutipan sisa merupakan pihak yang perlu diselaraskan tindakannya agar keadaan bertambah baik.

Jadual 16. Ringkasan Pengutamaan Isu 2

Permasalahan berkaitan dengan Isu	1. Banjir berulang 2. Hakisan pantai mengancam nelayan laut 3. Pengurusan sampah yang tidak cekap
Cadangan	1. Menjalankan program pembersihan parit/longkang bersama komuniti 2. Pembinaan perangkap sampah sungai 3. Menyediakan Pelan Tindakan Banjir setempat 4. Pemantauan kualiti air bulanan dengan pelaporan terbuka untuk tindakan pantas. 5. Program penjanaan ekonomi kepada mangsa banjir
Kumpulan Terjejas	Ibu Tunggal, Mangsa Banjir, Petani, Komuniti Nelayan Laut dan Peniaga Pasar Malam
Kawasan	Kg Belaoh, Kg. Felde Tenang, Kg Beting Lintang, Kg Batu 13, Tapak Pasar Malam Pasir Akar
SDG BERKAITAN DENGAN ISU UTAMA	
SDG yang berkaitan	Sasaran SDG Berkaitan
SDG 11: Menjadikan bandar dan penempatan manusia sebagai menyeluruh, selamat, berdaya tahan dan mampan	Sasaran 11.5: Menjelang 2030, mengurangkan jumlah kematian dan jumlah orang terjejas dengan signifikan dan mengurangkan dengan ketara kerugian ekonomi langsung berbanding keluaran dalam negara kasar global yang disebabkan oleh bencana, termasuk bencana berkaitan air, dengan tumpuan kepada perlindungan golongan miskin dan golongan yang berisiko Sasaran 11.6: Menjelang 2030, mengurangkan kesan buruk bandar raya terhadap alam sekitar per kapita, termasuk memberikan perhatian khusus kepada kualiti udara, perbandaran dan pengurusan sisa lain
SDG 13: Mengambil tindakan segera untuk menangani perubahan iklim dan kesannya	Sasaran 13.1: Memperkukuh ketahanan dan keupayaan untuk membuat penyesuaian kepada bahaya berkaitan iklim dan bencana alam di semua negara.

SDG 14 : Memulihara dan menggunakan sumber lautan dan marin secara mampan untuk pembangunan mampan	Sasaran 14.1: Menjelang 2025, mencegah dan mengurangkan semua jenis pencemaran laut dengan signifikan, khususnya daripada aktiviti darat, termasuk sampah-sarap laut dan pencemaran nutrien. Sasaran 14.2: Menjelang 2020, menguruskan dan melindungi ekosistem laut dan pantai secara mampan untuk mengelakkan kesan buruk yang signifikan, termasuk dengan memperkuat ketahanan ekosistem, dan bertindak untuk memulihkannya untuk memperoleh lautan yang sihat dan produktif.
--	--

4.2.3 *Pengutamaan Isu 3 : Kesukaran dalam Mengakses Bantuan dan Kebajikan*

Jaringan perlindungan sosial yang berkesan mestilah mudah dicapai, jelas prosesnya dan cepat bertindak semasa krisis. Di Besut masih wujud jurang maklumat, kerumitan tatacara dan kelambatan maklum balas yang mengekang keberkesanan bantuan, terutama kepada kelompok rentan.

- **Proses bantuan dianggap rumit**

Rumitnya proses bermula daripada keperluan dokumen yang banyak hingga tafsiran syarat kelayakan yang tidak seragam. Kos masa dan perjalanan pemohon rentan sering tidak diambil kira. Ibu tunggal melaporkan permohonan berlarutan tanpa maklum balas yang jelas. Dalam komuniti minoriti, tuntutan keahlian atau dokumen tertentu menghadkan akses subsidi. Pengusaha akuakultur sebagai contohnya pula berdepan isu kelulusan tanah yang tertangguh sehingga menghalang permohonan bantuan.

- **Penyampaian maklumat dan sistem sokongan tidak menyeluruh**

Kelemahan penyampaian maklumat menyebabkan peluang bantuan tidak sampai tepat pada masanya. Kekurangan perantara lapangan juga mengekalkan jurang literasi digital dalam kalangan komuniti. Perkara ini turut dirasai oleh Penternak Ikan Akuakultur apabila mereka berhadapan dengan penyampaian maklumat berkenaan bantuan ternakan pada saat akhir dan ketiadaan sesi taklimat geran yang jelas. Peniaga pasar malam tidak jelas saluran bantuan lalu menanggung semua kos operasi sendiri. Aduan kemudahan asas seperti lampu jalan dan longkang pula tidak menerima susulan yang memadai. Justeru, penyampaian maklumat yang berkesan adalah perlu bagi memastikan sistem sokongan sosial ini dapat dirasai oleh penduduk berkaitan.

- **Tahap pengurusan bantuan bencana belum memadai**

Bantuan bencana yang berkesan bergantung pada koordinasi, kejelasan peranan dan pemulihan yang memandang ke hadapan. Tanpa tiga unsur ini komuniti kembali ke tahap asal tanpa peningkatan daya tahan. Di Hulu Besut bantuan banjir dilaporkan lewat dan tidak menyeluruh terutamanya pasca banjir. Perkara ini turut dirasai oleh penduduk Kampung Belaoh yang sehelai sepinggang ke Pusat Pemindahan Sementara (PPS) dan berdepan dengan kerosakan harta benda semasa banjir. Tambahan, para petani seperti penanam sayur juga berhadapan dengan penilaian kerosakan, pengagihan barangan dan bantuan dalam urutan yang jelas. Justeru, pihak agensi yang terlibat perlu melihat semula dan menetapkan garis masa pemulihan dengan "*milestone*" jelas agar bantuan sampai tepat masa, pemulihan berjalan mengikut turutan, dan daya tahan komuniti meningkat dari musim ke musim.

Jadual 17. Ringkasan Pengutamaan Isu 3

Permasalahan berkaitan dengan Isu	1. Proses bantuan dianggap rumit 2. Penyampaian maklumat dan sistem sokongan tidak menyeluruh 3. Tahap pengurusan bantuan bencana belum memadai
Cadangan	1. Mengadakan program lawatan bergerak oleh agensi kerajaan dan NGO untuk menyebarkan maklumat tentang program kebajikan serta bantuan yang tersedia. 2. Menyediakan program sokongan kebajikan mikro kepada penduduk 3. Menubuhkan klinik kaunseling dan khidmat nasihat berkaitan permohonan bantuan di pusat-pusat komuniti untuk membantu pemohon memahami syarat dan mengemukakan dokumen yang diperlukan.
Kumpulan Terjejas	Ibu Tunggal, Mangsa Banjir, Petani, Komuniti Nelayan Laut, Komuniti Siam, Peniaga Pasar Malam
Kawasan	Kg Belaoh, Kg. Lay Out Tok Saboh, Kg. Air Tawar, Kg Beting Lintang

SDG BERKAITAN DENGAN ISU UTAMA	
SDG yang berkaitan	Sasaran SDG Berkaitan
SDG 1: Membasmi semua bentuk kemiskinan di seluruh dunia	Sasaran 1.1: Membasmi kemiskinan tegar pada tahun 2030, di mana sara hidup seharian adalah kurang dari \$1.25 (anggaran RM5.50) sehari. Sasaran 1.2: Menjelang 2030, mengurangkan sekurang-kurangnya separuh daripada jumlah lelaki, wanita dan kanak-kanak pada semua peringkat umur yang hidup dalam kemiskinan dalam semua dimensi menurut takrifan kebangsaan.
SDG 2: Menghentikan masalah kelaparan, mencapai sasaran jaminan makanan dan pemakanan yang lebih baik serta menggalakkan pertanian lestari	Sasaran 2.3: Menjelang 2030, menggandakan produktiviti pertanian dan pendapatan pengeluar makanan berskala kecil, khususnya golongan wanita, orang asli, keluarga petani, penternak dan nelayan, termasuk melalui akses yang terjamin dan sama rata kepada tanah, sumber dan input produktif lain, pengetahuan, perkhidmatan kewangan, pasaran dan peluang bagi penambahan nilai termasuk pekerjaan bukan perladangan.
SDG 8: Menggalakkan pertumbuhan ekonomi yang mampan, menyeluruh dan lestari, guna tenaga penuh dan produktif serta pekerjaan yang baik untuk semua	Sasaran 8.2: Mencapai tahap produktiviti ekonomi yang lebih tinggi melalui mempelbagaian, penaiktarafan dan inovasi teknologi, termasuk melalui tumpuan pada sektor nilai tambah tinggi dan sektor intensif buruh. Sasaran 8.5: Menjelang 2030, mencapai guna tenaga penuh dan produktif serta pekerjaan yang baik untuk semua golongan wanita dan lelaki, termasuk belia dan orang kurang upaya, serta bayaran sama rata untuk kerja dengan nilai yang sama. Sasaran 8.6: Menjelang 2020, mengurangkan dengan ketara jumlah belia yang bukan dalam pekerjaan, pendidikan atau latihan.

5.0 PENGENALPASTIAN AWAL PROJEK PENYELESAIAN

Jadual 18. Pengenalpastian Projek Penyelesaian

	PROJEK 1	PROJEK 2	PROJEK 3
Tajuk Projek	Program " <i>HorseVenture Belia</i> "	Program Penanaman Sayur-Sayuran Di Kampung Tanjung Demong (" <i>Environment For Youth</i> ")	Kursus Usahawan Kerepek Pisang
SDG Berkaitan	SDG8, SDG12,SDG15	SDG1, SDG4, SDG15	SDG1, SDG5, SDG8
Objektif	- Membangunkan sahsiah dan kemahiran belia melalui latihan berkuda 12 minggu memberi pendedahan kerjaya/keusahawanan equestrian. - Menggalakkan penglibatan sihat dan produktif komuniti luar bandar.	- Membuka peluang pekerjaan dan pendapatan kepada belia/penduduk luar bandar. - Membina kemahiran pertanian moden dan keusahawanan. - Menyokong sokongan komuniti/rantaian bekalan untuk kelangsungan selepas projek.	- Menangani kekurangan kemahiran wanita B40 di Besut dengan latihan pembuatan kerepek. - Memperkenalkan literasi perniagaan dan pemasaran agar peserta mampu memulakan perniagaan sendiri dan menambah pendapatan isi rumah.
Hasil Jangkaan	10 belia melengkapkan modul asas berkuda - Peningkatan pengetahuan dan kemahiran menunggang/pengurusan kuda	- Seramai 10 peserta mengikuti latihan dan amali secara terstruktur sepanjang tempoh pelaksanaan projek. - Pengeluaran hasil tanaman yang berjaya dituai mengikut jadual.	- Melahirkan kelompok usahawan wanita baharu dalam komuniti sasaran. - Penghasilan produk makanan tempatan yang bersih dan berkualiti mengikut piawaian.

	PROJEK 1	PROJEK 2	PROJEK 3
	- Penganjuran majlis apresiasi dan penubuhan Kelab Belia Berkuda - Peningkatan kesedaran komuniti dan peluang mikro-keusahawanan berkaitan equestrian.	- Peserta menerima pendedahan kepada aplikasi IoT/fertigasi serta asas pemasaran bagi pengurusan hasil. - Setiap peserta didaftarkan dengan SSM dan membina jaringan dengan agensi berkaitan seperti MARA.	- Mewujudkan peluang pekerjaan dan memperkukuh keupayaan peserta menjana pendapatan sendiri yang mampan. - Pembukaan akaun bank dan pendaftaran SSM untuk peserta.
Organisasi	Kelab Pecinta Kuda Besut	JPKK Kampung Pantai Tanjung Demong	JPKK Kampung Belaoh
Aktiviti	12 minggu modul yang merangkumi taklimat keselamatan dan lawatan ladang (termasuklah <i>ground handling; grooming; tack & gear; mounting & balance; basic riding control; obstacle training; team riding</i> ; penjagaan kandang dan pemakanan).	- Latihan asas dan bengkel hands-on, kelas tanaman, taklimat peranan petani, pertanian pintar (IoT/fertigasi). - Projek keusahawanan agro, lawatan ke kebun contoh, kerja penyelenggaraan kebun, kutipan hasil dan pengiraan. - Taklimat agensi serta dana dan pendaftaran SSM.	- Sesi asas perniagaan - Sesi pendaftaran SSM - Sesi suntikan <i>typhoid</i> dan <i>food safety</i> - Sesi strategi pemasaran, literasi kewangan, pinjaman perniagaan dan bantuan perniagaan. - Sesi pengenalan bahan dan produk. - Sesi penerangan latihan dan amali.

	PROJEK 1	PROJEK 2	PROJEK 3
Jumlah (RM)	RM 40,000.00	RM 40,000.00	RM 40,000.00
Lokasi	Kampung Beris Alor Pisang, DUN Kuala Besut	Kampung Tanjung Demong, DUN Kota Putera	Kampung Belaoh, DUN Hulu Besut
Tempoh	3 bulan	3 bulan	3 bulan

6.0 RUJUKAN

Brinkhoff, Thomas. n.d. "Malaysia: Terengganu State (Districts and Townships). Population Statistics, Charts and Map." City Population. Diambil daripada <https://www.citypopulation.de/en/malaysia/terengganu/admin/>

Jabatan Perangkaan Malaysia. Statistik Subnasional: Parlimen dan DUN — P.033 Besut. Putrajaya: Jabatan Perangkaan Malaysia, Februari 2022. ISBN 978-967-0009-18-6.

PLANMalaysia. 2021. Draf Rancangan Tempatan Daerah Besut 2035 (Penggantian), Jilid 3: Laporan Pengurusan, Pelaksanaan dan Pangkalan Data GIS. Putrajaya: PLANMalaysia.

Suruhanjaya Pilihan Raya Malaysia. (t.t.). Semakan Daftar Pemilih. Diambil daripada <https://mysprsemak.spr.gov.my/semakan/keputusan/pru>

Laporan Pemetaan Isu Parlimen P.086 Maran

Disediakan oleh:
Siti Noraiysah Rohim

BAHAGIAN A

LAPORAN LAWATAN PEMETAAN ISU	280 – 291
------------------------------	-----------

BAHAGIAN B

1.0 PENGENALAN	295 – 300
1.5 Geografi/Topografi	295
1.6 Komposisi Penduduk	296
1.7 Kegiatan Ekonomi Utama	297
1.8 Hubungan Kerangka Konseptual SDG dan Konteks Tempatan	298
2.0 METODOLOGI PENYELIDIKAN	301 – 304
2.1 Pendekatan Kajian	301
2.2 Langkah Etika Semasa Kajian Lapangan	303
2.3 Kekangan Lawatan Kajian Lapangan	303
2.4 Keterbatasan Kajian	304
3.0 RANGKUMAN ISU RENTAS SDG	305 – 313
4.0 GAMBARAN KESELURUHAN PEMETAAN ISU	314 – 391
4.1 Perincian Hasil Dapatan Isu-isu	314
4.2 Pengutamaan Isu	384
5.0 PENGENALPASTIAN AWAL PROJEK PENYELESAIAN	392 – 394
6.0 RUJUKAN	395

P.086 MARAN

BAHAGIAN A

Laporan Lawatan Pemetaan Isu
P.086 Maran

DENGAN SOKONGAN DARIPADA

AHLI PARLIMEN MARAN, YB DATO' SRI DR. HAJI ISMAIL ABD. MUTTALIB

TEMPAT-TEMPAT YANG TELAH DILAWATI

12-14 Apr 2025
(Sabtu – Isnin)

HARI 1

1. FGD 1: Komuniti Ibu Tunggal
2. Lawatan Tapak 1: Bukit Kertau
3. FGD 2: Komuniti Orang Asli
4. FGD 3: Komuniti Kampung Pejing

HARI 3

10. FGD 7: Komuniti Orang Kurang Upaya (OKU)
11. Lawatan Tapak 4: Taman Eko-Rimba Lubuk Yu
12. FGD 8: Komuniti India
13. FGD 9: Komuniti Penerima Rumah Pemberian Kerajaan

HARI 2

5. FGD 4: Komuniti Nelayan Darat
6. Lawatan Tapak 2: Taman Rekreasi Che Minah Sayang
7. FGD 5: Komuniti Belia
8. FGD 6: Komuniti Cina
9. Lawatan Tapak 3: Sekitar Kg Srijaya dan Taman Sri Jaya

PASUKAN PENYELIDIK

SITI NORAIYSAH
(Ketua Penyelidik)

ANTHONY TAN

AFIQAH ABDUL MALIK

**DARSHINI A/P
RAWICHANDRAN**

LAWATAN PEMETAAN KAWASAN TELAH DIJALANKAN PADA 12 - 14 APR 2025 (SABTU - ISNIN)

17 JANUARI 2025 - MESYUARAT AWALAN

Mesyuarat Awalan bagi Parlimen Maran telah diadakan bersama YB Dato' Sri Dr. Haji Ismail Abd. Motalib. Sesi ini turut dihadiri oleh Dr. Wan Suzita dan Siti Noraiysah, di mana perbincangan tertumpu kepada persiapan pelaksanaan gerak kerja polisi solusi di kawasan Parlimen. YB Dato' Sri bersetuju dengan tarikh lawatan tapak, yang dijadualkan pada 12 hingga 14 April 2025, bagi mengenal pasti isu utama di kawasan tersebut dan merancang intervensi yang bersesuaian.

09 FEBRUARI 2025 - MESYUARAT PEMPROFILAN

Satu sesi mesyuarat pemprofilan bagi Parlimen Maran telah diadakan di Bangunan Utama, Parlimen Malaysia, dengan kehadiran YB Dato' Sri Dr. Haji Ismail bin Abd. Muttalib serta Pegawai Khas, Encik Zamil Zamri. Perbincangan dalam mesyuarat ini tertumpu kepada tentatif lawatan tapak yang dijadualkan berlangsung pada 8 hingga 10 April 2025. Sebagai langkah seterusnya, sesi perbincangan lanjutan akan diadakan bagi memperkemaskan jadual dan persiapan lawatan, dengan tarikh yang akan dimaklumkan kemudian.

11 MAC 2025 - KUNJUNGAN HORMAT

Satu kunjungan hormat telah diadakan ke Pejabat Daerah dan Tanah (PDT) Maran dengan tujuan untuk membincangkan potensi kerjasama dalam pelaksanaan sesi dialog antara agensi, program pembangunan kapasiti, serta inisiatif-inisiatif lain yang dapat memberi manfaat kepada masyarakat setempat. Sesi ini dihadiri oleh Ketua Penolong Pegawai Daerah (Pembangunan), Encik Shahree Anwar bin Mahmud, dan Penghulu Luit 1, Encik Khairul Amin bin Osman. Semasa sesi ini, beberapa perkara penting telah dibincangkan, terutamanya mengenai kumpulan sasaran dan isu-isu setempat yang memerlukan perhatian. Pihak PDT Maran juga menyatakan komitmen penuh mereka untuk bekerjasama dan berharap agar inisiatif yang dirancang dapat membawa perubahan positif serta memberi impak yang berkesan kepada komuniti tempatan. Selain itu, pihak PDT Maran juga telah bersetuju untuk mempengerusikan Sesi Libat Urus bersama Agensi Kerajaan yang akan diadakan pada 29 April 2025 nanti.

FGD 1: KOMUNITI IBU TUNGGAL

Sesi FGD 1 bersama komuniti ibu tunggal telah diadakan di Pejabat Penghulu, Mukim Bukit Segumpal dengan penyertaan seramai 19 orang. Antara isu yang telah dikenal pasti adalah: **(1)** bekalan air bersih yang tidak tetap dan sering terputus disebabkan tekanan air yang rendah serta kerja-kerja pembaikan loji, yang berlaku di beberapa kampung; **(2)** pemberian bantuan yang dilihat mempunyai unsur pilih kasih; dan **(3)** kos mendapatkan lesen kenderaan yang tinggi dan di luar kemampuan kerana ketiadaan pendapatan tetap.

LAWATAN TAPAK 1: BUKIT KERTAU

Sesi lawatan bersama penghulu dan pasukan penyidik APPGM-SDG. Bukit kertau merupakan titik rujukan dalam sistem rujukan koordinat baki aktiviti - aktiviti pemetaan dan ukur kadaster yang juga dikenali sebagai datum kertau. Sekarang kawasan ini juga menjadi tarikan bagi aktiviti eko-tourism. Terdapat cadangan juga untuk ubah guna petempatan banjir sebagai tempat inap desa bagi pengunjung Bukit Kertau.

FGD 2: KOMUNITI ORANG ASLI

Sesi FGD 2 bersama komuniti Orang Asli telah diadakan di Balai Raya Kampung Paya Besar Kertau dengan penyertaan seramai 12 orang peserta. Antara isu yang telah dikenal pasti adalah: **(1)** isu pengazetan tanah Orang Asli. Kawasan Kampung Paya Besar masih belum digazetkan, sekali gus menimbulkan isu sempadan antara tanah Orang Asli dan orang Melayu; **(2)** kesukaran mendapatkan akses kepada bekalan air bersih dan elektrik, khususnya dalam mendapatkan kelulusan untuk pemasangan di rumah-rumah baharu; dan **(3)** masalah banjir yang kerap berlaku di kawasan kampung menyebabkan gangguan kepada anak-anak untuk ke sekolah akibat terputusnya jalan perhubungan.

FGD 3: KOMUNITI KAMPUNG PEJING

Sesi FGD 3 bersama komuniti telah diadakan di Balai Raya Kampung Pejing dengan kehadiran seramai 11 orang peserta. Antara isu yang telah dikenal pasti adalah: **(1)** isu ketersambungan internet di kawasan kampung, di mana walaupun terdapat dua pencawang komunikasi berhampiran, jaringan internet masih bertompok dan tidak lancar; **(2)** kewujudan ikan spesies invasif seperti ikan baung ekor merah yang mengancam ekosistem sungai tempatan dan seterusnya menjejaskan punca pendapatan nelayan darat; dan **(3)** penyampaian maklumat yang tidak menyeluruh, menyebabkan sebahagian penduduk tidak menerima maklumat berkaitan bantuan yang disediakan.

FGD 4: KOMUNITI NELAYAN DARAT

Sesi FGD 4 bersama komuniti telah diadakan di Pejabat Penghulu Mukim Chenor Bandar dengan penyertaan seramai 14 orang peserta. Antara isu yang telah dikenal pasti adalah: **(1)** gangguan ikan spesies invasif seperti ikan baung ekor merah yang mengancam ekosistem sungai tempatan serta mengganggu punca pendapatan nelayan darat, selain gangguan daripada memerang terhadap ternakan ikan sangkar; **(2)** bantuan yang disediakan kepada nelayan darat yang tidak mencukupi dan tidak menyeluruh, di mana elaun sara hidup nelayan sebanyak RM250 sebulan tidak memadai untuk menampung kos hidup; dan **(3)** kos peralatan menangkap ikan yang tinggi serta kos makanan ikan sangkar yang tidak sepadan dengan hasil yang diperolehi oleh komuniti nelayan darat.

LAWATAN TAPAK 2: TAMAN REKREASI CHE MINAH SAYANG

Sesi lawatan bersama penghulu dan pasukan penyelidik APPGM-SDG ke taman rekreasi che minah sayang. Taman rekreasi che minah sayang salah satu tarikan menari bagi aktiviti eko-pelancongan di Parlimen Maran. Terdapat pelbagai kemudahan disediakan di taman rekreasi ini seperti tempat meletak kereta, gazebo, surau, tandas dan kerusi meja bagi kemudahan pengunjung.

FGD 5: KOMUNITI BELIA

Sesi FGD 5 bersama komuniti telah diadakan di Pejabat Penghulu Mukim Chenor (Jengka/Kuala Sentul) dengan penyertaan seramai 14 orang peserta. Antara isu yang telah dikenal pasti adalah: **(1)** peluang pekerjaan yang terhad bagi golongan belia tempatan; **(2)** kecenderungan golongan belia wanita untuk berkahwin muda dengan pasangan sebaya; dan **(3)** jaringan internet yang lemah atau terhad, di mana hanya kawasan pusat bandar Maran mendapat liputan 5G manakala kawasan kampung hanya mendapat liputan 4G.

FGD 6: KOMUNITI CINA

Sesi FGD 6 bersama komuniti telah diadakan di Dewan Sri Jaya dengan penyertaan seramai 16 orang peserta. Antara isu yang telah dikenal pasti adalah: **(1)** peluang pekerjaan yang terhad bagi golongan belia tempatan akibat kekurangan pekerjaan dan aktiviti pembangunan sosioekonomi; **(2)** kesukaran mendapatkan lesen pendudukan sementara dan geran hak milik yang menyebabkan penduduk kehilangan mata pencarian secara tidak langsung; dan **(3)** kemudahan dan infrastruktur yang tidak memuaskan seperti jalan yang tidak berturap, ketiadaan garisan jalan raya dan lampu jalan, serta risiko banjir yang mengancam keselamatan penduduk kampung.

LAWATAN TAPAK 3: SEKITAR KG SRIJAYA DAN TAMAN SRI JAYA

Para penyelidik APPGM-SDG dibawa melawat kawasan sekitar Kg Srijaya dan Taman Sri Jaya oleh Pegawai Kemajuan Perkampungan Daerah Maran (Bahagian Kampung Baharu), untuk melihat situasi sebenar isu-isu yang telah dikongsikan semasa sesi FGD Komuniti Cina. Pihak sekretariat telah dibawa melihat keadaan jalan yang berlubang dan tidak diselenggara serta kawasan perumahan yang terpaksa menyimpan air di dalam tangki di hadapan rumah bagi menangani isu ketiadaan bekalan air bersih.

FGD 7: KOMUNITI ORANG KURANG UPAYA (OKU)

Sesi FGD ke-7 melibatkan komuniti Orang Kurang Upaya (OKU) telah diadakan di PPD Maran Sejahtera dengan penyertaan seramai lapan orang peserta yang terdiri daripada pihak pengurusan PPDK serta ibu bapa kepada pelatih-pelatih. Antara isu utama yang telah dikenal pasti adalah: **(1)** kadar elaun tenaga pengajar yang rendah, iaitu sekitar RM1,200 sebulan yang dianggap tidak setimpal dengan beban tugas dan tanggungjawab yang dipikul; **(2)** kekurangan kursus peningkatan kemahiran, di mana tenaga pengajar PPDK tidak mendapat akses mencukupi kepada program latihan yang dapat membantu menambah baik pendekatan pengajaran mereka; dan **(3)** ketiadaan perlindungan insurans bagi pelatih, yang menimbulkan kebimbangan berkaitan kebajikan anak-anak OKU yang mengikuti latihan di PPDK.

LAWATAN TAPAK 4: TAMAN EKO-RIMBA LUBUK YU

Lawatan tapak telah diadakan oleh pasukan penyelidik APPGM-SDG bersama Penghulu ke Taman Eko-Rimba Lubuk Yu, yang merupakan antara tarikan utama eko-pelancongan di Parlimen Maran. Taman rekreasi ini dilengkapi dengan pelbagai kemudahan asas seperti tempat letak kereta, dewan serbaguna, surau dan tandas bagi keselesaan pengunjung. Selain itu, pihak pengurusan turut menawarkan penganjuran aktiviti-aktiviti yang bersesuaian mengikut bajet dan permintaan. Keunikan taman ini terletak pada penekanan terhadap elemen kelestarian (sustainability) dan pemeliharaan alam sekitar yang diterapkan, menjadikannya sebuah lokasi eko-pelancongan yang bukan sahaja menarik, tetapi juga mendidik dan mesra alam.

FGD 8: KOMUNITI INDIA

Sesi FGD 8 telah diadakan bersama komuniti India bertempat di Dewan Komuniti Kampung Sungai Jerik dengan penyertaan seramai 27 orang peserta. Antara isu utama yang dikenal pasti adalah: **(1)** isu pemilikan dan pembahagian tapak tanah yang didakwa tidak seimbang dalam kalangan penduduk tempatan, sehingga menimbulkan ketidakpuasan hati dan rasa ketidakadilan dalam komuniti; **(2)** pencerobohan ke atas kawasan sempadan tanah perkuburan komuniti India, di mana terdapat aktiviti pertanian yang dijalankan tanpa kebenaran di atas tanah tersebut; dan **(3)** kekurangan peluang pekerjaan, khususnya bagi golongan belia dan wanita, yang menyebabkan ramai penduduk terpaksa berhijrah keluar atau bekerja dalam sektor tidak formal akibat ketiadaan pekerjaan yang stabil.

FGD 9: KOMUNITI PENERIMA RUMAH PEMBERIAN KERAJAAN

Sesi FGD ke-9 telah diadakan bersama komuniti penerima Rumah Pemberian Kerajaan bertempat di Surau Kampung Bak Bak dengan penyertaan seramai 27 orang peserta. Antara isu yang telah dibangkitkan adalah: **(1)** kemudahan awam yang terhad, di mana penduduk mengalami kesukaran mengakses hospital, kedai, pusat pembuangan sampah serta perkhidmatan asas lain disebabkan jaraknya yang jauh dari kawasan penempatan; **(2)** agihan bantuan yang tidak seimbang, dengan golongan penerima yang sama sering mendapat manfaat sehingga menimbulkan rasa terpinggir dalam kalangan penduduk lain; **(3)** kualiti sambungan internet yang lemah dan tidak stabil, yang menjejaskan urusan pembelajaran, pekerjaan dan komunikasi harian; dan **(4)** keperluan untuk penilaian semula reka bentuk serta keadaan fizikal rumah bantuan kerajaan bagi memastikan ia benar-benar memenuhi keperluan dan keselesaan penerima dalam jangka masa panjang.

BAHAGIAN B

Laporan Pemetaan Isu
P.086 Maran

Senarai Jadual

Jadual 1	Statistik Keluasan Parlimen Maran
Jadual 2	Statistik Jumlah dan Peratusan Penduduk Parlimen Maran Mengikut Etnik
Jadual 3	Jumlah Penduduk bagi Parlimen Maran Mengikut Jantina
Jadual 4	Struktur Umur Penduduk Parlimen Maran
Jadual 5	Tentatif Ringkas Lawatan Tapak Parlimen Maran
Jadual 6	Rangkuman Isu Rentas SDG
Jadual 7	Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 1
Jadual 8	Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 2
Jadual 9	Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 3
Jadual 10	Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 4
Jadual 11	Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 5
Jadual 12	Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 6
Jadual 13	Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 7
Jadual 14	Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 8
Jadual 15	Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 9
Jadual 16	Ringkasan Pengutamaan Isu 1
Jadual 17	Ringkasan Pengutamaan Isu 2
Jadual 18	Ringkasan Pengutamaan Isu 3
Jadual 19	Pengenalpastian Projek Penyelesaian

Senarai Singkatan

AADK	Agensi Antidadah Kebangsaan
APPGM	<i>All-Party Parliamentary Group Malaysia</i>
APPGM-SDG	<i>All-Party Parliamentary Group Malaysia – Sustainable Development Goals</i> (Kumpulan Rentas Parti Parlimen – Matlamat Pembangunan Lestari)
BN	Barisan Nasional
CPO	<i>Crude Palm Oil</i> (Minyak Sawit Mentah)
DUN	Dewan Undangan Negeri
FELDA	Lembaga Kemajuan Tanah Persekutuan
FGD	<i>Focus Group Discussion</i> (Perbincangan Fokus Berkumpulan)
IAD	<i>Interagency Dialogue</i> (sesi libat urus bersama agensi)
JAKOA	Jabatan Kemajuan Orang Asli
JKR	Jabatan Kerja Raya
NGO	Pertubuhan Bukan Kerajaan (Non-Governmental Organisation)
OKU	Orang Kurang Upaya
PAS	Parti Islam Se-Malaysia
PDK	Pemulihan Dalam Komuniti
PDRM	Polis Diraja Malaysia
PDT	Pejabat Daerah dan Tanah
PERHILITAN	Jabatan Perlindungan Hidupan Liar dan Taman Negara
PKI	Program Khas Integrasi (pendidikan khas — rujuk konteks sekolah menengah di Maran)
PKS	Perusahaan Kecil dan Sederhana (SMEs)
PN	Perikatan Nasional
SDG	<i>Sustainable Development Goals</i> (Matlamat Pembangunan Lestari)
UMNO	<i>United Malays National Organisation</i> (Pertubuhan Kebangsaan Melayu Bersatu)
YB	Yang Berhormat

1.0 PENGENALAN

Parlimen Maran (P.086) adalah sebuah kawasan persekutuan terletak di daerah Maran, negeri Pahang, Malaysia. Ia diwakili oleh seorang Ahli Parlimen di Dewan Rakyat Malaysia sejak kawasan ini diwujudkan pada tahun 1974. Parlimen Maran mula dipertandingkan pada tahun 1974, hasil pecahan daripada kawasan Temerloh dan Pekan. Sejak tahun 2004, Parlimen Maran diwakili oleh YB Dato' Sri Dr. Haji Ismail bin Abd. Muttalib. Beliau sebelum ini merupakan ahli UMNO di bawah Barisan Nasional (BN) dan telah berkhidmat sebagai Timbalan Menteri Sumber Manusia serta Timbalan Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan. Pada tahun 2022, beliau menyertai Parti Islam Se-Malaysia (PAS) dan bertanding atas tiket Perikatan Nasional (PN) dalam Pilihan Raya Umum ke-15.

YB Dato' Sri Dr. Haji Ismail Abd. Muttalib

1.1 Geografi/Topografi

Parlimen Maran adalah sebuah kawasan parlimen yang berada di bawah pentadbiran Daerah Maran. Daerah Maran ini merupakan salah satu daerah daripada 11 daerah di negeri Pahang dan mempunyai empat mukim, iaitu Mukim Chenor, Luit, Kertau dan Bukit Segumpal. Tambahan, Bandar Maran merupakan sebuah bandar pentadbiran yang berfungsi sebagai pusat pentadbiran daerah atau dikenali juga sebagai Pusat Pertumbuhan Daerah Sekunder negeri Pahang, di samping menjadi pusat bagi pelbagai institusi kerajaan. Selain itu, bandar ini juga berperanan sebagai tempat persinggahan utama bagi laluan Kuala Lumpur - Kuantan, menjadikannya lokasi strategik untuk pelbagai urusan pentadbiran dan perkhidmatan.

Parlimen Maran terdiri daripada tiga kawasan Dewan Undangan Negeri (DUN), iaitu DUN Luit (N24), DUN Kuala Sentul (N25) dan DUN Chenor (N26). Keluasan Parlimen Maran adalah 1,609-kilometer persegi dengan jumlah penduduk seramai 61,932 dan kepadatan penduduk adalah 38 km persegi. Statistik keluasan Parlimen Maran adalah seperti Jadual 1. Jadual 1 telah menunjukkan statistik keluasan Parlimen Maran berdasarkan bancian kependudukan 2020. Daripada segi keluasan kawasan, DUN Luit mempunyai kawasan seluas 641km persegi dengan jumlah penduduk seramai 21,994 dan kepadatan penduduk adalah 34km persegi. Manakala, kawasan DUN Kuala Sentul mempunyai keluasan sebanyak 441 km persegi dan jumlah penduduk seramai 18,846 dengan kepadatan penduduk sebanyak 43 per km persegi. DUN Chenor mencatatkan bilangan keluasan yang paling tinggi, iaitu sebanyak 527 km persegi dengan 21,092 orang penduduk mengikut kepadatan 40 per km persegi.

Jadual 1. Statistik Keluasan Parlimen Maran

Maklumat Asas	P.086 Maran	N.24 Luit	N.25 Kuala Sentul	N.26 Chenor
Luas kawasan (km ²)	1609	641	441	527
Jumlah penduduk	61,932	21,994	18,846	21,092
Kepadatan penduduk (per km ²)	38	34	43	40

Sumber: Statistik Subnasional Parlimen dan DUN, Jabatan Perancangan Malaysia

Daripada segi guna tanah kawasan, kebanyakan kawasan luas di parlimen Maran terdiri daripada kawasan atau tanah pertanian dan hutan yang dapat dilihat menerusi Draft Rancangan Tempatan Daerah Maran 2035 (Penggantian), guna tanah pertanian merupakan guna tanah terbesar, iaitu seluas 106,618.88 hektar (53.90%). Majoriti daripada kawasan pertanian di daerah merupakan pertanian sawit terutamanya di kawasan penempatan berkelompok di Mukim Chenor.

1.2 Komposisi Penduduk

Jumlah penduduk di Parlimen Maran secara keseluruhannya berjumlah 61,932 orang. Daripada jumlah penduduk tersebut, 58,133 atau 93.9 peratus adalah warganegara dengan 3,799 atau 6.1 peratus bukan warganegara. Menerusi jumlah 61,932 orang penduduk di Parlimen Maran ini, sebanyak 57,906 adalah etnik bumiputera, 2,911 adalah daripada etnik Cina, 805 etnik India dan 248 lagi daripada etnik lain-lain.

Jadual 2. Statistik Jumlah dan Peratusan Penduduk Parlimen Maran Mengikut Etnik

BIL.	KAUM	JUMLAH	PERATUS (%)
1.	Bumiputera	57,906	93.5
2.	Cina	2,911	4.7
3.	India	805	1.3
4.	Lain-lain	248	0.4
JUMLAH KESELURUHAN		61,932	100

Sumber: Statistik Subnasional Parlimen dan DUN, 2020

Kemudian, daripada segi kategori jantina pula, 33,574 adalah lelaki, manakala 28,358 adalah wanita. Daripada segi pengkategorian umur, golongan antara 0 ke 14 tahun berjumlah sebanyak 26.5 peratus, golongan 15 ke 64 tahun sebanyak 63.8 peratus, dan golongan daripada 65 tahun ke atas adalah 9.7 peratus.

Jadual 3. Jumlah Penduduk bagi Parlimen Maran Mengikut Jantina

BIL.	JANTINA	JUMLAH	PERATUS (%)
1.	Lelaki	33,574	50.9
2.	Perempuan	28,358	49.1
JUMLAH KESELURUHAN		61,932	100

Sumber: Statistik Subnasional Parlimen dan DUN, 2020

Jadual 4. Struktur Umur Penduduk Parlimen Maran

BIL.	JANTINA	PERATUS (%)
1.	Penduduk berumur 0-14 tahun	26.5
2.	Penduduk berumur 15-64 tahun	63.8
3.	Penduduk berumur 65 tahun dan lebih	9.7
JUMLAH KESELURUHAN		100

1.3 Kegiatan Ekonomi Utama

Kegiatan ekonomi utama di Parlimen Maran terdiri daripada pelbagai sektor yang mencerminkan potensi daerah ini dalam bidang pertanian, perindustrian, perdagangan, dan pelancongan. Aktiviti pertanian memainkan peranan utama dalam landskap ekonomi di Parlimen Maran. Aktiviti ini merangkumi tanaman kelapa sawit, getah, sayur-sayuran, dan tanaman kontan yang diusahakan oleh peneroka FELDA serta pekebun kecil tempatan. Pertanian ini juga melibatkan penternakan ayam, lembu, kambing, dan sedikit perikanan air tawar yang menjadi sumber pendapatan bagi komuniti setempat.

Industri perladangan dan perhutanan di Maran dikaitkan rapat dengan kehadiran kawasan FELDA yang luas. Ladang kelapa sawit dan getah diuruskan secara besar-besaran, termasuk oleh syarikat swasta dan koperasi peneroka. Ini memberikan peluang pekerjaan kepada penduduk setempat dan mewujudkan rantai ekonomi melalui aktiviti pemprosesan minyak sawit mentah (CPO) dan getah.

Sektor perindustrian dan pembuatan ringan di Parlimen Maran juga memberi sumbangan penting kepada ekonomi daerah. Industri ini berasaskan pemprosesan hasil pertanian seperti kilang minyak sawit, kilang kayu, serta perusahaan kecil sederhana (PKS) dalam sektor makanan dan barangan asas. Aktiviti ini menyediakan peluang pekerjaan kepada penduduk setempat dan menyokong pembangunan ekonomi yang berdaya tahan.

Sektor pembinaan pula memainkan peranan penting dalam pembangunan infrastruktur di Maran. Aktiviti ini merangkumi projek pembinaan jalan raya, perumahan, kemudahan awam, dan sistem bekalan air yang menyokong keperluan penduduk. Pembangunan infrastruktur ini secara tidak langsung memacu pertumbuhan ekonomi daerah dan meningkatkan kualiti hidup masyarakat.

Sektor perkhidmatan, perdagangan dan runcit di Maran berkembang pesat sejajar dengan keperluan penduduk dan pelawat. Aktiviti perdagangan runcit dan borong termasuk kedai runcit, pasar mini, bengkel kenderaan, restoran, dan perkhidmatan lain yang menjadi tulang belakang kepada ekonomi tempatan. Selain itu, perkhidmatan makanan dan minuman serta hotel bajet juga menyokong pertumbuhan sektor ini.

Sektor pelancongan di Maran memberi nilai tambah kepada ekonomi setempat. Tarikan utama seperti kuil Sri Marathandavar menjadi tumpuan pelawat dari dalam dan luar negara. Selain itu, agropelancongan FELDA yang menampilkan pengalaman lawatan ladang, produk pertanian, dan makanan tempatan menjadi pemangkin kepada aktiviti ekonomi berasaskan pelancongan.

Sektor perikanan dan akuakultur, walaupun tidak sebesar sektor lain, tetap menyumbang kepada ekonomi kampung di Parlimen Maran. Aktiviti ini termasuklah penangkapan ikan sungai, ternakan ikan air tawar, dan usaha akuakultur skala kecil yang membekalkan sumber protein serta pendapatan tambahan kepada penduduk.

1.4 Hubungan Kerangka Konseptual SDG dan Konteks Tempatan

Kawasan Parlimen Maran yang terletak di negeri Pahang dengan keluasan kawasan 1,609 kilometer persegi memainkan peranan penting dalam mempengaruhi pembangunan mampan di kawasan ini. Kawasan ini terdiri daripada kawasan tanah tinggi, tanah pamah dan kawasan lembangan sungai yang memberi kesan langsung kepada perancangan pembangunan sosioekonomi serta pengurusan sumber asli di kawasan tersebut. Dalam konteks Matlamat Pembangunan Lestari (SDG), lokasi fizikal dan ciri geografi Parlimen Maran mempunyai kaitan yang rapat dengan beberapa matlamat utama seperti berikut:

SDG 1: Tiada Kemiskinan. Kebergantungan penduduk kepada sumber asli seperti pertanian, perikanan dan aktiviti hiliran yang tertumpu di kawasan tanah pamah memerlukan pelaksanaan strategi pembangunan yang inklusif dan bersasar bagi mengurangkan jurang kemiskinan antara kawasan bandar dan luar bandar. Sasaran yang berkaitan termasuk *Sasaran 1.2*, iaitu mengurangkan sekurang-kurangnya separuh kadar kemiskinan dalam semua dimensinya menjelang tahun 2030.

SDG 13: Tindakan Memerangi Perubahan Iklim. Lokasi Maran yang sering terdedah kepada risiko banjir akibat kedudukannya di kawasan lembangan sungai menuntut perancangan pengurusan risiko bencana yang lebih sistematik dan berkesan untuk melindungi kehidupan dan mata pencarian masyarakat setempat. Ini selaras dengan *Sasaran 13.1*, iaitu mengukuhkan daya tahan dan keupayaan penyesuaian terhadap bahaya berkaitan iklim dan bencana alam di semua negara.

SDG 15: Kehidupan Darat. Keadaan geografi Maran yang meliputi kawasan hutan simpan, tanah pertanian dan habitat biodiversiti menjadikan usaha pemuliharaan serta penggunaan mampan sumber asli satu keutamaan dalam agenda pembangunan. Sasaran yang berkaitan termasuk *Sasaran 15.1*, iaitu memelihara, memulihkan dan menggunakan secara mampan ekosistem daratan dan air tawar, serta *Sasaran 15.2* yang memberi tumpuan kepada pengurusan hutan secara mampan dan penghentian penebangan hutan secara haram.

Keduanya, ekonomi tempatan Parlimen Maran secara umumnya bertunjangkan kepada sektor pertanian, perladangan dan perniagaan kecil yang memainkan peranan penting dalam menyumbang kepada sumber pendapatan penduduk setempat. Aktiviti ekonomi ini tertumpu di kawasan tanah pamah dan pinggir bandar yang membolehkan pembangunan tanaman makanan, getah, kelapa sawit serta perusahaan kecil dan sederhana (PKS). Struktur ekonomi yang berasaskan sektor primer ini menjadikan komuniti tempatan bergantung kepada sumber semula jadi dan berhadapan dengan cabaran turun naik pasaran serta faktor cuaca yang tidak menentu. Dalam konteks SDG, keadaan ekonomi tempatan Maran mempunyai hubungan rapat dengan beberapa matlamat utama berikut:

SDG 1: Tiada Kemiskinan. Kebergantungan ekonomi kepada sektor pertanian dan perladangan menyebabkan sebahagian besar penduduk terdedah kepada risiko ketidaktentuan harga pasaran, impak bencana alam serta kekurangan akses kepada kemudahan sokongan pertanian dan perlindungan sosial. Ini menuntut pelaksanaan strategi bersepadu untuk meningkatkan pendapatan isi rumah dan memperkukuh jaringan keselamatan sosial. Sasaran yang berkaitan termasuk **Sasaran 1.2**, iaitu mengurangkan sekurang-kurangnya separuh kemiskinan dalam semua dimensinya dan **Sasaran 1.5**, iaitu membina daya tahan terhadap bencana alam sekitar, ekonomi dan sosial

SDG 8: Pekerjaan yang Baik dan Pertumbuhan Ekonomi. Ekonomi tempatan Maran menyediakan peluang pekerjaan kepada komuniti setempat melalui perusahaan kecil, aktiviti perladangan dan perniagaan runcit.

Namun begitu, kebergantungan kepada pekerjaan berkemahiran rendah dan bergaji rendah menunjukkan keperluan kepada program peningkatan kemahiran, latihan teknikal serta akses pasaran yang lebih luas bagi memperkukuh daya saing. Sasaran berkaitan ialah **Sasaran 8.3**, iaitu menggalakkan pembangunan perusahaan mikro, kecil dan sederhana serta penciptaan pekerjaan produktif dan kerja yang layak.

Ketiga, kawasan Parlimen Maran mempunyai keunikan tersendiri yang menyokong potensi pembangunan lestari di peringkat tempatan, khususnya dalam sektor pelancongan alam semula jadi. Antara lokasi tumpuan utama adalah Taman Ecorimba Lubuk Yu yang terletak di kawasan hutan hujan tropika dan terkenal dengan landskap semula jadi yang memukau serta suasana yang menenangkan. Taman ini bukan sahaja berfungsi sebagai lokasi rekreasi, malah turut dibangunkan dengan matlamat untuk memelihara persekitaran semula jadi dan menjadi pusat pendidikan alam sekitar kepada pengunjung. Selain itu, Air Terjun Teladas 7 turut menjadi daya tarikan utama bagi pelancong yang menggemari keindahan alam semula jadi. Potensi pelancongan lestari di kawasan ini bukan sahaja mampu menarik kedatangan pelancong domestik dan antarabangsa, malah berupaya merangsang ekonomi tempatan. Inisiatif ini selaras dengan SDG, khususnya:

SDG 8: Pekerjaan yang Baik dan Pertumbuhan Ekonomi, terutamanya **Sasaran 8.9**, iaitu Menjelang 2030, susun dan laksanakan dasar untuk mempromosikan pelancongan mampan yang mencipta pekerjaan dan mempromosikan budaya dan produk tempatan.

SDG 15: Kehidupan Darat, khususnya **Sasaran 15.1** iaitu memastikan pemeliharaan, pemulihan dan penggunaan secara mampan terhadap ekosistem daratan dan air pedalaman serta perkhidmatan yang disediakannya, terutamanya hutan, tanah lembap, gunung-ganang dan kawasan kering, selaras dengan kewajipan di bawah perjanjian antarabangsa, serta **Sasaran 15.4** iaitu memastikan pemuliharaan ekosistem gunung yang penting untuk kelestarian biodiversiti.

2.0 METODOLOGI PENYELIDIKAN

2.1 Pendekatan Kajian

Data ini dikumpulkan melalui kaedah lapangan dan perbincangan kumpulan fokus. Kaedah pengumpulan data dimulakan dengan mesyuarat awalan bersama Ahli Parlimen Maran pada 17 Januari 2025 bersama YB Dato' Sri Dr. Haji Ismail Abd. Mutalib di Bandar Maran. Sesi ini turut dihadiri oleh Dr. Wan Suzita dan Siti Noraiysah sebagai wakil daripada APPGM-SDG.

Sesi ini dimulakan dengan sesi pengenalan Kumpulan Rentas Parti Parlimen Malaysia-Matlamat Pembangunan Lestari (APPGM-SDG) oleh Dr. Wan Suzita sebelum dilanjutkan oleh Cik Siti Noraiysah berkenaan proses pemetaan isu. Tujuan perbincangan ini dilakukan untuk membentangkan gerak kerja APPGM semasa pemetaan isu di Parlimen Maran dan juga untuk mengenalpasti isu-isu di kawasan kajian dan kumpulan komuniti yang akan difokuskan. Kemudian, satu Mesyuarat Pembentukan Profil Penempatan (Profiling) telah dilakukan pada 9 Februari 2025 di Bangunan Utama, Parlimen Malaysia. Mesyuarat ini dihadiri oleh YB Dato' Sri Dr. Haji Ismail bin Abd. Muttalib serta Pegawai Khas, Encik Zamil Zamri. Mesyuarat yang dijalankan bertujuan membincangkan lebih jelas berkenaan isu-isu dan sasaran kumpulan komuniti, seterusnya pelan pelaksanaan lawatan tapak yang akan berlangsung di Parlimen Maran.

Sesi pra-lawatan (pre-visit) juga telah dilakukan pada 11 Mac 2025 di Pejabat Daerah dan Tanah (PDT) Maran, Pahang. Sesi ini dihadiri oleh wakil APPGM-SDG, Cik Siti Noraiysah selaku Ketua Penyelidik dan Puan Nurul Syaza. Pada sesi ini, Pegawai Daerah telah mewakili Ketua Penolong Pegawai Daerah (Pembangunan), Encik Shahree Anwar bin Mahmud dan Penghulu Luit 1, Encik Khairul Amin bin Osman. Tujuan utama sesi pra-lawatan ini adalah untuk memberi gambaran awal gerak kerja APPGM-SDG dan memberi makluman lawatan tapak tiga hari yang akan dijalankan di Parlimen Maran.

Sesi kunjungan hormat ini turut membincangkan potensi kerjasama dalam pelaksanaan sesi dialog antara agensi, program pembangunan kapasiti, serta inisiatif-inisiatif lain yang dapat memberi manfaat kepada masyarakat setempat. Dalam sesi ini, beberapa perkara penting telah dibincangkan, khususnya mengenai kumpulan sasaran dan isu-isu setempat yang memerlukan perhatian. Pihak PDT Maran telah menyatakan komitmen penuh mereka untuk bekerjasama dalam menjayakan inisiatif yang dirancang agar dapat membawa perubahan positif dan memberi impak yang berkesan kepada komuniti tempatan. Seterusnya, sesi lawatan tapak telah dijalankan selama tiga hari bermula dari 12 sehingga 14 April 2025. Teknik yang telah digunakan adalah melalui cara perbincangan fokus berkumpulan (FGD) secara bersemuka.

Pasukan kajian yang terlibat dalam menjalankan sesi FGD bersama komuniti dan lawatan tapak di Parlimen Maran adalah seperti berikut:

1. Siti Noraiysah Rohim : Ketua Penyelidik
2. Anthony Tan Kee Huat : Mantan Pengarah Kanan
3. Afiqah bt Abdul Malik : Pembantu Penyelidik
4. Darshini A/P Rawichandran : Pembantu Penyelidik

Secara keseluruhannya, terdapat 9 kumpulan komuniti utama dengan 9 sesi dialog dan 3 sesi lawatan dilaksanakan sepanjang kajian lapangan 3 hari berkenaan. Program untuk kajian yang dijalankan dapat dirujuk seperti di Jadual 5:

Jadual 5. Tentatif Ringkas Lawatan Tapak Parlimen Maran

TARIKH	PERKARA
12 April 2025 , Sabtu	• Dialog Bersama Komuniti Ibu Tunggal • Dialog Bersama Komuniti Orang Asli di Kg Paya Besar • Dialog Bersama Komuniti Mangsa Banjir di Kampung Pejing • Lawatan Tapak ke Bukit Kertau
13 April 2025 , Ahad	• Dialog Bersama Nelayan Darat • Lawatan Tapak ke Taman Rekreasi Che Minah Sayang • Dialog Bersama Komuniti Belia • Dialog Bersama Komuniti Cina • Lawatan Tapak ke Sekitar Kg Srijaya dan Taman Sri Jaya
14 April 2025 , Isnin	• Dialog Bersama Komuniti Orang Kurang Upaya (OKU) • Lawatan Tapak ke Taman Eko-Rimba Lubuk Yu • Dialog Bersama Komuniti India • Dialog Bersama Komuniti Penerima Rumah Pemberian Kerajaan
13 Mei 2025 , Selasa	• Sesi Dialog antara Agensi bersama Pejabat Daerah dan Tanah Maran

Satu mesyuarat dialog antara agensi juga dijalankan pada 13hb Mei 2025, dan dipengerusikan oleh Encik Shahree Anwar bin Mahmud, Ketua Penolong Pegawai Daerah (Pembangunan), Pejabat Daerah dan Tanah Maran. Agenda mesyuarat ini bertujuan untuk mendapatkan maklum balas pejabat daerah dan juga agensi-agensi kerajaan berkaitan isu-isu yang telah dikenal pasti dan dicatatkan oleh pasukan penyelidik. Mesyuarat ini dihadiri oleh Cik Siti Noraiysah, Dr. Siti Nur Ain, Encik Anthony Tan dan Cik Syadhira.

2.2 Langkah Etika Semasa Kajian Lapangan

Terdapat beberapa perkara yang dititikberatkan sepanjang kajian lapangan, iaitu Ketua Penyelidik akan memberikan ucapan alu-aluan dan memberitahu bahawa kajian pemetaan isu ini adalah bersifat kualitatif sebelum sesi perbincangan dalam kumpulan dimulakan. Ketua Penyelidik turut mendapatkan persetujuan daripada para peserta terlebih dahulu untuk merekodkan suara dan diambil video dan gambar. Sekiranya, peserta FGD tidak bersetuju yang apa dikatakan akan direkod dan melarang mengambil gambarnya, maka penyelidikan ini tidak boleh mengambil kira perkara tersebut untuk dilaporkan dan dikongsikan di mana-mana medium. Namun begitu, bagi kajian pemetaan isu di Parlimen Maran tiada halangan yang berlaku daripada segi pengambilan video, gambar dan audio.

2.3 Kekangan Lawatan Kajian Lapangan

Sepanjang pelaksanaan lawatan tapak selama tiga hari di Parlimen Maran, beberapa kekangan telah dikenalpasti yang memberi kesan kepada kelancaran sesi dialog dan perbincangan kumpulan fokus (FGD) bersama komuniti setempat. Walaupun kekangan ini berlaku, langkah-langkah penyesuaian telah diambil bagi memastikan perjalanan program berjalan dengan lancar dan objektif kajian tetap dapat dicapai.

Antara kekangan utama yang dihadapi adalah penggunaan bahasa semasa sesi FGD, khususnya melibatkan komuniti Cina dan India yang lebih selesa berkomunikasi dalam bahasa ibunda masing-masing. Ini menimbulkan sedikit kesulitan daripada segi kefahaman dan pengumpulan data secara langsung. Bagi menangani isu ini, pihak penyelidik telah mengambil inisiatif untuk mendapatkan bantuan daripada wakil peserta yang hadir bagi menterjemahkan perbincangan kepada bahasa Melayu atau Inggeris. Pendekatan ini berjaya memastikan kelangsungan sesi tanpa menjejaskan kualiti dapatan.

Terdapat juga isu kelewatan kehadiran peserta dalam beberapa sesi, khususnya melibatkan komuniti ibu tunggal. Kelewatan ini sedikit sebanyak menjejaskan susun atur masa sesi FGD yang telah dijadualkan. Sebagai langkah penyelesaian, ketua penyelidik telah mengambil keputusan untuk membahagikan kumpulan dan meminta penyelidik lain mengendalikan satu sesi tambahan khusus bersama kumpulan peserta yang hadir lewat. Tindakan ini membolehkan semua pandangan dan input daripada peserta yang terlibat tetap direkodkan secara menyeluruh.

Beberapa sesi FGD dan lawatan tapak mengalami perubahan lokasi pada saat akhir. Walau bagaimanapun, kekangan ini tidak memberi kesan besar terhadap pelaksanaan program secara keseluruhan. Hal ini kerana petugas utama di lapangan (*person-in-charge*) berjaya memaklumkan peserta dan menguruskan kehadiran semula dengan cekap. Ini menunjukkan kecekapan logistik dan sokongan komuniti yang baik di lapangan.

Dalam beberapa sesi, tajuk asal sesi FGD perlu disesuaikan semula apabila didapati isu utama yang dibincangkan tidak menepati fokus asal. Sebagai contoh, sesi FGD yang dijadualkan sebagai Dialog Bersama Komuniti Mangsa Banjir di Kampung Pejing ternyata lebih banyak membincangkan isu selain banjir. Justeru, cadangan dikemukakan agar nama sesi ditukar kepada Dialog Bersama Komuniti Kampung Pejing bagi menggambarkan konteks sebenar dan lebih inklusif terhadap isu-isu yang diketengahkan oleh komuniti.

2.4 Keterbatasan Kajian

Keterbatasan kajian bagi Parlimen Maran dapat dikenalpasti melalui beberapa aspek utama. Pertama, kehadiran peserta dalam sesi dialog dengan harapan mendapatkan bantuan atau manfaat tertentu telah menjejaskan objektiviti kajian. Para penyelidik menghadapi kesukaran dalam memastikan sesi dialog benar-benar menumpukan kepada isu-isu mendesak kerana peserta cenderung memberikan jawapan yang berorientasikan bantuan yang diinginkan. Sebagai contoh, dalam sesi dialog bersama ibu tunggal, peserta memberikan maklum balas yang lebih cenderung kepada aspek bantuan berbanding permasalahan sebenar yang mereka hadapi. Kesukaran ini turut menyebabkan para penyelidik menghadapi cabaran dalam mengalihkan fokus perbincangan daripada isu bantuan semata-mata kepada isu-isu lain yang lebih mendesak dalam komuniti tersebut.

Tambahan, kekurangan kerjasama daripada peserta dalam sesi dialog turut menjadi salah satu batasan kajian. Dalam beberapa sesi, hanya ketua atau wakil peserta yang aktif berbicara dan memberikan pendapat, manakala peserta lain kurang terlibat dalam perbincangan. Hal ini mengakibatkan data yang diperoleh kurang menyeluruh dan tidak mencerminkan pandangan keseluruhan komuniti.

3.0 RANGKUMAN ISU RENTAS SDG

Jadual 6. Rangkuman Isu Rentas SDG

NO	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
1.	Kekurangan akses kepada bantuan dan kebajikan sosial	Kekurangan akses kepada bantuan dan kebajikan sosial di Maran berpunca daripada tiga jurang utama, iaitu proses saringan dan komunikasi yang tidak menyeluruh, syarat kelayakan yang disalahfaham atau diterjemah secara sempit di lapangan, dan kelewatan/ketidakcukupan dana program kebajikan komuniti. Di lapangan, mangsa banjir menyatakan saluran maklumat dan borang bantuan tidak diumumkan secara terbuka.	Sosial Ekonomi	Komuniti Ibu Tunggal Komuniti Mangsa Banjir Komuniti OKU Komuniti Penerima Rumah Bantuan	Parlimen Maran Mukim Bukit Segumpal Kg Bak-Bak dan sekitar Kg Pejing	SDG 1: Tiada Kemiskinan Sasaran 1.3 - Melaksanakan sistem dan langkah perlindungan sosial yang bersesuaian secara nasional untuk semua, dan menjelang 2030, mencapai liputan yang besar kepada golongan miskin dan rentan. SDG 10: Mengurangkan Ketidaksamarataan Sasaran 10.2 - Menjelang 2030, memperkasa dan menggalakkan keterangkuman sosial, ekonomi dan politik untuk semua, tanpa mengira umur, jantina, ketidakupayaan, bangsa, etnik, asal usul, agama atau status ekonomi atau status lain.

NO	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
		Dalam kalangan ibu tunggal, permohonan sering ditolak atas alasan tidak jelas dan pada masa sama, ada persepsi pilih kasih dan politik kepartian yang menghakis kepercayaan. Tambahan, pusat PPDK yang menjadi tunjang sokongan OKU berdepan bayaran geran yang lewat serta peruntukan yang tidak memadai hingga operasi ditampung sendiri.				SDG 11: Bandar dan Komuniti Mampan Sasaran 11.5 – Menjelang 2030, mengurangkan jumlah kematian dan bilangan orang yang terjejas secara signifikan dan mengurangkan dengan ketara kerugian ekonomi langsung berbanding dengan keluaran dalam negara kasar global disebabkan oleh bencana, termasuk bencana berkaitan air, dengan tumpuan untuk melindungi golongan miskin dan golongan berisiko.
2.	Kekurangan kemudahan asas dan infrastruktur asas yang memadai	Di Parlimen Maran, banyak kawasan masih belum mempunyai kemudahan asas yang memadai seperti bekalan air bersih, sistem saliran, lampu jalan, jalan berturap, sistem kutipan sampah, dan capaian	Sosial	Komuniti Ibu Tunggal Komuniti Mangsa Banjir Komuniti Cina Komuniti Belia	Seluruh Parlimen Maran	SDG 3: Kesihatan yang Baik dan Sejahtera Sasaran 3.8 – Mencapai perlindungan kesihatan sejagat, termasuk perlindungan risiko kewangan, akses kepada perkhidmatan penjagaan kesihatan penting yang berkualiti dan akses

NO	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
		internet yang stabil. Gangguan bekalan air berlarutan sejak beberapa tahun lalu, dengan tekanan air yang rendah dan bekalan terputus hampir setiap malam, menyebabkan penduduk bergantung kepada lori air atau menggunakan air bukit yang tidak selamat. Ketiadaan hospital di kawasan berhampiran juga menyukarkan akses kepada perkhidmatan kesihatan, memaksa penduduk melakukan perjalanan lebih satu jam ke Jengka atau Temerloh. Dalam masa sama, pengangkutan awam yang sangat terhad dan ketiadaan perkhidmatan e-				kepada ubat-ubatan dan vaksin perlu yang selamat, berkesan, berkualiti dan berpatutan untuk semua. SDG 6: Air Bersih dan Sanitasi Sasaran 6.1 - Menjelang 2030, mencapai akses universal dan saksama terhadap air minuman yang selamat dan mampu milik untuk semua. Sasaran 6.4 - Menjelang 2030, meningkatkan kecekapan penggunaan air dengan ketara merentasi semua sektor dan memastikan pengeluaran dan bekalan air tawar yang mampan untuk menangani kekurangan air dan mengurangkan dengan ketara bilangan orang yang mengalami kekurangan air.

NO	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
		hailing menyempitkan mobiliti penduduk, memaksa mereka memiliki kenderaan sendiri untuk bekerja atau mengakses perkhidmatan asas.				SDG 11: Bandar dan Masyarakat Mampan Sasaran 11.2 - Menjelang 2030, menyediakan akses kepada system pengangkutan yang selamat, berpatutan, boleh dicapai dan mampan kepada semua, meningkatkan keselamatan jalan raya, terutamanya dengan memperluas kemudahan pengangkutan awam, dengan tumpuan khusus pada keperluan golongan berisiko, wanita, kanak-kanak, orang kurang upaya dan warga emas.
3.	Cabaran kewangan dan kesukaran ekonomi	Cabaran kewangan di Maran berpunca daripada peluang kerja tempatan yang terhad yang banyak tertumpu kepada sektor pertanian serta tidak stabil dan gaji rendah.	Ekonomi Sosial	Komuniti Ibu Tunggal Komuniti Belia Komuniti Orang Asli	Seluruh Parlimen Maran	SDG 1: Tiada Kemiskinan Sasaran 1.4 - Menjelang 2030, pastikan semua lelaki dan wanita, khususnya golongan miskin dan rentan, mempunyai hak yang sama kepada sumber ekonomi, serta akses kepada perkhidmatan asas, pemilikan dan kawalan ke atas

NO	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
		Malahan struktur ekonomi didominasi sawit dengan sedikit industri telah menyebabkan ramai belia berhijrah untuk mendapatkan peluang pekerjaan yang baik. Tambahan kebanyakan pendapatan isi rumah di Maran tidak stabil apabila punca pendapatan mereka bergantung pada cuaca menyebabkan ramai terpaksa buat dua kerja dan aliran tunai yang semakin rendah. Ditambah pula desakan kos operasi pertanian dan perikanan yang semakin hari semakin menekan.		Komuniti Nelayan Darat		tanah dan bentuk hartanah lain, pusaka, sumber asli, teknologi baharu dan perkhidmatan kewangan yang sesuai, termasuk kewangan mikro. SDG 8: Pekerjaan yang Baik dan Pertumbuhan Ekonomi Sasaran 8.5 - Menjelang 2030, capai pekerjaan penuh dan produktif serta kerja yang layak untuk semua wanita dan lelaki, termasuk untuk golongan muda dan orang kelainan upaya, dan gaji sama rata bagi kerja yang sama nilai.

NO	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
						SDG 10: Mengurangkan Ketidaksamarataan Sasaran 10.2 – Menjelang 2030, memperkasa dan menggalakkan keterangkuman sosial, ekonomi dan politik untuk semua, tanpa mengira umur, jantina, ketidakupayaan, bangsa, etnik, asal usul, agama atau status ekonomi atau status lain. SDG 11: Bandar dan Masyarakat Mampan Sasaran 11.1 – Menjelang 2030, pastikan akses kepada semua terhadap perumahan dan perkhidmatan asas yang mencukupi, selamat dan mampu milik serta menaik taraf kawasan setinggan.

NO	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
4.	Bencana Banjir	Banjir di Maran berpunca daripada gabungan faktor iklim, geografi dan kelemahan infrastruktur: hujan monsun November–Februari mencetuskan banjir bermusim, manakala di kawasan bandar banjir kilat berlaku apabila kapasiti sungai sebelum pelebaran/pedalaman tidak mencukupi untuk menampung limpahan air. Pada akhirnya kitaran banjir yang “berulang” di beberapa lokaliti walaupun berkurang sejak projek mitigasi tetap berlaku setiap beberapa tahun, memperlihatkan kebergantungan risiko kepada pola hujan serta kedudukan penempatan	Alam sekitar	Komuniti Ibu Tunggal Komuniti Mangsa Banjir Komuniti Cina Komuniti Belia	Kg Bak-Bak dan sekitar Kg Orang Asli Paya Besar Kg Srijaya	SDG 2: Sifar Kebuluran Sasaran 2.4 - Menjelang 2030, memastikan sistem pengeluaran makanan yang mampan dan melaksanakan amalan pertanian berdaya tahan yang meningkatkan produktiviti dan pengeluaran, yang membantu mengekalkan ekosistem, yang mengukuhkan keupayaan untuk menyesuaikan diri dengan perubahan iklim, cuaca ekstrem, kemarau, banjir dan bencana lain, dan yang secara beransur-ansur meningkatkan kualiti tanah dan tanah. SDG 13: Tindakan Memerangi Perubahan Iklim Sasaran 13.1 - Memperkukuh daya tahan dan keupayaan untuk membuat penyesuaian kepada bahaya berkaitan iklim dan bencana alam di semua negara.

NO	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
		berhampiran sistem sungai utama. Dalam masa sama, sistem perparitan di Parlimen Maran yang tidak berfungsi baik menyebabkan air cepat bertakung dan naik hanya selepas 2-3 jam hujan, mempercepat kejadian banjir kilat di lokaliti tertentu.				SDG 15: Kehidupan di Darat Sasaran 15.5 - Mengambil tindakan segera dan penting untuk mengurangkan kemerosotan habitat semula jadi, menghentikan kehilangan biodiversiti dan menjelang 2020, melindungi dan mencegah kepupusan spesies terancam.
5.	Status pemilikan tanah yang tidak jelas dan tidak diiktiraf	Isu pemilikan tanah di Maran telah memberi kesan langsung terhadap kehidupan dan masa depan penduduk termasuk Komuniti Orang Asli, Cina, dan India, masih menetap di atas tanah TOL, tanah adat yang belum diwartakan, atau	Sosial Ekonomi Tadbir urus	Komuniti Orang Asli Komuniti cina Komuniti India	Kg Orang Asli Paya Besar Kg Srijaya Kg Sungai Jerik	SDG 1: Tiada Kemiskinan Sasaran 1.4 - Menjelang 2030, pastikan semua lelaki dan wanita, khususnya golongan miskin dan rentan, mempunyai hak yang sama kepada sumber ekonomi, serta akses kepada perkhidmatan asas, pemilikan dan kawalan ke atas tanah dan bentuk hartanah lain, pusaka, sumber asli, teknologi

NO	ISU UTAMA	PENERANGAN	DIMENSI	KUMPULAN SASARAN	KAWASAN SASARAN	SDG YANG BERKAITAN
		tanah pertanian tanpa geran hak milik yang sah. Keadaan ini menyebabkan mereka berdepan risiko diusir pada bila-bila masa dan gagal membina rumah kekal. Selain itu, status tanah yang tidak sah menyukarkan mereka untuk memohon pinjaman, dan mendapatkan perkhidmatan asas seperti bekalan air dan elektrik.				baharu dan perkhidmatan kewangan yang sesuai, termasuk kewangan mikro. SDG 10: Mengurangkan Ketidaksamarataan Sasaran 10.2 – Menjelang 2030, memperkasa dan menggalakkan keterangkuman sosial, ekonomi dan politik untuk semua, tanpa mengira umur, jantina, ketidakupayaan, bangsa, etnik, asal usul, agama atau status ekonomi atau status lain.

4.0 GAMBARAN KESELURUHAN PEMETAAN ISU

4.1 Perincian Hasil Dapatan Isu-isu

Jadual 7. Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 1

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
FGD 1: Dialog Bersama Komuniti Ibu Tunggal Tarikh: 12 April 2025 Bilangan peserta: 19 orang Kaedah FGD: Perbincangan dalam 3 kumpulan			Agensi yang memberikan respon: 1. Pejabat Daerah Maran* 2. Jabatan Kebajikan Masyarakat (JKM) 3. Pejabat Kesihatan Daerah (PKD) 4. Penghulu Mukim 5. Ahli Parlimen Maran <i>*Merujuk kepada Ketua Penolong Pegawai Daerah (Pembangunan) (KPPD)</i>
1.	Kekurangan akses bantuan dan kerentanan sosioekonomi ibu tunggal	Ibu tunggal berdepan pelbagai kesukaran dalam mendapatkan bantuan kerajaan walaupun berada dalam keadaan terdesak. Proses permohonan yang rumit dan kelulusan yang tidak telus menyebabkan ramai permohonan ditolak dengan alasan tidak jelas seperti “tidak layak” kerana dianggap masih muda, boleh bekerja, memiliki kereta atau rumah, ataupun status sebagai peneroka FELDA.	Pejabat Daerah Maran: Terdapat salah faham masyarakat mengenai syarat kelayakan bantuan, terutamanya dakwaan bahawa pemilikan kereta atau aset menyebabkan seseorang tidak layak menerima bantuan. Agensi menegaskan bahawa pendapatan (<i>income</i>) adalah syarat utama. Pemilikan kereta tidak secara automatik menggugurkan kelayakan, kerana kereta kini dianggap sebagai keperluan asas.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Malah, ada yang pernah disenaraikan sebagai penerima bantuan oleh SUK, Pejabat Daerah dan NGO, namun apabila tiba masa pengagihan, nama mereka digugurkan tanpa penjelasan. Keadaan ini menimbulkan rasa kecewa dalam kalangan ibu tunggal kerana ada bantuan tunai yang diagihkan secara meluas tetapi mereka masih tidak menerimanya. Kelemahan dalam sistem saringan dan komunikasi agensi seperti JKM dan MAIK turut memburukkan keadaan, menjadikan ramai ibu tunggal terpinggir daripada bantuan walaupun benar-benar memerlukannya.	Namun, jika pendapatan individu melebihi Paras Garis Kemiskinan (PGK), maka dia tidak layak mendapat bantuan, walaupun memiliki keperluan asas seperti kereta. Jabatan Kebajikan Masyarakat (JKM): Terdapat kriteria utama pemberian bantuan adalah berdasarkan Pendapatan Garis Kemiskinan (PGK) dan pendapatan per kapita isi rumah. Setiap permohonan yang diterima akan disemak dan disiasat oleh pegawai JKM yang turun ke lapangan untuk menilai kes secara menyeluruh. Jenis bantuan yang diberikan akan disesuaikan mengikut kategori kelayakan seperti bantuan kanak-kanak, bantuan am, atau bantuan warga emas. Keputusan akhir bergantung kepada kesesuaian dan keperluan pemohon.
		Ibu tunggal menegaskan agihan bantuan berbentuk pilih kasih dan cenderung berpihak kepada “kroni” atau mengikut kecenderungan parti. Ibu tunggal muda beranak kecil dan ibu tunggal tua tanpa pendapatan tetap tidak menerima bantuan, sementara penerima “yang tak sepatutnya” terus kekal dalam senarai tanpa diganti. Kesannya, keciciran dalam permohonan terus berlaku.	Pejabat Daerah Maran Menafikan dakwaan pilih kasih dan menjelaskan bahawa penilaian kelayakan bantuan dibuat melalui Jawatankuasa Focus Group, yang tidak melibatkan pengaruh politik. Proses tersebut berdasarkan siasatan pegawai yang akan dibentang dan dilulus dalam mesyuarat sebelum keputusan dibuat.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			Jabatan Kebajikan Masyarakat (JKM) JKM mengesahkan bahawa memang terdapat ramai yang memerlukan bantuan, namun data tidak dibawa bersama pada hari tersebut. Kes-kes seperti ini akan dibincangkan dan dinilai dalam mesyuarat Focus Group, di mana saringan (filtering) akan dilakukan untuk menentukan kelayakan.
		Penyampaian maklumat bantuan tidak telus dan tidak menyeluruh. Perkara ini dapat dilihat apabila ada penerima berdiam diri serta “menyembunyikan” maklumat permohonan dan ramai tidak tahu saluran yang betul untuk memohon kerana tiada pihak membimbing.	Jabatan Kebajikan Masyarakat (JKM) Terdapat salah faham umum mengenai bantuan untuk ibu tunggal. Menurut JKM, tiada bantuan khusus untuk ibu tunggal yang disediakan di bawah skop JKM. Apa yang wujud sebenarnya ialah bantuan kepada kanak-kanak di bawah umur 18 tahun, yang tertakluk kepada Akta Kanak-Kanak. JKM menjelaskan bahawa kelulusan bantuan kepada ibu tunggal biasanya berlaku kerana mereka mempunyai anak di bawah umur, dan bukan kerana status ibu tunggal itu sendiri. Persepsi bahawa bantuan diberikan atas dasar pilih kasih sering timbul apabila masyarakat tidak memahami bahawa anak-anak di bawah 18 tahun adalah penerima manfaat sebenar, bukan ibunya secara langsung.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			Contohnya, ibu tunggal yang sudah berusia 50 tahun ke atas dan mempunyai anak-anak yang sudah dewasa dan berpendapatan (umur lebih 21 tahun), tidak lagi layak menerima bantuan JKM, kerana tidak memenuhi kriteria bantuan kanak-kanak. JKM turut menyentuh tentang kekeliruan dan stigma istilah "ibu tunggal", dengan menekankan bahawa tidak semua ibu tunggal tergolong dalam golongan miskin – sebagai contoh, individu seperti Sosilawati yang juga seorang ibu tunggal namun berkemampuan. Maka, menurut JKM, istilah yang lebih tepat dalam konteks bantuan kebajikan ialah "bantuan kepada kanak-kanak", dan bukan kepada status ibu atau penjaga.
		Kos sara hidup meningkat pantas sementara bantuan kecil tidak memadai. Malahan, ramai ibu tunggal tiada pendapatan tetap dan terpaksa bekerja panjang serta mengambil pelbagai kerja sambilan. Namun hasilnya tetap tidak cukup. Perbelanjaan asas keluarga dan persekolahan anak (buku, yuran, kelengkapan) terpaksa ditanggung sendiri dan dirasakan terlalu tinggi berbanding gaji	<i>Tiada maklum balas</i>

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		semasa. Pendapatan pula tidak menentu, iaitu ada bulan hanya sekitar RM100 atau langsung tiada.	
		Ibu tunggal masih berdepan stigma sosial yang kuat. Mereka sering dilabel negatif hanya kerana status, seperti mengabaikan anak apabila keluar bekerja siang malam mencari rezeki, malah terus dipandang serong walaupun tidak melakukan apa-apa kesalahan. Ibu tunggal berharap masyarakat lebih empati dan tidak menyisihkan, kerana menjadi ibu tunggal bukan pilihan tetapi takdir hidup yang perlu diterima.	<i>Tiada maklum balas</i>
		Ibu tunggal menanggung tekanan emosi yang berat, sama ada selepas penceraian atau kehilangan pasangan mereka.	Pejabat Kesihatan Daerah (PKD): Memaklumkan bahawa tiada program khusus yang ditujukan hanya kepada ibu tunggal. Namun begitu, semua program yang berkaitan dengan kesihatan mental, termasuk tekanan emosi, sudah dikategorikan dalam perkhidmatan kesihatan awam yang sedia ada.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			PKD menegaskan bahawa fokus perkhidmatan mereka kini adalah lebih kepada pendekatan berasaskan komuniti, merangkumi seluruh masyarakat, dan bukan hanya satu kumpulan sasaran seperti ibu tunggal. Oleh itu, ibu tunggal tetap termasuk dalam kumpulan yang boleh menerima manfaat daripada program kesihatan mental sedia ada, walaupun tidak secara langsung (<i>explicit</i>) dinamakan sebagai kumpulan sasaran.
2.	Kesukaran akses bekalan air bersih	Ibu tunggal berhadapan dengan tekanan air rendah hingga tiada air di rumah. Penduduk di Bukit Lada mengalami masalah ketiadaan bekalan air secara berterusan walaupun membayar bil setiap bulan.	Pejabat Daerah Maran Terdapat beberapa projek penambahbaikan infrastruktur air yang sedang dijalankan, iaitu dua projek utama yang sedang berlangsung adalah projek penambahbaikan air di Seri Jaya dan Kampung Awah. Agensi menjelaskan bahawa projek-projek ini mengalami sedikit kelewatan, terutamanya di Loji Air Awah, tetapi dijangka siap sepenuhnya dalam tahun ini. Pelaksanaan projek ini dijangka dapat meningkatkan mutu dan keberkesanan bekalan air di Daerah Maran secara keseluruhan.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			Penghulu Mukim Bagi kawasan Pekan Awah, 90 peratus masalah bekalan air telah berjaya diselesaikan.
3.	Akses kesihatan terhad	Kemudahan kesihatan di kawasan ini berfokus kepada Klinik Kesihatan (KK) sahaja, yang hanya menyediakan rawatan asas. Manakala bagi kes kecemasan atau rawatan lanjut, pesakit akan terus dirujuk ke Hospital Temerloh yang terletak lebih jauh. Walaupun terdapat kemudahan di Jengka yang lebih dekat, kapasiti perkhidmatan masih tidak mencukupi.	Ahli Parlimen Maran Sejarah cadangan pembinaan hospital Maran, yang telah melalui pelbagai fasa sejak tahun 2016 dalam Rancangan Malaysia Ke-11 (RMK11): • 2016: Projek hospital telah diluluskan dengan peruntukan awal sebanyak RM170 juta, dan tapak telah dikenalpasti serta dilancarkan semasa pentadbiran terdahulu. • 2020: Apabila berlaku perubahan politik, projek hospital dikeluarkan daripada senarai perancangan semasa pentadbiran Pakatan Harapan. • 2021: Semasa Tan Sri Muhyiddin menjadi Perdana Menteri, projek ini dimasukkan semula. Kementerian Kewangan kemudiannya meluluskan peruntukan RM350 juta. • 2022/2023: Selepas Pilihan Raya Umum dan pertukaran kerajaan kepada pimpinan baru, projek tidak diteruskan sekali lagi, menyebabkan kekecewaan penduduk Maran.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			Ahli Parlimen menegaskan Maran adalah satu-satunya daerah/parlimen yang belum mempunyai hospital sendiri, dan rakyat kini terpaksa ke Jengka atau Temerloh untuk mendapatkan rawatan. Pejabat Kesihatan Daerah (PKD) PKD memaklumkan bahawa pembinaan hospital Maran masih dalam proses permohonan tanah kerajaan baharu, selepas semakan dan lawatan semula oleh pihak JKR (Jabatan Kerja Raya) yang mencadangkan agar tapak baharu dicari, berbanding lokasi terdahulu. Ahli Parlimen Maran turut menyatakan bahawa lima tapak telah dikenal pasti sebelum ini, dan semua telah dilawati. Tapak asal di Luik telah ditolak dan diganti dengan tapak yang telah pun diserahkan daripada tanah KDN kepada Kementerian Kesihatan. Kawasan tersebut adalah seluas 50 ekar daripada 150 ekar asal, dan telah pun diperuntukkan.

Jadual 8. Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 2

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
FGD 2: Dialog Bersama Komuniti Orang Asli Kg Paya Besar Tarikh: 12 April 2025 Bilangan peserta: 12 orang Kaedah FGD: Perbincangan dalam 2 kumpulan			Agensi yang memberikan respon: 1. Jabatan Kemajuan Orang Asli (JAKOA) 2. Pejabat Daerah Maran* 3. PERHILITAN 4. Pejabat Pendidikan Daerah <i>*Merujuk kepada Ketua Penolong Pegawai Daerah (Pembangunan) (KPPD)</i>
1.	Status tanah/ persempadanan dan pengiktirafan Orang Asli masih rendah	Isu tanah merupakan isu utama bagi Komuniti Orang Asli. Ketiadaan persempadanan yang jelas antara kawasan Orang Asli dan komuniti lain; walaupun Kerajaan Negeri meluluskan 262 kampung, hanya dua di Rompin dan satu di Maran (Batu 55) diwartakan, menyebabkan banyak kawasan belum diwartakan dan belum disukat dengan memadai, lalu menimbulkan rasa terancam dalam kalangan Orang Asli. Justeru penduduk mendesak kerja ukur dan persempadanan dilaksanakan segera supaya hak dan sempadan kampung terbela.	Jabatan Kemajuan Orang Asli (JAKOA) Memaklumkan bahawa pada Januari 2025, pihaknya telah mengadakan mesyuarat bersama Tok Batin dan Pengerusi JPKKOA untuk membincangkan usaha pewartaan tanah Orang Asli. Permohonan peruntukan untuk kerja ukur tanah telah dikemukakan melibatkan beberapa kampung: • 2025–2026: Kampung Merbau, Kampung Embas, Kampung Sungai Jempol • 2026–2027: Kampung Paya Besar, Kampung Buk-Buk, Kampung Bangat • 2027–2028: Kampung Batu 5, Kampung Batu 55 Namun, sehingga kini belum ada maklum balas kelulusan bagi permohonan tersebut.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			Pejabat Daerah Maran Mengesahkan bahawa proses tersebut merupakan langkah awal ke arah pewartaan kawasan, yang perlu dimulakan dengan pengukuran rasmi.
		Ketiadaan tanda serta status yang jelas membuka ruang syarikat luar membeli tanah “kosong” melalui pemimpin berpengaruh, menyebabkan pertindihan tuntutan dengan penduduk Melayu, konflik di lapangan, dan kebimbangan berterusan selagi tidak diwartakan. Perkara ini sekali gus mengancam keselamatan tempat tinggal dan ekonomi Orang Asli. Komuniti Orang Asli menuntut pengiktirafan rasmi kawasan mereka iaitu disukat, ditetapkan sempadan dan diwartakan agar kampung muncul jelas pada peta (contohnya tertera “Kampung Orang Asli Paya Besar”). Tambahan, walaupun JAKOA kerap menyuarakan isu dalam mesyuarat, namun hal tanah berada di bawah kuasa Kerajaan Negeri, menyebabkan JAKOA tidak berdaya membuat keputusan.	<i>Tiada maklum balas</i>

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Peranan JAKOA lebih tertumpu kepada kebajikan, manakala desakan berhubung sempadan dan pewartaan tanah sering tidak didengari atau tidak mendapat tindakan.	
2.	Kesukaran mengekalkan identiti komuniti Orang Asli	Komuniti Orang Asli kini berdepan sekatan ketat untuk masuk hutan: mereka wajib memohon permit (termasuk daripada Jabatan Perhutanan dan PERHILITAN). Komuniti menerima notis sejak Disember bagi kawasan seperti hutan Pejing di sempadan kampung, malah ada yang mendapat notis amaran ketika mengambil minyak keruing. Syarat permit dan penguatkuasaan ini menghadkan akses kepada makanan tradisi serta hasil rimba, menjejaskan pencarian harian dan memaksa ramai "terhimpit" tanpa sumber rezeki yang selama ini bergantung kepada hutan.	PERHILITAN Isu pemburuan oleh Orang Asli bukan isu permit, tetapi lebih kepada keperluan memperoleh lesen memburu, yang boleh dipohon secara sah. Setakat ini, tiada rekod diskriminasi terhadap Orang Asli dalam mendapatkan lesen memburu di tempat lain seperti Pekan atau daerah lain. Perundangan yang terlibat adalah Akta Pemuliharaan Hidupan Liar 2010 (Akta 716): • Orang Asli tetap tertakluk kepada akta ini walaupun di tanah adat. • Hutan Simpan Kekal (HSK) adalah kawasan larangan memburu sepenuhnya, dan di Pahang terdapat 10 HSK yang terlibat dalam larangan ini. PERHILITAN (Jawapan Bertulis) Kawasan Larangan Memburu bagi maksud di atas di Daerah Maran adalah seperti berikut :

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			1. HSK Betung 2. HSK Bukit Gebuk 3. HSK Bungor 4. HSK Gayung 5. HSK Jengka 6. HSK Paya Pasir 7. HSK Papai 8. HSK Papai Tambahan 9. HSK Temelong 10. HSK Ulu Luit Taklimat berkaitan Akta Pemuliharaan Hidupan Liar (Pindaan 2022) kepada Batin dan wakil OA bagi Daerah Maran, Temerloh dan Jerantut pada 23 Ogos 2022
		Penduduk Orang Asli memaklumkan pihak berkuasa memasang kamera dalam hutan hingga mereka takut masuk walaupun sekadar mencari lauk untuk kegunaan sendiri, sementara pondok-pondok tempat berteduh turut dirobuhkan.	<i>Tiada maklum balas</i>
		Penduduk Orang Asli menjelaskan pihak berkuasa kini mengehadkan makanan buruan kepada senarai sekitar 10 spesies sahaja, berbeza dengan dahulu yang lebih bebas.	PERHILITAN Turut membetulkan maklumat dalam dokumen justifikasi terdahulu yang menyatakan bahawa hanya 10 spesies haiwan tertentu dibenarkan untuk tujuan

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Kesannya, haiwan seperti tupai dan (sebahagian) landak tidak lagi dibenarkan, sementara sebahagian spesies dilaporkan masih boleh dimakan seperti babi hutan, burung punai, kancil dan landak raya. Kekangan ini, menurut mereka, menjejaskan kebiasaan pemakanan tradisi dan pilihan sumber protein.	makanan, namun senarai itu mengandungi kesilapan. Spesies seperti tenggiling, kura-kura, biawak air, musang dan kijang tidak termasuk dalam 10 spesies yang dibenarkan untuk tujuan makanan. Tenggiling, sebagai contoh, termasuk dalam Jadual Kedua Akta 716 dan memerlukan permit khas dan kelulusan menteri, jadi tidak boleh diburu secara bebas. PERHILITAN (Jawapan Bertulis) Lima (5) daripada sepuluh (10) spesies yang dinyatakan dalam penerangan/justifikasi tidak termasuk dalam sepuluh (10) Senarai Hidupan Liar bagi makanan Orang Asli pada Jadual Keenam di atas, iaitu Tenggiling, Kura-kura, Biawak Air, Musang dan Kijang.
3.	Kesukaran mendapatkan air bersih	Gangguan bekalan air di Kampung Paya Besar berlarutan sejak selepas Raya 2023. Tekanan rendah menyebabkan kawasan atas (rumah di atas bukit) kerap tiada air. Tambahan, dalam tempoh hingga 10 bulan, ketidakstabilan gangguan air ini telah menjejaskan hampir 18–20 rumah.	Pejabat Daerah Maran Dua rumah PPRT di Paya Besar telah dibina di luar kawasan Orang Asli, menyebabkan kesukaran untuk mendapatkan bekalan utiliti. Jika rumah dibina dalam kawasan tanah Orang Asli yang telah diwartakan, tiada masalah untuk bekalan air dan elektrik.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Meskipun penduduk telah membawa pegawai PAIP Maran meninjau sendiri keadaan, masalah masih belum diselesaikan. Penggunaan air sungai yang tidak selamat. Penduduk Orang Asli turut berdepan kesukaran memasang meter air dan elektrik kerana syarat baharu mewajibkan geran tanah. Jika dahulu JAKOA boleh menandatangani sokongan dan permohonan mudah diluluskan, kini permohonan ditolak kerana ketiadaan geran. Pada masa ini, sekitar 40 keluarga di perumahan TSK memiliki geran, manakala selebihnya tidak. Akibatnya, proses memasukkan bekalan asas menjadi “cukup-cukup rumit”, bukan sahaja di Paya Besar malah melibatkan lapan kampung Orang Asli di seluruh daerah Maran. Halangan akses utiliti (air dan elektrik) ini berlaku sejak empat tahun kebelakangan ini.	Namun, masalah timbul apabila rumah (termasuk rumah PPRT) dibina di luar kawasan Orang Asli, terutamanya di atas tanah kerajaan, maka kelulusan Pegawai Daerah diperlukan.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
4.	Keterbatasan akses dan kelemahan infrastruktur asas (jalan, saliran, pencahayaan dan digital)	Penduduk menyatakan keadaan jalan sedia ada terlalu sempit hingga menyukarkan kenderaan, khususnya ketika menghantar anak ke sekolah. Terdapat keperluan kerja pelebaran dilaksanakan segera agar akses keluar masuk lebih selamat dan lancar. Permohonan jalan pekebun kecil Orang Asli tidak mendapat perhatian kerajaan. Mereka memohon tetapi tidak menerima maklum balas. Di Paya Besar, banjir kerap berlaku terutamanya ketika musim tengkujuh dan ada juga di luar musim. Pada tahun 2025 sahaja dilaporkan tiga kali banjir kerana limpahan air cepat menenggelami laluan hingga dalam satu-dua jam sudah tidak boleh dilalui. Perkara ini telah menjejaskan perhubungan terutama penghantaran murid ke SK Kertam. Penduduk mencadangkan kerajaan meninggikan jalan bagi memastikan akses tidak terputus. Setakat ini kebanyakan rumah tidak dimasuki air, namun banjir besar boleh menjejaskan lebih banyak kediaman manakala	<i>Tiada maklum balas</i>

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		banjir kecil biasanya melibatkan sekitar tiga rumah. Penduduk menyatakan keperluan menambah unit PPRT dan menaik taraf sistem saliran kawasan perumahan. Longkang sedia ada terlalu sempit dan tidak menyeluruh terutama di kawasan atas bukit. Justeru mereka meminta pembinaan longkang jalan yang sesuai di sepanjang laluan utama agar aliran air terkawal. Terdapat juga keperluan penambahan lampu jalan segera. Lampu jalan sedia ada tidak mencukupi, hanya ada di sebahagian laluan dan bahagian atas banyak tiada. Penduduk turut melaporkan kes rompakan berlaku di kampung sekitar. Liputan internet dan talian telefon di kawasan ini tidak stabil yang menyukarkan panggilan biasa dan penggunaan data yang isyarat kerap "hilang timbul". Ketidakstabilan rangkaian ini juga jauh lebih buruk berbanding dahulu.	

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
5.	Keciciran pendidikan dan cabaran sosial remaja Orang Asli	Keciciran persekolahan yang berlaku pada fasa peralihan sekolah rendah kepada menengah rendah. Keciciran dan ponteng menengah lebih ketara dalam kalangan pelajar lelaki. Keengganan anak-anak Orang Asli untuk bersekolah berpunca terutamanya daripada faktor diri/motivasi murid, bukan disebabkan kekangan keluarga atau kewangan.	JAKOA Pengangkutan ke sekolah disediakan oleh JAKOA bagi pelajar dari kampung ke sekolah rendah dan menengah seperti SK Kertau dan SK Chenor. Pada tahun SPM 2024, seorang pelajar dari Kampung Paya Besar telah memperoleh 5A, menunjukkan peningkatan tahap pendidikan. Masalah yang masih wujud biasanya berkaitan keengganan pelajar untuk hadir ke sekolah, bukan isu akses atau kemudahan. Pejabat Pendidikan Daerah (PPD) Terdapat cabaran logistik pelajar Orang Asli di Kampung Laman contohnya, menghadapi: • Isu jarak jauh ke sekolah. • Pengangkutan hanya layak jika ada 15 pelajar minimum. • Ada kes di mana pelajar tunggu hingga 3-4 petang untuk dijemput pulang, menyebabkan kesukaran dan kesian kepada murid. • PPD mohon tindakan khas untuk masyarakat Orang Asli, termasuk pertimbangan kuota pengangkutan khas.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			Pejabat Pendidikan Daerah (PPD) PPD Maran menegaskan bahawa tahap keciciran di daerah ini tidak begitu kritikal. Mengikut data terkini, terdapat sekitar 35 orang pelajar yang dikenal pasti terlibat dalam kes keciciran. Pihak sekolah juga sentiasa mengambil langkah intervensi sebelum membuat sebarang keputusan terhadap pelajar, khususnya pelajar Tingkatan 5 yang diingatkan agar tidak diberhentikan persekolahan. Tanggungjawab untuk intervensi adalah di bawah pihak sekolah dengan penglibatan pentadbiran dan kaunselor.
		Perkahwinan awal dalam komuniti Orang Asli semakin muncul, lazimnya pada umur 15-16 tahun. Punca perkahwinan awal ini dikaitkan dengan tidak mahu belajar, kemudian lepak dan faktor pergaulan.	<i>Tiada maklum balas</i>
		Perkahwinan awal dipacu oleh gabungan tidak bersekolah, aktiviti lepak/pergaulan bebas, kawalan keluarga yang lemah (terutama alat peranti), dan norma "kena kahwin" apabila hubungan bebas berlaku.	

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Terdapat kebimbangan terhadap alkohol dan penggunaan telefon pintar dalam kalangan golongan muda tanpa kawalan.	
6.	Keterpinggiran pembangunan dan kerentanan ekonomi Komuniti Orang Asli Kg Paya Besar	Pembangunan di kawasan Kg Paya Besar agak ketinggalan berbanding kampung lain. Pekerjaan komuniti Orang Asli pula tertumpu kepada sektor pertanian, iaitu menoreh getah dan kerja ladang sawit. Namun, musim hujan membantutkan aktiviti ekonomi dan kesannya sumber pendapatan yang bergantung sepenuhnya pada kebun terputus. Tambahan, komuniti Orang Asli berhadapan dengan kekurangan tanah yang semakin terhad. Tanpa tanah yang mencukupi, mereka tidak dapat membuka kebun dan seterusnya kehilangan sumber ekonomi asas. Terdapat juga keperluan bantuan/input ekonomi untuk pekebun kecil dalam kalangan Orang Asli.	<i>Tiada maklum balas</i>

Jadual 9. Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 3

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
FGD 3: Dialog Bersama Komuniti Mangsa Banjir Kg Pejing Tarikh: 12 April 2025 Bilangan peserta: 11 orang Kaedah FGD: Perbincangan dalam 1 kumpulan			Agensi yang memberikan respon: 1. Jabatan Pengairan dan Saliran (JPS) 2. Pejabat Daerah Maran* 3. Jabatan Pertanian 4. Majlis Daerah Maran 5. Jabatan Veterinar 6. Jabatan Perikanan 7. Jabatan Kebajikan Masyarakat (JKM) <i>*Merujuk kepada Ketua Penolong Pegawai Daerah (Pembangunan) (KPPD)</i>
1.	Risiko bencana banjir yang berulang	Banjir sudah lama berlaku di di Kg Pejing, tetapi dalam 2-3 tahun kebelakangan ini keadaannya berkurang dan jarang memaksa pemindahan. Meskipun begitu, kira-kira setiap tiga tahun banjir tetap berulang dan komuniti mengakui sudah “biasa” atau “lalai” dengannya. Dahulu keadaan jauh lebih teruk hingga kawasan penempatan tenggelam sepenuhnya.	Jabatan Pengairan dan Saliran (JPS) Projek mengepam air sedang dijalankan di Chenor. Di Maran pula, terdapat projek di beberapa sungai utama seperti Sungai Yeh, Sungai Luit, Sungai Kertam dan Sungai Maran untuk RTB Maran Fasa 1. Kesan projek yang siap pada tahun lepas menunjukkan pengurangan risiko banjir, khususnya di bandar Maran. Terdapat dua jenis banjir utama: • Banjir musim tengkujuh (musim monsun): Biasanya berlaku antara bulan November hingga Februari.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			Banjir kilat: Berlaku disebabkan kapasiti sungai sempit – tetapi kini Sungai Maran telah dilebarkan dan didalamkan, mengurangkan risiko. Tambahan, projek baru ini merangkumi 5 batang sungai, termasuk kawasan sekitar Sungai Pahang, namun banjir akibat limpahan Sungai Pahang masih sukar dielak disebabkan geografi kawasan rendah. Pejabat Daerah Menjelaskan bahawa banjir daripada limpahan Sungai Pahang adalah fenomena biasa, dan untuk menyelesaikannya memerlukan peruntukan berbilion ringgit jika mahu membina RTB skala besar.
2.	Pengurusan dan komunikasi bantuan banjir tidak menyeluruh	Penduduk menyatakan saluran bantuan pascabanjir tidak menyeluruh. Walaupun kira-kira 20 rumah terjejas dan layak menerima bantuan kerosakan, hanya 4-5 rumah yang benar-benar mendapatnya kerana maklumat serta borang permohonan tidak sampai kepada semua mangsa. Sekali gus, menimbulkan persoalan bagaimana sebahagian penerima yang sepatutnya layak boleh tercicir.	<i>Tiada maklum balas</i>

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Salah satu punca keciciran bantuan pascabanjir adalah penyampaian maklumat seperti borang yang tidak diumumkan secara terbuka. Komuniti turut mencadangkan hebahan dibuat terus ke kumpulan WhatsApp selain memantapkan aliran sedia ada (penghulu maklumkan kepada penduduk dan seterusnya kepada “anak buah”) supaya semua mangsa menerima makluman tepat pada masanya.	
3.	Infrastruktur asas tidak memadai	Kekurangan lampu jalan dan risiko kemalangan yang memerlukan pemasangan lampu jalan berterusan dari Chenor ke Kuala Wau. Kekurangan pencahayaan turut mencetuskan kemalangan terutamanya pada waktu malam. Sistem perparitan di kawasan Bandar Maran tidak berfungsi dengan baik, menyebabkan air cepat bertakung dan naik hanya selepas hujan 2-3 jam. Keadaan ini diburukkan lagi oleh sungai yang kecil.	<i>Tiada maklum balas</i>
4.	Kesukaran mengakses air bersih	Penduduk masih berdepan dengan bekalan air yang lemah dengan tekanan paip tidak sampai ke kampung. Meskipun cadangan menambah pam dan tangki sudah dibincangkan, pihak atasan belum mengambil tindakan.	<i>Sila rujuk maklum balas agensi di FGD 1, isu nombor 2 - Kesukaran akses bekalan air bersih</i>

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Ketidakseimbangan tekanan air terutamanya di kawasan atas bukit telah memaksa penduduk menggunakan air bukit. Ketika hujan, bekalan graviti mencukupi tetapi keruh dan kerap tersumbat manakala musim kemarau menimbulkan krisis air. Kebimbangan terhadap penggunaan air bukit yang kotor. Penduduk menilai kualiti air bukit semakin merosot akibat aktiviti penerokaan dan turut mengaitkan beberapa kes kesihatan dengan syak wasangka “air kencing tikus” dan kuman tanah.	<i>Tiada maklum balas</i>
5.	Keterhubungan dan kualiti internet kampung tidak memadai	Penduduk menyatakan ketidakstabilan liputan internet, manakala talian telefon umumnya berfungsi tetapi kerap terganggu mengikut lokasi. Tahap kualiti internet semakin merosot sejak dua pencawang baharu dipasang, iaitu di Sungai 2 dan Kampung Pejing. Lantaran penduduk beranggapan, pencawang yang disyorkan kerajaan itu “tidak membawa manfaat” malah menyusahkan seluruh kampung.	<i>Tiada maklum balas</i>

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Kapasiti rangkaian semakin teruk terutamanya pada waktu puncak dan bencana. Masalah capaian internet yang lemah turut memberi kesan kepada proses pembelajaran anak-anak di kampung.	
6.	Ekologi sungai terancam	Penduduk yang bekerja sebagai nelayan darat berhadapan dengan kemunculan ikan pemangsa “baung Mekong” sejak 5-6 tahun lalu yang telah dilepaskan dari kolam ternakan ke sungai. Ikan ini cepat membiak, sukar ditangkap, dan memakan spesies tempatan bernilai tinggi. Kesannya, hasil nelayan merosot kerana ikan ini walaupun boleh dimakan, harganya rendah, lalu mereka mempersoalkan bagaimana benih spesies tersebut boleh dilepaskan tanpa siasatan rapi.	Jabatan Perikanan Isu ikan pemangsa memang berlaku di Maran. Jabatan Perikanan telah melaksanakan program pemuliharaan sumber perikanan melalui aktiviti pelepasan benih ikan. Sebagai contoh, spesies ikan baung ekor merah merupakan antara benih ikan yang dilepaskan. Terbaru, sebanyak 30,000 ekor benih ikan telah dilepaskan di Tasik Maran sempena Program Cintakan Tasik. Selain itu, Jabatan juga sentiasa menjalankan program pelepasan benih ikan lain seperti ikan kelah, temelian, lampam sungai dan kera di sungai-sungai dan daerah-daerah di seluruh negeri. Ketua kampung seperti penghulu atau Tok Empat boleh membuat permohonan kepada jabatan untuk melaksanakan pelepasan benih ikan di sungai-sungai berdekatan dengan kampung masing-masing.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Penduduk mengesyaki pencemaran sungai berlaku apabila air dari kebun di hulu mengalir turun, dan ada dakwaan sebuah kilang kertas/tisu di Sungai Semantan (Temerloh) turut menyumbang kepada kepupusan ikan. Namun, mereka menegaskan maklumat itu sekadar cerita yang belum dapat dipastikan, lalu menggesa siasatan rasmi dijalankan sebelum apa-apa tuduhan dibuat.	<i>Tiada maklum balas</i>
7.	Ternakan berkeliaran dan risiko keselamatan jalan	Penduduk meminta pihak veterinar menguatkuasakan tindakan terhadap ternakan kerbau dan lembu yang berkeliaran di jalan yang bukan sahaja membahayakan pengguna jalan raya, malah mengotorkan laluan dengan najis. Masalah ternakan yang berkeliaran ini telah berlaku sejak turun-temurun, namun keadaannya kini lebih teruk berbanding dahulu. Kerbau dan lembu yang berkeliaran di laluan Chenor-Kuala Wau kerap mencetuskan kemalangan, terutamanya pada waktu malam.	Jabatan Veterinar Telah melaksanakan operasi penangkapan mengikut Enakmen Kawalan Kerbau-Lembu 2001, yang melarang ternakan berada di atas jalan raya, dalam lingkungan 20 meter dari bahu jalan, dan di tempat awam. Pada tahun ini, dua operasi telah dijalankan di kawasan Chenor iaitu pada 25 Februari dan 18 April. Pejabat Daerah Maran Keperluan penguatkuasaan yang terhad, dan mencadangkan agar Jabatan Veterinar melaksanakan operasi secara rentas daerah, seperti pendekatan penguatkuasaan oleh pihak kesihatan yang mengeluarkan saman kepada perokok dari daerah lain.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Pihak Majlis baru-baru ini menangkap kerbau berkeliaran dan mengenakan saman. Komuniti turut menceritakan kemalangan yang menimpa anaknya yang dilanggar lembu dan menegaskan haiwan tidak bersalah, tanggungjawab sebenar terletak pada pemilik yang cuai.	Hal ini penting kerana pihak berkuasa tempatan (Majlis) hanya mempunyai bidang kuasa di kawasan yang terletak dalam pentadbiran mereka sahaja. Majlis Daerah Maran Isu ternakan berkeliaran telah ditangani secara berterusan sejak 20 tahun lalu melalui operasi bersama Jabatan Veterinar. Di kawasan kampung tradisional, operasi ini melibatkan kerjasama dengan penternak dan pihak jawatankuasa kampung. Pada tahun lalu, operasi serta sesi libat urus telah diadakan di Chenor bersama penghulu dan ketua kampung, dan hasilnya terdapat maklum balas positif serta pengurangan kes ternakan berkeliaran secara berperingkat menerusi pendekatan pendidikan.
8.	Peralihan tanaman getah kepada sawit kerana harga dan kekangan input	Akses benih sawit bersubsidi/geran terhad. Terdapat keperluan bantuan benih sawit seperti skim seumpama RISDA, kerana harga benih sawit semakin mahal dan mereka perlu akses aneka jenis yang berkualiti. Masalah paling mendesak bagi warga kampung adalah harga semasa getah sering jatuh ke RM1.50-RM2.00, sekali gus menekan sara hidup ketika minyak dan beras terus naik.	Jabatan Pertanian Isu benih getah dan kelapa sawit tidak di bawah bidang kuasa Jabatan Pertanian, tetapi FELDA dan FELCRA. Jabatan Pertanian tidak dapat memberi maklum balas berkenaan perkara tersebut. Sebaliknya, peranan Jabatan Pertanian lebih tertumpu kepada:

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Tambahan, pekebun kecil mula tertumpu kepada penanaman sawit kerana harga lebih baik.	• Program kursus Industri Asas Tani (IAT) untuk komuniti termasuk ibu tunggal, terutamanya dalam bidang pemprosesan makanan dan aktiviti keusahawanan asas. • Program Pertanian Komuniti melibatkan komuniti sekolah dan agensi-agensi, dengan fokus kepada kelangsungan sara hidup dan penghasilan makanan asas. Kaedah penyampaian maklumat bantuan daripada Jabatan Pertanian: • Setiap mukim mempunyai pegawai kawasan atau dikenali sebagai agen tanaman yang bertindak sebagai wakil jabatan. • Pegawai ini akan menyampaikan maklumat projek dan program pertanian secara langsung kepada komuniti tempatan. • Projek atau permohonan akan dibawa ke peringkat jabatan melalui borang untuk mendapatkan peruntukan rasmi.

Jadual 10. Perincian Hasil Dapatkan Isu-isu FGD 4

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
FGD 4: Dialog Bersama Komuniti Nelayan Darat Tarikh: 12 April 2025 Bilangan peserta: 14 orang Kaedah FGD: Perbincangan dalam 1 kumpulan			Agensi yang memberikan respon: 1. Jabatan Perikanan
1.	Risiko kualiti air dan ekosistem sungai merosot	Nelayan darat menjelaskan kekeruhan air kerap berlaku yang ada kalanya fenomena alam semata-mata, tetapi semakin dipacu aktiviti pembangunan seperti penerokaan hutan dan pembinaan empangan hingga menjejaskan rizab anak sungai ketika musim hujan/tengkujuh. Mutakhir ini air menjadi terlalu keruh sehingga loji rawatan terpaksa dihentikan, benih ikan yang terbawa masuk ke sangkar berisiko mati, dan kualiti air di hulu sungai kekal tidak menentu. Kehadiran ikan pemangsa seperti baung merah Mekong menyukarkan nelayan mendapatkan hasil tangkapan kerana spesies ini memburu dan mengurangkan populasi ikan lain di sungai.	Jabatan Perikanan Kualiti air di kawasan laut atau sungai adalah sukar dikawal kerana ia merupakan sistem terbuka yang terdedah kepada pelbagai sisa buangan dari daratan termasuk longkang dan aktiviti pembangunan. Pemantauan terhadap kualiti air hanya dapat dilakukan apabila terdapat aduan atau insiden seperti kematian ternakan ikan. Dalam kes sedemikian, sampel air dan ikan akan diambil untuk dianalisis oleh pihak Biosekuriti Perikanan Kuantan bagi mengenal pasti punca jangkitan atau kematian. <i>Sila rujuk maklum balas agensi di FGD 3, isu nombor 6 - Risiko ekosistem sungai terjejaskan</i>

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Dalam masa yang sama, kehadiran memerang yang memakan ikan-ikan kecil turut menjejaskan hasil tangkapan, namun nelayan tidak dapat mengambil tindakan kerana membunuh haiwan tersebut merupakan kesalahan besar yang boleh dikenakan denda sehingga RM100,000.	
2.	Kemerosotan pendapatan nelayan darat dan kebergantungan kerja sampingan	Pendapatan nelayan darat kini merosot dengan ketara dan jauh lebih rendah berbanding dahulu akibat kerosakan ekosistem sungai yang berpunca daripada pencemaran alam sekitar serta kehadiran spesies ikan pemangsa. Aktiviti menangkap ikan turut terjejas oleh faktor cuaca dan keadaan air yang sukar dijangka, sekali gus menambahkan kesukaran mencari rezeki. Ramai nelayan darat tidak lagi mampu bergantung sepenuhnya pada sungai, lalu terpaksa melakukan dua kerja. Malahan, menangkap ikan hanya dijadikan sumber sampingan, bukan lagi kerjaya utama.	<i>Tiada maklum balas</i>

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
3.	Peningkatan kos operasi nelayan darat/akuakultur yang semakin menekan.	Harga jaring melonjak hingga sekitar RM1,000 seunit, menyebabkan ramai tidak mampu membeli peralatan.	<i>Tiada maklum balas</i>
		Faktor cuaca dan banjir turut memburukkan keadaan nelayan darat apabila jaring sering rosak teruk akibat sampah sarap yang dihanyutkan. Kos penyelenggaraan jaring turut meningkat kerana jaring perlu diganti berulang kali, kadang-kadang sehingga 4-5 kali.	
		Kos modal akuakultur sangkar meningkat, iaitu satu sangkar berharga sekitar RM7,000 (kini "lebih"), dengan jangka hayat hanya 2½-3 tahun. Tambahan, nelayan yang membina 21 unit menggunakan jalur net hijau menyatakan harga siap termasuk tong tetap sekitar RM7,000.	<i>Jabatan Perikanan</i> Isu utama yang dihadapi oleh pengusaha ternakan ikan dalam sangkar adalah kos makanan ikan yang semakin tinggi. Keadaan ini memberi tekanan besar khususnya kepada pengusaha kecil, yang sukar untuk bertahan kerana tempoh ternakan ikan memerlukan antara enam hingga lapan bulan sebelum boleh dijual. Ramai dalam kalangan pengusaha kecil tidak mampu menanggung kos operasi dalam tempoh yang panjang, menyebabkan mereka terpaksa menghentikan aktiviti penternakan. Sebaliknya, pengusaha yang memiliki lebih daripada 20 unit sangkar dilihat lebih mampu untuk bertahan dan meneruskan operasi. Malah, ada yang dapat mengembangkan perniagaan mereka dengan menambah bilangan sangkar walaupun kos kekal tinggi dan meningkat dari semasa ke semasa.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
4.	Akses subsidi atau bantuan tidak menyeluruh	Nelayan darat menyatakan mereka tidak menerima subsidi, sementara bantuan lain yang di bawah Jabatan Perikanan wujud tetapi disalurkan melalui ejen dan bersifat terpilih hingga ramai tercicir. Keperluan menilai semula elaun nelayan kerana jumlah sedia ada sekitar RM250 sebulan dianggap terlalu rendah dan tidak mencukupi untuk menampung keperluan hidup dalam keadaan ekonomi semasa.	Jabatan Perikanan Bagi program Elaun Sara Hidup Nelayan di bawah Kementerian, seramai 423 orang nelayan di negeri Pahang telah menerima bantuan ini. Setiap penerima layak menerima elaun sebanyak RM250 sebulan, menjadikan jumlah keseluruhan bayaran tahunan sebanyak RM1.3 juta. Para penerima mestilah memenuhi syarat-syarat yang telah ditetapkan oleh Jabatan Perikanan. Kelayakan adalah berdasarkan kepada status aktif nelayan tersebut. Sekiranya penerima masih aktif menjalankan aktiviti menangkap ikan, elaun akan diteruskan. Namun, sekiranya terdapat peserta baharu yang layak dan memenuhi kriteria, pihak jabatan akan membuat penggantian penerima dengan peserta baharu tersebut.
5.	Kemerosotan minat belia terhadap profesion nelayan darat	Minat generasi muda terhadap sungai merosot ketara berbanding 10-20 tahun lalu. Perkara ini mencetuskan kebimbangan profesion nelayan sungai akan pupus.	Jabatan Perikanan Melihat potensi positif dalam penglibatan belia dalam sektor penternakan ikan, khususnya melalui kaedah lebih moden dan lestari. Jabatan turut memperkenalkan beberapa pengenalan teknologi baru dalam penternakan ikan, antaranya ialah:

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			- Penternakan ikan di darat, termasuk sistem tanpa pertukaran air dan penyelenggaraan minimum. - Sistem ini lebih stabil, kerana tidak bergantung pada cuaca dan tidak terjejas oleh banjir seperti penternakan sangkar sungai. Jabatan Perikanan turut: - Menganjurkan kursus penternakan darat kepada mereka yang berminat dan mempunyai modal. - Memberi amaran awal kepada penternak sangkar untuk mengelakkan kerugian semasa musim banjir. - Menggalakkan peralihan kepada sistem ternakan darat yang lebih mapan dan selamat dari risiko bencana alam.
6.	Saluran pemasaran jualan yang terhad	Saluran jualan langsung terhad dan banyak bergantung inisiatif sendiri. Terdapat keperluan inisiatif pemasaran bersama dan produk hiliran.	<i>Tiada maklum balas</i>

Jadual 11. Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 5

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
FGD 5: Dialog Bersama Komuniti Belia Tarikh: 12 April 2025 Bilangan peserta: 12 orang Kaedah FGD: Perbincangan dalam 2 kumpulan			Agensi yang memberikan respon: 1. Jabatan Belia dan Sukan 2. Pejabat Daerah Maran* 3. Ibu Pejabat Polis Daerah (IPD) 4. Agensi Antidadah Kebangsaan (AADK) 5. Pejabat Pendidikan Daerah (PPD) 6. Pejabat Kesihatan Daerah (PKD) 7. Ahli Parlimen Maran <i>*Merujuk kepada Ketua Penolong Pegawai Daerah (Pembangunan) (KPPD)</i>
1.	Kekangan peluang kerja belia dan ketidakpadanan kemahiran	Kesukaran belia dalam mendapat pekerjaan di kawasan setempat (Parlimen Maran) kerana peluang pekerjaan yang terhad. Peluang kerja di Maran amat terbatas kerana ketiadaan industri. Malahan, sektor swasta hampir tiada dan kerjaya di FELCRA pula banyak diisi penduduk tempatan yang sudah berumur, menjadikan anak muda sukar bertapak. Akibatnya, ramai belia sekadar bekerja dalam sektor tidak formal sebagai petani. Kesannya, berlaku ketidakpadanan kelayakan akademik, kemahiran dan pekerjaan.	Pejabat Daerah Maran Mengakui wujudnya masalah peluang pekerjaan dan kekurangan kemudahan awam seperti hospital, namun menekankan bahawa kemajuan sedang berlaku, walaupun penyelesaian secara serta-merta tidak dapat dijamin. Penyelesaian memerlukan masa dan tidak boleh dilakukan secara ad-hoc sepenuhnya. Jabatan Belia dan Sukan Bersetuju bahawa peluang pekerjaan di Maran sangat terhad, terutama dalam sektor industri yang memerlukan tenaga mahir atau separa mahir.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Padanan gaji yang diterima adalah rendah dan tidak memadai. Anggaran gaji yang diterima masih di bawah gaji minima, iaitu RM1700 ke bawah. Belia setempat lazimnya berhijrah selepas tamat SPM atau pengajian untuk mencari peluang kerja dan pengalaman baharu. Belia kebanyakannya menuju ke bandar berdekatan seperti Kuantan.	Aktiviti ekonomi sedia ada lebih tertumpu kepada pertanian, dan tiada pembangunan industri teknikal yang signifikan.
		Belia setempat jarang menyertai kursus kerana latihan kemahiran biasanya dianjurkan jauh dari kawasan. Para belia turut berharap pihak berkaitan meningkatkan akses latihan khususnya kemahiran pertanian moden dan inovatif di samping membuka lebih banyak peluang pekerjaan tempatan. Mereka turut mencadangkan program keusahawanan yang praktikal seperti akuakultur dan penanaman lada bagi menjana pendapatan belia secara mampan.	Jabatan Belia dan Sukan Ketiadaan pusat latihan TVET dalam Maran menjadi kekangan besar kepada belia berpendidikan rendah. Pusat latihan terdekat ialah IKBN Pekan dan IKBN Temerloh. Pihak jabatan menyarankan agar pihak kerajaan perlu mempertimbangkan untuk mewujudkan pusat latihan kemahiran (TVET) di Maran bagi membolehkan: • Belia dari kampung atau FELDA yang tidak cemerlang akademik mendapat kemahiran. • Anak muda tidak perlu keluar dari Maran untuk membina kerjaya teknikal.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			Pejabat Daerah Maran Daerah Maran sedang menggerakkan belia melalui suntikan dana kepada NGO, terutamanya di kawasan FELDA. Kerajaan kini melaksanakan Program Sejati MADANI, iaitu dengan memberi peruntukan ekonomi kepada komuniti. Pihak jabatan juga turut memberi fokus kepada belia untuk menjalankan aktiviti ekonomi seperti ternakan ayam kampung di Jengka 6. Tambahan, belia terlibat secara aktif dan menerima sokongan daripada program ini. Pejabat Daerah Maran Menyokong penuh cadangan mewujudkan pusat latihan TVET di Maran, kerana ia telah menjadi satu keperluan asas untuk pembangunan belia.
2.	Keterbatasan akses pendidikan tinggi akibat halangan ekonomi dan prospek kerja yang tidak meyakinkan.	Ramai belia tidak menyambung pengajian selepas menamatkan sekolah menengah kerana kekangan kewangan dan kebimbangan sukar mendapat kerja walaupun berkelulusan.	Pejabat Pendidikan Daerah(PPD) Antara cadangan PPD berkenaan isu pendidikan adalah: • Pusat ICT kampung digunakan untuk menarik belia ke arah positif. • Diisi dengan aktiviti seperti pengisian borang pekerjaan, bimbingan kerjaya atau maklumat peluang sambung belajar.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Mereka mencadangkan agar lebih banyak peluang pekerjaan untuk lepasan SPM supaya boleh menjana pendapatan sementara bagi menampung kos jika mahu sambung belajar kelak..	PPD turut bersetuju dengan isu pasca-SPM: Ramai belia yang “terapung” tanpa hala tuju. Terdapat keperluan bimbingan untuk mengisi kekosongan dalam sektor tenaga buruh mahir, atau untuk menyambung pendidikan.
3.	Peminggiran sosial dan kesihatan mental terjejas dalam kalangan belia	Penyalahgunaan dadah berleluasa terutamanya di kawasan FELDA dengan “syabu” disebut sebagai dadah yang paling berleluasa. Antara faktor berlakunya penyalahgunaan dadah ini adalah pengaruh rakan sebaya dan akses yang mudah di kawasan FELDA terutamanya dalam kalangan belia yang baru tamat sekolah sekitar umur 21 tahun.	Agensi Antidadah Kebangsaan (AADK) Penagihan syabu merupakan jenis dadah yang paling tinggi digunakan di daerah Maran, manakala penggunaan dadah jenis opioid pula lebih melibatkan penagih lama yang sukar berhenti sepenuhnya. Penggunaan syabu semakin meluas kerana ia mudah didapati, kesan khayalnya singkat, dan sering digunakan oleh pekerja buruh bagi tujuan meningkatkan tenaga sebelum bekerja. Ibu Pejabat Polis Daerah (IPD) Maran Syabu menjadi dadah paling mudah diperolehi kerana murah, kesan khayal yang singkat, dan mudah diseludup melalui 'jalan tikus' merentasi sempadan daerah seperti Jerantut dan Bera.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			Namun, tiada kilang pemprosesan dadah dikesan di Maran setakat ini walaupun kawasan ini lebih kepada tempat transit dan pengedaran. Ibu Pejabat Polis Daerah (IPD) Maran Penggunaan vape yang mengandungi dadah kini menjadi ancaman baharu. Terdapat dua jenis vape: vape biasa dan vape yang disuntik dadah (seperti '<i>mushroom</i>'). Kebanyakan produk ini mudah dibeli di kedai kecil dan tiada kawalan ketat. Untuk vape biasa, penguatkuasaan melibatkan agensi lain seperti KPDN kerana ia berkait larangan jualan kepada bawah umur. Namun, situasi vape dadah di Maran masih terkawal dan belum menular secara besar. Pihak polis bekerjasama rapat dengan Pejabat Pendidikan dan pegawai perhubungan sekolah untuk pemantauan, dengan jaminan bahawa sebarang maklumat akan ditindak segera melalui operasi. Ibu Pejabat Polis Daerah (IPD) Maran Ketum masih mudah diperolehi, bahkan ditanam di sekitar kawasan rumah. Ia hanya menjadi kesalahan apabila pemilikan melebihi had tertentu atau diproses

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			secara menyalahi undang-undang. Ketum belum sepenuhnya diletakkan di bawah Akta Dadah Berbahaya (masih di bawah Akta Racun). Kesukaran membuat ujian saringan kerana tiada alat khusus (test strip) untuk mengesan penggunaan ketum, sebaliknya perlu dibawa ke klinik atau ujian darah. Versi ketum yang diproses secara haram semakin popular, dicampur dengan bahan terlarang seperti ubat nyamuk, kaca, syabu, dan ubat batuk menjadikannya lebih berbahaya, terutamanya dalam kalangan belia. Namun, ketum biasa masih digunakan secara tradisional oleh generasi lama di FELDA sebagai minuman kesihatan atau penambah tenaga untuk bekerja.
		Belia memaklumkan AADK kerap melakukan operasi di kawasan FELDA, khususnya Jengka 4 yang dikenal pasti sebagai “hotspot” penyalahgunaan dadah.	Agensi Antidadah Kebangsaan (AADK) Terdapat beberapa kawasan Mukim Chenor, Jengka dan Kuala Sentol di Maran telah dikenal pasti sebagai kawasan berisiko tinggi penagihan dadah dan telah dilaksanakan Program Kawasan Berisiko Tinggi sejak tahun 2023.
		Masalah penyalahgunaan bahan terlarang di kawasan FELDA turut melibatkan ketum yang ditanam dan dibekalkan secara meluas di sekitar Jengka. Kawasan perindustrian seperti kilang di Jengka 3, Jengka 4 dan kilang sawit di Jengka 8, menjadikan kawasan tersebut antara	Hasil pelaksanaan program ini menunjukkan peningkatan bilangan kes pengawasan, yang

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		lokasi utama bekalan dan pengedaran bahan terlarang. Masalah rempit adalah bermusim dan biasanya muncul pada malam minggu di Pusat Jengka serta kemuncak sekitar musim perayaan.	menunjukkan keberkesanan dari segi pengesanan dan pemantauan penagih. Untuk tahun 2025 , program diperluas ke kawasan FELDA Jengka 8, 10, 14, 15 dan 16, dan telah dibentangkan dalam Mesyuarat Majlis Tindakan Membanteras Dadah yang dipengerusikan oleh Pegawai Daerah. AADK turut menjelaskan bahawa individu yang dilihat di kawasan awam merupakan mereka yang masih di bawah pengawasan AADK, dan setakat ini kawasan tersebut masih dalam keadaan terkawal. Ibu Pejabat Polis Daerah (IPD) Maran Situasi dadah di daerah Maran masih terkawal walaupun terdapat penagih di beberapa kawasan. Dua pembekal besar telah dikenal pasti di kawasan Jengka, dan salah seorang telah berjaya ditangkap manakala seorang lagi masih dikesan. Operasi penguatkuasaan dijalankan secara berkala di kawasan hotspot dan KPI tahunan masih dicapai.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			Polis turut menjelaskan bahawa permintaan (<i>demand</i>) terhadap dadah adalah faktor utama kewujudan bekalan (<i>supply</i>), dan pendidikan di akar umbi perlu diperkukuh untuk mengurangkan permintaan.
		Terdapat kebimbangan terhadap kesihatan mental belia dan ketidakterbukaan.	Jabatan Belia dan Sukan Isu tekanan emosi dan sosial dalam kalangan remaja adalah isu nasional, termasuk di kawasan FELDA dan kampung. Asas pencegahan gejala sosial bermula dari rumah, melalui pendidikan dan kawalan ibu bapa. Jabatan menyokong dan mengaktifkan NGO belia, termasuk: • Menyokong pendaftaran persatuan belia. • Memberi pengiktirafan seperti Johan dan Naib Johan NGO belia peringkat negeri (contoh: MBFM Jengka 6). • Cabaran bukan pada kekurangan aktiviti, tetapi sama ada belia mahu mengambil peluang yang disediakan oleh NGO dan kerajaan.
4.	Risiko penipuan atas talian	Penipuan atas talian seperti " <i>love scam</i> " kerap menjerat belia lelaki. Di kawasan ini sahaja, dianggarkan puluhan kes, iaitu sekitar 30 yang dikenal pasti melalui <i>FaceBook</i> dan beberapa lagi melalui aplikasi lain.	<i>Tiada maklum balas</i>

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
5.	Jurang capaian digital dan mobiliti yang lemah	Capaian internet di beberapa kawasan masih tidak stabil. Rangkaian DIGI dikenal pasti paling bermasalah; kadang-kadang tiada liputan langsung, malah hanya menyokong 4G yang perlahan sedangkan kawasan lain sudah menggunakan 5G.	<i>Tiada maklum balas</i>
		Pengangkutan awam di Maran hanya berpusat di Stesen Bas Jengka dengan laluan ke KL dan utara, yang menyebabkan penduduk kampung sukar mengakses pengangkutan awam.	
		Perkhidmatan pengangkutan e-hailing seperti Grab langsung tidak wujud dan keperluan terhadap pemilikan kenderaan sendiri untuk bergerak.	
6.	Akses kesihatan setempat terhad	Parlimen Maran hanya mempunyai Klinik Kesihatan, manakala hospital terdekat adalah Hospital Jengka dan kes tertentu akan dirujuk terus ke Hospital Temerloh.	<i>Sila rujuk maklum balas agensi di FGD 1, isu nombor 3 - Kesukaran mengakses kemudahan kesihatan</i>
		Projek pembinaan hospital yang dirancang masih tergendala.	

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
7.	Gangguan bekalan air yang berterusan	Gangguan bekalan air seringkali berlaku apabila musim perayaan atau hujan lebat kerana kapasiti loji rawatan terhad. Apabila air sungai menjadi keruh, bekalan air tidak sampai ke rumah penduduk. Gangguan bekalan air ini melanda beberapa kampung sekitar termasuk Kampung Sentul (Ke-4, Ke-7) kerana satu loji membekalkan banyak kawasan.	Pejabat Daerah Maran Terdapat beberapa projek penambahbaikan infrastruktur air yang sedang dijalankan, iaitu dua projek utama yang sedang berlangsung iaitu projek penambahbaikan air di Seri Jaya dan Kampung Awah. Agensi menjelaskan bahawa projek-projek ini mengalami sedikit kelewatan, terutamanya di Loji Air Awah, tetapi dijangka siap sepenuhnya dalam tahun ini. Pelaksanaan projek ini dijangka dapat meningkatkan mutu dan keberkesanan bekalan air di Daerah Maran secara keseluruhan.

Jadual 12. Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 6

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
FGD 6: Dialog Bersama Komuniti Cina Tarikh: 12 April 2025 Bilangan peserta: 17 orang Kaedah FGD: Perbincangan dalam 2 kumpulan			Agensi yang memberikan respon: 1. Jabatan Pengairan dan Saliran (JPS) 2. Pejabat Daerah Maran* 3. Penghulu Mukim 4. Ahli Parlimen Maran 5. Pejabat Pendidikan Daerah(PPD) 6. Jabatan Belia dan Sukan 7. Pejabat Kesihatan Daerah(PKD) <i>*Merujuk kepada Ketua Penolong Pegawai Daerah (Pembangunan) (KPPD)</i>
1.	Ketidakpastian dan pertindihan tanah TOL di Kg Sri Jaya	Tanah TOL yang digunakan di kawasan Sri Jaya untuk tujuan perumahan dan pertanian sering menjadi rebutan, dan kegagalan penduduk membuat permohonan dalam tempoh ditetapkan menyebabkan kawasan yang diduduki mereka dipohon oleh pihak lain. Keadaan ini menyebabkan ramai kehilangan hak ke atas tanah yang telah didiami bertahun-tahun, termasuk ada yang telah menetap melebihi 20 tahun namun masih gagal memperoleh geran hak milik kekal.	<i>Tiada maklum balas</i>

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Ketiadaan milikan tanah yang sah menyukarkan penduduk membina rumah kekal, memohon pinjaman dan merancang pembangunan jangka panjang. Justeru komuniti Cina berharap kerajaan mempermudah serta mempercepat proses pemberian hak milik tanah. Tambahan, sejak setahun dua kebelakangan ini, syarikat-syarikat besar kerap hadir mengaku memiliki lot-lot tanah yang penduduk usahakan dan hampir setiap hari ada pihak datang menunjukkan “pelan” kepada tuan tanah lalu mengarahkan pengusaha keluar.	
2.	Defisit infrastruktur asas dan perkhidmatan awam akibat kelemahan perancangan pembangunan	Bekalan air di kawasan ini masih tidak konsisten terutamanya ketika kemarau dengan tekanan yang lemah hingga air tidak sampai ke rumah-rumah di kawasan tinggi. Akibat gangguan berulang, penduduk terpaksa bergantung kepada bekalan lori air sekitar tiga kali seminggu. Justeru komuniti mengharapkan peningkatan infrastruktur, termasuk menaik taraf saluran utama dan sistem tekanan agar keperluan harian tidak terus terjejas.	<i>Sila rujuk maklum balas agensi di FGD 1, isu nombor 2 - Kesukaran akses bekalan air bersih</i>

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Rancangan Pembesaran Kampung (RPK) masih tidak mempunyai kemudahan asas yang lengkap walaupun tanah telah diagihkan kepada penduduk lebih 20 tahun lalu. Jalan di kawasan ini masih belum berturap, tiada sistem perparitan disediakan, dan ketiadaan lampu jalan. Jambatan dan sistem saliran sungai di kawasan berdekatan Kampung Srijaya sering tersumbat akibat timbunan daun kelapa sawit.	<i>Tiada maklum balas</i>
		Keadaan jalan (di kawasan dan laluan Kampung Srijaya), iaitu jalan utama ke lombong besi kini rosak teruk dengan banyak lubang akibat puluhan lori berat dari lombong besi, lombong emas, estet, balak dan sawit yang melalui laluan itu setiap hari. Namun tiada agensi menyelenggara dan JKR menyatakan ia bukan bidang kuasa mereka.	Pejabat Daerah Maran Jalan kampung di Seri Jaya digunakan sebagai laluan utama oleh lori-lori lombong yang berpermit. Lori yang berpermit dengan kerajaan negeri diwajibkan membayar bon, dan sebarang kerosakan jalan akan dibaiki menggunakan bon tersebut. Namun, proses baik pulih tidak dapat dilakukan serta-merta. Ahli Parlimen Maran Mencadangkan agar isu ini dibawa ke peringkat Jawatankuasa Tindakan Daerah untuk diteliti semula secara menyeluruh, dengan penglibatan penghulu dan ketua-ketua jabatan bagi mencari penyelesaian

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Penduduk menegaskan Maran kekal antara daerah paling ketinggalan di Pahang kerana tiada pelan kemajuan yang jelas. Ketiadaan industri serta institusi kolej mengekang peluang ekonomi dan pendidikan, meskipun kawasan ini majoritinya penduduk Melayu.	<i>Tiada maklum balas</i>
		Komuniti Cina turut menyatakan projek hospital yang dijanjikan sudah 3-4 penggal masih tidak wujud walaupun lokasi dikatakan dipindah 2-3 kali tanpa satu pun tapak dibina, menyebabkan orang Maran terus mendapatkan rawatan di Kuantan atau Temerloh.	<i>Sila rujuk maklum balas agensi di FGD 1, isu nombor 3 - Kesukaran mengakses kemudahan kesihatan</i>
3.	Ketiadaan peluang kerja dan industri yang mendorong penghijrahan belia serta jurang sokongan sosial	Peluang pekerjaan di kawasan ini hampir tiada dan ketiadaan industri atau kilang, menyebabkan penduduk berkurang dan majoritinya hanya bergantung kepada pertanian. Ramai belia Cina berhijrah keluar sebaik tamat sekolah menengah, meninggalkan tempat asal demi mencari peluang pekerjaan di kawasan lain.	<i>Tiada maklum balas</i>

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Komuniti menyatakan belia masih kekurangan peluang kerja stabil, manakala wanita khususnya ibu tunggal tidak mendapat akses latihan kemahiran dan bantuan keusahawanan. Justeru, komuniti Cina berharap agar program khusus wanita dan belia diwujudkan untuk memperkukuh sokongan sosioekonomi.	
4.	Risiko banjir dan keperluan penambahbaikan mitigasi bencana.	Cuaca hujan lebat, banjir dan musim tengkujuh dikenal pasti sebagai isu utama. Keperluan membersihkan sungai, melebarkan dan mendalamkan sungai berhampiran/sekitar.	<i>Sila rujuk maklum balas agensi di FGD 3, isu nombor 1 - Bencana banjir berulang</i>

Jadual 13. Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 7

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
FGD 7: Dialog Bersama Komuniti PPDK Tarikh: 14 April 2025 Bilangan peserta: 10 orang Kaedah FGD: Perbincangan dalam 2 kumpulan			Agensi yang memberikan respon: 1. Pejabat Daerah Maran* 2. Penghulu Mukim *Merujuk kepada Ketua Penolong Pegawai Daerah (Pembangunan) (KPPD)
1.	Kelewatan dan ketidakcukupan peruntukan PPDK menjejaskan operasi, kebajikan petugas dan pelatih	Pengurusan PPDK memaklumkan bayaran dana/elaun awal tahun lazimnya lambat masuk sering hanya diterima pada Mac atau April hingga pusat terpaksa menampung perbelanjaan sendiri sementara menunggu kemasukan wang. Peruntukan PPDK jelas tidak mencukupi dan sering lewat masuk menyebabkan operasi terpaksa ditampung sendiri dan mencari sumbangan luar. Malahan, kerja penyelenggaraan ditanggung sendiri kerana tiada peruntukan khusus. PPDK menerima bantuan daripada kerajaan negeri, iaitu RM500 bagi setiap petugas dan RM250 bagi setiap pelatih. Namun, jumlah ini tidak memadai berbanding keperluan sebenar operasi harian.	<i>Tiada maklum balas</i>

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Kadar elaun semasa terlalu rendah berbanding beban tugas. Penyelia menerima sekitar RM1,500 sebulan, petugas RM1,200, manakala pelatih mendapat saguhati RM300. Kadar ini lebih rendah daripada penanda gaji B40 semasa dan tidak sepadan dengan tanggungjawab menjaga sehingga 25 kanak-kanak OKU, yang menuntut tenaga dan kestabilan emosi tinggi.	
2.	Defisit tenaga pengajar dan keperluan profesionalisasi PPDK.	Ibu bapa dan pengurusan PDK mencadangkan agar kerajaan menukar status tenaga pengajar daripada penerima elaun kepada jawatan tetap di bawah kerajaan, dengan gaji yang mematuhi gaji minimum. PPDK kini berhadapan dengan kekurangan tenaga pengajar. PPDK menampung sekitar 25-26 kanak-kanak OKU dengan hanya seorang penyelia dan tiga petugas sedangkan garis panduan kementerian menetapkan nisbah seorang guru bagi lima murid. PDK beroperasi tanpa pembantu hingga petugas terpaksa merangkap tukang masak, sedangkan emosi anak-anak OKU sering tidak stabil dan memerlukan tumpuan rapat.	<i>Tiada maklum balas</i>

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Keadaan ini menambah tekanan mental apabila hanya segelintir staf perlu mengurus sekitar 25 pelatih. Komuniti meminta kerajaan dan agensi berkaitan memperkasa PPDK dengan melatih guru dari segi psikologi dan kursus profesional, kepelbagaian modul kemahiran dan menghidupkan semula perkhidmatan sokongan kesihatan seperti fisioterapi. Malahan, terdapat kepentingan mewujudkan lawatan perubatan berkala untuk menilai pelatih serta membimbing tenaga pengajar tentang kaedah pemulihan yang betul.	
3.	Ketidakjaminan premis dan keusangan infrastruktur asas PPDK	PPDK kini menyewa bangunan (RM1,500 termasuk utiliti) yang bukan milik sendiri, sekadar “menumpang” dan pemilik boleh mengambilnya semula pada bila-bila masa. Terdapat keperluan penyelenggaraan atau baik pulih bangunan PPDK. Gangguan bekalan air yang berterusan terutamanya pada waktu malam.	<i>Tiada maklum balas</i> <i>Sila rujuk maklum balas agensi di FGD 1, isu nombor 2 - Kesukaran akses bekalan air bersih</i>

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
4.	Jurang akses dan relevansi intervensi PPDK masih terhad	Terdapat keperluan untuk menyediakan modul latihan disesuaikan dengan kecenderungan dan kemahiran praktikal pelatih. Keperluan menambah PPDK di setiap parlimen. Kesedaran tentang PPDK masih rendah. Ramai ibu bapa yang mempunyai anak OKU tidak tahu kewujudannya dan komuniti sendiri kurang faham fungsi PPDK.	<i>Tiada maklum balas</i>
5.	Ketiadaan dasar dan perlindungan jangka masa panjang untuk anak-anak OKU	Dasar pasca-penjaga tidak jelas menyebabkan risiko “manusia terbiar” berterusan. Tambahan, PPDK perlu diperkukuh supaya menjadi kesinambungan selepas tamat persekolahan. Terdapat keperluan cadangan dana khusus disalurkan untuk projek pendidikan (teknologi/komputer) dan lawatan pakar, sementara AJK PDK/komuniti memohon peruntukan tambahan bagi menjalankan aktiviti.	<i>Tiada maklum balas</i>

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Para penjaga mencadangkan agar pelatih PDK turut dilindungi insurans sebagaimana pelajar sekolah yang membayar sekitar RM150 setahun. Mereka menyarankan pihak pengurusan bekerjasama dengan mana-mana agensi takaful atau syarikat insurans untuk menyediakan pelan perlindungan dengan kadar serendah mungkin, termasuk pilihan ditanggung sendiri oleh ibu bapa.	

Jadual 14. Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 8

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
FGD 8: Dialog Bersama Komuniti India Tarikh: 14 April 2025 Bilangan peserta: 15 orang Kaedah FGD: Perbincangan dalam 2 kumpulan			Agensi yang memberikan respon: 1. Jabatan Pengairan dan Saliran (JPS) 2. Pejabat Daerah Maran* 3. Ibu Pejabat Polis Daerah (IPD) 4. Ahli Parlimen Maran 5. Pejabat Pendidikan Daerah(PPD) 6. Jabatan Belia dan Sukan 7. Pejabat Kesihatan Daerah(PKD) <i>*Merujuk kepada Ketua Penolong Pegawai Daerah (Pembangunan) (KPPD)</i>
1.	Ketidakpastian hak milik dan keterciciran perumahan Komuniti India luar bandar (Sungai Jerik dan sekitar)	Komuniti berdepan isu ketiadaan tapak dan rumah milik sendiri. Komuniti India termasuk generasi ketiga terpaksa menyewa rumah taman manakala sebahagian keluarga India di Sungai Jerik terus menetap di tanah kebun atau rumah kongsi ladang tanpa geran hak milik yang sah. Penduduk menyatakan tidak tahu mengapa mereka belum mendapat rumah dan kelemahan penyampaian maklumat memburukkan keadaan, menyebabkan	<i>Tiada maklum balas</i>

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		sebahagian masih menunggu peluang memiliki tapak atau kediaman sendiri. Penduduk menegaskan ketiadaan geran hak milik yang sah menjejaskan jaminan keselamatan tempat tinggal dalam jangka panjang. Status tanah sewaan atau TOL menyukarkan penduduk mendapatkan bantuan kerajaan seperti rumah mampu milik atau skim Rumah MADANI. Justeru, mereka mencadangkan supaya kerajaan melaksanakan pemutihan status tanah bagi penempatan lama dan mempertimbangkan pemberian hak milik, di samping merangka program khas penempatan semula atau bantuan pembinaan rumah khusus untuk komuniti India luar bandar. Sebahagian tapak telah diterima, namun pihak berkuasa masih belum menggazetkan banyak lagi penempatan termasuk milik mangsa banjir menyebabkan ramai penduduk terus tinggal di rumah tanpa tapak perumahan yang sah.	

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Penduduk menganggap proses pemberian tapak rumah tidak telus dan pilih kasih. Cabutan dahulu dikendalikan oleh JKK dan MIC, namun bilangan penerima dalam kalangan masyarakat India sangat sedikit, malah ada orang luar yang turut menerima walaupun bukan penduduk tempatan. Walaupun kerajaan negeri dan pejabat daerah bersetuju memberi tapak terutamanya kepada mangsa banjir dan mereka yang tinggal berhampiran kawasan kerja, namun ramai masih tidak menerima sebarang lot. Proses agihan juga hanya dilakukan sekali dan selepas itu tiada lagi pemberian baharu, dengan sekitar 30 orang sahaja yang mendapat tapak. Ramai penduduk kekal tidak memiliki tanah, dan maklumat berkaitan kelulusan atau agihan pula tidak sampai kepada komuniti, menyebabkan isu penempatan kekal berlarutan.	

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Komuniti India menuntut tanah perkuburan khas yang diwartakan kerana tapak sedia ada belum diiktiraf, sempadan kerap diceroboh, tiada pengurusan, dan urusan pengebumian menjadi sukar dari segi logistik serta adat. Mereka telah berusaha melalui ketua kampung dan wakil setempat, namun proses masih tertangguh. Justeru, mereka mencadangkan kerajaan memperuntuk dan menggazet lot rasmi serta menubuhkan jawatankuasa pengurusan bagi menjamin kelestarian tapak jangka panjang. Penduduk menjelaskan bahawa tanpa tanah perkuburan dan tempat khas, pengurusan jenazah dan ritual akan terganggu.	
2.	Kemerosotan peluang kerja, penghijrahan belia dan peminggiran tenaga kerja tempatan	Kekurangan peluang pekerjaan. Dulu kawasan ini ada kilang, tetapi selepas kilang ditutup peluang pekerjaan hilang dan seluruh komuniti pekerja kilang terpaksa berpindah keluar mencari rezeki di tempat lain.	<i>Sila rujuk maklum balas agensi di FGD 5, isu nombor 1- Kesukaran mengakses sektor ekonomi dan pekerjaan</i>

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Ladang/estet kini dimonopoli pekerja asing.	
		Penduduk menyatakan penghijrahan belia sangat tinggi, iaitu sekitar 70 peratus anak muda keluar kerana tiada peluang pekerjaan.	
		Banyak kedai tidak dapat bertahan dan ditutup kerana kurang pelanggan.	
		Sebahagian besar penduduk bekerja sebagai " <i>general worker</i> " termasuk pemandu jentera berat, dengan hampir tiada yang berkhidmat dalam sektor kerajaan. Corak pekerjaan ini kekal dalam sektor tidak formal dan berpendapatan tidak tetap.	
		Pekerjaan dalam bidang kemahiran seperti mekanikal atau pengangkutan masih sangat terhad, manakala belia dan wanita pula berdepan kekurangan perlindungan sosial serta tidak terdedah kepada peluang latihan atau pembiayaan yang boleh meningkatkan keupayaan mereka.	

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
3.	Keterciciran akses pendidikan Tamil dan mobiliti sekolah menengah (Sungai Jerik dan sekitar)	Akses pendidikan Tamil setempat masih lemah. Sekolah Tamil hanya wujud sebagai "bahagian Tamil" dalam SJKC (bukan sekolah penuh), jumlah kelas/muridnya kecil, dan lokasi jauh memaksa ramai pelajar menanggung sendiri kos pengangkutan hingga menjejaskan kehadiran dan kemudahan sokongan seperti perpustakaan serta ICT tidak mencukupi.	Pejabat Pendidikan Daerah (PPD) Terdapat tiga buah SJKC di Maran di Peming, Maran dan Jerik. Sekolah-sekolah ini berkongsi pentadbiran dan infrastruktur. Isu kekurangan pelajar kaum Tamil ditangani dengan perkongsian kemudahan yang ada. Trend menunjukkan penurunan pendaftaran pelajar Cina di beberapa SJKC yang kini berpindah ke SJKC Peming.
		Akses ke sekolah menengah menjadi cabaran utama di mana sekolah terdekat terletak di Jengka 2 kira-kira 12 km dari kampung. Tambahan, bas yang dahulunya beroperasi kini tidak lagi masuk, memaksa pelajar mengurus pengangkutan sendiri.	Pejabat Pendidikan Daerah(PPD) Data keciciran di Maran tidak kritikal dan hanya melibatkan sekitar 35 pelajar. Proses pemantauan dilakukan melalui sistem data pendidikan, dan pelajar yang hilang daripada sistem perlu ditangani melalui intervensi sekolah.
		Ketiadaan pengangkutan menyebabkan sebahagian murid langsung tidak ke sekolah, sementara jurang komunikasi dan ketiadaan saluran suara komuniti membuat ramai tidak tahu kepada siapa harus mengadu. Keadaan ini bertambah parah bagi komuniti India di pedalaman Sungai Jerik yang jarang keluar dan semakin terasing.	Pihak sekolah bertanggungjawab melaksanakan intervensi awal melalui guru, kaunselor dan pentadbiran sekolah. Pelajar Tingkatan 5, walaupun berisiko cicir, tidak boleh dibuang tetapi perlu diberi peluang intervensi. Isu utama keciciran sering berpunca daripada pertukaran alamat tanpa pemindahan rasmi, menyebabkan data tidak dikemas kini.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
4.	Kesukaran akses perbankan dan tunai	Ketiadaan mesin ATM berdekatan, menyebabkan mereka perlu ke bandar pusat atau ke Jengka 3 yang terletak kira-kira 20 km. Bank bergerak pula hanya datang seminggu sekali.	<i>Tiada maklum balas</i>
5.	Penglibatan komuniti India dalam struktur rasmi terhad	Komuniti India tidak mempunyai wakil tetap dalam struktur rasmi kampung seperti JKK atau KRT. Ini menyebabkan maklumat tidak sampai, suara mereka tidak diangkat dan kadar penyertaan dalam aktiviti perpaduan dan pembangunan sosial juga rendah.	<i>Tiada maklum balas</i>
6.	Peningkatan pengambilan alkohol dan kebimbangan bahan baharu ("mushroom") dalam komuniti India setempat	Pengambilan alkohol disebut lebih kerap berlaku dalam kalangan sebahagian komuniti India setempat. Terdapat kebimbangan terhadap dadah "Mushroom".	<i>Tiada maklum balas</i> <i>Sila rujuk maklum balas agensi di FGD 5, isu nombor 3-Gejala sosial dan kesihatan mental dalam kalangan belia</i>

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
7.	Risiko banjir dan kelemahan penyelenggaraan banjir	Penduduk menyatakan banjir berlaku tiga kali pada 2007, 2014 dan 2021. Manakala tahun lalu tiada kejadian, menunjukkan kekerapan banjir semakin berkurang.	<i>Sila rujuk maklum balas agensi di FGD 3, isu nombor 1 - Bencana banjir berulang</i>
		Walaupun begitu, penduduk tetap hidup dalam kebimbangan setiap kali hujan lebat kerana paras air sungai akan meningkat dan sering melimpah, menyebabkan kawasan kampung mudah dinaiki air. Kedudukan kampung berhampiran sungai seperti Sungai Jerik dan kawasan berhampiran air terjun turut meningkatkan risiko limpahan air.	
		Terdapat keperluan penyelenggaraan berkala. Walaupun JPS pernah membina saliran/anak sungai tetapi tanpa “periodic maintenance” kerja-kerja itu tidak berkesan; jalan pula memerlukan sistem pengairan yang teratur dengan longkang berfungsi.	

Jadual 15. Perincian Hasil Dapatan Isu-isu FGD 9

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
FGD 9: Dialog Bersama Komuniti Penerima Rumah Bantuan Kerajaan Tarikh: 14 April 2025 Bilangan peserta: 20 orang Kaedah FGD: Perbincangan dalam 4 kumpulan			Agensi yang memberikan respon: 1. Jabatan Pengairan dan Saliran (JPS) 2. Pejabat Daerah Maran* 3. Ibu Pejabat Daerah (IPD) 4. Ahli Parlimen Maran 5. Pejabat Pendidikan Daerah(PPD) 6. Jabatan Belia dan Sukan 7. Pejabat Kesihatan Daerah(PKD) 8. Jabatan Kebajikan Masyarakat (JKM) 9. PERHILITAN 10. Ibu Pejabat Polis Daerah (IPD) 11. Agensi Antidadah Kebangsaan (AADK) <i>*Merujuk kepada Ketua Penolong Pegawai Daerah (Pembangunan) (KPPD)</i>
1.	Kekurangan ekosistem pekerjaan yang memaksa penghijrahan penduduk setempat	Penduduk menegaskan peluang kerja menjadi isu utama di kawasan ini. Ketiadaan pekerjaan yang stabil menyebabkan ramai tidak berpendapatan tetap. Pekerjaan setempat sejumlah besar terdiri daripada kerja kontrak dan kerja kampung seperti menoreh getah dengan pendapatan tidak menentu (sekadar RM20-RM30 sehari).	<i>Sila rujuk maklum balas agensi di FGD 5, isu nombor 1 - Kekangan pendidikan dan kemahiran belia yang terhad</i>

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Sementara sebahagian penduduk bergantung pada gig ekonomi seperti Grab; ramai hanya mampu “makan gaji” sama ada dalam sektor kerajaan atau bekerja dengan tauke, di samping berkebun seringnya di kebun milik orang lain. Malahan, peluang kerja tempatan yang terhad ini memaksa penduduk berulang-alik bekerja jauh hingga ke Kuantan.. Penghijrahan belia Maran ke luar kerana ketiadaan peluang kerja tempatan. Sebaik tamat belajar mereka keluar mencari rezeki, manakala yang tinggal terutama yang menjaga ibu bapa tersepit tanpa pilihan. Malahan, ramai belia berkemahiran, termasuk yang berkemahiran tinggi tidak dapat memanfaatkan kepakaran di tempat sendiri. Terdapat keperluan pelaburan segera di Maran dengan mewujudkan kawasan perindustrian dan pusat kemahiran bagi membuka peluang pekerjaan kepada belia.	

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Ketiadaan kilang dan zon industri ketika ini memaksa ramai anak muda termasuk graduan berhijrah keluar daerah. Ketiadaan pusat pengajian kemahiran tetap di Maran. Jika ada pusat kemahiran, hanya menyewa di bangunan kedai dan tidak kekal. Penduduk meminta pusat kemahiran tetap seperti Kolej Komuniti atau IPTA dibangunkan.	
2.	Kualiti perumahan bantuan kerajaan yang rendah dan tidak memenuhi keperluan asas penghuni	Penduduk menyatakan mutu rumah PPRT sangat rendah dengan keadaan pintu mudah kembang apabila hujan hingga tidak boleh ditutup dan masalah ini berlarutan bertahun-tahun. Air hujan pula kerap masuk ke dalam rumah menyebabkan kerosakan barangan, malah setiap unit sepatutnya dilengkapi awning di hadapan dan pintu dapur bagi mengelakkan tempias tetapi kemudahan tersebut langsung tidak disediakan. Mereka turut menyifatkan pembinaan rumah dilakukan secara sambil lewa tanpa mengambil kira keselesaan dan keperluan asas penghuni.	<i>Tiada maklum balas</i>

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Pembinaan rumah bantuan kerajaan ini dibina tanpa kelengkapan asas yang memadai dan sistem pembentungan yang sistematik. Penduduk menyatakan rumah PPRT memerlukan penyelenggaraan yang baik dan menggesa pihak berwajib mempercepat pemasangan awning supaya air tidak terus masuk hingga memaksa penduduk menukar pintu berulang kali. Tambahan, di PPRT Kg Bak-Bak Luar, kerosakan pula merangkumi bumbung bocor, kayu tidak kukuh dan rumah terbiar tanpa pemantauan.	
3.	Gangguan bekalan air yang berterusan	Bekalan air terputus hampir setiap malam, lazimnya bermula sekitar 9-10 malam hingga 5-6 pagi. Di Kg Bak-Bak, gangguan berlaku lebih kerap hingga penduduk membuka paip pada jam 9 malam namun tetap tiada air, malah ada kalanya bekalan "jarang-jarang ada" ketika pihak berkaitan menjalankan kerja cuci tangki.	<i>Sila rujuk maklum balas agensi di FGD 1, isu nombor 2 - Kesukaran akses bekalan air bersih</i>

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Kekerapan gangguan air yang semakin meningkat sejak beberapa tahun kebelakangan ini. Jika dahulu gangguan berlaku seminggu sekali atau 2-3 kali sebulan, kini bekalan terputus hampir setiap hari. Tambahan, menurut penduduk amalan catuan air yang meluas hingga merangkumi kawasan perumahan, menyebabkan ada tempat mengalami ketiadaan air dua minggu sekali atau 2-3 kali sebulan. Penduduk terpaksa mencari alternatif sendiri seperti memasang tangki air. Namun, majoriti berpendapatan rendah tidak berupaya dan cadangan membuat telaga tiub (boring) yang menelan kos sekitar RM10,000. Akibatnya mereka bergantung kepada lori tangki air yang sering tiba sekitar jam 3-4 pagi.	<i>Tiada maklum balas</i>
4.	Kelemahan prasarana dan perkhidmatan asas yang menjejaskan akses, keselamatan	Lampu jalan tidak mencukupi, dari sepanjang simpang atau jalan luar sehingga ke Kampung Bak-Bak yang menyebabkan kawasan gelap terutamanya pada waktu malam.	<i>Tiada maklum balas</i>

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
	dan kesejahteraan komuniti	Penduduk menyatakan kepentingan pemasangan lampu jalan yang berfungsi dengan baik termasuk pilihan lampu solar bagi mencerahkan laluan, meningkatkan keselamatan, dan memudahkan pergerakan pada waktu malam. Penduduk menyatakan jalan utama, iaitu jalan keluar masuk ke Kg Bak-Bak, masih belum siap dengan sepenuhnya. Kerja pembaikan tertangguh kerana TNB belum mengalihkan tiang. Penduduk turut mendesak JKR mempercepat naik taraf dan memulihkan akses sekurang-kurangnya “sempurna untuk keluar masuk”, bukan sekadar cantik. Terdapat keperluan pembinaan balai raya/dewan serba guna yang boleh berfungsi sebagai pusat perpindahan banjir, menampung aktiviti komuniti, malah menjana pendapatan. Penduduk menegaskan keperluan ini penting dan telah lama dimohon namun masih tiada tindakan.	

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Kutipan sampah dari pihak Majlis sukar dilaksanakan kerana ramai berpendapatan rendah dan tidak mampu menanggung cukai pintu. Kesannya, penduduk kini membuang sampah di luar kampung di tepi jalan (tempat pembuangan sampah). Mereka memohon satu penyelesaian praktikal seperti menyediakan satu lokasi tong sampah berpusat yang PPRT boleh urus, serta pertimbangkan skim sumbangan sosial/kadar kutipan yang bersesuaian dengan kemampuan penduduk berpendapatan rendah.	
		Ketiadaan hospital di Parlimen Maran dan penduduk perlu menempuh kira-kira 46 km (sekitar sejam perjalanan) ke hospital terdekat, iaitu Hospital Temerloh.	<i>Sila rujuk maklum balas agensi di FGD 1, isu nombor 3- Kesukaran mengakses kemudahan kesihatan</i>
		Liputan internet dan telefon di kawasan ini tidak stabil. Walaupun pencawang wujud sejak 10 tahun, mereka tidak pasti status operasinya kerana kualiti internet masih tidak memuaskan. Malahan, masalah ini bukan terpencil malah merentasi seluruh daerah Maran.	<i>Tiada maklum balas</i>

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Pergerakan harian sangat bergantung kepada kenderaan persendirian. Tanpa kenderaan, penduduk akan berhadapan dengan kesukaran untuk keluar bekerja dan aktiviti harian yang lain.	
5.	Bencana banjir	Penduduk menjelaskan kejadian banjir di kawasan ini tidak menentu. Sebagai contohnya ada tahun tidak berlaku banjir dan ada yang berlaku setahun sekali. Malah ada juga dua kali setahun dengan pola kekerapan banjir banyak bergantung pada hujan yang turun tidak menentu. Faktor banjir adalah cuaca dan lokasi berhampiran sungai.	<i>Tiada maklum balas</i> <i>Sila rujuk maklum balas agensi di FGD 3, isu nombor 1 - Bencana banjir berulang</i>
6.	Kesukaran dan ketidaktelusan dalam akses bantuan sosial	Kesukaran ibu tunggal dalam mendapatkan bantuan kewangan. Agihan sumbangan yang menyebelahi "geng-geng" tertentu. Bantuan daripada kerajaan seperti Bantuan Sara Hidup berhadapan kegagalan tanpa alasan yang jelas.	<i>Sila rujuk maklum balas agensi di FGD 1, isu nombor 1 - Kekurangan akses kepada bantuan dan sokongan kebajikan</i> <i>Tiada maklum balas</i>

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
		Terdapat ketidakadilan dalam pemberian bantuan komputer bagi pelajar sekolah yang memberi kesan langsung kepada keciciran bantuan kepada murid dari keluarga susah.	
7.	Pertembungan hidupan liar dengan komuniti	Kehadiran haiwan liar seperti monyet, anjing liar dan babi hutan yang mengganggu kehidupan masyarakat.	PERHILITAN Satu insiden luar biasa berlaku baru-baru ini apabila kumpulan gajah muncul di Maran – kali pertama dalam tempoh dua dekad. Sebanyak enam ekor gajah berjaya ditangkap di kawasan Sungai Jerik, Kampung Air Terjun dan Seri Galung, dan salah seekor telah dipasang kolar GPS untuk pemantauan pergerakan. Walaupun begitu, masih terdapat satu lagi kumpulan gajah yang belum dapat dikesan sepenuhnya, khususnya di kawasan Paya Rambutan. Proses tangkapan dijalankan oleh unit khas dari Kuantan. Perhilitan menyatakan bahawa konflik dengan haiwan seperti kera dan babi hutan adalah perkara biasa dan turut berlaku di banyak tempat lain, buat masa ini, situasi di Maran masih terkawal dan tidak dianggap terlalu serius.

BIL.	ISU	PENERANGAN	ULASAN AGENSI KERAJAAN
			Ahli Parlimen Maran Kehadiran gajah ini merupakan fenomena luar biasa kerana dalam lebih 40 tahun beliau berada di Maran, ini adalah kali pertama insiden sebegini berlaku. Beliau mengaitkannya dengan perubahan habitat semula jadi gajah.

4.2 Pengutamaan Isu

4.2.1 *Pengutamaan Isu 1: Pembangunan Ekonomi Ibu Tunggal Terhadap*

Golongan Ibu Tunggal di Parlimen Maran memperlihatkan jurang nyata antara keperluan harian dengan keupayaan sistem untuk menyantuni golongan rentan. Di kampung dan penempatan seperti Mukim Bukit Segumpal, ramai ibu tunggal bergantung pada kerja kampung, niaga kecil dan upah harian, sambil menanggung lonjakan harga barang asas. Dalam tempoh tertentu sebelum PRU15, bantuan pernah menyentuh “seribu lebih” penerima, namun kesinambungan program selepas itu terputus, lalu keluarga kembali bergelut tanpa jaring sokongan yang stabil. Kesannya, ibu tunggal masih jauh ke belakang dalam pembangunan ekonomi setempat.

- **Ketiadaan sumber pendapatan tetap**

Ramai ibu tunggal di Maran tidak mempunyai sumber pendapatan tetap dan bergantung kepada sektor tidak formal demi kelangsungan hidup. Dalam masa yang sama, mereka turut kurang mendapat sokongan sosial yang komprehensif, menyebabkan mereka berdepan tekanan ekonomi dan emosi secara berterusan. Gambaran hidup ibu tunggal terserlah sebagai rentetan perjuangan yang panjang, terpecah antara kos sara hidup yang meningkat, saluran bantuan yang sukar diakses, dan beban emosi yang sering dipendam. Ramai yang memasuki fasa ibu tunggal secara tiba-tiba akibat kematian pasangan atau perceraian lalu terjun ke dunia kerja tidak formal dan kerja kampung, menyulam pendapatan kecil untuk menyambung hidup. Ada yang bertahun-tahun berdikari tanpa bantuan berkala, menoreh getah untuk dijual ketika anak-anak masih kecil, dan terus melangkah biarpun keletihan, dan kekurangan menjadi latar harian.

- **Kesukaran mendapatkan bantuan dan sokongan kebajikan**

Secara asasnya, Ibu Tunggal tidak mempunyai satu bantuan yang khusus. Perkara ini turut dinyatakan oleh para ibu tunggal di Parlimen Maran dengan menyatakan bahawa mereka berhadapan dengan kesukaran mendapatkan bantuan khususnya melalui Jabatan Kebajikan Masyarakat (JKM). Pada masa ini bantuan daripada pihak JKM hanya memberi fokus bantuan kanak-kanak sahaja. Walaupun Ibu Tunggal ini boleh memohon bantuan lain seperti zakat, namun proses dan syarat yang ketat menyukar permohonan dan seringkali menemui kegagalan. Sistem kelayakan yang kaku menolak permohonan kerana pemohon “masih muda dan boleh bekerja”, sedangkan gaji yang diterima amat rendah. Malahan, apabila usia meningkat, alasan berubah pula kepada “anak sudah besar”, seolah-olah beban ekonomi dan penjagaan hilang begitu sahaja. Dalam masa yang sama, terdapat lelaki dewasa yang masih sihat mampu menerima bantuan tetap, mengukuhkan persepsi jurang jantina dalam agihan sumber.

- **Tekanan emosi selepas kehilangan pasangan**

Dalam sudut kekeluargaan, seorang wanita bukanlah tunjang keluarga. Namun, permasalahan timbul apabila seorang wanita kehilangan tempat bergantung dan mengambil tugas sebagai ketua keluarga selepas kehilangan pasangan samada kehilangan atas faktor penceraian atau kematian. Ketiadaan bapa dalam sistem kekeluargaan mampu mempengaruhi peranan ketua keluarga untuk mengurus dan membimbing sistem keluarga terutamanya terhadap kesejahteraan anak. Kesannya, golongan ibu tunggal terpaksa mengambil alih beban dan peranan bapa dalam aspek pengurusan, penjagaan dan bimbingan. Semasa sesi perbincangan bersama dengan ibu tunggal di parlimen Maran, rata-rata ibu memikul kesedihan, urusan harian, dan beban ekonomi serentak. Emosi lazim termasuk sedih mendalam, marah, rasa bersalah, takut masa depan dan keletihan yang berpanjangan. Walaupun emosi ini adalah rentetan dalam proses berduka, namun memerlukan ruang dan sokongan terarah yang memerlukan sokongan pelbagai pihak.

Jadual 16. Ringkasan Pengutamaan Isu 1

Permasalahan berkaitan dengan Isu	1. Ketiadaan sumber pendapatan tetap 2. Kesukaran mendapatkan bantuan dan sokongan kebajikan 3. Tekanan emosi selepas kehilangan pasangan
Cadangan Penyelesaian	1. Projek penjanaan ekonomi 2. Kursus psikologi dan bimbingan emosi
Kumpulan Sasaran	Ibu Tunggal
Kawasan	Mukim Bukit Segumpal
SDG BERKAITAN DENGAN ISU UTAMA	
SDG yang berkaitan	Sasaran SDG Berkaitan
SDG 1: Menamatkan semua jenis kemiskinan di seluruh dunia	Sasaran 1.1: Menjelang 2030, membasmi kemiskinan tegar untuk semua manusia di seluruh dunia, yang kini diukur sebagai individu dengan kos sara hidup kurang daripada \$1.25 sehari. Sasaran 1.2: Menjelang 2030, mengurangkan sekurang-kurangnya separuh daripada jumlah lelaki, wanita dan kanak-kanak daripada setiap peringkat umur yang hidup dalam semua dimensi kemiskinan menurut takrif nasional.

SDG 5: Mencapai kesaksamaan gender dan memperkasa semua golongan wanita	Sasaran 5.1: Menamatkan semua bentuk diskriminasi terhadap semua golongan wanita di seluruh dunia.
SDG 10: Mengurangkan ketidaksamaan dalam dan antara negara	Sasaran 10.2: Menjelang 2030, memperkasa dan menggalakkan penyertaan semua dalam sosial, ekonomi dan politik tanpa mengira umur, jantina, ketidakupayaan, kaum, etnik, asal usul, agama atau status ekonomi atau status lain.

4.2.2 *Pengutamaan Isu 2: Kekurangan Peluang Pekerjaan*

Peluang pekerjaan tempatan di Maran tertumpu kepada kilang kelapa sawit dan kerja kampung, dengan ketiadaan industri baharu dan susutnya peluang sektor pembuatan. Keadaan ini mendorong penghijrahan belia ke bandar berhampiran seperti Kuantan serta ke Lembah Klang. Kekurangan pengangkutan awam, akses internet tidak stabil, serta kemudahan asas yang tidak memadai mengekang mobiliti pekerjaan dan pembentukan peluang ekonomi setempat. Implikasinya termasuk pendapatan rendah dan tidak stabil, jurang kemahiran dengan pasaran pekerjaan, serta risiko gejala sosial dalam kalangan belia. Tambahan, kekurangan peluang pekerjaan ini turut memberi kesan langsung kepada pembangunan sosioekonomi komuniti Orang Asli setempat yang secara asasnya jauh dari pembangunan dan natijahnya mereka masih ditakuk yang sama.

- **Kekurangan industri dan kilang**

Struktur ekonomi setempat didominasi oleh aktiviti sawit dan hampir tiada industri besar selain kilang sawit. Kilang sedia ada pula cenderung menggaji pekerja lebih berusia, dengan penyertaan belia dianggarkan kecil. Dalam masa yang sama, kilang elektronik yang pernah beroperasi di Jengka telah mengecilkan operasi dan memindahkan pekerja, menandakan penyusutan peluang pembuatan serantau. Gaji tipikal kerja kilang atau tukang kebun berada sekitar RM1,300 hingga RM1,700 selepas potongan, malah ada kes pekerjaan menerima sekitar RM600 sebulan, memperlihatkan had keupayaan pekerjaan sedia ada untuk menampung kos hidup.

- **Penghijrahan belia ke bandar**

Parlimen Maran berdepan penghijrahan belia ke luar daerah untuk mendapatkan peluang pekerjaan yang lebih baik. Fenomena ini sering disebut oleh komuniti setempat merentas kaum dan lokaliti. Ketiadaan industri baharu serta bilangan kilang yang terhad mengehadkan peluang kerja dan mengurangkan keupayaan belia untuk terus menetap di kampung. Kebanyakan belia memilih untuk bekerja di luar, termasuk ke Kuantan dan Kuala Lumpur. Walau bagaimanapun, sebahagian belia kekal di kampung atas faktor kekeluargaan, khususnya dalam kalangan wanita yang berdepan kekangan untuk berhijrah tanpa keizinan ibu bapa.

- **Kekurangan infrastruktur dan kemudahan asas**

Kebersihan persekitaran bandar dan desa menjadi penentu pengalaman pengguna serta kesihatan komuniti. Apabila pengurusan sisa tidak cekap, lambakan dan bau menjejaskan ruang niaga dan kawasan rekreasi. Di Kg La, Pasir Akar dan Keruak penempatan tong tidak sesuai dan jumlah yang tidak mencukupi menyebabkan limpahan. Di Taman Tasik, kualiti kebersihan merosot apabila amalan pembuangan tidak berhemah tidak ditangani dengan tegas. Peniaga kecil, keluarga yang berkunjung dan kontraktor kutipan sisa merupakan pihak yang perlu diselaraskan tindakannya agar keadaan bertambah baik.

- **Pembangunan sosioekonomi Orang Asli masih rendah**

Sumber rezeki komuniti Orang Asli di Kampung Paya Besar bertumpu pada kerja kampung dan kebun kecil. Sebahagian besar komuniti menyatakan mereka bekerja sendiri di kampung sebagai pekebun, penoreh, dan pekerja upah harian. Keadaan ini membentuk ekonomi sara diri yang rapuh serta bergantung kuat kepada musim dan cuaca. Kitaran cuaca dan banjir terus menekan pendapatan. Musim hujan menutup peluang bekerja di kebun dan menoreh sehingga aliran tunai harian terputus. Dalam situasi ini, isi rumah mengecilkan perbelanjaan dan beralih kepada makanan asas yang mudah diperoleh di sekitar kampung dan hutan belantara.

Jadual 17. Ringkasan Pengutamaan Isu 2

Permasalahan berkaitan dengan Isu	1. Kekurangan industri dan kilang 2. Penghijrahan belia ke bandar 3. Kekurangan infrastruktur dan kemudahan asas 4. Pembangunan sosioekonomi Orang Asli masih rendah
--	---

Cadangan	Program berbentuk kemahiran untuk penjana pendapatan
Kumpulan Terjejas	Belia, Komuniti India, Orang Asli
Kawasan	Kampung Orang Asli Paya Besar, Kg Sungai Jerik, Mukim Chenor Bandar
SDG BERKAITAN DENGAN ISU UTAMA	
SDG yang berkaitan	Sasaran SDG Berkaitan
SDG 1: Menamatkan semua jenis kemiskinan di seluruh dunia	Sasaran 1.4: Menjelang 2030, memastikan semua lelaki dan wanita, terutamanya golongan miskin dan berisiko, mempunyai hak yang sama rata terhadap sumber ekonomi, dan juga akses kepada perkhidmatan asas, pemilikan dan kawalan terhadap tanah dan bentuk harta lain, pewarisan, sumber asli, teknologi baharu yang sesuai dan perkhidmatan kewangan, termasuk kewangan mikro.
SDG 4: Memastikan pendidikan berkualiti, menyeluruh dan saksama serta menggalakkan peluang pembelajaran sepanjang hayat untuk semua	Sasaran 4.4: Menjelang 2030, meningkatkan dengan ketara bilangan belia dan dewasa yang memiliki kemahiran yang relevan, termasuk kemahiran teknikal dan vokasional untuk penggajian, pekerjaan yang baik dan keusahawanan.
SDG 8: Menggalakkan pertumbuhan ekonomi yang mampan, menyeluruh dan mampan, guna tenaga penuh dan produktif serta pekerjaan yang baik untuk semua	Sasaran 8.5: Menjelang 2030, mencapai guna tenaga penuh dan produktif serta pekerjaan yang baik untuk semua wanita dan lelaki, termasuk belia dan orang kurang upaya, serta bayaran Sama rata untuk kerja dengan nilai yang sama.
SDG 10: Mengurangkan ketidaksamaan dalam dan antara negara	Sasaran 10.2: Menjelang 2030, memperkasa dan menggalakkan penyertaan semua dalam sosial, ekonomi dan politik tanpa mengira umur, jantina, ketidakupayaan, kaum, etnik, asal usul, agama atau status ekonomi atau status lain

4.2.3 *Pengutamaan Isu 3 : Kemandirian Orang Kurang Upaya*

Orang Kurang Upaya (OKU) sering tidak menikmati akses dan peluang yang setara dalam pendidikan, pekerjaan dan kesihatan. Masyarakat masih mengehadkan kemandirian OKU terutamanya selepas tamat program di Pusat Pemulihan Dalam Komuniti (PPDK) sedangkan PPDK sepatutnya mengukuhkan kemahiran harian, sosial dan vokasional untuk membolehkan mereka berdikari. Di Parlimen Maran, kelemahan peralihan sekolah ke komuniti dan hala tuju pascasekolah terus membimbangkan; sokongan terhadap tadbir urus serta kelestarian PPDK masih tidak mencukupi dan kesedaran komuniti serta keterlibatan ibu bapa di PDK kekal rendah. Keadaan ini mengekang peluang OKU untuk menyertai pendidikan lanjut, memasuki pasaran kerja dan mengakses perkhidmatan kesihatan dengan berkesan.

- **Kewangan dan kelestarian operasi PPDK terhad**

Pada masa kini, PPDK Kg Bak-Bak masih lagi baru dalam operasi dan berhadapan dengan kekurangan dana untuk kelestarian operasi. Tidak dapat dinafikan, majoriti PPDK bergantung pada elaun dan geran teras yang menampung perkara asas. Kos aktiviti kurikulum, pengangkutan, penyelenggaraan bangunan, peralatan terapi, bahan bantu mengajar dan latihan petugas sering memerlukan dana tambahan. Petugas pula lazimnya berstatus penerima elaun. Ini memberi kesan kepada motivasi, kesinambungan perkhidmatan dan keupayaan pusat mengekalkan nisbah petugas kepada pelatih yang sesuai. Perkara ini turut disokong oleh pihak pengurusan PPDK Kg Bak- Bak sendiri di mana mereka turut berhadapan dengan kekurangan petugas dalam mengendalikan pelatih-pelatih di PPDK ini.

- **Akses dan kapasiti perkhidmatan PPDK tidak memadai**

Dari sudut pengurusan PPDK di Parlimen Maran, pihak pusat gigih menyediakan perkhidmatan terbaik melalui aktiviti yang mengukuhkan pengurusan diri pelatih. Namun, sebahagian ibu bapa mengharapkan latihan yang lebih pelbagai dan sesuai mengikut jenis ketidakupayaan anak. Atas sebab itu, pemadanan antara minat dan kebolehan menjadi keutamaan, manakala modul perlu berbeza mengikut profil pelatih agar tiada yang tercicir. Contohnya, jalur modul berfokus teknologi dan alat peranti, hafazan serta latihan pendengaran, atau pertanian bandar. Walaupun begitu, kekangan utama seperti dana yang terhad telah mengehadkan aktiviti kokurikulum dan intervensi kemahiran. Justeru, sokongan sistemik daripada semua pihak amat diperlukan bagi menjamin kesinambungan program dan kejayaan kemandirian pelatih pada masa akan datang.

- **Kesedaran komuniti dan keterlibatan ibu bapa masih rendah**

Kekuatan utama PPDK ialah penglibatan dan perhubungan yang erat dengan komuniti. Namun, PPDK masih lagi berhadapan dengan kekurangan tahap kefahaman masyarakat tentang peranan PPDK dan keperluan OKU belum serata. Menurut ibu bapa yang hadir pada sesi dialog ini, mereka menyatakan bahawa masih ramai lagi ibu bapa yang mempunyai anak-anak OKU tidak sedar akan kewujudan dan peranan PPDK. Kesannya, anak-anak OKU masih lagi berada di rumah tanpa terdedah dengan dunia luar.

Jadual 18. Ringkasan Pengutamaan Isu 3

Permasalahan berkaitan dengan Isu	1. Kewangan dan kelestarian operasi PPDK terhad 2. Akses dan kapasiti perkhidmatan PPDK tidak memadai 3. Kesedaran komuniti dan keterlibatan ibu bapa masih rendah
Cadangan	1. Projek Interactive Learning 2. Keusahawanan mikro PDK 3. Program penajaan pendapatan
Kumpulan Terjejas	Komuniti OKU
Kawasan	PPDK Bak Bak, Maran
SDG BERKAITAN DENGAN ISU UTAMA	
SDG yang berkaitan	Sasaran SDG Berkaitan
SDG 3: Memastikan kehidupan sihat dan menggalakkan kesejahteraan pada semua peringkat umur	Sasaran 3.8: Mencapai perlindungan kesihatan secepat, termasuk perlindungan risiko kewangan, akses kepada perkhidmatan penjagaan kesihatan yang penting dan berkualiti serta akses kepada ubat dan vaksin penting yang selamat, berkesan, berkualiti dan mampu dimiliki oleh semua.
SDG 4: Memastikan pendidikan berkualiti, menyeluruh dan saksama serta menggalakkan peluang pembelajaran sepanjang hayat untuk semua	Sasaran 4.4: Menjelang 2030, meningkatkan dengan ketara bilangan belia dan dewasa yang memiliki kemahiran yang relevan, termasuk kemahiran teknikal dan vokasional untuk pengajian, pekerjaan yang baik dan keusahawanan.

SDG 10: Mengurangkan ketidaksetaraan dalam dan antara negara	Sasaran 10.2: Menjelang 2030, memperkasa dan menggalakkan penyertaan semua dalam sosial, ekonomi dan politik tanpa mengira umur, jantina, ketidakupayaan, kaum, etnik, asal usul, agama atau status ekonomi atau status lain.
SDG 11: Menjadikan bandar dan penempatan penduduk sebagai menyeluruh, selamat, berdaya tahan dan mampan	Sasaran 11.3: Menjelang 2030, meningkatkan perbandaran yang menyeluruh dan mampan, serta keupayaan untuk perancangan dan pengurusan penempatan manusia yang menggalakkan penyertaan, mampan dan bersepadu di semua negara.

5.0 PENGENALPASTIAN AWAL PROJEK PENYELESAIAN

Jadual 19. Pengenalpastian Projek Penyelesaian

	PROJEK 1	PROJEK 2	PROJEK 3
Tajuk Projek	Projek Menangani Kekurangan Sumber dan Dana untuk Kelestarian Pusat Pemulihan dalam Komuniti (PDK) Kg Bak-Bak Maran	Projek Urutan Orang Asli Yang Menetap di Kampung Paya Besar, Maran	Projek Pembangunan Kemahiran dan Pendapatan Ibu Tunggal Bukit Segumpal
SDG Berkaitan	SDG3, SDG4, SDG10	SDG1, SDG8, SDG10	SDG1, SDG5, SDG8, SDG17
Objektif	• Mengukuhkan dana operasi PDK. • Menubuhkan aliran pendapatan mampan (<i>Sustainable Income</i>). • Membangun kapasiti staf dan sukarelawan. • Melatih semua staf dan sukarelawan dalam 4 modul teras yang berkaitan. • Memperkukuh sokongan dan kesedaran komuniti berkaitan OKU dan PDK.	• Melatih 20 peserta Orang Asli dalam kemahiran urutan tradisional. • Menubuhkan kumpulan perkhidmatan urutan komuniti sebagai langkah ke arah penjanaan pendapatan. • Meningkatkan kemahiran, keyakinan diri dan kesedaran komuniti tentang potensi ekonomi bidang urutan.	• Melatih 10 ibu tunggal dalam kemahiran menjahit. • Membentuk kumpulan/koop usahawan mikro jahitan untuk tempahan, perkongsian sumber dan pemasaran. • Meningkatkan kebolehan berdikari dan pendapatan ibu tunggal, mengurangkan kebergantungan bantuan kebajikan.

	PROJEK 1	PROJEK 2	PROJEK 3
Hasil Jangkaan	• Modul pembelajaran menarik dan sesuai untuk anak-anak OKU. • Peningkatan motivasi dan kemahiran sosial anak-anak autisme. • Sokongan komuniti dalam bentuk sukarelawan atau sumbangan. • Pelan hala tuju pendidikan dan pembangunan kemahiran anak-anak OKU.	• 20 peserta dikenal pasti, dilatih dan kuasai teknik urutan. • Peserta menguasai asas keusahawanan, penetapan harga, tempahan, promosi dan pemasaran perkhidmatan. • Sijil penyertaan diserahkan dan pelan penubuhan kumpulan urutan komuniti dirangka untuk kesinambungan projek.	• Seramai 10 ibu tunggal berkemahiran dalam menjahit. • 10 unit mesin jahit bersaiz sederhana diberikan kepada peserta bagi memulakan perniagaan kecil. • Peningkatan peluang pendapatan dan kebolehan berdikari dalam kalangan peserta. • Projek ini dijangka dapat melahirkan ibu tunggal yang lebih berdaya saing dan berkemahiran.
Organisasi	Kelab Srikandi Mawaddah Maran	Kelab Juwita Anggun	Majlis Belia Daerah Maran
Aktiviti	• Bengkel idea keusahawanan dengan komuniti dan petugas. • Latihan keusahawanan sosial untuk petugas dan komuniti. • Latihan pengurusan kewangan asas. • Promosi di media sosial dan komuniti.	• Latihan teori asas (etika, keselamatan, asas urutan). • Amali teknik urutan tangan, kaki dan badan. • Simulasi urutan penuh secara berpandu. • Bengkel asas keusahawanan (harga, tempahan).	• Mewujudkan sistem pemilihan dan orientasi peserta beserta jadual latihan yang jelas. • Menjalankan latihan asas jahitan, penghasilan produk asas boleh jual,

	PROJEK 1	PROJEK 2	PROJEK 3
	• Hari Terbuka PDK / gotong-royong komuniti. • Pameran produk dan hasil kerja OKU.	• Bengkel promosi dan pemasaran perkhidmatan.	• modul pola dan potongan sehingga 1 pakaian siap pakai. • Mewujudkan platform pemasaran dan katalog digital. • Mewujudkan skim aset dan SOP penggunaan dengan penyerahan 10 mesin jahit kepada peserta berprestasi. • Mewujudkan jaringan rakan strategik untuk latihan lanjutan, pembiayaan mikro dan akses pasaran.
Jumlah (RM)	RM 40,000.00	RM 40,000.00	RM 40,000.00
Lokasi	Kampung Bak-Bak	Kampung Paya Besar	Kampung Bukit Segumpal
Tempoh	3 bulan	3 bulan	3 bulan

6.0 RUJUKAN

Draf Rancangan Tempatan Majlis Daerah Maran, Pahang 2035 (Penggantian), Jilid 1: Penyata Bertulis dan Peta Cadangan. n.d. n.p.: n.p. (Jilid I; tempoh penyediaan 9 Mei 2022–9 Mei 2023).

Jabatan Perangkaan Malaysia. 2022. Statistik Subnasional: Parlimen dan DUN — P.086 Maran. Putrajaya: Jabatan Perangkaan Malaysia.

PLANMalaysia. n.d.-b. Laporan Pangkalan Data Geospatial: Rancangan Tempatan Majlis Daerah Maran 2035 (Penggantian). n.p.: PLANMalaysia.

Suruhanjaya Pilihan Raya Malaysia. (t.t.). Semakan Daftar Pemilih. Diambil daripada <https://mysprsemak.spr.gov.my/semakan/keputusan/pru>

6 siri jilid yang bertajuk 'Kompilasi Laporan Pemetaan Isu Kawasan Parlimen' adalah kesinambungan daripada siri terdahulu yang diterbitkan oleh pasukan APPGM-SDG pada tahun 2023 dan 2024. Penerbitan ini mencatatkan usaha kajian lapangan pemetaan isu dan analisis kritikal secara terangkum di 28 kawasan Parlimen seluruh Malaysia bagi tahun 2025, dengan tujuan menyediakan gambaran menyeluruh tentang realiti, keperluan dan aspirasi masyarakat akar umbi.

Nilai utama laporan ini terletak pada pendekatan yang sistematik dan terperinci dalam memahami isu-isu tempatan. Melalui penglibatan langsung bersama komuniti, pasukan APPGM-SDG telah mengenal pasti keutamaan yang harus diberi perhatian serta mengumpul data yang kukuh sebagai asas kepada cadangan intervensi. Pendekatan ini menegaskan kepentingan mendengar suara masyarakat dan menggunakan data yang tepat bagi menyokong perancangan dasar dan pelaksanaan di peringkat akar umbi.

Siri 2025 merangkumi Zon Utara, Pantai Timur, Tengah, Selatan, Wilayah Sabah dan Wilayah Sarawak, di mana setiap jilid memuatkan catatan kajian pemetaan isu yang terperinci. Setiap laporan zon disertakan dengan bahan visual untuk memperkayakan analisis dan memberi konteks yang jelas. Selain itu, suara serta aspirasi komuniti akar umbi diangkat melalui transkripsi sesi perbincangan kumpulan fokus atau focus group discussions (FGD), lantas membolehkan pengalaman dan keperluan akar umbi di secara langsung dalam laporan ini.

Dokumen ini disediakan sebagai sumber rujukan komprehensif untuk pertubuhan sosial, pemimpin komuniti, agensi kerajaan dan organisasi lain yang terlibat dalam pembangunan komuniti. Ia menggariskan cabaran-cabaran sosioekonomi, alam sekitar, tadbir urus dan tuntutan pembangunan tempatan yang memerlukan perhatian intervensi bersasar. Laporan-laporan ini juga memberikan cadangan awal bagi langkah-langkah program dan dasar yang berkesan dan mampan, berakar pada realiti lapangan dan pandangan masyarakat.

Kompilasi Laporan Pemetaan Isu Kawasan Parlimen 2025 menitikberatkan kepentingan penggunaan data yang sesuai, penglibatan komuniti dalam proses perancangan, dan fokus kepada intervensi yang inklusif serta mampan. Dengan penulisan yang teliti dan pembentangan suara rakyat, siri ini berfungsi bukan sahaja sebagai laporan tetapi juga sebagai sarana praktikal untuk merancang tindakan yang memberi impak.

Siri ini diharap dapat memberi sumbangan yang bernilai dalam usaha memahami realiti akar umbi dan membentuk pembangunan komuniti yang inklusif serta mampan. Ia juga merupakan buku pegangan bagi individu-individu, pertubuhan dan pembuat dasar yang berhasrat membawa perubahan bermakna dalam komuniti pada masa hadapan.

Persatuan Promosi Matlamat Pembangunan Lestari

A-1-10, Blok A, 8 Avenue, Jalan Sungai Jernih 8/1, Seksyen 8,
46050 Petaling Jaya, Selangor.

secretariat@appgm-sdg.com

<https://www.facebook.com/APPGMSDGMY>

ISBN